

B. 43

o. p. Abb. Lohse
reparavit. a. c. 1700.

uerecundia phibit² sim usq; ad huc. modo quidem
sup me iudicans esse dignitate materie. & dignio
ribz opificibz reservandam. modo etiā post obitū
eius quasi sup uicturus ei. melius hoc et cōpetenti
deliberans actitandum cū iam homo non grauariet
laudibz suis. et tū id fieret acōturbatione hominū.
et confūtiōe linguarū. **A**t ille uigens. et ualens.
quanto infirmior cepe tanto fortior fit. et potens.
non cessans agere digna memorie. et magna ma
ioribz semp accumulans. que ipō tacente scriptorē
requirant. **E**go uero iam de labor urgentibz infir
mitatibz cepeis mortis huius. et meis omibz mei
pientibz habē responsum. uicine mortis. sentio
instare tempus resolutionis mee. plurimūq; ti
meo nescio me peniteat tam diu distulisse. qd
prius qm pēssuam uelut omimodis pēgisse. **S**;
et me fratru quorundam pia beniuolentia. pluri
mum ad hoc impellit et cohortat. qui cū iuro de
iugit astant. omia eius nouerunt. ingerentes
o o o o o o quedam diligenty inquisitiōe uestiga
ta. et plura etiā quibz cū fierent ipi int̄fuerūt.
& uiderunt. & audierunt. **Q**ui cum multa sug
gerunt. & p̄clara. que p̄seruim suū d̄s ipis pre

senti bz opat^r et nota eoy religio. et scola magistrū
ab omni me liberet suspicioē falsi! ad huc etiā ad tes
timonium sibi aciscūt pbabiliū auctoritatē psona
rum. epoy. clericoy. monachoy. qf. fide non
habere nulli fideliū fari licet. quāquam id supfluo
dyrenm. ~ cum tot^o ea nouerit mundus. et uir
tutes eius narret omnis ecclia scōy. **Q**ua ppter
attendens diuine laudis mirificam materiam
omibz se offerentē. neminē uero suscipientē. dissi
mulantibz eis qui melius hoc ac dignius poterāt.
suscepi in ea agere ipse que potero! non uanitate
cōfidentis. s; psumptioē diligentis. **N**etiens tam
memet ipm. in memet ipso. et me ipm comparās
michi. et nequaquā totā uitā uiri dī suscepi digere
dam. s; ex parte. experimenta scilicet aliqua ui
uentis. et loquentis in eo xpi. opa quedam ex
terioris cū hominibz conuersationis eius. et
que de ipso uident quibz hoc datum ē. et nos
quoq; ex parte uidimus. et audiui. et manū nrē
contrectauit. **C**um enī hoc ipm ex magna par
te de ipso sentiendum sit. quod de eo qui dicit.
uiuio. aut iam non ego. uiuit uero in me xpc.
et alibi. **A**n inquit experimentū queritis eius

3
qui in me loquitur xpc. et non inuisibilem illam uitam
uiuientis et loquentis in eo xpc enarrare proposuit. s; gratia
quedam uite ipsi exprimita de puritate interioris sanctitatis. et inuisi-
bilis conscientie per opera exterioris hominis ad sensum hominum exterioris
micantia. que sic omnibus scire. sic quibuslibet libet ut cuique se bene in-
promittit est. presertim cum nec ipsa quasi accurati diligenda. s; saltem
in unum cogitanda. et reponenda suscepimus. nec edenda ipso
uiuente. sic nec se habent ipso sciende. Confido autem in domino.
quoniam post nos et post obitum eius erigetur quod melius ac dig-
nissime proficiet. nos conati sumus. qui non sufficienter exteriora. in-
terioribus comparare. et potuit preciosam in conspectu domini mortem
eius uite simili continuare se habendo. et de morte uitam. et
de uita mortem commendare. Jam ergo adiuuante domino pro-
positum aggrediamur. **Explicit prologus. Incipit liber**

**primus in uitam sancti Bernardi
abbatis clareuallis.**

Bernardus castellus. I c.

Burgundie opido oriundus
fuit. parentibus claris secundum
dignitatem sancti. s; dignioribus;
ac nobilioribus secundum christianam
religionis pietatem. Patrem eius
rescehnus. uirum antiquum et

legitime milicie fuit. cultor dei iusticie tenax. Euan-
glicam namq. scdm instituta p̄cursoris dñi miliciam
agens. nemine cōcuciebat. neminy faciebat calūp-
niam. cōtent⁹ stipendijs suis. quib⁹ ad om̄e op⁹ bonū
habundabat. et sic cōsilio & armis seruebat tēpōra-
lib⁹ dñis suis. ut ⁊ dño dō suo n̄ negligeret reddere
qd̄ debebat. **Mat⁹** aethiōis ex castro cui nom̄ mons bar-
rus. & ip̄a in ordine suo apliā regulam tenens. sub-
dita iuro. sub eo scdm timorē dī domū suā regebat.
opib⁹ miserie insites. et filios enutrens in om̄i discipli-
na. **Septē** quoq; liberos genuit. n̄ tā iuro suo quā dō.
sex mares. feminā unā. mares om̄s monachos futuros.
& feminā sc̄imōialem. **Uō** nāq; ut dictū ē. n̄ sc̄lo ge-
neris. singtos mox ut partu ediderat. ip̄a manibus
pp̄is dño offerebat. **Ip̄t** qđ ⁊ alienis ubib; nutendos
cōmittē illustris femina refugiebat. q̄si cū lacte
mat̄no. mat̄ny q̄dam r̄n̄ boni infundens eis naturā.
Cū aut̄ creuisent quā diu sub manu eius erant. he-
mo magis qm̄ curie nutiebat. et n̄ paties delicati-
ores assuescere cibos. s; grossiorib⁹. et cōmunib⁹ assue-
faciens. et sic eos p̄parans et instituens do-
mino ispirante. q̄si cōtinuo ad hēmū trāsmitten-
dos.

Hec cum in ordine gehandoy filioy teiu bernardū ha
beret in uito somniū uidit plāgiū futoy! catellū
felicit totū candidū. in dōso rufū. et latrātē. in uito
se habe. Sup quo trita uehēnt. cū religiosū quēdā uirū
cōsuluissē t. cōtinuo illē spm pphetie cōcipiens. quo
dauid de scis p̄dicatoib; dño dicit. lingua canū tuoy
eximicis! trepidanti et anxie respondit. Ne timeas
bn res agit. Optimi catuli mat' eris! et qui domus dei
custos futus magnos p̄ea cōt' inimicos fidei editus ē
latr'! Erat enī egregi' p̄dicatoe! et tanqm bon' canis grā
lingue medicinalis in multis multos mōbos cura
tus ē animay. Quo responso mulier pia et fide
lis q̄s; adō suscepto leta efficit. iam tunc in amo
rē nondū nati tota transfundit. cogitās sac̄s eū litris
erudiendū tēle. scdm modū uisiois et iūptatiois. q̄
ei de illo tā sublimia diuinitatis dona p̄mittebant.
Quod et factum ē. Hec enī ut felici partu edidit. n̄
in obtulit eū dō sic de alyis agē osueuat. s; sic legē
de scā anna matre samuelys. que petitū adño. et
acceptū filiū in tabnaclo ei destinauit p̄petuo serui
tium! sic et ip̄a eū in ecclia dī acceptabile obtulit mi
n. Vñ et quo citi id potuit fieri in ecclia castellois
que p̄modū ipsius bernardj opa a seculari cōsūlato

ne in ordinē regulariū canonicoꝝ sublimata cognoscit.
magistris litterarū tradens erudiendū? egit quicquid po-
tuit ut in eis proficeret. Puer autē et grā plen et in
genio natali pollens? cito in hoc desiderium matris
impleuit. Nā in litterarū quidē studio sup̄ etatē et p̄
coetaneis suis proficiebat? in reb; sc̄larib; iā mortifica-
tionē. futē p̄fectiois uelut natalit? incoabat. Erat
q̄ppe simplicissimū in sc̄larib; amans habitare secū.
et publicū fugitans. et mire cogitatus? parenti-
bus obediēs. et subdit? om̄ib;. benignū et gr̄us? et do-
mi simplex et q̄et? foris rar?. et ultra qm̄ credi possit
uēcūdus? & nusqm̄ multū loq̄ amans? dō deuot?
ut puā s̄ pueritiā suā gseruaret? litterarū y studio
dedit?. p̄ quas in sc̄pturis d̄m̄ disceret et cognos-
ceret. In quo quantū in bui p̄fēit. et quā p̄spici-
cem indiscernendo induerit sensum? ex eo qđ subiu-
gū aduerti potest.

Caput 22um

Cvos ad huc puerulus graui capitis dolore uex-
aret? decidit in lectū. Adducta autē ad eū ē mu-
lier clā? quasi dolore mitigatā carminib;. Quam
cū ille appropinquantē sentiret. cū carnalib; in-
strumētis q̄bz hoībz de uulgo illudē cōsueuerat?
cū indignatiōē magna exclamās. ase reppulit et

5

abiecit. Nec defuit miscella diuina bono zelo sc̄i
pueri? q̄ continuo sensit uirtutē? et ī ip̄o impetu sp̄s sur-
gēs ab om̄i dolore se libatū eē cognouit. Ex quo, n̄ pa-
rum infide p̄ficet? adiecit ei dñs apparē ut olim pue-
ro samueli in sylo? et manifestare ei grām suā. Ade-
rat nāq; sollempnis illa n̄gr natiuitatis dñice? et
ad sollempnes uigilias om̄s ut moris ē parabant̄.
Cūq; celebranda nocturni officij hora aliquantisp̄ pro-
telaret? cōtigit sedentē expectantēq; bernardū cū
ceteris. inclinato capite paululū soporari. Affuit
ilico puero suo se reuelans pueri ihu sc̄a natiuitas?
tenē fidei suggens mēta? et diuine in eo incoans.
missia cōtēplatiōis. Apparuit enī ei uelut denuo
p̄cedens sponsus ethalamo suo? apparuit ei quasi
uūm ante oculos suos nascens ex uero mat̄s uirginis
ūbū infās speciosus forma p̄ filijs hominū? et pueruli
sc̄i in se rapiēs minime iā pueniles affectus. P̄ suasiū
ē aut̄ animo ei. et nobis n̄ nūq̄m dicē cōsueuit? q̄
eā credat horā fuisse dñice natiuitatis. S; facile ē
adūte his qui eius auditoriū frequētariunt. ī q̄nta
b̄ndictiōe ea hora puenit eū dñs? usq; hodie in his
que ad illud p̄tinēt sacramtū. sic ip̄e quoq; fatet̄.
et sensus ei profundior et sermo copiosior suppetē

uideat. **U**n et postmodū in laude eide genitricis et
geniti. & scē ei natiuitatis insigne edidit opusculū in
t̄ initia opū suoy seu tractatū quos postmodū plu
res inuenit̄ edidisse? sūpta mat̄a greco euangl̄ij
loco ū legit̄. **M**issus ē angl̄s gabriel a dō in ciuitate
galilee? et cet̄a que ibi sequunt̄. **N**eq; illud tacendū
quod ab ip̄is iā puerilibz annis. si quos potat̄ nūmo
+ habe. clandestinas elemosinas faciēs et ūecūdie sue
mōrē gēbat? et petate unmo sup̄ etate pietatis opa

Quo aut̄ post hoc al̄i **S**ectabat̄.

Quanto tēpe euoluto. p̄ficiēs etate et gr̄a apud
d̄m et hoīes puer bernard̄ de puentia transiret in
adolescētia? mat̄ ei libis fidelit̄ educatis et uias
scl̄i inḡredientibz. q̄si pactis om̄ibz que sua erāt felici
t̄ migravit ad d̄m. **D**e qua nequaquā p̄tereundū
ē? cū multo tēpore uxisset cū uiro suo honeste &
iuste. sc̄m iusticias & honestates scl̄i huius & legē
fidēq; coniugij? et p̄ aliq̄ ante obitū suū annos ad q̄
nutre filios uidebat̄. put potuit et licuit mulieri
sub potestate uirij ḡstitute. n̄ habenti p̄p̄i cōp̄is po
tēstate? om̄s ip̄a p̄uenit. **E**t enī in domo sua et in
p̄fessioē coniugali et in medio scl̄i. heremiticā seu
monasticam uitā n̄ paruo tēpore uisa ē emu

6.
lari. in uictus paritate. in uilitate uestit. delicias et pō
pas scli ase abdicādo. ab actib⁹ et curis sc̄laribz in q̄ntū po
terat se subtrahendo. insistendo ieiunijs. iuglyjs. et orati
onibz. et q̄d min⁹ assūpte p̄fessiois habebat. elemosinis
et diuisis opibz miseric̄die redimdo. In q̄ de die in die p̄ficiēs
ad extrema deuenit. et p̄ficienda in futū in eo iq̄ proficere.
de sc̄lo miguit. **O**bdormiuit autē psallentibz clericis qui cō
ueniant et ip̄a parit⁹ psallēs. ut in extremis quoq; cū iam
uox ei audiri n̄ posset ad huc moueri labia uident⁹. et
lingua palpitās dñm cōfiteri. **D**emū in t̄le t̄anie sup
plicatiōēs dicere. et p̄passiōē et crucē tuā uba eā dñe.
et eleuās manū suā signauit se et emisit sp̄m. ita ut
manū n̄ posset deponere q̄m leuauāt.

Ex hoc Bernard⁹ iā more suo uictitare incipiēs. elegan
ti corpore. grata facie p̄minēs. suauissimis ornatu
morbz. acri ingenio p̄dit⁹ et acceptabili pollens elo
quio. magne spei adole scens p̄dicabat. **C**ui tāq̄m
ingredienty sc̄lm. plures se uie scli ipsi offerre cepūt.
et om̄s assurgē p̄sp̄itates uite hui. et magne spes in
diq; arridē. **O**bsedebant autē benignū iuuenis ani
mū sodaliū dissimiles mores et amicitie p̄cellose.
similē s̄ efficē gestientes. que si ei dulcescē p̄stitis
sēt. necesse erat amarescē illi q̄d in hac uita dul

cū cœdi ei infedat. castitatis amœ. Cui p̄cipue inuidēs
colub' tortuosus. spargebat laqueos tēptationū. ac
uanijs occurribz calcaneo ei' insidi' bat.

Vnde cū aliquādo mat̄na quedā pulchritudine.
diuicys. cultu. et alijs huimodi. irritamta p̄fe
rēs ḡcupiscentie et peccati. in secciori dom̄ cubiculo
eū aggressa p̄traheret ad peccatū. ille eā lenibz ū
bis demulcēs donec emanibz ei' et amplexibz ela
beret. fugit et euasit. et in medio ignis n̄ est. **vat.**

Altā aut̄ uice cū curiosius aspiciendo desiros īquāda
oclos aliq̄ndiu tenuisset. ḡtinuo ad se reuisus et
desemetipso erubescēs apud semetipm̄. in se ipm̄
ultor seuerissim' exarsit. Stagno q̄ppe gettoaz a
quaz q̄d in p̄ximo erat colloten' insiliēs tādū in
ibi p̄mansit. donec pene exsāguis effect'. p̄uitute
gr̄e coopantis 7̄ acalœe carnalis cōcupiscentie tot'
refriguit. inducēs illū castitatis affectū quē indue
rat q̄ dicebat. pepigi fed' cū oculis meis. ut ne
q̄dē cogitarem de uirgine.

Circa idē tēpus. instinctu demonis in lectū dœmi
gentis iniecta ē puella nuda. Quā ill' e' senties.
cū om̄i pace et silentio partē ei lectuli quē occup
auat cessit. in lat' altum se gūit. atq; dormiuit.

Misera uero illa aliquandiu iacuit sustinens et expectans et
 deinde palpans et stimulas? demum in unguibus eius lacrimas
 et cruentas. Nouissime cum immobilis ille persisteret. illa licet
 impudentissima esset erubuit? et horrore ingenti atque ad
 miratione perfusa. relicto eo surgens aufugit.

Contigit uero ut cum sociis aliquotibus apud matrem aliquam
 Bernardus hospitaret. Considerans autem mulier adoles
 centem decoy aspectu. capta est laqueo oculorum suorum? et in
 concupiscentiam eius exarsit. Cumque tamquam honoratorum omnium
 seorsum fecisset ei lectulum parari? surgens ipsa de nocte
 impudenter accessit ad eum. Quam Bernardus sentiens. nec con
 filij inops clamare cepit. Latrones latrones. Ad quem uocem
 fugit mulier. familia omnis exurgit? lucerna accendit.
 latro querit. sed minime inuenit. Ad lectulos singuli re
 deunt. et fit silentium. sunt tenebre sic prius? pausant
 ceteri. sed non illa misera requiescit. Exurgit denuo et Bernardi
 lectulum petit. sed denuo ille proclamat. latrones latrones.
 Querit iterum latro. latro iterum. nec ab eo qui solus nouat
 publicat. Usque tertio improba mulier sic repulsa? uix tam
 dem seu metu. seu desperatione uicta cessauit. Cum autem
 die sequenti interrogarent? arguentes Bernardum socios. quos
 non nocentes ea nocte latrones sompniauerunt perquirebant.
 Quibus ille. Heracit inquit aderat latro? et quod in

preciosius est in hac uita castitate uidelicet hospita nitebat
auferre. incompabilemque thesaurum.

Sed hec tam cogitans. et ppendens quod uulgo dicitur. non est tu-
cum diu cohabitare serpenti! fugam meditari cepit. Vi-
debat enim mundum istum et principem eius exterius sicut multa of-
ferentem. multa promittentem. et magnas res. spes ma-
iores. sed fallaces omnes. et uanitate uanitatum et uanita-
te omnia! ueritatem uero ipsam intus iugiter audiebat cla-
mantem. et dicentem. Venite ad me omnes qui laboratis
et onerati estis. et ego reficiam uos. Tollite iugum
meum super uos. et inuenietis requiem animabus uestris.
Perfectius uero relinquere mundum delibans. cepit
inquire et uestigare. ubi certum ac purum inueniret
requiem anime sue sub iugo christi. Inquirentem autem
prima que animo eius insideret. occurrit cysterii
innouate monastice religionis noua plantatio.
messis multa sed operarijs indigens. cum uix ad huc alii
quis conuersionis gratia declinaret illuc. obnitiua uite
ipsi et paupertatis austeritate. Que tam cum animum
uere domini querentem minime traheret. post habita-
tione omni hesitatione ac timore illuc uertit intentione.
et posse se existimans omnino ibi delitescere. et
abscondi in abscondito facie dei. ab omni contur-

batioe hoim. maximeq; ad effugiū uanitatis seu de
selari generositate. seu de acōis ingenij grā. seu forte
de alicuius nomine sanctitatis.

Ibi uero de uersioe tractante fratres ei et qui carna
lit eū diligebat p̄senserūt. om̄imodis agere cepūt ut
animū ei ad studiū possent diuēte uicāz. eamōe scēe selaris
felo arti implicaret. Quia nimirū suggestioe sic fateri solet
p̄pe modū retardatj fuerat gressus ei? s; matris scēe me
moria. inportune animo uēnis instabat. ita ut sepius
s̄ occurrentē uidet. gquerentē et impperantē. q̄a n̄
ad huiusmodj nugacitatē tā tēne educauerit. et n̄ in hac
spe erudierit eū. Demū cū aliq̄ndo ad frēs p̄geret in
obsidioe casti qd̄ ḡceū d̄r cū duce burgundie cō
stitutos. cep̄ in huiusmodi cogitatioe uehementi anxi
ari. inuenta q; in itinere medio ecclia q̄dam. ad eād̄ diu
tit. et ingressus orauit cū multo ymbre lacrimaz
expandens manū in celū. et effundēs sic aq̄m cor
sui ante ḡspectū d̄ni d̄i sui. s; h̄ ḡ firmatū ē p̄posi
tū ei. Nec uero surda aīre p̄cepit uocē dicentis.
Qui audit. dicat ueni. Siq̄de ab illa hora sic ignis
qui cōburt siluam. et sic flāma cōbures montes.
hinc inde uicinica queq; corripēs postmodū
multiora p̄gredit. sic ignis quē d̄ns miserat

in cœ ferri sui uolēs ut arderet. p̄mo. quinq; fr̄es
ei aggredit̄. solo minimo ad uersionē ad huc minus
habily. senioꝝ patri ad solatiū derelicto. deinde cogna
tos. et notos. et socios. et amicos. ⁊ de quibz cũq;
poterat eē spes uersionis. P̄mū om̄ium galdric
auunc̄s ei absq; dilatioē aut hesitatioē pedibz ut
aiunt iuit insententiā nepotis et cōsensum con
uersionis? uir honest⁹ et potēs in sc̄lo. et in sc̄laris
milicie gl̄a nominat⁹. dñs castr̄i intritorio eduen
ensi qđ tuilliū dr. Continuo etiā bartholomeus
occurr̄s iunior ceteris fr̄atibz et nec dū miles! sine
difficultate eadē hora salutaribz monitis dedit
assensum. P̄ter andreas b̄nardo etiā ip̄e iunior. &
nouus eo tempore miles. ūbum fr̄atris difficulti
admittebat. donec subito exclamauit. Video ma
trem meā. uisibiliter siquidē p̄sens ei aparuit!
serena facie subridens et ḡgratulas p̄posito filioꝝ.
Itaq; etiā ip̄e continuo manus dedit. et de tyroē
sc̄li. fact⁹ ē miles x̄. Hec solus uidit andreas tan
toꝝ mat̄re filioꝝ letantē. s; ḡfessus ē & b̄nard⁹
eandē simulit̄ se uidisse. Gwido p̄mogenit⁹ fra
trum ḡuigio iam alligat⁹ erat! uir magnus
et magnop̄e in sc̄lo radicat⁹. hic p̄mo paulu

lū hesitans. s; cōtinuo rem ppendens. et recogitās
cōuersiōi cōsensit. sitam cōiur annueret. Verū id qdē
de iuuenclā nobili et parū las filias nitent. i pe
ne impossibile uidebat. At bñard^o de miscdā dñi spē cō
cipiens cerciore. incunctant^r ei sponondit. aut cōsensurā
femīnā. aut celerit^r mōiturā. Demū cū omimodis illa
rennueret. et iur^r ei magnanim^o immo ea iam puent^r
uirtute fidei inqua postmodū excellent^r enituit. iurle
cōsilū dño inspirante cōcepit. ut abiciēs quicqd habe
uidebat^r in scō. uitā institueret. agere rusticanā. labo
rare scilicet manibz ppris unde suā sustentaret et iro
ris uitā. qm in uitā dimitte n̄ licebat. Intim sup uenit
bñard^o qui undiq; alios atq; alios colligēs discurrebat.
Nec mora. flagellat^r p̄dicta q̄u idonis iurē ^{firmatā} ingrauij. Et
agnoscēs quia graue s̄ esset cōtra stimulū calcitrare. ac
cessito bernardo ueniā dep̄cat. et prior ipā cōuersiōis pe
tat assensum. Deniq; iurta morē ecclīasticū separata a ui
ro. intueniente p̄nili uoto castitatis. ince. tū scimōniali
um t̄nsit femīnar. religiose usq; hodie seruiens dō.

Scōs nati post gwidonē ge rard^o erat. miles inar
mis strenuus. et magne prudentię. et benignita
tis eximie. et qui ab omibz diligeretur. Qui cetis ut
dictū ē p̄mo auditu. et p̄ma die acquiescentibz ut

ē mos sapientie sclāris leuitatē reputās. obstinato ani
mo salubē cōsiliū. et fr̄s monita repellebat. Tum b̄nard⁹
dus fide iā igneus. et fratne caritatis zelo mirū exaspāt
in modū? Scio inquit scio. ^{quā} sola uexatio intellectū dabit
auditui. **D**igitūq; latū ei apponēs. ueniet inq̄d dies. et
cito ueniet. cū lancea latū huic infixā. p̄uū faciet it̄ ad
cor tuū cōsiliū salutis tue qđ asp̄naris! et timebis quidē
s; minime morieris. **S**ic dictū! sicq; factū ē. **P**aucissimi
int̄positis dieb; c̄reūuallat⁹ ab inimicis. capt⁹ et uulne
ratus iuxta uerbū fr̄s. lanceā gestās ip̄i lat^{eri}. eidēq; infixa
loco trahebat⁹. et mortē q̄si iā p̄sentē metuēs clamabat. **M**o
nachus sū! monachus sū cisterciensis. **N**ichilomin⁹ tñ capt⁹.
et reclusus incustodia. **V**ocat⁹ ē b̄nard⁹ p̄celerē nuncium.
et n̄ acquieuit aliq̄tē ut ueniret. **S**ciebā inq̄t et p̄dixerā
qđ foret durū ei ḡra stimulum calcitrare. nec tam ad mor
tē ei uuln̄ hoc s; ad uitā. **E**t factū ē ita. **S**i qđ de uulnē
p̄t̄ spē cito cōualuit. p̄positū ū seu uotū qđ uouat n̄
mutauit. **C**ūq; iā lib̄ ab amore scl̄i hostilib; ad huc uinculis
tenet⁹. et hoc solū eēt qđ ouersionis ei p̄positū retardaret.
in hoc y cito affuit ei miseric̄dia dī. **V**enit fr̄ ei labōas ut
erui poss; s; n̄ p̄fecit. **D**emū cū nec loqui ei p̄mittēt. ac
cedēs ad carcerem clamauit. **S**ento fr̄ gerarde qđ ituri sumus
in p̄ximo! et monastriū int̄ituri. **T**u ū q̄ndōq̄dem exire non

cū b̄nard⁹ di
gitū applicat

licet hic monachus esto. scies quod uisus non potes profecto re-
 putari. Cuiusmodi gerardus magis ac magis anxietate. pacis inter po-
 tis diebus audiuit uocem in sompnis dicebat sibi: hodie libabe-
 ris. **P**unctant in modum. dictum est. **P**ater tuus et alii
 quidam te libabunt. **E**rat autem sacrum quadragesime tempus. Circa
 uespertinam itaque diei horam cogitans quod audierat. compe-
 dit ad ostium. et ecce ferrum ex parte crepuit in manu eius. ut
 minus quam teneret. et aliquatenus incedere posset. **S**; quid ageret.
Erat ostium obseratum. et profertur pauperum multitudo. **S**ur-
 rexit tamen et non tam spe euadendi quam tedio iacendi seu
 curiositate temptandi accedens ad ostium subtrancee do-
 mi in qua uinctus et clausus erat. mox ut pessulum tetigit.
 sera tota inter manus eius collapsa est. et ostium domus apertum. **E**-
 xiitque pede tetim sic homo compe-
 dit ad ecclesiam ubi ad
 huc uespertina celebrabant officia preteribat. **P**orro in diei
 qui profertur domum astabant. uidentes quod fiebat et diuinitus
 exterriti in fugam omnes sunt. nichil clamantes. **C**uiusmodi in ecclesie
 propinquaret. egrediens quidam de familia domus captiuitatis
 sue germanum illi a quo custodiebat. uidesque eum ad ecclesiam
 properantem. tarde inquit gerarde uenisti. **E**xpauescere illo.
 festina ait. ad huc super quod audias. **O**culi quippe eius
 tenebant. nec prescius quid ageret intelligebat. **S**; ad
 altiores gradus ecclesie cum data manu gerardum subleuass;

eo introeunte illo eccliam tunc demū qđ ageret agnouit.
et conat² eū retinere n̄ potuit. hoc ḡ modo gerard² acap
tuitate amōis sc̄li huius. et captiuitate filioꝝ sc̄li libe
rat² uotū qđ uouerat fidelit² p̄soluit. In quo po
tissimū notū fecit dñs aquanta p̄fectioe sc̄e quersatiois
grām. iste dñi famulus cepit! qui in ei spū qui fec̄ que futū
st. qđ erat futurū uide p̄tuit quasi iam factū. Presentia
lit² quippe in late fr̄is ei lancea apparebat. quando digitū in
loco applicuit uuln̄is in gr̄e futū. sic p̄mōdū ip̄e cōfess² est nob̄.

Quo autē cet̄ ut dixim² fr̄es p̄ma die in eodē esset cū b̄nar
do spū ḡgregat². mane intrantibz eis eccliam apostoli
cū illud legebat² capitulum. Fidelis ē dñs! q̄a qui cepit in uobis
op̄ bonū. ip̄e p̄ficiet usq; in diem ih̄u x̄. Quod deuot² iuuenis
hauit sec̄ accep̄. qm̄ si de celo sonuiss; . Exultās itaq; sp̄ualis
iā pat² regeneratoꝝ in xp̄o fr̄m suoz. et manū dñi intelli
gēs secū opantē. cep̄ ex hoc palam ubiq; p̄dicatioi insistere.
et quos cūq; potat aggregare. cep̄ nouū in diē hominē. y
cū quibz de liris sc̄li seu de selō ip̄o agere solebat. de sensis y
cōuersioe tractare. ostendēs gaudia mundi fugitiua. uite mi
seras. et celere mōtē. uitā post mortē seu in bonis seu in ma
lis perpetuā fore. Quid multa? Quotquot ad hoc p̄cedina
t̄ erāt. op̄ate meis gr̄a dñi et uerbo uirtutis eius. et orati
ōe et instancia serui ei² p̄mo cunctat². et deinde cōpunc

11
Ii alē post altūm credebant et cōsentiebant.

Adiunct² ē et etiā dñs hugo matisconensis. nobilitate
et pbitate moy. possessiōibz et diuicijs sc̄i ampliat².
Qui hodie merito religionis sue. et sc̄itatis poti² quā no-
bilitatis seu diuitiaz gr̄a rapt² et apontinia. censi cenobio
quō ip̄e edificauit alutshodouensj ecclie p̄ ē. merito
et honore pontificis. hic audiēs de quersioē. focij et a-
mici carissimi. flebat quasi p̄dicū. quē sc̄lo mortuū au-
diebat. Vbi aut̄ p̄mo data ē utq; facultas mutui colloq̄i.
post dissimiles lacrimas et gemit² dissimiliū dolor. ūba
uerbis cepūt cōferre. et res rebz cōparari. Cūq; int̄ ip̄a ūba
familiaris amicitie. hugoni infundēt sp̄c ueritatis. alia
iā faciem habere ceperūt uerba mutue colloquitiōis. Ita
tis itaq; dect̄s infodaliciū nouē uite. longe digni² ueriusq;
facti sunt cor unū et anima una in x̄. qm̄ in sc̄lo ante
fuisset. Post paucos aut̄ dies. inuitat̄ b̄nardo subūsu
ab alus focijs hugonē apposito resiliire. Op̄tunitate ḡ
muenta. quod magnus q̄dā ep̄oz conuent² illis
in partibz haberet. festinat ut reuocet pereunte² ne-
rumq; partunat. Obseruantes aut̄ p̄dicti sodales. ⁊
subūsores hugonis uiso eo p̄clā ambiunt suā. et om̄ē et loquūti
omnē a. ditū int̄cludūt. At ille cū loqui ei non pos-
set. clamabat p̄ eo ad dñm. **O**raute cū lacrimis. facultatem

subita et uehementis inundatio pluuię mox erupit. Con-
federat autē in capite ⁸⁰ quod aer seren⁹ esset. et nil tale sparent.

Dispersi igitur omnes ad repentinū ymbre. uicū proximū petunt. At
Bernardus hugone tenēs! meē aut sustinebis hui⁹ pluuię gut-
tas. Cūq; soli remansiss, n̄ fuerit soli s; dñs fuit cū eis. reddēs
eis cōtinuo et aeris et animi serenitatē. Ibi renouatū. ē
fectus et ppositum cōfirmatū. qđ n̄ potuit deinceps ui-

Videbat ista peccator et uas Golary. **G**olary. **V**idebat
cebat. dentib; suis fremebat et tabescebat. uis⁹ autē
cōfidēs in dño glōse de sclo triumphabat. Itaq; eo publice
et p̄uatim p̄dicante. matres filios abscondebant. yuores
detinebant maritos. amici amicos auerrebant. quia uo-
ci ei sp̄c sc̄s tante dabat uocem uirtutis. ut uix aliquis
aliquem tenet affect⁹. Crescente siquidem numero eorū
qui in hanc cōuersiōis unanimitate cōsenserat. sic de pri-
mitiuis ecclie filijs legit. multitudinis eorū erat cor unū
et anima una in dño. et habitabant unanimiter simul.
nec quisq; aliorū audebat se coniungere eis. Erat enī eis
castellū in domus una p̄pa et cōmunis omniū. ubi cō-
ueniebant et cohabitabant et colloquebant. qm̄
ingredi uix aliq; audebat qui n̄ esset de cetū eorū.
S; et si quis intrabat. uidens et audiēs que ibi gere-
bant ac dicebant. sic de xanis chorinthijs ap̄ls dicē

quodammodo prophetantibus. conuincere ab omnibus. diiudicabat ab omnibus. et ad omnes dominum et confitentes quod uere deus esset in eis. aut ipse unanimitati eorum ad herebat. aut recedens flebat semetipsum. illos autem beatificabat. Hoc enim illis temporibus inauditum erat. ut alicui adhuc in seculo et ignorantis conuersio presciret. Ipsi uero quasi mensibus sex post primu[m] propositum in seculum habitu stabant ut proinde plures congregarentur. tunc quorundam negocia pro tempore expediebantur.

Cum autem iam suspecta inciperet esse multitudo. neque de numero eorum subiret is qui temptat. placuit deo super hoc quid futurum esset reuelare. Aspiciebat enim quidam eorum in uisu noctis. et uidebat quod eos omnes conseruisse in domo una. et per ordinem singulos quasi communicare de cibo quodam miri candoris et saporis. Cuius ceteris omnibus optime suscipientibus et cum gaudio magno. duos ex omni numero illo notabat acibi illi salutaris participatione uacuos remansisse. Aliter namque eorum nec sumebat. aliter sumere quidem uidebat. sed tanquam miri caute sumeret spargebat. Vtriusque uero postea probauit euentus. Aliter enim priusquam uentum esset ad rem. uersus retro in seculum rediit. aliter cum ceteris cepit quidem opus bonum. sed non bono fine conclusit. Vidi ego eum in seculo postea uagum et profugum a facie domini sic cain. quantum a inaduertere potui. hominem humillimum et miserabi

lis dūfationis. & nimie pusillanimitatis. Qui tam̄ ultimū
clara uallē rediit. infirmitate corpis et inopia cogente.
cū hō bñ nat⁹ ab om̄ibz cognatis et amicis p̄iceret. ibiq;
p̄petatū renūciās. s; n̄ om̄ino p̄pe uoluntati obijt. n̄
quidē int⁹ sic fr̄ et domestic⁹. s; foris misericordiam postulas
sic paup̄ et m̄dic⁹. Jā ū adueniente die reddendi uoty ⁊
cōplendi desiderij. egressus ē de domo patria b̄nard⁹ pat̄
fr̄m suoy. cū fr̄ibz suis. filijs suis sp̄alibz. q̄s ūbo uite
ē regenerauerat. Cūq; exiret de mansiōe ḡ widonis
p̄mogenij que fontane dicebat. ḡuido uidēs uiuār
dū fr̄m suū minimū in platea puerū cū pueris alijs.
eia iqd̄ fr̄ uiuārde. ad te solum respicit oīs t̄ra pos
sessiōis nr̄e. Ad qd̄ puer n̄ pueritū mot⁹. uobis ḡ in
q̄r celum. ⁊ in t̄ra. Non gr̄q̄ diuisio hec facta ē. Q
dicto abeuntibz illis tūc qd̄ē domi cū patre reman
sit. s; modico p̄ euoluto tēpe fr̄es secut⁹. nec apa
tre n̄ appinqs seu amicis potuit detinē. Superat
de dō dicata domo illa pat̄ senior cū filia. de q̄bz
⁊ suo loco dicemus.

Eo tēpe nouell⁹ ⁊ pusill⁹ grex cyffciensis sub abbe
degens uiro uerābili Stephano. cū ū ḡuit ei
tedio ē incipet paucitas sua. et oīs spes possita
tis decid̄ eret. in quā sc̄c̄ illi paup̄tatis heredita

transfundet. ueniantibus omnibus in eis uite scitate. s; refugi-
entibus austitate. Repente diuina hac uisitatioe ta leta ta
inspata ta subita letificat e. ut in die illa responsum h
a spu sco accepisse s dom illa uidet. Letare sterilis que n
paribas. erupe et clama que n parturibas. q; multy filij
deserte magis qm ei que habet uiru. de qb; postmodu uisu-
ra es filios filioy usq; in multas generatioes. Nam anno po-
te uni ex eisdem cystciensib; pmissi fratib; in extremis ia posito
apparuerat innuma hoium multitudo ppe basilica ad fon-
te lauans uestimenta sua. et ipa uisioe dictu e ei. q; fons enno
uocaret. Quod cu indicass; abbi. intellexit ptn uir magnifi-
c diuina consolatione. et multu qde ia te de pmissioe s; plur-
mu postea de exhibitioe letat. egit gras do pat' p ihm xpo
q; cu eo et spu sco uiuit y regnat. in scla scloz.

Anno ab incarnatione dni millesimo centesimo tercio de-
cimo. agstitutioe domi cystciensis decimo quinto. seruus
di bñard' annos nat' circit' .xx.iii. cystciu ingressus o o
o o cu focys ferme tñta. sub abbe stephano suau iugo
x collu submisit. Ab illa aut die dedit dñs bndictioem. y
uinea illa dñi sabaoth dedit fructu suu. extendes palmi-
tes suos usq; ad mare. et ult' mare ppagine suas. Quia
u expdichis focys ei uozati aliq fuerat. et yoces quoq;
cum uiris idem uotu sacre couisatiois inierat. p'ipi'

7
solicitudine edificatum eis cenobium scimoniaium femina-
rum quod uilleum dicitur in ligonensi parrochia. domino coopante
magnifice satis excreuit. usque hodie religionis opinio celebrissimum.
et personis et possessionibus dilatatum. et per pagatum iam
per loca alia et necessitas adhuc ampliore facere fructum. hec quod
fuit uita dei uersio scilicet principia. Conuersationis autem eius in sig-
na quam uita anglicam gerens intrinsece uixit. neminem ignorare
posse puto. cui uita non uiuat de spiritu de quo ille uixit. Soli
quippe donantis et accipientis est. nosse quantum morum uisio
exordium prouenit eum dominus in benedictionibus dulcedinis sue. et
quanta repleuit gratia electionis. quam ab ubertate domus sue in-
ebriauit eum. Ingressus est autem domum illam pauperem spiritu. et
eo adhuc tempore abscondita ac penes nullam intentionem ibi mo-
riendi acerbis et memoria hominum et spe delicti cen-
di. et latendi tanquam uas perditum. deo aliter dispo-
nente et eum in uas electionis preparante. et non solum ad or-
dinem monasticum confortandum ac dilatandum. sed ad portan-
dum nomen suum coram gentibus et regibus et usque ad extremum
terre. Ipse uero de se nihil tale estimans aut cogitans. potius
ad custodiam cordis sui et propositi constantiam. hoc semper in
corde. semper etiam in ore habebat. Bernardus Bernardus ad quod
uenisti. Et sic de domino legitur. quod cepit ihesus facere et docere.
a prima die ingressus sui in cellam nouitiorum. ipse cepit

agere in semet ipso. quod alios erat doctur. Postmodum enim cum
 iam clareuallis abbas esset ordinatus. ad uenientibus
 nouicijs et festinantibus ingredi. audire eum solum
 sum predicantem ac dicentem. Si ad ea que uultis festina-
 tis. hic foris dimittite corpora que de seculo attulistis. Soli
 spiritus ingrediatur. caro uero non potest quicquam. Quod cum nouicijs
 ad nouitatem ubi peritum patres tenitudinis eorum clementer expo-
 nendo quod dixerat. carnalem concupiscentiam predicare soleat foris
 dimittendam. ipse cum nouicijs esset in nullo se patres. in
 stabat omnimodis mortificare non solum concupiscentias car-
 nis que presentis corporis sunt. sed et sensus ipsos per quos sunt. Cum enim
 interiori sensu illuminati amoris dulci ac frequenti sentire
 inciperet de sursum spirantem se firmitatem. sensui illi
 interiorum timens a sensibus corporis. uix tantum eis permittebat. quan-
 tum sufficeret ad gratioris cum hominibus conversationis societatem. Quod
 cum gratius usque instantia in consuetudinem mitteret. consuetudo ei
 ipsa quodammodo utebatur innaturali. Totumque absortum in spiritu sepe
 tota in deum directa intentione. tota occupata memo-
 ria. uides non uidebat. audiens non audiebat. nichil sapie-
 bat gustantem. uix aliquid sensu aliquid corporis sentiebat. Ita quippe
 annum integrum exegerat in cella nouitiorum. cum gratias in ig-
 noraret utrum adhuc desuper celata esset domus ipsa. Multo tem-
 pore frequentauerat intrans domum ecclesie. cum in eius capi-

te unā tū fenestrā eē arbitraretur.

Curiositatis enī sensu mortificato. nil huiusmodi aūte
bat. uel si forte aliquādo eū gtingebat uide. memoria ut
dictū ē alibi occupata n̄ sentiebat. Sine memoria q̄ppe sen
s^o sentientis null^o ē. Natura q̄q; in eo n̄ dissentiebat agīa.
Natalit^r enī iā ab initio hoc erat homo ille qd legit. Puer
erā ingenios^o. et sortit^r sū animā bonā. et cū magis eē
bon^o. ueni ad corp^o icoinq̄natū. Ad ḡteplanda q̄ppe spū
alia q̄q; seu diuina cū grā spūali. natali q̄dam uirtu
te pollebat ingenū. sortit^r q; ē in hoc erat animā bo
nā. sensualitatē n̄ curiose lasciuā. nec supbe rebellem. s;
ogaudente spūalibz studijs. et in eis que ad d̄m sunt
sponte subditā spū et seruientē. corp^o n̄ nulli^o uq̄m ḡtami
natū oḡsensu flagitijs. et spūmis neglectū sic op̄tebat cu
rare^r ad seruiendū spū. inseruitio dī aptissimū instrumē
tū. S; cū caro in eo ex dono p̄uenientis gr̄e. et adiutorio
subsequentis nature. et usu bono spūalis discipline.
uix iā aliqd̄ oḡcupisceret adūs sp̄m. hoc ē qd sp̄m lederet.
sp̄c sup̄ uires. sup̄ uirtutē carnis ac sanguinis. tāta ad
uers^o carnē oḡcupiscebatur. ut infirmū animal cadēs sub
onē usq; in hāc diē n̄ adiciat ut resurgat. Quid enī di
cā de sopno. qui incetis hōmibz solet eē refectio laborū
et sensuū. aut mentiū recreatio. Ex tē usq; hodie ui

gilat ultra possibilitate humana. Aliquando dormitat.
 raro dormit s; sopno tenuissimo? et q nulli hoim p^r
 ipm qlemcuq; refectione gferre possit. Nullu eni tep⁹
 magis se pde gqueri solet qm q dormit? homineq; quelib;
 insopno suo qsi emorientē et sepultu. nil ab ebrio phibet
 differre. **S**n etiā si que forte religiosu indormiendo seu du
 ti⁹ sterentē audierit. seu min⁹ cōpoite uictu iacentē. pa
 cient⁹ uix ferre potest. s; carnalit⁹ eū seu solari⁹ dormire
 causat. **I**n ipō nāq; tenuē uictu? tenuis sompn⁹ comurat.
In neutro eni ulla induget cœpi suo facietate? n qd inuicq;
 fupfisse aliqd sat eie. Quātū eni ad uigilias uigiliay. ei mo
 d⁹ e. n tota noctē duce insopne. **P**ero ad comedendū usq;
 hodie uix aliqndo uoluptate trahit appetit? s; solo
 timore defect⁹. **E**t eni cōmestur⁹. pus qm comedat sola cibi
 memoria sat⁹ e. **S**i accedit ad sumndū cibū? qsi ad tormtū.
Apmo siqde gūfiois sue anno seu egressiois de cella no
 uitioy natæei cū tēne nimis semp et delicate cōplex
 iois fuill; ieiunys multis et uigily. frigore y labore.
 duricib; et gtanuis exercicyl aita: corrupto stomacho
 crudū gtinuo pos solet reice inqit. **Q**uod siqd natura
 li decoctioe digestū transfundit ad inferora. ubi nichil
 lomun⁹ partib; uis corpis n minorib; infirmitatū i
 cōmodis obsessis. n n cū qui tormto egredit. **S**iqd

aut residuum est. ipsum est alimentum corporis ei qualecunque non tam ad
vitam sustinendam. quam ad differendam mortem. Semp autem per
cibum. quasi pensare solitum est quantum comedit. Si aliquando uel ad modicum
mensuram solitam excessisse se deprehendit. in penam abire non patitur.

S; uis parsimonie. sicut innata uis est. ut et si aliquando corporalis
sicut cui libet refectionis plus aliquid solito uelut indulgere non possit.

S; ic autem ab inicio fuit inter uouitios nouitios monachus inter
monachos. spiritu ualido. corpore infirmo. nihil indulgentie circa
corporis quietem. seu refectionem. nihil remissionis de omnium labo
re. uel opere fieri se aliquando acquiescere. Ceteros namque sanctos esse arbitra
batur et perfectos. se uero sic nouitium et incipientem nequaquam emeriti

torum perfectorumque indulgentis et remissionibus indigere. sed feruore
nitio. et ordinis disciplinae et rigore discipline. Propter quod com
munis uis seu gulationis feruentissimum emulatum. cum opus
aliquid manuum fratres acturaret. quod seu minor uis ei seu impi
cia denegabat. fodiendo. seu ligna cedendo. et propriis hu
meris deportando. quibuslibet laboribus eque laboriosis
illud redimebat. Vbi uires deficiebant. ad uiliora quoque
opera confugiens labore humilitate compensabat. et mirum
in modum in quantum tanta in contemplatione rerum spiritualium ac diuinarum
acceperat gratiam. circa talia non solum occupari paciebatur. sed et
plurimum delectabatur. **S;** mortificata ut dictum est sensua
litate seu curiositate. seu infirmitate. in huiusmodi la

boy corpaliū distractionibz pfectoy etiā. quoyq; intes
 sepe necesse ē et si ū intentionē certe memoria. et cogitationē
 abintiore unitate spō aliquā pati dissolutionē. ipē p uile
 gio maioris grē inūtute spē simul et tot qdām exti^o labo
 rabat. et tot int^o dō uacabat. t^o alt^o pascūi sciam. t^o alt^o deuotionē **L**abo
 ris q; tēpore / et semp int^o orabat seu meditabat^o absq; int^o
 missione exti^ois laboris. et exti^o laborabat absq; iactura
 intioris suauitatis. **N**ā usq; hodie qcq; insc^opturis ualeat.
 qcq; in eis spūalit^o sentit^o. maxime in siluis et in agnis me
 tendo et orando se cōfite^o accepisse. et in hoc nullos aliqū
 se magistros habuisse n̄ querē. et fagos. ioco illo suo grōso
 int^o amēos dicē solet. **Q**uā tū ū insc^opturis ualeat. palā oib^o
 ē q; uel loquentē eū audire t^o aliqua que sc^opsit legere po

Mellis tēpe frāt^oz ad secandum **S**tuerunt.
 cū feruore et gaudio scī spē occupatis. cū ipē quasi in potēs
 et nesci^o laboris ipi. sedē s̄ et reqesce iubet^o. ad modū q̄stat^o
 ad orationē ofugit. cū magnis lacrimis postulās ad dō dona
 ri s̄ grām merēdi. **N**ec fefellit simplicitas fidi. desidūm
 religiosi. Continuo nāq; petijt impetrauit. **E**t ex illo die
 in labore illo p̄cetis pentū se ēē cū quadā iocūditate q̄tulāt.
 tātō in hoc ope deuotior. q̄nto se in hoc ipō facultatē ex
 solo dī dono reminiscit^o accepisse. **F**eriat^o aut^o abhui^omody
 labore t^o ope. iugit^o aut^o orabat. aut^o legebat. aut^o medi

tabat. ^{sol' ee} Ad mandū si se solito offerret. ^utebat. ^uin aū. bicūq;
seu apud se. seu int'ba eet. soli tudinē cordis ipē s̄ efficiēs
ubiq; sol' erat. Canonicas aū sc̄pturas. simplicit' et seriatū
libenti' ac sepi' legebat. nec ullis magis qm̄ ip̄az ūbis
eas intelligē se dicebat. et q̄cqd̄ in eis diuine s̄ elucebat. ue
nitatis aut ūtutis. in p̄m̄ s̄ originis sue fonte. magis
qm̄ indecurrentib; expositionū. riuū sape testabat. Sc̄os
tū et orthodoxos eaz expositores humilit' legēs nequa
qm̄ sensib; eoz suos sens' equabat. s; subiebat formā
dos et uestigijs eoz fidelit' adherēs. sepe de fonte unde
illi hauserāt et ipē bibebat. **I**nde ē qd̄ plen' spū quo
om̄is sc̄a sc̄ptura diuinit' ē inspirata. tā osident' et
utilit' eausq; hodie sic apl's dicunt' ad docendū. ad argu
endū ad corripicndū. ad erudiendū. et dū p̄dicat ūbū
dī. q̄cqd̄ de ea affect' in mediū. sic patēs et placēs efficit.
et eca id iū agit' efficax ad monendū. ut mirent' om̄s
tā sc̄lari qm̄ spūali p̄diti doctrina. mūbis gr̄e que p̄

Cum aut' placuit **C**edūt de ore eius.
ei qui eū segregauit a sc̄lo. et uocauit ut ampliore
gr̄a reuelaret in eo gr̄am suā. et multos filios dī q̄
erāt dispersi gregaret munū. misit in cor. abbatis
stephani ad edificandū domū clareuallis mitte fr̄es
ei. et cū eis alios uiros religioso. **Q**uib; ab euntibus:

17
ipm y donu b nardū pfect abbate. mirantibz sane illis
tāqm matris et strenuus. tā in religioe qm in sclo iuris. y
tūtibz ei. tū p corpis infirmitate et in mox usu extior

Erat aut de uallis locus i Occupationis.

Territorio lingonensi n̄ longe a fluuio alba. antiq̄ spe
lunca latinū. et antiq̄ dicebat uallis absinthialis. seu pp
t̄ habundantē ibi absinthij copā. seu pp̄ amaritudinē do
loris incidenciū ibi in manū latronū. Ibi ḡ in loco horreū y
uaste solitudinis q̄ federūt uin illi ututis. factj de spe
lunca latronū. tēplū dī et domū oratiois. Vbi simpli
cū aliquō tpe dō serueit̄ in paupertate sp̄o. in fame et
siti. in frigore et nuditate. in uigiliis et angustiis mul
tis. Pulmentaria. sepi⁹ ex folijs fagi q̄ fieriebāt. Panis in
star pphetici illi⁹ ex uideo et milio et uicia. ita ut ali
q̄ndo religios⁹ uir q̄dam appoitū s̄ in hospicio ubi tūm plo
rans clam aspertaūit. quasi p miraclo om̄ibz ostendē
dū. qd̄ in d̄ e uiuerēt hoies. et tales hoies. At uir dī
mū ista mouebant. et summa ei sollicitudo de salute
multoz. que ap̄ma die gūsiōis sue usq; ad hoc tēp̄
tā singlarit̄ sacri illud pect⁹ noscit̄ posside. ut ḡ om̄s
animas matnū uideat̄ gerere affectū. Erat ḡ uehe
mēs in p̄cordys ei⁹ scī desidiy. et scē humilitatis con
flict⁹. Modo enī se ipm̄ deiciēs fatebat̄ indignū

perque fructus aliquis pueniret. modo oblitus sui estuabat
flagrantissimo ardore. ut nullam nisi ex multorum salute
consolationem posse admittere uideret. Sane fiduciam caritas
parebat. sed eadem castigabat humilitas. Congit autem
inter hec ut aliquando tepius solito surgeret ad uigilias. Quibus
pactis cum usque ad matutinas laudes aliquanto longius superaret
interuallum. egressus foras et loca uicina circuire. orabat
deum ut acceptum haberet obsequium suum. et fructum suorum. et in
eo quod deum spiritualis fructus desiderio consistit. subito stans
in ipsa oratione modice interclusis oculis uidit undique cruci-
cifixi montibus tam infinitam diuisi habitum et diuise conditionis
hominum multitudinem miseram uallem descendere. ut ual-
lem ipsam capere non possit. Quod quod significauit. iam omnibus manifes-
tum est. hac ergo uerba domini uisionem magnifice consolatur. exhortatur
et fratres suos. quomones eos de misericordia dei nunquam desipere.

Quos uero ante instantem hyemem gerardus frater eius celerari domum.
apud eum diuini quereret ad necessaria domum et fructum mul-
ta deesse. nec habere se unde ea coemeret. et urgente neces-
sitate iam nullam recipere uerborum consolationem. res autem imp-
tu non esset que daret. uir dei quantum intum ad presentes an-
gustias sufficere possit. inquisiuit. Ille uero undecim libras re-
spondit. Tunc dimittens eum ad orationem confugit. Post
paululum uero rediens gerardus mulierem quandam de castel-

lione foris eē: et uelle ei loq̄ nunciauit. Ad qm̄ cū egredet̄:
 p̄cides ad pedes ei' eadē mulier duodeci lib̄ay benedicti
 onē ei obtulit. orationū suffragia implorās uirō suo picu
 lose egrotanti. Qm̄buit alloquit̄ ~ dimisit ase. uade
 inquis sanū inuenies uir̄ tuū. Illa ū abiēs in domū su
 am sic audierat sic inuenit. Abbas ū q̄ solās pusillanimita
 tē cellerarij sui. ad sustinendū dñm̄ de cetero reddidit for
 tiore. Nec tam̄ semel hoc ei contigisse certū ē. s; sepe cū hui'
 modi necessitas instaret. repente un̄ n̄ spabat̄ auxilium
 ei a dño affuisse. **P**ro qd̄ uiri prudentes intelligentes ma
 nū dñi eē cum eo. tenentudinē mentis ei' a delicijs pa
 radysi nup̄ egressi. rerū extier̄ sollicitudine grauari
 cauebāt. eas ip̄i int̄ semet ip̄os ut poterāt digerentes.
 et tantūm de int̄ioribz et q̄scientijs suis. et causa ani
 max suay. q̄sulentē. Inq̄ tam̄ pene hoc eis contigit qd̄
 filijs isrl' legim̄ olim de moyse contigisse. cū diu con
 uersat̄ c̄ dño in monte syna et caligine nubis. egre
 deret̄ et descendet̄ ad pplm̄ et excolloquio dñi facies
 ei' cornuta appareret et t̄ribilis. adō ut fugeret ppl̄s
 ab eo. Egressus ū uir ille sc̄s a facie dñi q̄ insolitudine
 cyssey. et sublimioris altitudine q̄teplatiois in silentio
 aliquōdiu fruit̄ erat. q̄si de celo afferēs int̄ hōis mira
 culum qd̄dam q̄quisite s̄ apud dñm̄ plus qm̄ hūmāe

punitatis? hōes q̄s regere et int̄ q̄s ouersari ueniebat
pene om̄s a se absterruit. Si q̄n nāq; despūalibz et edifi-
catiōe animarū sermonē ad eos habebat. loquebat̄
hominibz lingua anglōz. et uix intelligebat̄. **N**exime
aut̄ in his que ad mores hōim p̄tinebāt ex habundan-
tia cordis sui tā sublimia eis p̄ponebat. tā p̄fecta exorge-
bat ab eis ut dur̄ uidet̄ sermo. int̄tū n̄ cap̄er̄ ent
que dicebant̄. **R**ursū cū singillatim audiret eos cōfi-
tentes s̄ et semetip̄os accusātes sup̄ diuisis illisioibz co-
gitationū cōmuniū humanarū. q̄s null̄ in carne ui-
uēs homo penit̄ uitare potest? hoc potissimū fuit
in q̄ lucillū tenebras illas cōuenio eē n̄ potuit. sci-
licet q̄d hōes inueniebat q̄s in hac parte anglōs esti-
mabat. **A**nglicā enī magna ex parte de gustās puri-
tate. et excōscientia iā olim accepte adō gr̄e singula-
ri simplicit̄ p̄dicās uniuērsē oditiōj humane fragili-
tatis. inceptatiōēs seu inq̄natiōēs cogitationū hāc nul-
lū religiosum uir̄ posse incide. et v̄ si incidet. uere reli-
giosū n̄ eē estimabat. **S**; uiri uere religiosi et pie pru-
dentes. et in p̄dicatiōe uerboz eius uenerabant̄. que
n̄ capiebāt. et in confessiōibz suis licet ad nouū stupent̄
auditum. eo q̄d seminarium q̄dā desp̄atiōis p̄ferre ui-
det̄ infirmis. tam iuxta sententiā sc̄i iob nefas puta-

49

bant cōtradice sermōibz scī: n̄ excusantes. Et accusantes
infirmitatē suā. in oꝛspectu hoīs dī. in q̄ nemo uiuēs iusti
ficari pot̄ in oꝛspectu dī. Vñ factū ē. ut fieret magist̄ ra
magist̄ri. pia humilitas discipuloꝝ. Cū enī ad iurū argu
entis humiliarent̄ q̄ arguebant̄. cep̄ etiā spūali magistro
adūs fr̄es humiles et subiectos. zel⁹ suus eē suspect⁹. in
tantū ut ip̄e iā poti⁹ accusaret ignorantīā suā. et defle
ret necessitatē qđ silere n̄ liceret cū nesciret loq̄. qđ n̄
tā alta ad homines. qm̄ indigna hominibz loq̄endo. lede
ret. oꝛscientias auditorū. qđ tā scrupulose p̄fectionē a fr̄ibz
simplicibz exiēbat. in q̄ se n̄dum inueniret. et p̄fectū.
Cogitabat nāq; eos multo meliora. et uiciniora. saluti sue
in silentio suo meditari. qm̄ ab ip̄o audiret. deuoti⁹ et effi
cati⁹ salutē suā opari. qm̄ ei⁹ exemplo acciperet. exp̄dicati
ōe ū ei⁹ scandalizari poti⁹. qm̄ aliqđ oꝛcipe edificatiōis. Cūq;
sup hoc uehementi⁹ ḡturbaret̄ et ḡtustaret̄. et diuise cogitatiōes
ascendent̄ in cor ei⁹. p̄ multos cogitationū fluct⁹ et cruci
at⁹ cordis. decreuit ab ext̄ioribz om̄ibz ad int̄iora sua recol
lige se. ibiq; insolitudine cordis et secreto silentij cōtine
re p̄stolari dñm. donec quocūq; in m̄te sue sup hoc ei
suā reuelaret uoluntatem. Hec distulit misericōdia
dī auyiliū in tēpe oportūna. Paucis siqđē euolutis die
bz uidit in uisu noctis puerū claritate qđam diu

na astantē s. et magna auctoritate precipiente fiducialit.
loq̄ q̄c̄qd̄ ei suggereret in aptioe onis sui. qm̄ n̄ ip̄e eēt quilo
queret. s; sp̄c̄ sc̄s qui loqueret̄ in eo. Et ex tūc manifestius
in eo et p̄eū loquēs sp̄c̄ sc̄s. et sermone potentiorē ei. et sen
sū in scripturis habundantiorē suggerēs in aptioe oris ei.
apud auditores q̄q; gr̄am ei addidit et auctoritatē et
intellectū sup̄ egenū et paup̄e et peccatorē penitentē
et ueniam postulanteo.

Cūq; iā aliquatenū didiciss; int̄ hōies gūsan. et humana
aage. et tolerare. iāq; int̄ fr̄es suos et cū eis incipet fru
i fructib; gūsiōis sue. pat̄ q̄q; q̄solus domi remansit ue
niens ad filios suos. appōit̄ e ad eos. Qui cū aliquatū tēp̄
ibi feciss; obijt in senectute bona. Soror q̄q; eorū in sc̄lo
nupta et sc̄lo dedita. cū i diuitijs et delicijs se h̄ p̄chi
taret. tādē aliq̄ndō inspirauit eads ut fr̄es suos visita
ret. Cūq; ueniss; q̄si uisura uenabile fr̄em suū. et ad eēt
cū comitatu sup̄bo et apparatu. ille detestās et execrans
eā tāqm̄ rete diaboli ad capiend̄ animas. nullatenū ac qui
esce uoluit exire ad uidendā eā. Qd̄ audies illa gūsa e
cōpūcta uehēm̄t. cū null⁹ ei fr̄em suorū occurrē dignaret.
cū a fr̄e suo andrea publice obuestiū apparatū sterē in
uolutū arguēt. tota in lacrimas resoluta. et si peccat̄e
sū in q̄c̄ p̄ talib; xp̄c̄ mortuus ē. Quia em̄ peccat̄e sū.

idcirco cōsiliū et colloqū bonoz regro. Et si despici
fr̄ m̄s carnē meā. ne despiciat̄ seruis animā meā. Ve
niat et p̄cipiat. et q̄cqd̄ p̄cepit face parata sū. Hāc ḡ
p̄missione tenes. exiit ad eā cū fr̄bz suis fr̄ ei. Et q̄a eā se
pare a uiro n̄ poterat. p̄mo ūbo onē ei mūdi glām in cultu
uestiū et in om̄ibz scli pompis et curiositatibz int̄dyxit.
et formā uite mat̄s sue in qua multo t̄pe uixit. cū uiro
ei undyxit. et sic eā ase dimisit. Illa ū obedientissime parēs
p̄cepto. redijt ad pp̄a. mutata repente scdm̄ om̄ipotentia
dext̄e excelsi. Aupebāt om̄s ad olescentulā nobilē. delica
tā. subita mutatiōe in habitu et uictu in medio scli uitā
duce hēmiticā. et instare uigilijs. et ieiunijs. et ḡtinuis
oratiōibz. et ab om̄i scli p̄ces se face alienā. Biennio postea
sic uixit cū uiro suo. illo sane scdo margine anno dan
te dō honore. nec temare ulter̄ p̄sumte tēplū sp̄c sc̄i. Qui
tandē uirtute ei uict̄ p̄seuerantie. libamq; ase dimit
tēs. iuxta ritū ecclie facultatē ei cōcessit seruiendi dō
cui se pbauit. Illa ū optata libtate potita monastiū
uillēiū cui sup̄ meminim̄ a diēs. cū sc̄is monialibz in
bi dō seruientibz reliquū uite sue dō uouit. ū tāta ei dñs gr̄i
ā cōtulit sc̄itatis. ut ū min̄ animo qm̄ carne
illoz pbaret̄ uiroz di ēē germana.

Cuos aut̄ missus nouit̄ clarāuallē b̄nard̄ ordinand̄

ēēt. in ministriū ad quod assumptus erat. et sedes ligonensis uacaret. ad quam ordinato ipsa respiciebat. querentibus scilicet qui eum ducerent ordinandum cito de primo se obtulit bona fama uenabilis cathalaunensis episcopi. opinatissimi illi magistri **W**ilhelmi de capell. illucque eum transmittendum esse diffinitum est. Sicque factum est. Abijt autem cathalaunum assumpto secum elboldone monacho quodam cysticiense. **I**nterijt ergo predicti episcopi domum iuuenis exesi corporis et moribus di. habituque despicibilis. subsequente monacho seniore. et magnitudine et robore corporis eleganti. alijs ridentibus. alijs iridentibus. alijs resic erat interpretando uenantibus. Cum autem quereretur quis eorum esset abbas. episcopus primo oculos in eum aptos habens agnouit seruum dei. et suscepit eum sic seruus dei. Cum enim primo in puato colloquio. omni melius locutione prudentia iuuenis magis magisque pderet uerba colloquendi. intellexit uir sapiens. diuinam uisitacionem in aduentu hospitis sui. **N**ec defuit hospitalitatis pia instantia. donec usque ad familiarē fiduciam et libertatem loquendi. pducto colloquio ad altitrum. iam melius eum commendaret conscientia sua. quam uerba ulla. **Q**uid multa. **N**ulla die et ex illa hora facti eorum unum et anima una in domino. intum ut sepe altitrum hospitem deinceps habet. et ipsa esset domus episcopi clareuallis. clareuallensium uel officet nisi sola domus episcopi. et per ipsum tota ciuitas cathalaunensis. quae et remansit

21
pvincia. et gallia tota p̄ eū deuotionē excitatā ē et reuē
trā unī dī. Ab illo siquē tanto ep̄o ceteri didicerūt suscipere &
reuerē eū tanquā anḡlīm dī. ita ut hui⁹ tēp̄is p̄sensisse in eo
grām uideat. homo tāte auctoritatis. sic affect⁹ erga igno
tū monachū. et monachū tāte humilitatis. -

Modico. ūp̄ tēpe transacto. cū eo usq; infirmitas abba
tis inguescet. ut iā n̄ n̄ mors ei⁹ aut omī morte graui
or uita sparet. ab ep̄o uisitat⁹ ē. Cūq; uiso eo ep̄c. se n̄ solū
uite ei⁹ s; et sanitatis sp̄s habe dicit. si cōsilio ei⁹ ad q̄escēs.
scdm̄ infirmitatis sue modū. aliq̄m cōp̄i suo curā patet
imp̄endi. ille ū angore l'usu q̄suetudinis sue min⁹ facile
flecti poss; p̄fect⁹ ep̄c ad capitulū cystciense ibi corā pau
clis abbatibz qui quēnant p̄ntificali humilitate. et
sac̄dotali caritate toto corp̄e int̄ram p̄strat⁹. p̄c̄yt et ob
tinuit. ut toto anno uno in obedientiā s̄ t̄deret. Qd̄ em̄
tante humilitati in tanta auctoritate negari poss;. R̄ eū
s̄ itaq; clareuallē. et claustra et c̄minos monastij do
mūclam unā ei fieri p̄cep̄. ordinās et mandās in cibo &
potu sine aliq̄ hūimodi circa eū nullam ibi c̄m̄ ordinis
dist̄ctionē. nullā de tota cura dom̄ ad eū referri sollicitu
dinē. s; s̄ eū ibi uiuē scdm̄ modū ab eo p̄stitutū. Eodē
tēpe et ego clareuallē ip̄mq; frequētare cepi. Quē
cū ibi eū q̄dam abbate alio uisitare. inueni eū in suo

illo tugurio quæ lepsum in cõpitis publicis fieri solet. Inue-
ni aut̃ ex p̃cepto ut dictũ ẽ ep̃i et abbatũ feriatũ ab om̃i sol-
licitudine dom̃iã int̃iorũ q̃m ext̃iorũ uacantẽ et d̃o et s̃. &
q̃s; indelicys paradysi gultantẽ. Ingressũ q̃; regiũ illud cubi-
clm̃. cũ cõfidarẽ in habitationẽ et habitatoẽ. tãta in d̃m̃
testorũ dom̃i ip̃a incutebat reuertiã sui ac si ingreder ad alta-
re d̃i: tantaq; affect^{lum} suauitate cõca hoĩem illũ. tanto q; de-
sidio in paup̃tate illa et simplicitate cohabitandi ei. ut
si optio illa die in data fuiss; . nũtant optassẽ q̃m ibi
cũ eo semp̃ mane ad seruendũ ei. Cũq; et ip̃e uicissim nos
cũ gaudio suscepiss; et quererem qd̃ ageret. q̃m ibi uiuet.
in illo suo q̃tioso arridens nob̃ optime ait. Ego cui hacteñ
hoĩes rationales obediebãt. iusto d̃i iudicio. irrationali
cuidã bestie dat² suã ad obediendũ. Dicebat aut̃ de q̃dam
hoĩe rusticano / et uano. nul̃ pr̃s̃ sciente. ip̃m; ab in-
firmitate q̃ laborabat curaturũ se iactante. cui ad obe-
diendũ ab ep̃o et abbatib; et fr̃ib; suis t̃dũ erat. Ibiq;
cũ eo manducantes. cũ arbitrarẽ hoĩem tã infirmũ
tanteq; p̃uidentie cõmissũ sic oportebat p̃curandũ.
et uidẽm ei agente medico illo suo offerri cibos. q̃s
sañ q̃s uix p̃ angustia famis attinget. uidebam̃ et
tabescebam̃. uix reglãrũ silentio nos cohibente. quã
i illũ q̃s; faclegum et homicidam irac̃ contumelios

infurgen⁹. **I**pe aut⁹ inquē hec fiebāt indifferent⁷ cunc-
 ta sumēs equē omnia approbabat. sic q̄ sensu ip̄o corrup-
 to et pene emœtuo sapore. nil discernēbat. **N**ā et
 sanguinē crudū p̄ errore s̄ oblatū. p̄ butiro multis dieb;
 noscīt cōmedisse. oleū bibisse tāqm̄ aqm̄. et multa ta-
 lia cōtingebāt ei. Solā q̄ppe aqm̄ s̄ sape dicebat. eo qd̄
 cū eā sumet fauces et gutt⁹ ei refugerabat. Sic q̄ tūc
 eū inueni. et sic habitabat in illa soli tudine sua. ut
 ille dē. **S** n̄ erat sol⁹ cū q̄ erat d̄s. et custodia et q̄ so-
 latio scōy angloy. **Q**d n̄ manifestis indicys demon-
 stratū ē. **N**octe enī quadā solito attentū orando effudat
 sup se animā suā. cū tenuit sopāt. uoces audiuit tāqm̄
 in seunty multitudinis copiose. **C**uigilās aut⁹ et easdē
 uoces pleni⁹ audies. cellā q̄q; in qua tacebat egredit⁹. et
 p̄seqt⁹ abeuntes. **H**aut p̄culaberat locus densis ad huc
 spinay uepūq; frutebus abundās. s; nē longe mutat⁹
 ab illo. **S**up hūc aliq̄ndiu stabāt. uelut althantes cho-
 ri hīc inde dispositi et uir sc̄s audiebat et delectabat⁹.
Cui tam̄ missiū uisiois n̄ p̄us agnouit qm̄ trās latis
 p̄ aliq̄ annos edificys monastiy eodem in loco positū
 oratoriū cernēt. ubi uoces illas audisset. **M**ansi^{atq̄m} indig-
 n⁹ ego paucis dieb; cū eo. et q̄cūq; oculos uidebam.
 mirās q̄si celos me uide. nouos et trās. et antiq̄⁺ nouā⁺

pos

ru egyptioꝝ monachoz patru nꝝꝝ antiqs semitas: et
in eis nꝝ tēpis hoim recentia uestigia. Erat enī tūc ipis
uide clareuallꝝ aima sc̄la. et cū uirū uirtutis olim diuites
in sc̄lo et honorati. tūc in paupꝝtate hꝝglāntes eccliam
dī plantarēt in sanguine suo. in labore et erūpnis. in fa-
me et siti. in frigore y nuditate. in psecutiōibz et orumeluz.
et angustijs multis. pparantes clareualli eā qm̄ hodie
habet sufficientiam et pacē. Neq; enī se tam s̄ qm̄ x̄ et
fr̄ibz inibi dō seruituris uiuē estimantes. p nichilo habe-
bant q̄cqd̄ s̄ deēret. dū relinquerēt p̄ se qd̄ illis sufficēt.
et ad subsidū necessitatis. et ad aliquā cōscientiā uolun-
tane p̄x paupꝝtatis. primaq; facie ab introeuntibz clara
uallē p̄descensū montis. d̄s in domibz ei cōgnosceret.
cū in simplicitate et humilitate edificioꝝ simplicitate
et humilitate inhabitantiū paupꝝ x̄ uallis muta lo-
quet. Deniq; in ualle illa plena hoibz in q̄ n̄emini ocio
sū eē licebat. omibz laborantibz et singlis circa in iūce
ta occupatis. media die medie noctis silentiū a supue-
nientibz inueniebat. p̄ter laboz sonitū. et fr̄es in
laudibz dī occuparentur. p̄ oīo silentij ipi oīo o. y fama
tātam. Apud sc̄lares hoies supuenientes sui faciebat
reuerentiā. ut et ipi n̄ dicā praua lociosa. s̄ aliqd̄ n̄ qd̄
ad rē attinet. ibi loq̄ uerent. Locū ū ipi solitudo int̄
uenerunt

opaca siluay et uicinoy hinc inde montū angustias in q̄
 serui dī latebāt. spelūcā illam scī ~ benedicti pat̄s n̄ri
 q̄dam in representabat in q̄ aliquā apastoribz inuenit̄ ē. ut
 cui imitabant̄ uitā. habitations ~ ei. a solitudinis for
 mā aliquā habere uiderent. Om̄s q̄ppe in multitudine
 solitarij ibi erāt. Vallē nāq; illā plenā plenā hōibz ut
 dictū ē. ordinis ratioe caritas ordinata. singlis solitariā
 faciebat. q̄a sic un̄ hō inordinat̄ n̄ cū sol̄ ē. ip̄e s̄ tur
 ba ē. sic ibi unitate sp̄s et regularis lege silentij in ml
 titudine hōim ordinata. solitudinē cordis sui singlis
 odo ip̄e defendebat. Domibz ū et habitaculis simplicibz.
 uict̄ inhabitantiū p̄simil̄ erat. Panis n̄ t̄a fureus
 qm̄ t̄eus uidebat. duris fratriū laboribz uix de trā de
 fertj illi sterili p̄duct̄ ceta q̄q; cibana queq; uixerāt
 aliqd̄ saporis habentia. p̄t̄ quā famel seu amor dī fa
 ciebat. S; et ip̄m nouitij feruoris simplicitas s̄ tolle
 bat. cū q̄si uenenū arbitrātes q̄cqd̄ comedente ut
 cūq; delectaret. recusaret̄ dona dī p̄t̄ grām qm̄ in
 eis sentiebāt. Cū enī circa om̄e gen̄ carnalis toleran
 tie cū adiutorio gr̄e dī studiū sp̄ualis pat̄s in eis esse
 cisset. ut plurima que hōi in carne ḡstituto impos
 sibilia p̄us uidebant̄. tā n̄ solū ḡstant̄ pagēt et
 sine murmuratione s; et cū ingenti delectatione.

prober

ip̄a delectio aliam in eis peccat ^{mir} inmuratioem. et eo p̄ clo-
sioe q̄ eam estimabāt q̄si remotioe acarne. sp̄iū p̄pinq̄e-
suasū q̄ppe habentes. et q̄si cū testimoio q̄scientie sue
memorie fidelit̄ comendatū. inimicā eē anime om̄em
delectatioem carnis. q̄cqd carne cū q̄bet delectatioe
nutre uidet̄ fugiendū arbitrabant̄. Quasi enī paliam
uā reduci se putabāt in regioem suā. cū p̄dulcedine
amoris intiois amara eque ac dulci delectabilit̄ eden-
do. delectabili uiuē in hemo s̄ uidēt̄. qm̄ p̄us uixisset
in sc̄lo. Cūq; in hoc suspectā aliq̄ten̄ habent sp̄ualis pa-
tris cotidianā cōreptionē. q̄si carni eoz plus qm̄ sp̄iū
deferentē. aliq̄n ad iudiciū ep̄i q̄ t̄c forte aderat res
delata ē. Sup̄ q̄ uir̄ ille potēs in ūbo. sermone ad eos
aggressus ad eum finē p̄duxit. ut om̄em hoīem q̄cūq;
dona dī recusaret p̄pter grām dī. inimicū eē gr̄e dī
et sp̄iū sc̄o resistē p̄nūtiaret. Ad uicta siq̄dē hystoria
de helyseo p̄pha et filiis p̄phay cū eo in desertis locis
uitā herimicā ducentibz. qm̄ cū aliq̄n ad horā refectionis
uētū eēt amaritudo quedā mortis in olla decoctionis
eoz inuenta. p̄ uirtutē dī et ministriū p̄phe p̄ infusi-
oē famule dulcorata ē. olla inq̄c illa p̄phica ^{olla} uia
ē. nil in se n̄ amaritudinē habēs. Farina ū amari-
tudinē indulcedinē cōiūtes. gr̄a dī op̄ans ē in nobis.

Sumite q̄ securi et cū ^{rum}gray actione. et qđ cū natalit̄ ^{ura}minus
 n̄ aptū fuerit usib⁹ humanis! ad hoc p̄gram diuīn̄ ē u
 sib⁹ aptatū ut utamini et comedatis. **I**n q̄si, obediētes
 et incredulū p̄manetis! resistitis sp̄i sc̄o. et gr̄e ei⁹ ingra
 ti estis. **H**ec q̄ fuit int̄pe illo sub abbe b̄nardo et ma
 gistro ei⁹. in clarissima et carissima ualle illa sp̄ualit̄
 scola studior̄. **H**ic feruor, regularis discipline om̄ia eo
 faciente et ordinante. et tabuaculū d̄o int̄ris ^{uris} edificāte
 scđm exemplar qđ ei in monte ostēsum. **E**t cū insolitu
 dine c̄yfficienti cū d̄o in nube habitaret. **E**t utinā p̄
 rudim̄ta p̄me ei⁹ ḡusatiois cū h̄oib⁹. postq̄m didicit aliqua
 ten⁹ et ḡsuenit h̄o cū h̄oib⁹ eē. et intelligē sup̄ egenū et
 paup̄ē cōpaciendo infirmitatib⁹ h̄oim⁹. utinā se circa
 semet ip̄m talē exhibuisset q̄lem ega cetos? tā benignū.
 tā discretū. tā sollicitū. **S**; ḡtinuo cū ab annue illi⁹ obedi
 ente utinā solut⁹ et sui iuris effect⁹ ē. uelut arcus
 distent⁹ ad p̄stinū rigore. et sic torres detent⁹ et dimi
 s⁹ ad p̄cis curs⁹ ḡsuetudinē reus ē. q̄si repetēs a semet
 ip̄o penas diutine illi⁹ ^{uicula} quietis. et dampna laboris in
 termitti. **V**idēs h̄oim⁹ inbecillum et ad huc languidū
 conari et aggredi quecūq; uellet. min⁹ cōfidare qđ po
 s; et sollicitū p̄ om̄ib⁹ cca se ip̄m negligentē. om̄io
 in om̄ib⁹ alijs obedientissimū. s; de se ip̄o uix aliqñ

discretum

seu caritati. seu potestati obediēte. Semp enī p̄ora sua
nulla reputās maiora moliebat. et ad ^{non} parcendū corp̄i.
ac studijs sp̄ualib⁹ robur addendum. corp̄ suū uarijs infir-
mitatib⁹ p̄ se attenuatū. ieiunijs insup et uigilijs sine
intinissioē atterendo. Quabat stās die noctuq; donec
deficet. donec genua ei⁹ infirmata a ieiunio. et pedes
ei⁹ alabœe inflati corp̄ sustinē n̄ possēt. Multo t̄p̄e
et qm̄ diu occultū ēē potuit. cilicio ad carnē us⁹ ē. ubi
ūsc̄ aduenit. otinuo illud abiciēs ad ḡmunia sequit̄
Cib⁹ ei⁹ cū pane lac & aq; decoctōis leguminū. & pulres
erāt. q̄les infantibz fieri solēt. Cetera t̄ ei⁹ infirmitas n̄
recipiebat. & parsimōiē studio ip̄e recusabat. Vno
si q̄ndo utebat̄ raro et nimis modico. cū magis aq̄m
et infirmitati sue et appetitui cōpetē testaret̄. Sic
aut̄ affect⁹. et ḡfect⁹ a cōmuni fr̄m labœe. seu labœe.
seu diurno. seu nocturno. uix se aliq̄n paciebatur
ēē excusatū. seu ab occupatiōib⁹ et labœibz minist̄ij
sui. Videbant̄ et ḡsationē ei⁹ homines medici et
mirabant̄. tantāq; uim eū in se ip̄o causabant̄ infer-
re natē. ac siagn⁹ ad aratū alligat̄ arare cogēt. Nā.
cū crebra illa excoeruptioē stomachi pos̄ ei⁹ indiges-
te cruditatis eruptio alijs incipet ēē molestior. max-
ime aut̄ in chœo psallenti. et n̄ tam ulico collectas

firm deseruit. s; iuxta locū stationis sue percurato ac de
 fossō intra receptaculo doloris illi. sic aliquādiu put po
 tuut necessitate illam trasēgit. At ū n̄ hoc q̄dē p
 misit into Terantia rei. tē demū collectas deserere et
 seorsū secū habitare cōpuls' ē. n̄ q̄ntū siue collocuti
 ois. siue cōsolatiois grā. siue discipline claustral' nece
 sitate. cōuēty eū firm aliq̄n oportebat int' eē. Et hec fu
 it t̄tis illa necessitas. q̄p̄mo scā illa firmitas scē illi pa
 t̄nitatis iugi q̄satio carē posse coacta ē. In q̄ dolem' q̄
 q̄dem et plangim' infirmitatis ei' t̄te effectum! s; scī de
 sidy et sp̄ialis feruoris affectū ueniam. quāq; nec infir
 mitatis ei' effect' usq; quaq; plangend' sit et dolend'. Quid
 em̄ si uoluit sapientia dī p̄ infirma poti' illi' hōis tot
 tātaq; q̄funde fortia mundi hui'. Quid ū aliq̄n p̄ qualibet
 infirmitate ei' remisit infectū. qd̄ p̄ eū scdm̄ datā grām
 fieri optet. Quid em̄ n̄a etate q̄ntū uis robusti corpis et
 accurate ualitudinis. tāta aliq̄n fec' q̄nta iste fec' et fac'.
 moribund' et languid'. ad honore dī et scē ecclie utilitate.
 Quid postea ^{uim} uimū hōim ūbo et exemplo t̄xit de seclō.
 n̄ solū ad q̄sionē s; ad p̄fectionē. Quid ex eis p̄ totū
 xanū orbem q̄stituit domos seu ciuitates refugy. ut
 q̄cūq; peccauit ad mortē et etne mortis rei iudica
 ti fuerint. re m̄iscantur et q̄tant' ad dūm. et q̄fugi
^{uerbant}

ant ad eas et saluent meas. **Q**uescismata ecclie n̄ sedauit.
qs̄ n̄ ofudit h̄eres. et qm̄ pacē int̄dissidentes ecclias et pp̄lōs
n̄ restituit. **E**t hec q̄dē cōmunia sūt. **C**etum que bona
innum̄is hōibz singillatī p̄stitit. p̄ causa. p̄ p̄sona. pro
tēpe. p̄ loco. qs̄ enūmet. **P**orro si inimitas in eo rēphen
dit sc̄i feruoris. habet certe apud pias m̄tel excess⁹ iste
reuentiā suā! q̄a q̄cūq; sp̄u di agunt. mltū reuent in
seruo di rēphende nimitū istā nimitatē. **H**abet et fa
cilem apud hōies excusationē. cū uix audeat qs̄ q̄
eū ḡdēpnare quē d̄s iustificat! tā mltā. tā sublimia.
cū eo. et p̄ eū opando; felix cui solū reputat⁹ ad culpā!
q̄d ceti p̄sumē s̄ solēt ad glām. **F**uerit aut̄ bono iuue
ni suspecta iuuent⁹ sua. beat⁹ q̄ppe q̄ semp̄ ē pauid⁹!
fuerit ei studiū tantā uirtutū plenitudinē qm̄ ha
bebat ex gr̄a. aliqua q̄ laboris sui cōscientia sua cu
mulare. **S**; et uita ei⁹ que om̄ibz p̄ponebat⁹ imitanda. frugaliz
l̄ cōtinentie exemplo carē n̄ debuit. **I**nq̄ seruus di et simi
mietate forsitan excessit. p̄ul certe m̄tibz n̄ denimietate s;
de feruore exemplū reliq̄t. **Q**uod aut̄ eū in hoc n̄im̄ excusa
re. inq̄ ip̄e q̄ uet̄ om̄ia opa sua. n̄ ofundi t̄ usq; hodie
se accusare et sac̄legū arguēs semet ip̄m. q̄d seruituti di
et firm̄ abstulit corp⁹ suū? dū in discreto feruore inbecille
illd̄ reddidit ac pene inutile. **S**; cōualuit de infirmita

te. et infirmū fortior. et potēs fact' ē. **V**ir' nāq; di ^{vehemently} uehemently
 heimū in infirmitate ei' refulgēs. ex tūc usq; hodie dig
 niorē quādam apud hōies ei efficit reuēntiā. et in reue
 rentia auctōritatē et in auctōritate obedientiā. **I**am tē
 enī ad op' et uirtutē p'dicatiōis ~ diuinit' aptabat'. ad
 qd' sic sup' dictū ē. ex uito mats sue cū testimoniis diui
 ne reuelatiōis olim fuerat p'signat'. **N**ec tē tm̄ m. s; e
 omī tēpe gūsiōis et subiectiōis et p'latiōis sue ipō a
 dinante q' et agente congruo ordine ad hoc institue
 bat'. ~ ignorās qd' de se fieret. n̄ solū monastico s; et
 omī eccl'iastico ordini in hoc p'parabat'. **E**t p'mū q'dem
 cca resuscitandū in monastico ordine antiq' religionis
 feruorē. p'micias iuuentutis sue dedicauit exemplo
 et ubo. **g**uentu, firm̄ int' septa monastij ad hoc omī
 studio uacās. **P**ost modū aut' cū ad alium uite et cō
 ūsatiōis ordinem infirmitate corp'is coget'. et sic dic
 tū ē necessitas infirmitatis et ordo necessitatis acōm
 muni eū g'uerfatiōe cōuent' plus solito sequestra
 ret. **H**ec p'ma cepit eē occasio. ut q'si hōib' de sclo
 exposit' quoz iam ad eum mltitudo magna cō
 fluebat. ip'e y p'sentiā suā libi' eis ac libali' cōmo
 dans ūbū p'dicaret. **C**ūq; et longi' aliqū amo
 nastio p'causis eccl'ie cōmunib; obedientia *thet. trahere*

et quocumque ueniret unum cumque locutus de deo filere non posset. et
agere que dei sunt non cessaret. sic in beati innotuit apud homines.
ut ecclesia dei tam utili membro in corpore suo recepto. uti ad quodcumque
optebat non dissimularet. Sed et licet a primo flore in
uultu etatis fructibus; spiritus semper habundauit. ab hoc tamen
tempore copiosius ei addita est. sic apostolus dicit manifestatio spiritus ad
utilitatem. sermo scilicet secundum sapientiam et scientiam
cum gratia prophetie. et operationes uirtutum et diuersarum opitulati
ones sanitarum. Quorum quedam que certa narratio didici.
quod fide a fidelibus in uirum assignata sunt. eadem et ipse le

primo tempore aduentus eius. **G**entibus resigno.

Pad clauuallem. coniugis iohannis beati quedam nobile uirum de
castello primo cui firmitas nomen est egrotare. Cumque ingra
uescente subito egritudine obmutesceret. et iam mori in
cipiens sine uatico hic abiret. cepit omnis hoc magis do
lore affligi. tam ipse quam filii alii iohannis beati quam propinquos ceteri et
amici. omnisque familia. quod sine confessione peccatorum. et
communione sacre preceptione moreret. uir honestus. **Grat**
autem cognatus uiri dei. secundum carnem. Cumque ad eum uentum cu
currisset. rediit a monasterio tantum fontium quod in parrochia
cathalaunensi primum omnium ipse fundauit. diuitum ad
ecclesiam quandam. et pro eodem infirmo obtulit hostiam
salutarem. Eadem autem hora in se rediens homo loquitur est.

secundum seculum. et magnifice honorat

et peccata sua cū lacrimis fatebat^{ur}. s; ut diligent^{er} pbatū est.
 ū scs uir sacrificiū consummauit. ille q; obmutuit sic p̄s.
 Cū autē desiderat^{us} h̄ senius ad eēt cū gerardo fr̄e suo et a
 uincto galdrico. ab amicis ip̄i obnixi rogabat^{ur}. ut pro
 eo oraret. Cōpassius autē tāto dolore et ḡstetate^{re} id̄no
 et bonitate et potentia uirtutis ei^{us}. scō s̄ spū reuelante
 sciēs cur hoc illi accidisset. cū om̄i fiducia eis respondit.
 Scitis quāta mala fecit hō iste. et quāta abstulit. **L**ed
 dat ablata. et ḡsuetudines prauas abneget. sup pau
 pes usurpata^{re} ta ipe qm̄ fili^{us} et familia sua. et xp̄iāo
 more moriet. Obsupuere om̄is ad tāte fiducie p̄missione. eo
 qd̄ ignota adhuc hōib; erat gr̄a diuinit^{us} collata uiro dī.
 Narume ū turbati. et tr̄iū sūt qui cū eo ueniant. frat^{er} ei^{us}
 et am̄icis. Qd̄ plura^{rum} factū ē q̄ qd̄ p̄cep̄. et ḡtuo se
 cutū ē q̄ qd̄ p̄misit. Solutū ē uinctū lingue ei^{us}. cōfess^{us} ē
 cū gemitu et lacrimis peccata sua cū magna deuotiōe
 deosculās man^{us} ei^{us}. et accepto uatico cōmuniōis fa
 cre. rursum p̄actis om̄ib; que face eū optebat. seque
 ti nocte in spe misericordie dei exp̄irauit.

Reuertebat^{ur} q̄ aliqñ a pratis. et obuiā habuit mulie
 rē paruulum filiū in brachis deportantē. que de
 longe attulit ad eū. ab utro mat̄s habentē manū
 andam. et brachium totū. **M**ot^{us} autē lacrimis mat̄s et

peibz. iussit puerū depōi. Factaq; oratiōe cōtinuo signās
puerū et brachiū et manū ei? dixit mulieri ut uoca
ret filiū suū. Vocauit illa infāntē et ille occurrit. et
utroq; brachio amplexat^r matrē suā. san^o fact^o grea ho

Erant aut hui^o beati **G**ra est.

uir frēs et filij spūales mirantes sup his que audie
bāt et uidebāt de eo. Nec tam more carnaliū in glām
euehant^r humanā! s; iuuenili ei^o etati. et noue ad
huc cōuersatiōi. spūali sollicitudine metuebant.

Inq; nimir^o zelo galdic^o auuncū ei^o et gwido p^omo
genit^o frim ceteris ante ibant. ut ipōs tāqm geminos
qsdam stimulos carnis sue ne grām magnitudo eū
extolleret. accepisse diuinit^o uidet^r. Neq; eū parce
bant ubi duriorib; exagitantes tenam uicūdiam ei?
calūpniātes et bñ gesta. signa omnia a nichilantes. et
hoiem māsuētissimū nichilq; gradicentē frequent^r
usq; ad lacrimas et impperijs et opprobrijs affligen
tes. Narrare solet uehābil^r ep̄c lungoniensis gode
frid^o sc̄i uiri et p̄p̄riū sanguine et inq̄siōe soci^o
et ex tē p̄ omnia indiuiduus comes! p̄mo miraclo
qd p̄ man^o ei^o fieri uidit. p̄dictū germanū eius
affuisse gwido nē. Erat eū eis transit^o p̄ castrū
nātonis in t̄t̄orio se nouū. et iuuenis q̄dam cui

pede fistula occupauat. ^{ver} pdich pat^s tactu et bndictione
 cu multa supplicatioe petebat. Signat^o aut statim gualuit.
 et post paucissimos dies regressi pidem opidu. sanu atq;
 incolumē inueniunt. Cetum sepe dictus beati uiri frater
 ne ipo qde potat copesci. miraclo: q min^o increparet
 eu. et psuptionis argueret. qd ac qeuerit t age hoies?
 tanta siquidem caritate pro eo sollicit^o erat.

Circa ide tep accidit ut auuncis ei^o galdic^o qet ipse zelo
 simili ei^o mansuetudine sic pdixim^o duris increpationib^o
 obseruabat. grauiissimis febris^o laboraret. Ienu ingra
 uescente morbo. ipa doloris magnitudine supat^o. ab
 bate humili obsecratioe copellit. ut sui miserat^o! et ope
 s^o ferat qm cetis^o cosueuit. At ille cui spc sup mel dulcis.
 pmu leuit^o breuit^o comemoas crebras sup hui^o modi
 obiurgatioes? et impones ei ne forte hee dicet teptas
 eu. psistenti tam manu imponit. et febre abscede iu
 bet. Nec mora ad impiu ei^o reliqt illu febris? exptu in
 semetipo qd incetis arguebat. Et is qde galdic^o cu in
 claualle aliquitos ia paget annos. ferues spu et toti^o bo
 niemulatoz. ex luce migrauit. Qui ante fere una hoca
 mortis turbat^o ad momtu et toto coepe tribul^o mot^o in
 fremuit. s; ad pstinā stati serenitate reuis^o uultu dein
 cep^o placidissimo expiraui. Voluit aut dñs sol

lucū abbatis animū hui⁹ rei cognitio ē fraudari. Siq̄dē
post aliq̄t dies idē galdic⁹ apparēs ei inuisu noctis. cum
om̄ia erga se p̄s̄p̄a eē sciscitanti respondet. et magna se
se ḡtularet. felicitate locatū. demū int̄rogat ē q̄d s̄ uolue
rit. tā acerba illa in morte tāq; ~repentina cōmotio. **D**
cebat aut̄ q̄d ea hōca. duo sp̄c nequā uelut in p̄tēu hor
rende p̄funditatis. eū p̄cipitare parassent. un̄ t̄rit̄ ita
cōtremuit. s; beato petro accelerante erect⁹ nichil sen
sit demiceps lesiois. **L**ongū ē cuncta enarrare. que
sup̄ his q̄er hac uita discesserāt et eoy felicitate. seu
necessitate. diuina ei gr̄a reuelare ab ip̄is inuicis cōsueuit.
Vnū t̄n̄ dixit. q̄d ob firm̄ cōmonitioem aliq̄tēs. s; ip̄e cō
memorat. **F**rat̄ q̄dam bone intentiois s; duricis erga
cetōs fr̄es conūfatiois. et min⁹ cōpatiēns qm̄ debet. in
monast̄io defūct⁹ ē. **P**ost paucos aut̄ dies uiro dei ap
paruit. uultū gubri et habitu miserabili. significās
n̄ ad uotū cūcta s̄ succede. **I**nt̄rogat q̄d s̄ eēt. q̄tuor lac
tis sese traditū querebat. **A**d q̄d uerbū cōtinuo im
pulsus ē. et quasi p̄cipitant̄ expuls⁹ a facie uiri dī.
Qui graui⁹ ingemiscēs. post r̄gum eī clamauit.
Precipio inq̄t t̄ innoie dñi. ut q̄lit̄ tecū agatur
post paucos dies in itum innotescas. **E**t ḡsus
ad orationē. p̄ eo ^{obruit} oblationē hostie salutaris!

aliqs firm y quoz amphior nouat scitate eide similit
subuenire monebat. Nec u desitit donec post aliqt dies
sic pcepit p alia reuelatione cognita ei libatioe meruit.

Vir reuerentissim⁹ hubtus Gconsolari

Vigni ac ensis postea cenobii edificator. et pm⁹ pat⁹ inela
rualle ta acrit⁹ morbo epilensie laborabat. ut septies cor
ruens una die demu turbato y cerebro uix multoz ma
nib; firm colligat⁹ in lectulo teneret. Adueniens aut uenabil⁹
abbas. et sic inuenies unu que p sua scitate. speciali uena
bat affectu replet⁹ e zelo y ait. Quid facim⁹? Cam⁹ orem⁹.

epilepsia

Ut aut ingress⁹ oratoriu genua flexit. pdict⁹ uir int⁹ ma
n⁹ tenentiu obdormiuit. Qui sequenti die dnica de ma
nu ei sacramta suscipies. pfecta ad ept⁹ e sospitate. ut ni
chil tale uqm deinceps pateret.

Circa hoc tepus in regno gallie et finitimis regionib⁹
fames inualuit. seruo⁹ aut horrea dñi benedictio
cumulauit. Siqdem usq; ad annu illu nuqm eis labo
ris sui annoua suffecat. s; te qq; post inessem collec
tam diligent⁹ omib⁹ supputatis. uix usq; ad pascha s⁹ pos
se sufficere estimabat. su aut emere uellet. sup⁹ non
inuenert. qd longe cari solito uendet. Itaq; a tēpe q
dragesimali. paupū ad eos maxima multitudo con
fluxit. Qib; erogantes fidelit⁹ qd habebant. dño bn

dicente ex modica illa annona usq; ad messem ipsi parit.
et q̄ sup ueniebāt paupes alact̄ sustentabantur.

Uirū paup̄e n̄ longe a monastio habitantē uxorē adul
tā maleficis cruciabat. Sic enī ei in ira et furorē fuerat
coniūcta. egerat p̄ malignas incētatōēs ut miser ho
mo cōsūptis carnib; n̄ poss; mori. nec uiuē p̄mitteret. Se
pi⁹ deniq; et uocis usū. et sensum omēm corp̄is amitte
bat. itūmq; redibat. n̄ ad uitā s; ad mortē p̄lixiorē crude
lit̄ reuocat⁹. Ad ducit̄ tādē hō ad uirū dī in monastio
demorantē. et ei tragēdia miserabilis explicat⁹. Qui ue
hent̄ indignans antiq̄ hostis maliciam tantū s̄ in x̄anū
usurpasse. uocās duos ē fr̄ib⁹ ante sc̄m altare hoīem de
portari. ibiq; sup pōito capiti ei⁹ uasculo eucharistia cōti
nente. in ipsi⁹ sacramenti uirtute alesiōē x̄ani iubet demo
nē p̄hiberi. factū ē ut p̄cep̄. et miserū hoīem post tanto
cruciat⁹ fides p̄fecta p̄fecte reddidit sanitatē.

Frat̄ rob̄tus eiusdē sc̄i uiri monachus. et sc̄dm car
nē p̄p̄iquū. in adoleſcentia sua quondā p̄suasiōē decep
t⁹. diuini ac̄i sese contul̄at. Venibil̄ aut̄ pat̄ postea q̄m
aliquādiu dissimulauit. eūdē fr̄em statuit p̄ epl̄am reuo
care. Quo dictante uenibilis gulhelm⁹. neuall̄ postea
monastij p̄m̄ abbas. in m̄brana sc̄bēs eandē excipiebat
epl̄am. Erāt aut̄ ambo parit̄ sub d̄iūo sedentes. Addic

tandū q̄ppe secreti septa monastij eḡssi fuerāt. Subito
 aut̄ inopinat̄ ymb̄ erup̄ et is q̄ sc̄bebat sic̄ ip̄o referen
 te didicim̄ cartā reponē uoluit. Ad quē pat̄ sc̄s. Op̄ inq̄t
 dī ē. sc̄be ne timeas. Scripsit̄ ḡ eplā in medio ymbre.
 sine ymbre. Cū undiq; plueret. cartā expōitā uirt̄ opū
 it caritatis. et que dictabat ep̄istolam. sc̄dulā quoq;
 parit̄ cōseruabat. Et hec q̄dē eplā ob tā ḡndē miraculm̄.
 in codice eplāy ei. af̄rib; n̄ in merito p̄ma ē ordinata.

Agebat̄ sollēpuitas quedam p̄cipua et aliq̄s que secre
 ta culpa ab altaris sac̄ cōmuniōe suspendat. notari
 timēs. et n̄ sustinēs. ad manū ei. cū cetis nimū p̄sūptuos
 accessit. Intuit̄ aut̄ eū qm̄ causa latēs erat. repellē hōi
 nē uolebat. s; intimo corde orabat d̄m. ut de tāta pre
 sūptiōe meli. aliq̄d ordinaret. Itaq; sumēs hō eucharis
 tiam n̄ potat̄ adint̄oera t̄hicere. et diu multūq; conat̄.
 cū nullōm̄ p̄ualēt̄ anx̄i. et tremebūd̄ clausā ore ser
 uabat. Expleta deniq; hora oratiōis sexta pat̄re sc̄m
 taxit̄ in partē. cui. pedib; aduolut̄ cū multis lac̄mis
 ei qd̄ paciebat̄ apuit. et ap̄to ore ip̄am quoq; eucha
 ristiam ostendebat. In crepās aut̄ eū cōfiteētē absol
 uit. et ex eo sine difficultate recepit d̄nica sac̄m̄ta.

ruborē

In minimis reb; magna p̄ eū nouū cōgisse.
 Veniat aliquādo fusinaeū. que ē abbatia una de p̄

mis qm̄ ip̄e edificauit. in laudinesis tritorio sita. Cūq;
ibidē oratorij dedicatio parer̄. ita illud occupauit m̄
carū incredibil' multitudo. ut eay sonit' impb; q; disc̄
sus graue nimis introeuntib; molestia gereret.

Nullo ḡ succurrente remedio. dixit sc̄s. excomunicō
eas. et mane om̄s mortuas inuener̄. Cūq; pauim̄tū
om̄e opuisset. paliēcientes eas. ita demū basilicā mū
dauerunt. Hoc aut̄ tā notū et tā celebre fuit. ut int̄
uicinos quoq; quoz ad dedicationē magna multitudo
cōuenit. muscay fusinacēsū maledictio in pabolam
ūteret. In eo quoq; monastio cui car' loc' nom̄ ē. puer'
quendā q̄ incessabil' flebat. et uigilabat. uir sc̄s osclo
sanauit. Cū enī p̄ mltos dies sine it̄missioē plorās.
nullam p̄cipet cōsolationē. qđ gen' morbi medici n̄
ignorāt. miserabil' deficiēs tabescebat. Quē seorsum
alloquens pat' sc̄s monebat ut suoz cōfessionē fac̄
et delictoz. Facta aut̄ cōfessioē. subito uultū serenās
petijt abeato patre osculū sibi dari. Accepto q; osclo
ex ore sc̄i in om̄i pace ptin' q̄euit. et lac̄maz fonte
ficcato. let' et incolumis ē regressus ad patā.

Exente aliquādo abbate post fr̄es reliqs ad laborem.
filiū claudū pat' obtulit. supplicās ut ei manū
imponē dignaret'. Intumuerant enī mirū imo

Dū genua ei? Excusabat aut̄ uir dī. dicēs se n̄ eē illius
 meriti aq̄ talia debēt bñficia p̄tulari. claudis redde
 gressum. aplice eē n̄ sue uirtutis. Vict̄ tādē p̄ris in
 stantia! signauit puerū. ac dimisit. Qui ex ea hora cō
 ualuit. et intra paucos dies om̄i tumore depōito. ab eo
 dē uim p̄re c̄ m̄ta gr̄ay actioē reduct̄. incolumis ob
 lat̄ ē uiro dei.

Diuertit aliq̄n nobiliū choēs militū clarā uallē! ut
 seim̄ uideret abbem. P̄pe aut̄ erat sac̄rū quadragesime
 tēp̄! et illi om̄s fere iuuenes. dediti milicie sc̄lan cir
 cuibāt querentes execrabiles illas nūdinas q̄s uulgo
 toenētas uocāt. Cēpit itaq; ab eis p̄ t̄e paucos illos
 q̄ ante q̄dragesimā superāt dies! ne armis int̄m utent̄.
 Quib; obstinato aīo ei ac q̄esēe monitis rēnuentib; cō
 fido ait in dño. qm̄ ip̄e in dabit inducias q̄s nega r̄is.
 Et accersito fr̄e iubet eis cerusiam p̄pinari. bñdicēs eā
 et dicēs. ut potionē bibēt animay. Bibūt ḡ parit̄.
 q̄dam tam̄ inuiti p̄ amore sc̄li! metuētes eū quē postea
 f̄t̄ expti diuine uirtutis effectū. Ut enī egressi sūt
 monastiy fores! inuitis se se cepūt inflāmare sermo
 nib; q̄a cōr̄ eor̄ erat ardēs i eis. Inspirante ḡ dō et c̄
 reute uelocit̄ ūbo ei? eadē hora reuersi et ḡisi auicys
 suis. sp̄uali milicie dextas dederūt. Quorū q̄dam

ad huc militat dō. q̄dam aut̄ cū eo iā regnāt. carnis

Quid aut̄ mirū qđ deuotus **Quincelis** absoluty.
hūc hoīem colit obseq̄is maior̄ etas. in cui⁹ deuotionē
diuina uirt⁹ ip̄am quoq; infantia excitat exptē ad huc
ratiois & deuotiois ignara. Hęcūt multi illustre iuue
nē galūm de monte mirabili. cui⁹ patrius fr̄ galthe
r̄ int̄ eos q̄s p̄dixim⁹ milites. sacra melaruaale milicia
ē p̄fessus. Hęc ḡ galthei iuuenē cū ad huc infantul⁹ eēt.
et nec dū ab ortu suo m̄se tēū expleuiss̄. mat̄ sua bñ
dicendū obtulit uiro dī. q̄tulabunda exultās qđ in do
mo sua m̄eret̄ habē tā sem̄. Cūq; uir dī. sic semp̄ et
i om̄i loco facē cōsueuat. de salute et edificatiōe aīar̄
ad cū p̄ortos loquet̄ p̄dicti mat̄ infantis tenēs eū in
gremio. sedebat sec⁹ pedes ip̄i. Accidit aut̄ ut int̄
loquendū aliqn̄ manū p̄tend̄ et. et apphēde eā co
naret̄ infantul⁹. Rūtit̄ tandē conat̄ paruuli cū se
pi⁹ id feciss̄. ymirantibz uniūsis dat̄ ei facultas
ut manū possit apphēde q̄ optauit. Tam ū mir̄
i modū reuentia altam manū suā supponēs. a
ta tenēs eā detulit ad os suū et oscularus eā. Neq;
id semel tantū. s; totiens faciebat quociēs h̄atam
I manū tenē permissus est.

Afirmabat aliqn̄ hō dī. et uelut r̄uul⁹ qđā fleg

matil incessant^r ab ei^o ore fluebat. Vñ ex^hhausto corpe
 usq; quaq; deficient^r. paulomin^o ad extrema deuenit. Co
 uenerit itaq; filij. et amici ei^o uelut ad gregas tam p^ris.
 et ego ip^e int^r cetos affui. qd me q^q; ei^o dignatō manicoz
 .o. numo reputaret. Cūq; extremū iā trahē spm uidet^r.
 in excessu m^tis sue ante t^bunal dñj s^u uisus ē p^rsentari.
 Affuit aut^m et sathan gradiso. ipbis eū accusatiōibz pul
 sās. Vbi ū ille omnia fuit p^rsecut^r. et uirō dī p^rsua fuit
 parte dicendū. nichil t^rit^r aut t^bat^r aut. Fateor n^o sū dig
 n^o ego nec p^ris possū meritis regnū obtine celoz.
 Ceterū duplici iure illud obtinēs dñs m^s. h^o editate scilicet
 cet p^ris. et merito passiois. altō ip^e cōtēt^r. altm m^o do
 nat. ex cui^o dono iure illd m^o uedicās. n^o cōfundoz. ¶
 hoc uerbo cōfus^r inimic^o. cōuet^r ille solut^r. et hō dī inse
 reūsus ē. Rurs^o aut^m uelut in lit^r ore qdā pōit^r. uidebat^r
 s^u nauē que se t^risuehet expectare. Cūq; applicuisset na
 uis ad lit^r. festinabat ingredi et illa cedēs impingebat
 in aqm. Usq; t^rio ita faciēs. tandē relicto eo nauisibat
 et n^o reuiebat. Intellexit aut^m p^rtan^o. nec dū tēp^o sue mi
 gratiois ad eē. Ad huc t^rn crescebat dolor. eo utiq; ma
 gis molest^r. q^o min^o eū spes imminentis exit^r solabat^r.
 Cōtigit aut^m ad uespascente iā die ut cetis frīb; iux
 ta cōsuetudinē accedentibz ad lectionē collationū.

sol' abbas cū duobz frīb'z s' assistentibz remanet indiuiso
rio in q' iacebat. Cūq; uehementi' affliget'. et sup' uires do
lor accēset' aduocās altūm eduobz iubet eici oratū ire.
Excusantē demq; et dicentē. n̄ sū ego talis orator. obe
dientie auctoritate cōpellit. Itū ē et oratū ad altaria
que in eadē basilica erāt tā. p̄ unū in honore b̄ate
di genitricis. duo curē pōita in honore b̄ati laurentij m̄ris.
et b̄i b̄ndicti abbis. Eadē g' hora affiuit uirō dī p̄dicta
b̄ata uirgo dūb' illis stipata ministris. b̄ato scilicet
laurentio. et b̄ato b̄ndicto. Aderāt autē in ea suau
tate et serenitate que eos decebat. et tā manifeste.
ut ex ip̄o introitu cellule. p̄sonas discēret singlorū.
Impone q; ei manū et loca doloris attactu p̄ssimo le
mentes. om̄em p̄tin' eḡtudinē depulit. Siccat' est
enī ilico flegmatis riuus. et dolor om̄is abscellit.

Cū autē et ego egrotare aliquā in domo n̄ra. et tā me
nimū fatigasset et attruisset ī longū nimū se
ptendēs eḡtudo. audiēs hoc misit ad me fr̄em suū. uirū
bone memorie gerardū. mandās me uenire ad
clara uallem. spondēs me ibi cito aut curandū
aut moriturū. Ego ū q̄si diuinit' accepta.
Et oblata facultate. seu apud eū moriendi. seu aliquā
diū cū eo uiuendi. quorū qd' tē maluerū ignoro. pro

fact^o sū statū illuc qmuis cū nimio labore et dolore.
Vbi factū ē in qd pmissū fuerat. et fateor sic uolui.
 Reddita q̄ppe in sanitas ē. amagna et piclōsa infirmi
 tate. s; sensum et paulatū uires corpis redierūt. **D**s enī
 bone. qd in bōi cōtulit infirmitas illa. fere ille uaca
 tio ulla. ex parte ad qd uolebā. **N**ā coopabat necessita
 ti mee. toto illo tēpore infirmitatis mee apd eū. infir
 mitas ei. q̄ et ip̄e tē tēpis detinebat. **I**nfirmi q̄ am
 bo tota die de sp̄uali ^{ph} uisica aīe cōferebam. de medica
 nātis uirtutū. cōtra languores uiciorū. **I**taq; tē disseruit
 in de cantico canticorū qmū tēpus illd infirmitatis
 mee pmissit. moralit̄ tm̄ inmissis altiorib; mysteris
 sēpture illi. q̄a sic uolebam. et sic petierā ab eo. **S**ingtisq;
 dieb; quecūq; sup hoc audiebā ne in effuget sēpto alle
 gabam. in qmū in d̄s donabat. et memoria me in
 uabat. **I**n q̄cū benignū et sine inuidia exponet
 in. et cōmunicaret sentētias intelligentie et sens^o
 expientie sue. et mltā doce nitec̄ inceptū que n̄ n̄
 expiendo discunt. et si intellige n̄ potam ad huc que
 opponebant in. plus tam̄ solito intellige me facie
 bat. qd ad ea intelligenda deceet in. **S**; de hys huc
 usq; dixisse sufficiat. **C**ū aut̄ instante dñica que
 septuagesima denōiat. uelpe ip̄a sabati. dñicam

ipam precedentis iam tam conualuissim. et ualem ~ de
lecto surge p me et intrare posse & exire cepi dispo
ne de reditu nro ad frs. Qd ipse auditu omnino prohibuit
et usq; ad dnica qnq; gesime omem in spe redit et
conatu interdixit. Acq; em facile. cu qd picipiebat et
uoluntas n abnueret. et infirmitas require uidet.
Cu aut ultra dnica illa septuagesime acarnibz qbz
usq; ad die illa ipo picipiente et necessitate infir
mitatis cogere uescebar ualle abstinere. et hoc ipso
prohibuit. Si uq; qcu nec prohibiti acq; escem nec roga
te audire nec obedire picipienti. sic uespe illa sabbi
ab inuice discessim. ille tacit ad copletoru ego ad
lectu. Et ecce infirmitatis mee rabies rediuiua qsi
resuptis uiribz omibz pstinis cu tata me uehementia y
ferocitate inuades corripuit. tataq; me malignita
te tota nocte illa deuastando cruciauit. sup uires
sup uirtute. ut de uita despans uix salte usq; ad
diem. ut t semel adhuc loquerer uiro dei. credem
me uictum. Cuq; indolore illo tota nocte durissem.
sumo mane accersit ille aduenit. n tam afferes que
solebat uultu copatientis. s; qsi arguentis. Subridet
tam. qd inqt hodie comedetis. Ego u q ia ipo tacete
hestina mobedientia ctissime intptabar causa ee

illi nocturne afflictionis mee quicquid inquam precipietis.
 Quiescite ergo aut non moriemini in! et abiit. Et quod dicitur: Co-
 festum et omnis dolor abiit. non quod fatigat nocturno dolo-
 re illo meo. tota ipsa die uix de lecto surge perualui. Quis
 enim aut quis fuit ille dolor? Non recolo simile me aliquando
 fuisse pressum. In crastino autem sanus factus sum. et uires rece-
 pi. et paucis interpositis diebus cum benedictione bona et gratia
 boni hospitis mei ad ipsa reuersus suus.

Cumque dilectus deo et hominibus Bernardus nulla uallibus sua. et
 uicinis ciuitatibus et regionibus quos aliquociens eum inuisum
 domestice cure ratio cogebat. tantis floeretur uirtutibus et
 miraculis: cepit et communibus ecclesie necessitatibus seu ca-
 ritate firmis. seu obedientia maiorum. ad remotas partium
 regiones: paces despatas inter dissidentes ecclesias. et princi-
 pales sancti reformare: causas humano sensui. et consilio inter-
 minabiles. auxilio dei pacifice terminare: et uirtute po-
 tenti fidei. quam spiritu huius mundi de uirtutibus huiusmodi impossibili-
 bus possibilita faciendo quasi montes transferendo. in oculis
 omnium mirabilis et uenabilis magister ac magister apparere. Max-
 ime uero in tempore in eo enitens esse cepit uirtutis predicatiois: ut dura
 et corda auditorum sepe ad conuersionem emolliret. uix ali-
 quando uacuis domum rediret. Postmodum uero feliciter pro-
 ciente et usu sermois. exemplo conuersionis. rete ubi dei

in manu piscatoris di. tā copiosas pisciū rātonabiliū
mūltitudines cēp cōclude. ut de singlis ei captis nauicla
domū illi impleri posse uideat. Vñ factū ē. ut ibi illo ma
iori miraclo. p̄ oibz que ihac gessit miraculis. p̄ unū hoīem
lāgidū et seminecē tātū in loq̄ ualētē. obscura usq; ad
illū tēp̄ illa uallis et re. et noīe clara uall' efficeret. diuine
cuidā claritatis lumī qī de sumo qdā apice uirtutū diffun
dēs ideuxa t̄m̄ et ex tē apud uallē illā q̄ p̄us dicebatur
uallis absithial' y amara. cepūt mōtes stillare dulcedinē.
Que uacua fuerit y steril' ab oī bono. cep̄ abūndare spūali
fructu. y de rōe celi y bndictioē di intātū p̄iguescē oīa de
serta ei. ut mūltiplicata gēte magnificare leticiā. ut i ple
tū iea uideat. qd̄ oī p̄phetā dictū ē. ad ciuitatē ierlm.
Adhuc iq̄ dicēt iauribz tuis. filij stultitatis tue. Angustus
ē loc'. fac loc' ut habitem'. y dices incede tuo. Qs genuit
m̄ istos. Ego stul'. y n̄ parties. et istos qs enutit. Iā em̄
de locis angustioribz uall' illi. domū claustral' habitatiōi
n̄ sine diuinis qb̄dā reuelatiōibz trāslate i loc' planiorē
et spaciosū. magnificate ibi y aplificate st'. y ad huc mū
titudinē i habitatiū ip̄e loc' angust' ē. Iā domū ordinis illi.
filie domū ip̄i. cit' y uis' alpes et maria deserta plurima
i pleuūt. et ad huc st' y cotidie cōfluūt. qbz loc' que
rēd' ē. Et petūt undiq; frēs. y mittūt c' batos se es

36.
timat reges gentium. et principes ecclesiarum ciuitatum et regiones?
que cum de domo illa et disciplina uiri dei. contubernium aliquod
se gaudet adipisci. Quid dico? Vlt hōies usque ad barba-
ras nationes. in quibus natalis feritas naturam quādam exuit huma-
nam. religio hec perfecta est. in p̄ca bestie silue hōies fiunt. et
et hōibz assuete cōsari ducit carere dño cūctū nouū. **Q**
pp̄ piscator di p̄cipiente dño n̄ cessat laxare retia in captā.
et alijs ab eūtibz alijs succedentibz in locū eorū nūquā mi-
nuit scē illi cōggregationis plenitudo. hoc usque n̄ egūt. et co-
tidie agūt. misit eū captū catalaunēsis. remsis. pa-
risiēsis. magūtia. leodiensis. et aliarū n̄ nullarū ciuitatū.
flandē qq̄. germaniē. italiē. aq̄tā. et aliarū regionū. q̄s
cūq; quēq; necessitate cōtigat aliquā. seu ad huc usque. **o o o**
hoc die cōtigat uirū di uisitare. Coopante siquē grā sp̄s
sc̄i. quēq; uadit pleni redit. et sua eū plenitudo usque co-
mittat. Nec dimittit suos quos a se trāsmittit. sed uicūq; se
et ipse sepe patria sollicitudine c̄ eis est. Et sic ad locū unū exiūt
flumina reuerti. sic ad ipm̄ cotidie. seu leta seu tristia filiorū
suorū. Depe n̄ sine omni relatione carnis ac sanguinis. pa-
trne ei sollicitudini diuinit̄ inotescit. quod circa aliquos eorū
lōge a se distantes agat. siquē eis prouidendū. siquē eis emē-
dandū sit. temptatiōes et excessus eorū. infirmitates et
obit. et quū libet solariū tribulationū iei. **N**ā et pabsen

tū firmētis necessitatibz p̄sentibz c̄ca se fr̄ibz. sepe orati
nē iudicē? n̄ uūq̄m 3 morientes in locis alijs ad ip̄m p̄
uisionē accessisse noscūt. benedictionē ei? y licētā p̄o
tulātes. nimirū agēte hoc et obedientia missōy y caritate

Veniam aliquā ad eū. et dum **S**mittentis.

loqueret ei iudi y auctuū qđ sile n̄ debeo. Aderat
monachus qđā fufinacēsis. y tūuo ad suo reditus. Cūq;
accepto respōso sup his p̄ qbz ueniat iā ab eo regdit. in
spū et uirtute helye reuocās p̄pha dī. y nōie fr̄ is curda
de domo illa p̄missō. de occultis qbzdā me audiēte mā
dauit ei. **C**orrigēda corriget. sin aut iudiciū dī sup se
i primo expectaret. Stupefact? ille. qđ hoc ei dixerit rēq̄
sunt. **Q**is qđ inq̄t dixerit in tu uade et dic que ego dico
t̄ ne dissimulauis. ne te q; i uoluat par pena peccaty.
O uabar sup hoc. s; mirat; in insimili causa mltō mi
rabilioza de eo narrata sūt. **S**wido nāq; fr̄ ei? maior natu
it̄ fr̄es suos. cui? grauitatis y uirtutis fuerit mir om̄s
sciūt. qđ scire eū potuerūt. **H**ic ē siml̄ alicubi eēm. et de
hui?modi loquēti y q̄rerē ego ab eo. sic iocūde ada
micof colloquōis eē solebat. fabule iqt̄ fr̄ que audi
tis. **C**ūq; suo more y solito studio firmas uirtutes de
p̄inet. in tam nollet eē molest?. que iqt̄ nescio n̄ dico
uob; s; unū narrabo qđ scio et expt? sū. mltā ei in

oratioe reuelari. Deinde enarrauit m. qm̄ cū p̄mo
 melliflua illa sp̄ualiu ap̄u auearia noua de se exami
 n a c̄cūq̄q; p̄ferre nouasq; ex eis domo' ædificiū suū edifi
 care cepisset. petēte yagēte dño gwilhel^{mo} ep̄o iēpat̄o
 cathalaunēsi. eā que tū fontiu d̄r cōstruxerit. Ad qm̄
 c̄abbem. cū monachis emississet donū rogerū uir̄ nobile
 scdm̄ sch̄m. s; nobiliore sc̄itate. y uiros q̄c̄lā siml̄ forme
 cū eo. sp̄ual' pat' filios q̄s emisit n̄ dimisit. s; pat̄na solli
 citudine. et pia affectioe c̄ eis erat. **S**ūc̄ die q̄dam soli
 siml̄ eēnt. abbs. et ip̄e cui hoc relatioe didici. et de
 fr̄ibz ip̄is ad alt̄itū loquerēt'. subito alti' suspūas. du
 ri' aliquid solito de eis cor̄de suo s̄ respōdēte. uade iqt
 fr̄i suo ora peis. et q̄c̄qd̄ de eis ostendit t̄ d̄s. refer ad me.
Sp̄e eū quissima ualitudine ea hora laborās. i lectulo
 tenebat. Ad qd̄ ille ueheūt' ex pauescēs! absit iqt n̄ sū.
 q̄hoc m̄ nouum orare. q̄hoc merear ip̄etie. **P**sciante
 tñ eo i sentētia! itū ē. y oratū. **O**ras ergo p̄ singlō' i q̄ntō
 p̄ualuit! p̄ singlis effūd ad dñm̄ animā suā. tātaq; p̄ singlō'
 morando p̄fus' ē suauitate cōsciētie. tātaq; ip̄etriādi fido
 cia. y oī grā sp̄ual' cōsolatiois. ut i om̄ibz c̄ta fide graudi
 tū se exultaret sp̄c̄ ei'. exceptis duobz i q̄bz oratio ritv
 bauit. hesitauit deuotio. fiducia defec̄. **Q**d cū retu
 liss; ad eū aq̄ miss' erat! ille statū p̄nuēiauit de ill'

duobz qđ postea pbauit euentus.

Abbas aut̄ rogen⁹ y aliq̄ q̄c̄eo erāt. ip̄i fuerūt q̄s un̄
dī aliq̄n de cathalauniēsi traxerat ciuitate. de q̄bz
¶ in q̄bz ¶ t̄c̄ simile qđ factū fuerat. Cū enī ep̄i gr̄a ca
thalaunū frequētaret. rediēs aliq̄n traxit sec̄ multitu
dine copiosam nobiliū y lutatorū clericorū y laicorū
q̄bz adhuc idomo hospitiū demorātibz dū nouellas
plantatiōes celestibz irrozaret eloquiū. sup̄uenit
p̄ctari⁹ monachus. nūtiās steph̄m de uitreco magis
trū. eorū ad eē. ad renūciandū sc̄lo. y c̄es cōmorādū. **Q**is
ali⁹ de tal̄ un̄ aduentu n̄ exultass; uehement̄. c̄ uall̄ illa hui⁹
m̄ frūito n̄ mltū adhuc ha. būdaret. **I**pe ū reuelante
s̄ sp̄u sc̄o isidias sp̄ual̄ neq̄ue tacit⁹ aliquitūlū igemiscēs.
erup̄. i uocē audietibz unūsis. **M**align⁹ aut̄ sp̄c̄ huc eū ad
dyxit. **S**ol⁹ uenit. sol⁹ reuert̄. **O**bstupuerēt as̄. q̄ p̄us audi
to ei⁹ aduentu n̄ se potant cape p̄ leticia. **V**erūtām
ne pusillo⁹ adhuc sc̄adalizaret filios suos. suscep̄ hōieo
y de p̄seiantia at̄usq; uirtutū studiis studiosē cōmonuit.
y sciēs y p̄uidēs oīa p̄mittentē nichil actum. c̄ uere
dīm querētibz y p̄seiantis i cellā nouicioy p̄bandū i
t̄misit. S; de oībz que p̄dyerat. nichil cecidit it̄ra.
Vidit it̄e steph̄s sic̄ ḡfessus ē. c̄ in cella nouicioy
adhuc demoraret. mairulū quēdam puerū ab oea

toeio se extrahente Vbi noue ferme in sibi deges no-
uissime tñ defec. et ut de eo dictū fueat sic sol ueniat
sic sol recessit. Frustrata autē ē et usura muniti. et que
nouitior ^{parauit} patiat in ruina. de ipi potū ruina illi firma

Pri qm̄ acathalano recedem. Ita fit.

Pcaliqui pat sēs inde rediret. frigore et ueto tā ipē
qm̄ q̄ce eo erāt q̄uit laborabāt. Cūq; p̄cedentib; mltis
q̄te forte in comitatu ei erāt. nec p̄ angustia frigoris
ad eū at tridētib; pene solus ipē sequēt. cōtigit equū
uni de duob; q̄ce eo erāt incaute dimissū euadē. nec
crede p̄plantie late patētē. Quē c̄apphende n̄ posset.
y itēperies aeris ad hoc n̄ p̄mittet. uacare diuti?
ozem; ^{inquit} flerisq; genib; i oratioem cū frē q̄ce eo erat yx
adhuc dñicā potant orationē expleuisse ecce eq̄
ille cōi māsuētudine redies substijit ante pedes
ipi. y reddit est sessoi suo.

Et ut cathalano ad remse ciuitate p̄nseam. cō
ugit aliqui dissentientib; archiep̄o y p̄plo rem
si. ad cōciliandos eos ad eē ur̄ di. Cūq; ipalatio ei
dem ciuitatis ē iofleno suessiois ep̄o gsediss; et
magna cleri plebisq; frequentia repleta domo
de pace tractaret. ecce corā oib; misera mulier
filii suū plenū ut putabat demone ei offerēs

miām p̄cabat. Siq̄dē iā ea ip̄a die insurgēs i ip̄am
matrē suā pene eā occidat. ⁊ mut^o effect^o ⁊ cec^o ⁊ surd^o
aptas oclis n̄ uidebat. ⁊ stupentibz i eo sēsibz oibz ⁊
sine intellectu p̄manebat. Cō pass^o ū misere mat̄ qm̄
maxime sens^o doloris illi^o exercebat. misero ado
lescētū blandiēs ⁊ pius manibz cap̄ ei^o ⁊ faciē demitēs
alloq̄ eū cep̄. qm̄ i matrē suā man^o mitte p̄sūpsiss; scis
citar. Ille ū ad se reu^o peccatū suū ḡtinuo recogno
uit. ⁊ deinceps em̄dationē p̄mittēs i columnis restitū
tus est matri sue.

In monastio q̄q; qd̄ alpense d̄r. int̄ cetos q̄ curā req̄re
bāt. infirmo^o uenit ad eū mulier que caduco morbo
laborabat. hec i ip̄a hora ē staret corā eo. a rep̄tino im
petu mali illi^o cōeruit. s; ap̄hensa manu ei^o cōtinuo
erexit eā. nec tam̄ i hora illa. s; p̄fecte oīno curata ē
ab infirmitate sua.

Ducessa lotharingie femiā quidē scdm̄ sc̄lm̄ nobil^o.
s; ignobilit^o nimis uictitās. ē uictiss; aliquñ in som
nis hoīem illū dī serpentes .vij. horribiles de ut̄o
ei^o manibz p̄p̄is extrahentē. postmodū ad religiose ui
uendū cōmonitōe ⁊ doctrina ei^o gūsa. usq; hodie se
cē de q̄ septē demoniā eiecit gl̄atur.

Noui clericē quēdā nicholaū noīe. sc̄lo pene de

spabilit̄ deditū. s; p̄ eū de sc̄lo libatū. **Q**uē in clara
 ualle monastice gūstatiōis ābitū et ordinē suscepiss; ?
 uidēs eos q̄ de sc̄li illuc naufragio cōfugāt. naufragy
 sui dāpna cōtinuis redimē lacrimis. idēq; ip̄e facē uo
 lēs nec ualēs aduricia cordis sui rogabat eū c̄ magno
 cordis dolore. ut impetrēt s; ad n̄o grām lacrimay. **O**
 rauit. tā tāq; ei y cōtinuā impetrūt cōpūctōem cor
 dis c̄ grā lacrimay. ut uix aliqui ult̄ inuenirent̄ uul
 t̄ ei induisa mutati t̄ oculi sine lacrimis. c̄ uet̄ puā t̄ c̄
 quolibet loqueretur.

Tot̄ s; y tante q̄s in hūc modū de eo audiunt̄ et
 uident̄ uirtutes. sanitates. et c̄ca diuisas hōim ne
 cessitates diuise opitulatiōes. ut si om̄s uelint̄ ūbo t̄
 sc̄pto p̄nūtiare. timeā ne fastidiosis icredulitatē. t̄
 incredul̄ fastidiū inueniant̄ genare. **A**liquāta siq̄dem
 adhuc eoy narrare uolenti plura se offert. n̄ solum
 de p̄t̄o s; de p̄senti. que usq; hodie n̄ desinit opari. **I**
 ōibz aut̄ opibz suis qm̄ pur̄ sit ei ocl̄s int̄t̄iōis. mani
 feste denūtiat̄ c̄p̄ lucide ei opatiōis. **S**ūmo q̄ppe ho
 nores ecclesiastico et sc̄lariū s̄c̄c̄ p̄ncipū fauores q̄si
 dignū eū p̄sequētes. n̄ iactant̄ respūēdo. s; religiose et
 ratiōnabilit̄ declinando. q̄d in ōi opatiōe. sua semp que
 fieri. q̄ abierit manifeste declarat. **M**ediolaru. re

miscelero eligete p̄plo acclamate i archiep̄m nōinat̄ e
cathalauni . lingonis in ep̄m . et id ip̄m i multis & alijs
ciuitatibz actū fuiss; sic cōsens̄ a^o aliq̄ spes eē potuiss; . Cūq;
dign̄ eēt ut cogēt̄ . nescio q̄ iudicio dī & singlar̄ reuen
tia sc̄itatis iā olim ap̄d ōs obtinuit . ne aliq̄n ad aliqd̄ cō
tra uoluntatē suā cogat̄ . S; hoc in mūdi hui⁹ fugit ho
noře loūm honoz̄ q̄s ut cūq; fugit . n̄ effugit aucto
ritatē . Dign̄ incōscientis ōiūm q̄ in timore & amore
dī timeat̄ & amet̄ . q̄ p̄sente ubiq; fuerit . nul̄ oī ius
ticiā audiat̄ . cui ūc; aliqd̄ loq̄t̄ & agit p̄ iusticia . ab ōibz
obediat̄ . Et hac fuit̄ auctoritate ūc; necessariū ē in
ecclesia dī . cōbidentie & caritatis urget necessitas . nul
lam refugit in cōmoduatē laboris sui . Cui em̄ uolū
tati t̄m̄ detulit . cui⁹ oī silio sic se humiliat̄ . om̄is tā
secular̄ qm̄ ecclesiastice dignitatis altitudo . Reges
sup̄bi . p̄ncipes . & tyranni . milites sc̄li hui⁹ . & impto
res sic eū timēt̄ & reuēt̄ . ut uideat̄ in eis cōpletū
qd̄ in euglō legit̄ dñs dixisse discip̄lis suis . Ecce de
di uobis potestātē calcādi sup̄ serpentes & sc̄e p̄iōēs .
& sup̄ om̄em uirtutē inimici . & nichil uob̄ nocebit̄ .
P̄ero int̄ sp̄uales & ū sp̄ualia sp̄ualit̄ examinat̄ .
longe et̄ alia auctoritas ē . Sic em̄ d̄r̄ p̄p̄ham de
sc̄is animalibz q̄a c̄fieret uox sup̄ firmamētū . qd̄

39.
imminebat capiti eorum. stabat et submittebat alas eorum.
sic hodie uique traxit spirituales quique loquente eos seu tractante
stant. cedendo precedenti let sensibus eius et intellige-
tibus submittebat sensus suos omnes et intelligentias suas.
Testantur scripta eius que et ipse scripsit. et alii scripserunt. si-
cut ex eius ore excepit. Tanta ergo uirum illum sanctum usque ho-
die et apud deum et apud homines commendant sacrarum insig-
nia uirtutum testimonio et uallant scitatis. carissima
ta sancti spiritus illustrat. quodque maius huius omnibus et difficil-
limum est. in rebus hec ei omnia humanis sine inuidia ad-
esse uidentur. Conspicit autem ab eo inuidiam quod omnium inui-
dia maior est in quantum nequeia cordis humani hoc sepe
cessat homini inuide. quoniam non potest aspirare. Sed et
ipse omnem inuidiam aut mortificat. exemplo humi-
litate. aut mutat in meliorem puocationem caritatis.
Quis enim tam puicacis et affectuose pietate hodie inuenit.
ad fouendam caritatem uel ad puocandam uel non est. tam
ad quoscumque potest beneficium ad omnes beniuolentia. tantam huius
gratiam ad amicos. patientiam ad inimicos. Si tamen ullum
aliquem habe potuit inimicum quod nulli aliquem uoluit in-
imicari. Sic enim amicitia non habet duorum est non habet ut duos
amicos habere potest. sic nec inimicitia non habet duorum inimi-
corum est. Qui enim odit. et non diligit diligenter se. non

aut si nequior aut durior est. obruit pondere auctoritatis.

tam inimicū qm̄ inquisitō. S; qui om̄em hominē diligēs.
nullū aliqñ inimicū habet uirtute sua. n̄ uūqñ tam ē
qđ patiat̄ inimicantē s̄ q̄tis iniquitate aliena. Caritas aut̄
que totū eū possidet paciēs ē. benigna ē. sapiētia uin-
cēs maliciā. pacientia impacientia. supbia humilitate.

Subscriptio opis p̄cedētis qm̄ burchard⁹ abbas balerne-
sis apposuit.

Prescriptū op⁹ uolum⁹ hui⁹. qđ de uita sc̄ssimi ui-
ri b̄nardi clareuallis abbatis aueniabili gwilhelmo
sc̄i theodici abbe⁹ scriptū ē. usq; ad tēp̄ sc̄ismatis
adūsus innocentū papā a petro leonis cōflati. diges-
tū eē agnoscit. Fuit aut̄ p̄fato fideli uiro special
causa sc̄bendi. amicitia ⁊ familiaritas qbz uiro dī
m̄lto tpe gūnet⁹ erat. Vñ et tāta apđ illū inueniat
grām. ut uix alt⁹ maḡ intm̄ inueniret̄ ad secreta
cōmunicanda mutue dilectiois. ad sp̄ualū m̄st̄i-
oz cōferēda. sac̄ sc̄a colloq̄a. Qui familiaritatis grā
ex eo p̄cipue usq; in p̄dit ad manifestionē. q̄ plures
epl̄as idē sc̄s sc̄psit ad illū. inq̄b⁹ q̄ntū sentit̄ de illo
manifeste liquet legentib⁹ illas. Sc̄psit ⁊ ad ip̄m li-
brū apologeticū. ⁊ alt̄m de grā ⁊ libro arbitio. Fuit
tam̄ eidē gwilhelmo. speciali ualentia. q̄ntal causa sc̄-
bendi. uidelicet utilitas toti⁹ ecclie dei. ne c̄ abscondit

40
uas plenū thesauro desiderabili. ipse quoque thesaurus abscondat. Vnde non immerito conuenienter. quod exponi desiderat dices. **T**hesaurus inuis et sapientia abscondita. que utilitas in uis quoque. Exponit iste diuicias salutis. thesaurus desiderabile. ne lateat in gleba. quod gleba non est. sed preciosissima margarita. Accidit tamen ei oratio desiderii sui. quia sic ipse in profectioe sua ueni se denuntiat. pro occupat morte non expleuit quantum animo concepat stilo mandandum. Itaque qui accedit ad lectionem operis huius. facile satis intelliget a quantum profectioe per puerum et religiosum Bernardum uel alium benedictum. per inordia queris fuerit aggressus. qui et multo magis sanctificatione uisus est accepisse. de qua concepta sunt profetia future scientie illi uite. Sic refert de illo nunquam fuit ut uicis non matris. ut cum lacte pie matris pietatem suget non errore. Sunt infantes qui pendentes ad uerba matris. uultu turbulento et toruis oculis prefigurant quales sunt futuri. et et alii qui lactantes lactantium matris pugnis et capitibus quasi furiosi contudunt. At infans Bernardus bone indolis exhibuit sepe signa. De matris uero exierit cum illo indicia bonitatis. facies gratiosa. uultus placabilis. oculi colubini. Quod fuit illi ad iudicium bonitatis. ex dono nate. per donum gratie transiit in uirtute. Infans nodum fans lingua. facti uidebat gratia iam accepta. Auul

sus alacte et trāsies iā in puer. iā aliqd matūm p̄tende
bat puerilia iura trāscedēs. Quid adolescēs agē cepit
imp̄cepto narrat ope! ac demceps usq; ad uir̄ p̄fectiois
depingit̄ diligēt. q̄ntū sic iā dictū ē licuit optimo pic
torī s; p̄ occupato. **Explic̄ lib̄ p̄m̄ de uita s̄i b̄nardi
clareuall̄ abbis. Prefacio h̄naldi bone uall̄ abbis in se
cundo libro uite eiusdem.**

QUORUM illustriū gesta n̄ nulli sc̄p̄
torū laudib; attollentes ūbis ea sollemp
nib; celebrant. q̄ntū excellentis īge
nū & diserte lingue poniere cona
mina. Cūq; tractate et op̄ uinctis
cōplexib; pari sit̄ fedē cōiugati; et p̄pōitū thema
ut dictū ē cōdinandū. ingenū et eloquētia cōue
niūt. p̄spe actū ē; et ad quietū trāquillūq; p̄cētū
directo cursu mat̄ia digne cōdinateq; disposita
appulit. **V**ū sublimitas negotij sub imp̄ito ar
tificē naufraga elidit̄ scopul; et succēbete sens
eb̄itudine. tractatoris laxat̄ p̄sūptio. sero de cor
ret̄ t̄oē in̄itur̄ cōsiliū. quia que in m̄ltos ef
fusa sūt. nec reuocari possunt nec corrigi; et
dissonantiā sc̄pti et opum. uenū eēt abradī qm̄
em̄dari. **H**ec ego meē reputās et reuoluēs. oīno

71
timeo. ne sic ipse multorum imprudentie soleo indigna
ri. q̄ ē scientia et facundia careant. ad sc̄bendum
p̄cipites ē se ueheim̄t em̄xerūt eliciunt sanguine.
ita y ego si quod sup̄ me ē aggr̄dar. me ip̄m derisioi ex
ponā. **Q**uis em̄ ego sū q̄ ad sc̄bnda gesta sc̄issimi uiri b̄
nardi clereuallis abbatis aspirē. q̄ uis tēpibz singla
ri religioē floerit et doctrina cui^o odce exinanit^o uni
uersam repleuit eccliam cui^o gr̄a coopante dño sig
nis et miraculis declarat. **Q**uō in monastii ei^o lutatos
uiros. q̄t rethores. q̄t phylosophos. sc̄i hui^o scole mi
serūt ad cōsulationē terrena. et mores diuinis. **Q**ue
ū ibi floerit disciplina ū erāt gr̄amina magistror̄.
et egregij uiri exercitato intellectu insignes. qui
admuicē diuinis studijs inherentes multis gr̄am
auctoraūtis inuicē seip̄os edocēt. et accēdit. **Q**uorū
unanimit̄ uniuersitas cantat canticū graduū. et
ascendens cū iacob in summitate scale. indecōre
suo dñm uidet r̄dorante corona p̄spiciū. **D**ebue
rāt utiq; uiri illi q̄bz nichil in aliq̄ gr̄a de ē hō
labōra assume. et eorū eēt uenabili pat̄ in secul
pere monim̄ta. ut eēt eorū studio delectabilis
pagina. qm̄ q̄si uiuentē t̄derēt legendam disci
plis. et eēt ip̄es cōsolatio sec̄ p̄ōitis reliquis

fac' coepis et sermonis .S; extrema emulari et que
hoies lateat clareuall' cosueuit humilitas. et pfer
re in public' aliq' sui iudicia uiri illi nobiles erubescit.
et quietiores eos fac' cotept' et abiectio qm' quelibe
oblatio dignitatis. in q's p'fessio humilitatis p'clita
ri uidet'. Ob hui' modi causas sese int' silentij cardines
retinentes. mag' in sacco hemi qm' in serico palaty
delectant'. nec ia in stilo. s; cruce glam' querit'. In h
q' sic et incetis ei' modi negotioy suoy sarcinas
alijs libent' imponit'. Et n'c sublato uenabil' me
more dono gwillimo. q' eiusde uiri sci' glosa p'moe
dia felicit' & deuote cosc'psit. ad mea' exiguitate
hui' opis deuenit petito'. et imposuit in dilec
te ecclie caritas. ut eo qm' pulm'tu filys p'phay.
In q' sic colo q' in tidas miscuero negliges. sup' iecta
ut cofido farinula amaritudine codiet helise
us. et excessus insipientie. obedientie. bonitas
codonabit. **Explic' p'facio.** **Incip' lib' sc'ds' sci' b'nardi**
clareuall' abbatis. de uita

Ea tepestate honoris pp' cui' adhuc i
stituta nitet & redolet. uia uniu'se car
nis ingress' e'. Nec mora in electioe' dissi
dentibz cardinalibz & diuisa ecclia. plu

res numio . et seniores cōsilio . uita approbabiles . in
 uirtutū . pbr̄ . diacones . ep̄i . innocētū elegerūt . cui⁹
 uita et fama . et etas . et scientia . digna sūmo sacerdo
 tio habebat . **A**t ū pars altā . infames aus⁹ uolentia
 n̄ ratioē corroborās . petrū leonis ad hūc apicē aspiran
 tē . fraudulentū machinatiōibz seorsū et p̄cipitantē
 nōiauit anacletū . et cetis renitentibz ordinauit . **Q**
 ū in parte catholica erat . electū suū sollempnī⁹ ordi
 natū collocarūt in cathedra . et p̄ loca illa in quibz ses
 sioēs habēt ex antiq̄ cōsuetudine romani pontifices
 cōduxere . et p̄ tēpore honor debuit aplice affuit dig
 nitatq̄ . **E**x tē sane cca latāne se palatiū morabant .
 nec erat tā eis tuta in domibz ip̄is mansio . cū eos a
 ceruine pet̄ satellites infestarent . **I**bi ⁊ diu resiste
 n̄ ualente . p̄ cōsedatos s̄ q̄sdam ex nobilibz romani
 ad tēp̄ m̄tribz eoz receptacla habuerūt . **S** . nec in eis
 p̄seiauit fidelitas . nā inbui aut ui aut fortitudine
 temerarie m̄titudinis s̄ aut p̄cio corrupti sūt . **N**am
 petro tā p̄pa genis uirtute . qm̄ ad hentiū s̄ affinitate
 m̄tudo tāta erat . ut fere eū tota ciuitas sequēt
 t̄ pecunia t̄ cōmodis obligata . **C**ōgregauit sane
 opes innumeras . in exactiōibz curie . et in legatio
 nū negociatiōibz . q̄s ad expectandas nūdinas re

seruariat. Insup et patri cens' ampla 9geries eaten'
figillata. in distibuta in pplm'. ad fas et nefas uenale
plebe armauat. Quib' erogatis. donaria regu' in ce-
nantis ecclie ab ipis euulsit altaribz. Et c' calices fra-
gere et crucifixo aureo mbratu diuide ipi pphani
xani t' timeret. Terubesceret. quesiti s' iudei qui
ad densione religionis nre sacra uasa et imagies
do dicatas audact' cominueret. Igit' qsq; p in suo
secdm mai' et min' coducty ad scel'. sacramtis gena-
libz publice pet' uedidunt assensu'. et in omem san-
guine man' exposuerit et arma. et cottidianis co-
gressibz parte que c' innocetio erat maledictis
insectabant' et gladijs. Habuere g' serui di' consili-
u'. et qa in humana se tueri n' poterat. cede elegerit.
Et pcuratis clam nauigis de ore leonis et de
manu bestie p tyberim in turrenu mare elapsi. p sp-
is uetus. carbasa impellentibz cito in portu pisano
felicit' appulerit. Audito ratoru uiroz ad uentu et cog-
nita causa ppt' qm de urbe exierat. gratulata e' pisa.
qd ad se romani nois gla transferret. et ill' ppetue s'
infamie in sculpenbz nota. s' nois etni et p hennis
fame in septio paret. Occurrunt g' honorati uiri.
et consules. et dnu pp pedib' aduoluti gras agunt.

qd eo tanto dignos iudicass; honore? ut eoz eligeret
 urbē qm ppa dignaret illustrare p̄sentia. Tua ē inq̄
 unt ciuitas? nos p̄pls tuus. nris stipendys famulam t̄?
 immo inus? tuo res publica qcqd apd se repositū habet
 exponet. Nichil duplicitatis in p̄sanis inuenies? n̄ in ad
 hebūt. in resiliēt? in iurabūt. in iuramta dissoluent. N̄
 inhiat p̄pls iste rapinis domesticis? et cedibz intestinis.
 N̄ ē gēs n̄ra domi audax? ext̄ metichōsa. Nos nec serui s̄
 m̄ nec dñi? s; cōciues et fr̄es? honore inuicē p̄ueniētes.
 n̄ seditiosis ausibz altitruū puocantes. Domi mansue
 tudine utim? fortitudine n̄ram sepe ^{hostes} expiunt. Nos pe
 nis subactis. et balearibz insul' subiugatis. tra mariq;
 de piratis et discol' triūphantes. reges eoz captiuos
 in uincis pisam indyrim? de quoz. spolijs et uaria
 subp̄pellectili hodie in aduentu tuo anant cōpita et
 platee. et letabūda ciuitas coronat. Post hui' modi
 ūba p̄plo obuiā p̄cedente. p̄ innumabili multitudine
 uix patebat aduenientibz uia? s; pedetentū p̄cedente
 desideratā sui cop̄ia p̄spicientibz p̄ fenestras matris. et
 uirginibz et paruul'. cardinales prebant? et porrectis
 hīc inde b̄ndictioibz usq; ad beate oraris canonicā dñs
 papa cōmutatv suo glōse deduct'. et honorifice sus
 ceptus est.

Premissi ante qm̄ de urbe egdēt ad nō pp̄ in gallias
fuerāt nūq̄. q̄ dissensiois et scismatis ap̄t̄ facti
cōm̄e. gallicae int̄marēt ecclie. ȳortarent ep̄as. i
ultione p̄sūptiois hui⁹ accingent̄. et dāpnata parte
scismatica subsēberēt unitati. Nec dū ad plenū tence
opis immotuerat ep̄is. nec p̄uatū q̄sq; cōmodare p̄sūps
assēū. donec collecto st̄apis genali cōuētū in cōmu
ne decernēt. q̄d recipēt. q̄d dāpnaret̄. Neq; enī fr̄at̄a
ceetis regiōib; p̄cluib; ad scismata aliq̄n gwib; . P̄bur
dim susceptioē fedata ē. nec malignoz ac q̄euit erro
rib; . nec fabricata ē ydoli in ecclia. nec uenata in
pet̄ cathedra monstrū. Nec enī talib; in causis p̄nei
palia aliq̄n tr̄uerēt edicta. aut genalib; utilitatib; p̄
uata cōmoda p̄tulunt. nec declinantes ad partē p̄
sonis detulle. s; causas. S; siq̄d oportuit. fecit̄ p̄secuti
ōib; obuiat̄. nec dāpna nec exilia formidat̄. Cōuo
cato ḡ ap̄d st̄apas cōcilio ab̄s̄cs clareuall̄ b̄nard⁹ spe
cialit̄ ab ip̄o rege et p̄cipuis q̄b; p̄t̄ificib; acēsit̄ sic
postea fatebat̄. n̄ mechioct̄ pauid⁹ ȳ tremebūd⁹ ad
uenit. p̄iclm̄ q̄ppe et p̄ōd̄ negotij n̄ ignoēas. Inimē
tam̄ cōsolat̄ eū d̄s. ostendēs ei inuisu noctis eccliao
magnā cōcedit̄ in d̄i laudib; cōc̄inētē. un̄ sp̄auit
pacē sine dubio p̄uenturā. Ubi ū ad loc̄ uētū est.

celebrato p̄us ieiunio. p̄cib⁹ ad dñi fufis. c̄ de eodem
 ubo tractat⁹ rex et ep̄i p̄ncipesq; cōsedissent. oīum
 unū osiliū fuit. una sententia. ut negociū dī dī famu
 lo imponet⁹. et ex oīe ei⁹ causa tota p̄bet. **¶** Ille timēs
 licet et tremēs. monitis tam uiroz fidelū acq̄escēs
 suscep⁹. et diligent⁹ p̄secut⁹ electiois ordinē. electoz me
 rita. unā & famā p̄ois elect⁹ apuit os suū. et ^{sp̄c. fcs} impleū
 illd. **¶** Vñ q̄ oīū oīe locut⁹. suscipiendū ab oībz sūmū pon
 tificē inocētū nominauit. et ratū eē oīs partē accla
 mauit. **¶** Et de caritatis ex more laudibz dō obedientiā
 demceps polliciti. electioi inocētū oīs partē subsēp
 serit. **¶** Intēa dñs pp̄. mltis impiis. et intulera. et malis
 puincys potestatiue dispōitis. uale faciēs p̄sanis. et
 gr̄as agēs impunitā nauigio delat⁹ ē. **¶** & burgūdiam
 trāsliēs aurelianū puenit. **¶** Vbi occurrentibz ep̄is. a
 rege puillimo fr̄acoꝝ ladewico alact⁹ et honozifice
 suscept⁹ ē. **¶** Inde agaufredo carnotēsi magnay uirtu
 tū uiro canotū deducit. **¶** ū y angloy glos⁹ rex henric⁹.
 ei c̄ maximo ep̄oz. et p̄cēi comitatu occurrit.
¶ Hc̄ q; regē uenerabil⁹ abbas ad eū p̄miss⁹s addixit.
¶ Quē uix p̄suasit inocētū recipe. **¶** ab ep̄is anglie pe
 nit⁹ dissuasū. **¶** Cū enī oīmodis recalcitraret et detrec
 taret. qd̄ times ait. Times peccatū incurere. si obe

diast innocentiō. Cogita inq̄ q̄m de alijs peccatis tuis
respōdeas dō. istud in relinque. in me sit hoc peccm.
Ad hoc ūbū psuas⁹ rex ille tā potēs! Extra regnū suū
dnō pp̄ occurrit usq; carnōtū. Multa ibi dicta et fac
ta sūt. mltaq; ibi et seclana. et ecclesiastica negotia defini
ta. Leuissimū de ḡmania legati dn̄i pp̄. tā ep̄oz qm̄ re
gis cōsensū et litas detulerūt. et de p̄cationē publicā. ut
ad eos t̄nssies suā eis desideratā exhibet p̄sentā. Facile
enī psuasi sūt recipe eū. quē tā cetj recepisset. S; detinuit
eū dilectio et deuotio ecclie gallicane. et singuli et oēs
uiscitationē aplicā exp̄tebāt. Pluistrata ḡ frācia remi
ouocauit oculū. in q̄ mltis ad honozē di dispositis. regē
lodonuicū uiuētē p̄re p̄ph̄lippo fr̄e coronauit i regē
et unxit. In oib; his dn̄s pp̄ abbatē ase separi n̄ pacie
bat. S; c̄cardinalib; reb; publicis assidebat. S; et p̄ua
ti q̄tq̄t habebāt negotia. uir̄ dī secreti⁹ osulebant. Sp̄e
ū audita referebat ad curiā. et opp̄llis patētia exhibebat.
Igit̄ soluto oculo. leodiū dn̄s pp̄ romanorū regi occurrit.
et honorifice q̄dē suscept⁹ ē. S; uelocit̄ obnubilata ē illa
serenitas. Si q̄dem inportune idē rex insitit tēp̄ habere se
reputās oportunū. ep̄oz s̄ restitui inuestitās. q̄s ab ei⁹
p̄decessore impatore henrico. p̄maximo q̄dē labore
et mltā piclā romana ecclia uendicarat. Ad q̄d ūbū

75
expaue et expalluere romani qui se apud leodiū arbi-
trari piclum offendisse. qm̄ declinauunt rome. Nec cōsi-
liū suppetebat. donec muir se opposiuit abbs̄ sc̄s. Audact̄
eū resistēs regi ūbū malignū mira libtate redarguit.
mira auctoritate cōpescuit. Rediēs aut̄ leodio. clarāual-
lem dñs ip̄ p se ip̄m uoluit uisitare. Vbi a paupibz &
ñ purpura et bysso ornatis. nec ē de auratis euanglyis
occurentibz. s; p̄ano sis agminibz scopulosam bauilā-
tibz cruce. ñ tunc tua uitiū classicoz tonitruo. ñ cla-
mosa iubilatiōe. s; sup̄ssa modulatiōe affectuosissime
suscept̄ ē. flebant epi. flebat ip̄e sūm̄ pontifex. mirabā-
t̄ ogregatiōis illi⁹ grauitatē. qd̄ int̄a sollēpm̄ gaudio
om̄iū ocli humi defixi. nusq̄m uagabūda curiositate cir-
cūferrent. cōplosis palpebris ip̄i neminē uident. et
ab oibz uident. Nichil in ecclia illa uidit roman⁹ qd̄ eu-
pet. nlla ibi suppellex eoz sollicitauit aspectū. nichil
in oratorio ñ nudos uident panetes. Sol moribz pote-
rat inhiare abito. nec dāpnosa potat eē fr̄ibz hui⁹ mo-
di p̄da. cū minuy non posset aspectata religio. Gaude-
bant om̄s in dño. et sollēpnitas ñ eibis s; uirtutibz age-
bat. Panis ibi opirus p̄simila. p̄careno. sapa. p̄ribis
olera. p̄q̄bzlibet delicys legumina ponebant. Sifoz-
te piscis inuent̄ ē dño ip̄ appoit̄ ē. et aspectu ñ usu

in comune profecit. Inuidit diabolus et seruoꝝ di gl'am q's
tanti hospitis nobilitauit p'sentia ferre n̄ ualēs. dū in choro
alacēt pfallent et deuote p'sentibz 3 n̄ nullis ex cardinalibz
q̄ manditu et in p'spectu eoz delectabant. aliquāto frō
hœribili pauore turbauit. Nam 7 un̄ p'cetis occupat
blasphema ūba quedā locut. dicens inq̄ens ego sū xp̄c!
et alij plures triti. et tremebundi ad beati p'ris uestigia
cōfugerūt. At ille cōis ad ceto. ceate inq̄t! ac deinceps sub
silentio eo q̄ t'bat uidebant eduxit atq; cōpescuit. ut
nequissimū ille qui cōuētū pietatis transferre conabat
in thēatru. et scolā innocentie uiderisū. n̄ ut putabat
estimationē religiosoz hominū corūpe posset. s; se
p'det et conat suo expret infirmo. Tanta siq̄dē cele
ritate om̄ia sūt sedata ut p'sonas illas que p'p' asta
bāt om̄ino latuerit qd accidat. et malignū hostis uelo
cit increpat n̄ in scādalu eis qd parabat inferre nequūt.
s; ad illoꝝ noticiā rē p'ferre. Factūq; ē ex eo ut diligenti sol
licitudine et ampliori custodia se fr̄s munirēt. et mēi
to et num̄o et possessiōibz deinceps cresceret clareuall. 7
multiplicatis cōuentibz ^{et} ^{omnem} latitudine loci illi dilata
ret religio. ip̄e 7 abbs sc̄s ex tūc ampli' solito mira
clis clarēt et signis.

Longas in galliis face moras dñs ip̄ n̄ potuit. s;

sic int̄ se et regē lothariū cōdixerāt. romā ei occurrit.
 et iuxerit inlataniēse palatiū deduct̄ ē. **O**ulti 3̄ erno
 bilibz romanis fideles ecclie. eū honorifice suscepūt. **V**er̄
 petrus leōis n̄ponēs d̄m adiutorē suū. s; cō fedatorz stupat̄
 malicia. in medicioribz et curioribz fr̄ibz manēs lothariū ludi
 ficauit uirtutē. et in d̄icēs suis ogressus publico. nec s̄ se
 curitatis sue fec̄ picl̄m. nec causas cōfliktus hostibz dedit.
 s; tam̄ libum eoz discursū machinis superioribz 7 obstaculis
 uariis impediuit. **V**itauit 7 obstinatissime impatoris col
 loquū. nec minis. nec blandim̄tis flexus ē. nec destatu suo
 osiliū cui libet p̄sone admisit. **R**elicto 3̄ romē innocētio. ali
 as impatorē dignit̄. **P**etrus ū post eī discessū crebro mouēs
 purbem exiit. fidelium cedibz inhiabat. **I**ntelligēs 3̄ inno
 centi romā s̄ infructuosam eo tēpe. ad orā ne p̄sencia sua
 illi bestie rabie efferaret rursus pisas reuēit. ibiq; aggre
 gatis toti occidentis ep̄is alijs religiosis uiris. magne gl̄e
 synod̄ celebrat̄. **A**ffuit p̄ omnia et cōsilijs. et iudicijs. et dif
 finitiōibz om̄ibz sc̄s abbs. imp̄edebatq; ei reuēntia ab oibz.
 et exerebant ante limina eī sacerdotes. ū qd̄ fast̄. s; mt
 titudo cōmunē phibet accessū. et alijs egredientibz ali
 introibant. ita ut uidet̄ uir humil̄ et nichil s̄ de his
 honoribz arrogās. ū eē in parte sollicitudinis. s; imple
 nitudine potestatis. **A**ctioēs cōciliij longū ē p̄seq

suma tam in excommunicatione peti. et irregisibili factor
ei delectoe consistit. et usq; hodie hec sententia pferat.

Soluto oculo ad recoliando mediolanenses
dnf pp abbatē clareuall. que multis supplicatiōibz expe
tierat. et gordonē pisanū. et mathm albanensem epm
alate suo dixerit! q scilicet p anselmū meadē urbe factū
abluerēt. et ad unitatē ecclie deuos reuocarēt. Abbas q
cū pdictis uirīs. q̄s ad nō pp collegas acceperat. addidit cō
sortio. et cōmuni filio uir uenabilē gaufridū carnotēsē
epm! cui innocentia et sinceratē in multis pbauat. Et
uisū cardinalibz bonū! ut tāto adiutore negotiū tāti pō
dis fulceret. Transcens itaq; appenino. ū audierēt me
diolanēses abbatē desidatū suis finibz p̄nquare? longe
acuutate miliaribz septē om̄is ei p̄s obuiat. nobiles.
ignobiles. eq̄tes. pedites. medio cres. paupes. q̄si de
ciuitate migrarēt p̄pos lares deserēt! et distictis agmi
nibz incredibili reuerentia uir̄ dī suscipiunt. om̄s pa
rit delectat̄ aspectu! felices se iudicant q̄ possēt fru
auditu. Deosculant̄ pedes ei uniuersi! et licet hoc ille
molestē acciperet. nulla potat p̄nos? deuotos ratioē
cōpescē! nulla iudictioē repellē. Velificabant q̄
p̄ilos q̄s potant deinduntis ei. et ad morboz reme
dia de p̄anoz lasciuīs aliqd detrahebāt. oīa scā u

dicantes que ille tetigiss; et se scificari tactu eoz. **I**usu.
Pcedentes itaq; et subsequētes. letabundis acclamatōibz
 applaudebāt abbi. et diu int' agminū spissānta detē-
 tum. tāde sollempni reddidē hospicio. **E**t cū tractatū
 eēt in publico de negotio p̄t qd̄ iur' dī qm̄ cardinales
 aduenāt. oblita fortitudinis sue ciuitas oī ferocitate de-
 poīta. se ita abbi substraui. ut obdientie eoz. n̄ incō-
 grue ille poss; aptari poēte uiscl's. **I**ussa seq̄ tā uelle oō
 qm̄ posse necesse ē. **P**acatis omibz recōciliata ecclia.
 firmatis int' plebis cōcordiā pactōibz. alia cepunt
 nasci negocia. et infamiēti diabolo y in q̄bzdam obses-
 sis corpibz debachanti. oppositū ē uexillū x̄. y incre-
 pantu iuro dī. de possessis atq; sup ueniente emine-
 nti uirtute. trita et tremebunda diffugē demonia.
Et noua legatio n̄ romanū pragma circūferēs. s; di-
 uinis legibz fidei pagina allegās. platis in mediū lit-
 tis sanguine x̄ cōscriptis. et bulla crucis imp̄ssis. que
 figura auctoritate sua trestā. et inferna s̄ subdit. y
 curuat. **I**naudita ē nr̄is tēpibz tāta ppli fides. tāta ī
 homine uirt'. int' q̄s religiosa erat cōtētio. cū sig-
 norz glām abbas credulitati eoz. illi n̄ scōitati abbis as-
 scēbent. et hoc de eo indubitant' sentiret. ut qcq̄d a
 dño petere. et impetraret.

Adducunt q̄ ad eū nichil hesitantes mulierē oibz notā.
qm̄ septē annis in mūd^o uerauat sp̄c^o et postulant
supplices. ut in nomine dñi demoni impet fugā. et
mulieri sospitatē. Que ppli fides. n̄ minima uecūdiam
uuro dī ingerebat. et humilitate magistra cōsci^os in cō
sueta expiri n̄ p̄sumebat. et instāte petiōe ppli erubes
cebat. si caritati postulantiū obstinātius resisteret. et
uidebat^r ei qđ offendet dñm. et oīpotētā diffidētia obnu
bulare uideat^r. siā fide ppli fides ppria dissentiret. Estua
bat q̄ sec^o. et licet signa n̄ fidelibz fieri oportē assereret.
ausus suos sp̄ui scō cōmittit. et oratiōi incūbēs celit^r
elapsa uirtute. sathanā in sp̄u fortitudinis increpat
et fugat. mulierē reddit incolumē et q̄etā. Letāt^r qui
ad erant. et leuantes manū ad fida dō q̄ excello eos ui
sitauit grās agūt. Auditū ē ūbū et p̄cipuit fama. et
repere totā p̄culit urbē. p̄ecclesias. p̄ptoria. p̄cōpita
oīa. Cōueniūt undiq; deuuro dī. sermo habet^r. ūiq; di
cit^r publice. nichilei impossibile eē qđ adñō postulet.
et p̄ces ei^{ad} aptas dī aures dicūt et credūt. et p̄dicant.
et affirmāt. Hec possit aspectu ei^o. et auditu ullo in
sacriari. irruūt alij in p̄sentia ei^o. alij donec exeat
p̄foeibz p̄stolabant. Cessatū ē ab officys et artibz.
tota ciuitas in hī spectaclm̄ suspensa manet. Cō

currunt. postulāt bñdici. et tetigisse eū singulis ^{salutare} uidet.

44.

Tercia die ad ecclesiam sc̄i ambrosij diuina celebra-
tur missia. seruus dñi p̄cedit. Vbi expectante in-
numa ppli multitudine. int̄ ip̄a missaz sollemn̄a
dñi clericis canētibz ip̄e sec̄ altare sedet. puellā ei par-
uulā offerētes qm̄ uehēnti impetu uexabat diabolus.
orāt ut miselle subueniat. et diabolū mea debachā-
tē elidat. Audita supplicatiōe astātū. int̄uit̄ p̄sonā
frendētē dētibz et stidentē. ut 3̄ int̄uētibz eēt horroz.
cōpass̄ ē etati. et uehēntie anxietatis illi⁹ odoluit.
Patēnā q̄ calicis in q̄ diuina celebratur erat missia
postulat. in q̄ digitis laticē sup̄fuso. int̄ se orās. et
de dñi uirtute cōfidēs. cō puelle salubri potū applicat.
et corpi ei stillā medicinalē infūdīt. Nec mora q̄siurēs
sathanas. infusiois illi⁹ uirtutē ferre n̄ potuit. s; urgēte
int̄nsec̄ crucis antidoto. festinat̄ egrediēs uomitu sor-
didissimo tremebūd⁹ erūpit. Sic purgata p̄sona dia-
bolo p̄fugo & cōfuso. laudes debitas dō canit ecclesia.
& p̄ acclamatioēs letabūdas. alac̄ ppl̄s ibidē donec di-
uina cōpleant̄ missia. imobil̄ p̄seuerat. Sub aspectu
itaq; om̄iū. incolumis puella a suis domū reducit.
et uir tādē ap̄p̄to dimiss⁹ ad hospiciū reūtit. Hec̄ sc̄io
q̄ dñi iudicio ea tēpestare in mediolano iuxta illud

ysaye ubi. pylofi clamabāt alt' ad altū. et occurrebāt
onocētauris demoīa. et effrenatis discursibz plurimos
infestabāt. nec erat q̄ insolentie eoz resistēt. ē diu sub
anselmi scismate q̄ pet' fautor extitāt. sacerdotes ge
mītes. uirgines squalide. sc̄ificatiōēs maledictē alta
re pollutū uī dī ī pplm puocassēt. At ū inaduētū uī
ri dī abdicatis anselmi p̄stigijs. et in sedis aplice obe
dientiā subinocētio reuocata ecclia. impedita illa de
monū li cētia ~ cotidie dabat loē. ad p̄ces uiri dī
diffugiebat diabol'. et si q̄ndo resistē conabat. ī ip̄o
cōflictu succūbēs glōsi' pellebat. **I**t' eos q̄ querabāt.
mulier' gr̄m̄ deuaciuis mediolanēsis et honorata q̄ndā
matna. usq; ad eccliam beati ambrosij p̄ beatū uir' a
mītis tracta ē. **I**n cui' pectore pluribz annis diabol'
sedat et iā ita suffūiat eā. ut uisu et auditu. et ūbo
p̄uata. frēdēs dētibz et lingm̄ ī modū p̄m̄ sc̄dis ele
fantine p̄tēdēs. mōstrū n̄ femina uidet. Sordida ei
facies. uult' tribil. flat' fetid'. in habitatoris sathane
colluua testabāt. **H**ac c̄ aspexiss; uir' dī. nouit in
hēntē ei et iūscatū diabolū. nec facile egressur' de
domo qm̄ tāto possēdat tēpe. **C**ōis' q̄ ad pplm cui' in
numa aderat mltitudo orare iubet attēti'. y clerics
y monachis. sec̄ iuxta altare 9sistētibz mulierē ibi

49

de iubet cōstitui et teni. **I**ua ū reluctās et indiabo
lica n̄ natali uirtute recalcitrās! n̄ sine alioꝝ iniuria ip̄o
abbatē pede ꝑcussit. Quē diaboli ausū māsuete ille
cōtēsit. et ^{inca}expulsionē n̄ indignatiōē ire. s; pacifica et
humili supplicatiōē dñi inuocat adiutorē. et ad immo
lationē hostie salutaris accedit. Quoties tam eandē
hostiā signat! toriēs ad mulierē q̄q; ouersus. eodem
signo crucis edito sp̄m neq̄m adletha fortis impug
nat. Nā et ille malign⁹ quoties adūs eū signū crucis
extendit. ꝑcussū se indicās acūs seuit! et recalcitrās
q̄t̄ stimulū. q̄d nā tollit ꝑdit inuit⁹. Expleta autē
oratiōē dñica! efficacit⁹ hostē addit⁹ uir beat⁹. Patene
siq̄dē calicis sacrū dñi corp⁹ imponēs. et muliens ca
piti supponēs! talia loquebatur. Ad ē inq̄ sp̄c iudex
tuus! ad ē sūma potestas! tā resiste si potes. Ad ē ille q̄
ꝑ uā salute passur⁹. nē inq̄ ꝑnceps mūdi eiciet⁹ forā.
Hoc illd corp⁹ q̄d de corpe uirginis sūptū ē. q̄d in stipi
te crucis extēsiū ē. q̄d in tumulo iacuit. q̄d de morte sur
rexit! q̄d uidentibz discipulis ascēdit in celū. In hui⁹
maiestatis t̄ribili potestate t̄ sp̄c maligne ꝑcipio! ut
ab hac ancilla ei egrediēs q̄tigere eā deinceps non
ꝑsumas. Cūq; eā inuit⁹ deserēs. et manē ultra non
uales atocius afflictaret. tā magnā uā q̄m modicē

tēp habēs. rediēs sc̄s pat̄ ad altare. fractionē hostie
salutaris rite cōpleuit. diffidēdāq; in p̄lo pacē
ministro dedit. et cōfestim pax et salus integra
reddita ē in hien. et iniquis ule uiuifica missia q̄n
te sint efficacie et uirtutis. n̄ o fessioē s; fuga co
act̄ ostēdit. Fugato diabolo mulier q̄n intantoz
sartagine torm̄toz. carnifex p̄stulens tāto tēpe fix
erat. m̄tis sue cōpos effecta. redditis c̄ratioē sensibz
reuoluta in f̄ fauces lingua. cōfessa d̄m gr̄as egit.
et intūta curatorē suū pedibz ei' aduoluta ē. Ingēs
p̄ eccliam attollit clamor. oīs etas iubilat d̄o. p̄sonāt
erantia. b̄ndicit̄ ab om̄ibz d̄s. excedit uenatio mo
dū. et seruū d̄i sup̄ hominē fidici fas ē. liquefacta
caritate ciuitas ueniat̄.

Audiebant̄ hec que mediolan̄ fiebāt. et p̄ totā
ualiā. uin d̄i discurrebat op̄inio. et diuulgaba
t̄ uq; qd̄ surrexiss; p̄ph̄ta magn̄ potēs in ope et
sermone. q̄ inuocato nōie x̄ et infirmo curaret.
et obsessos ad demōibz libaret. Maxima qd̄ ē ei erat
incuratioibz egr̄itudinū gr̄a. s; in demōibz eliminā
dis frequētior op̄atio erat. q̄a copiosior uexatoz
num̄us ad ex̄pta subsidia cōcurrebat. y maior
op̄atō uirtutū minores obscurat effect̄. Jā uero

p̄ frequētia ppli q̄ a mane usq; ad uesp̄a foribz asside
 bat. opp̄sioēs uulgi p̄ cœp̄is inbecillitate n̄ ferēs. ad
 fenestras dom̄ p̄cedēs se eis cōspiciēdū p̄bebat. et eleua
 ta manu b̄ndicebat eis. panes q̄ et aq̄m deuehebāt sec̄.
 q̄bz b̄ndictiōi ei⁹ sup̄p̄ōtis dom̄i ea p̄b̄nificijs sacrāntali
 bz referēbāt. **E**x uicinjs sane castell' et uicjs et ūbibus
 mlti ad uir̄ dī ofluxerāt. y cōmunia tā aduenay qm̄
 cluiū in mediolano studia erāt. p̄seq̄ sc̄m. expete b̄n̄
 ficium. audire ūbū. uidē signū. et doct̄na et mirac̄lis ul
 tra qm̄ credibile ē delectabant.

Ad erat int̄ eos qdā ex sub ūbanis. q̄ puer̄ demoniac̄
 illuc aduererat. Qui rep̄ete cœā oibz ad signū crucis
 qd̄ uir̄ sc̄s edidit. debauii sui brachys ruit. et h̄is humi
 quasi mortuus. sine ullo sensu immobil̄ uis ē. neq; uox
 neq; alit̄ erat in eo. tam̄ cœa p̄cœdia exiguus ei sup̄erat
 uap̄or. **D**at̄ q̄ cetj loc̄ ut poss; p̄cede et admittj ad
 uir̄ dī. seminecis pueri bauii. et attonita mltitudo
 tā miserabil' casū p̄stolabat̄ euētū. **I**ngressus q̄ ad
 uir̄ dī homo ē. et puer̄ stupidū nec aliqd̄ sentiētē
 ante ~~ex~~ pedes abbatis exposuit et ait. **P**uer
 iste dñe pat̄ quē ante tuos posui pedes. iā p̄t̄riē
 nū ademonio ac̄rime uerat̄ ē. **E**t q̄oēs t̄ eccl̄iā
 inḡdit. t̄ salibz excozizatis aspgit. t̄ signū ei cruci

imponit. Teuangelium audire compellit. Et diuinis inter
esse facinoris offendit, habitator ei diabolus et torquet
atrocius. **U**ique in ceteris ego profertur expectare. signum
sacrae crucis figurate te et extendere in populo manu. sacra-
mentalium signorum uirtute grauebat diabolus. uehementi sol-
to toto ad pueri ueritatem se contulit. et sic uides toto
corpore occupas. fere ei uitalis spiritum intulit. **S**; et
ipse puer caudita esset apud nos gratia quam a deo accepisti
opinio. ex aliorum curatioibus sua spiritus salutem. rogauit
me ut ad te eum adducerem. **O**bscuro ergo per misericordiam dei. ut
et laboribus meis qui mei custodia operam dampnosam et
periculosam impedo. et illi miserie que tanta est. quanta
in oculis patris. pio et consulto affectu subuenias. et rabie
demonis non usquequaque prece paciaris. **N**ebat ergo et lacri-
mis ora profusus presentibus quosque commouit. ut omnes pariter
supplicaret. **T**unc uir dei confide cor in dei misericordia iube.
baculo haridineo cui innitebat collum puero leuiter
tangit. **S**; et sic ei genas uolens experiri. que artistico die
ta fuerat. **N**atet dorso ei signum crucis impressit. **C**uique
prius sine motu et sensu. nec uides nec audiens
ante pedes abbatis diu erectus. paunito hesisset.
ad tactum baculi et ad signum crucis infremuit.
et turbatus ingemuit. **S**ub et ergo abbas super pro

51
pū lectū eū poni. At ille q̄si ex iniuria offens⁹ reiecit
se in paup̄m̄tū et st̄debat dentibz et m̄debat p̄curatōe
suū! et capill' eoz q̄aderāt manū inicies q̄ potat conatu
se ab eoz manibz abstrahēbat. et ab eis uix tenj potat.
Eia inq̄ abbas ad lectū n̄m eū reducite. Orante itaq;
abbē. & fr̄ibz in oratiōe p̄stratis. q̄si ardētibz paleis que in
lecto cōtinebant diabol⁹ urēt. t̄m̄ti estuātis in pluuina p̄
piq̄nte passiōe clamoribz testabat. Jubeat ḡ sc̄s in os pa
ciētis aq̄m b̄ndictā infūdī. Q̄m ille p̄ssis labijs et denj
bz n̄ admittēs! uix tandē cuneo infixo. dissoluēte
p̄ssura. uellet nollet int' fauces et gutt⁹ recepit. Co
festiq; ut penetrās sc̄ificatio ad int̄iora descēdyt q̄ in
fuso antidoto. uis maligna erupit. et uomitu sc̄di
dissimo q̄si t̄rētis impulsu. festina p̄cipitatioē ro
tat c̄ingēti cōtumelia demō exiuit. & ep̄ete q̄ uide
bat mortuus uiuit. et delecto abbis q̄et⁹ et incolu
mis surgēs. patruūq; suū āplexat⁹ dō gr̄as. san⁹ sū in
q̄. Gr̄as agunt om̄s cōmunit' dō! et q̄ in flebāt letā
t. f̄ris clamor effūdī! res int' gesta. sup̄ tecta sollemp
nit' p̄dicat. tota ad spectaclm cōuenit ciuitas. b̄n
dicit d̄s. gaudet pp̄ls! in abbē tāti opis pat̄ore to
ci' plebis req̄escit affectus.

Febri citatibz m̄tis idē sc̄s manū imponēs. et

aqm bndicta pœrigēs ad bibendū sanitatē optin-
it. aridas manū. et ībra palisi dissoluta tāgēs inco-
lunitatj restituit. cecis ꝫ sub mltōz testimonio in
eadē ciuitate ut uident imposito signo crucis. a
p̄re luminū potēt obtinuit. **P**idē tēp̄ albanen-
sis ep̄i quē dñs ꝫ eadē legatiōe s̄ collegā dēdat
grā tractādoz negotioz hospiciū intiauat. et
de hīs que iniuncta fuerāt agebant ad inuicē. cuoz
repēte irruit super eos adolescēs cui arida manū erat.
et reuēta ad brachiū. et aduolut⁹ pedibz ei⁹. suppliciter
postulat sanitatē. **I**lle alias occupatus bndixit qui-
dē. et abire p̄cepit. et apli s̄ molestiā facēt uerbis soli-
to senioribz int̄dixit. **R**ecedebat ille n̄ cōsecut⁹ qđ que-
sierat. c̄ uenabil' ep̄c. sub om̄i celitate eū reḡdi iubet.
et manu arreptū tradit abbi. **H**ūc inq̄t q̄ minime bñ-
ficiū cōsecut⁹. t̄ ut recedēt obediuit. tu ne claudas
uiscera m̄e. qn poti⁹ tu obedi. et uirtute obediē-
tie me iubente astrict⁹. fac qđ postulat. largire
qđ petit. et fides mei⁹ uirtute p̄ quē expetit sa-
nitate postula et impetbis. ut et tu de dei munē.
et ille de optata ḡletur salute. **A**d p̄ceptū ep̄i ab-
bas ap̄hensa manu pueri inuocauit dñm ꝫ ex-
audiuit eū. et signo crucis edito. neru qui ob

52

riguerāt extensi sunt. et caro qm̄ afficiens cōge-
lauat mōeb. redeunte sospitate ~ ita mobilis
facta ē & flexibilis. ut dicto cicō languidū diu in
brū conualuit. **O**bstupuit ep̄c tā repentine uir-
tutis amirās effectū. et mira ex̄te uenatōne
uir̄ dī coluit. et miracloꝝ illi ip̄e testis extitit. et
relatōe. **C**oegit q̄ ab b̄em. ut sec̄ ea nocte cenaret.
Cui rei assēsū uix et cō magna difficultate obtinuit.
ea dū taxat ratioē suasiū. qd̄ into. Terribil̄ undiq; ips̄ ex-
pertaret. nec sine piclo posse egredi uidet. **I**nt̄ cenā
dū ū parapsidem in q̄ ab̄s comedat. ep̄c ministro fa-
milian seruandū tradidit. et p̄cep̄ ut seorsū recō di-
tā cōmū diligētia custodiret. **E**lapsis ex̄inde aliq̄bz
diebz ep̄c idem febriū. uehēnti ardore coeripit. et re-
cedat hominis dī familiarē iubet accēsiū minis-
trū. **D**iscū inq̄ ab̄s quē nup̄ t̄ tradidi q̄ seruādū
huc ad uehe ne cunctis. **C**ūq; ule obtulisset ai-
latū infunde inq̄t aqm̄ in eo. et panis exiguas
buccellas cōcide. **Q**d c̄ factū eēt. q̄sidēs in dño. et
ab̄s p̄cibz se omdās. comedit. et bibit. et absq; ul-
la dilatioē conualuit.

Augebat̄ aduentatū nūmus. et mirac̄ opa ad
se ip̄lo mutabant. nec usq; uiro dī dabatur

reges. dum ex ei⁹ lassitudine alij s⁹ quiete pcuraret. Ab
euntibz occurrebat aduenientes. et succedebat s⁹ bñficia
indicantes. Int⁹ q⁹ miles qdam in uulnis suis puellā ad
uir⁹ dī attulit. que ita grossa luce habebat. ut sep̄ clav
sis palpebris s⁹ brachiv⁹ opponeret oculis ne aliq⁹ m̄ a
liq⁹ lucis particla se ei ingeret. Auellabant aliqñ oppoi
ta brachia uiolent⁹. et c⁹ ei lum⁹ se infūdet clamabat s⁹
flebat. et erat ei clantas p̄cūciatu. lux uisa. q⁹ oculo
Los ei⁹ cerebro infigebat. Bñdic⁹ infantule uir dī. et sig
nactm̄ crucis faciēs sup̄ eā tranquilliorē dimittit. et dū
domū referret⁹ ultro apit oculo. et pedes ^{sine} uectore ip̄a
reuitit. Et ip̄o in loco mulieri ademoio uexate. mltis

Tastantibz aparte misericordiaz. idē sc̄s optinuit sanitateos.
1400 papiaos adueniat. et fama uirtutū aduētū ei⁹ p̄ces
serat. et c⁹ debito gaudio et apparatu tāte gl̄e uir⁹ ciui
tas letabūda suscep̄. Et ne diu ppli desidiū dilatio sus
pēdet. q⁹ sic mediolani. miracla facta audierat. sig
nū ab eo optabat uide⁹ aduenit p̄ eū rep̄ete rustic⁹ qdā
q⁹ de mediolano secut⁹ eū fuerat uxore demoīacā sec⁹ ad
ducēs. qm̄ ante pedes ei⁹ lacmabili uoce int̄sec⁹ pres
tās anxietates deposuit. Hec moea incōtumeliam ab
bis p̄os misere mulieris diabol⁹ locut⁹ ē. et irridens
seruū dī. n̄ inquit de anicla mea hic p̄culos edēs

53.
et brāsicas deuorās repellit. **U**ta in hęc modū uirū dī
iactābat quicquid. ut blasphemus puocat impaciēt fer
ret opprobria. et ofūdet imp̄sētia ppli. ē lacessiri se indig
nis audiret sermōibz. **S**; uir dī affū ei intelligēs. irriso
rē irrisit. et ultionē n̄ ip̄e expetēs. s; addm̄ remittēs.
ad eccliam scī syri demōiācā duci p̄cep̄. **V**oluit q̄ppe
curatōnis illi glām dare martyri. et p̄micias opatio
nū uirtuti ei asēbi. **A**t ū scs̄ syr̄ ad hospite suū remu
sit negociū. nec i ecclia sua q̄ppia s̄ deferēs. intactō
op̄ reduci uoluit ad abbem. **R**editit ḡ mulier ad abbis
hospiciū. garrētē posei diabolo et dicēte. **N**on me
syrul̄ eiciet. n̄ me expellet buardin̄. **A**d hec seruus dī
respōdit. **N**ec te syr̄. nec te buard̄ eiciet. s; dñs ih̄c x̄.
Et oñsus ad orationē p̄ salute mulieris dño supplicabat.
Te ū sp̄c neqm̄ uelut p̄oni in p̄bitate mutata. qm̄ li
bēs inquit egder̄ ab hac anicla. nil in ea sentiēs n̄
molestiā grāte. q̄ libēs egderer s; n̄ possū. **I**ntrōga
t̄ causam. q̄a nec dū uult magnū dñs ait. **C**ui scs̄.
Et q̄s ē magnū dñs. **E**t ille. **I**h̄c nazaren̄. **A**d quē
rursū uir dī. **V**n̄ ih̄m̄ nosti. aut si ūqm̄ eū uidisti.
Vidi inquit. **V**n̄ eū uidisti. **I**nglā. **E**t tu inglā
fusti. **F**ui q̄dē. **E**t qm̄ in̄ existi. **C**ū lucifero inquit.
in tā cēdim. **H**ec autē om̄ia uoce lugubri pos ue

tule audientibus omnibus loquebatur. Respondente autem ab-
be secundo. nunquam in illam gloriam redire uelles. et restitui in ge-
nerum postquam. Rursus uoce mutata et uirum in cachinnas!
hoc inquit tardum est. Et nichil ultra locutus. orate atque uir-
ro dei nequissimus ille uictus abcessit! et mulier sibi reddita san-
tate. quibus potuit gratias egit. Leuitus ergo uir cum muliere per
totam uiam incolumitati eius gaudebat! expectantibus ami-
cis domui sue redditus. Letabantur omnes qui ordinem rei ges-
te audierant! sibi repetere gaudium uirtutis in mercede! quod uero domus
sue li. mina attigit. rursus intrat diabolus et infestior so-
luto miseram discerpit atroci. Quid faceret miser maritus! qui
se uictus nesciebat. Cohabitare est demoniaca molestis-
simum relinquere impium uidebat. Surgit ergo! et assumpta
secum muliere rursus patriam reuertitur. Et est uir dei inuenis-
sus! usque cremationem persequitur abeunte. Indicat quod factum sit! et
ut gratiam inueniat lacrimabiliter deprecatur. Hec defuit
pie petitioni abbatis clementia! sibi precibus ut ecclesiam ciuita-
tis illi inuolaret! et ante corpora martyrum oras expectet do-
nec ipse sequatur. Itaque memor promissi circa noctis crepusculum.
ceteris dormientibus eum ipse uno tempore persequente ecclesiam
inuenit. et tota nocte illa orationi uacans obtinuit a domino
quod petebat! et impetrata mulieris sanitate iubet
eam secure reuerti ad ipsam. Sed est reditum ad se diaboli sic

ia expta fuerat fremidaret. collo ei alligari cartula
 hec uba continete pcep. Innoie dñi nri ihu x. pcept
 demo. ne hac am psimas muliere gige. Q madatu
 e tato timore suscep diabol. ut mulieri regisse ad ppa nu
 qm deicep appropinqre psupserit.

Erat y ieadē ciuitate qdā demoiac. cui passio mlto
 ad risū comouebat. c alij q seruicis animi erat clemētis
 sumo ei spatē affectu. hic ita latbat. u fiaudres n p
 sonā uides. canes edes. hūc ad se adductū uir dī e la
 tūte audist; igemuit. qeo m latbat q solet pculsi
 lobruti canes irasci. frenie pcullores. S; ipsemta u
 ridi anhelās y latras. acuf solito thabat. Inrepato
 itaq; diabolo y i uirtute x expulso. hōim ipat u lo qe.
 Pungat hō itrat eccliam. uir e sacētis. A

Cvos sedo p mediolanū eode
 Anno pat scs trasiret. oblata ē ei demoiaca mu
 lier. Hā eo tēpe ab erat qpmū uir dī ciuitatē pdic
 tā sua illustratū psētia. hac possidebat demoiū qd m
 ualica. m hyba lingua loquebat. n satis certū utrū
 eet bilinguis. an duo. utaq; sermois idiomate utē.
 s; tā ppe m hec m ulla sonabat. u diées. hic q loqt
 hūc ē. hic hyspān. hec y genu. passioe et poplitis
 tremore thabatur. hec caduix dī adducta fuisset.

crucis signo se munit. audit eugla. pscit y orat. y cetera
 sane mentis officia dō redire y consecrat.

saltu cōcito scānū inq̄ sedebat. iopinata celi rate tūsiluit.

Reducta et interrogata q̄d s̄ uellet ⁊ salt⁹ ⁊ fuga. ⁊ unde
ēgīati ⁊ uetule tāta uirt⁹. et uelocitas ueniss⁹; respōd⁹
hāc s̄ agilitatē ex p̄sentia iēe diaboli. ut curētēs cōphē
det eq̄s ⁊ eoz. dāso sine ullo āminicō i siliret. hec se

quēti die dū in ecclia diuinis q̄ ille celebrabat officijs
intēet. ^{indignissime} crudelissime. cōra omibz uerata ē. Copassus abbs
mulieri iā sepe intalibz expt. clemētia. impat diabolo
ut recedat. Ille ad impiū serui dī tremebūd⁹ euauit. in

Hierū n̄ solū aueratiōe s; ⁊ aneruoꝝ cōtractiōe imōm
hec et alia mltā intra alpes cō q̄to gualuit.

Hstatu t̄ opat⁹ ē uir dī. et diuisa loca plustias bñfa
ciebat his. q̄ infirmabāt. illuminādo cecos. engēdo
debiles. curando febricitates. maxime opp̄slos adia
bolo diligentiori studio p̄gās. ⁊ q̄ malignus fedauit
sp̄c pectora. tēpla dō acceptabilia s̄secrabat. **O**tra
ih̄c uir p̄abilia ⁊ laude digna cōcurrit. ⁊ alij q̄dē
doctnam. ⁊ alij mores. alij mirat⁹ miracā. **E**go q̄dē
cōgruū his omibz honore defero. s; p̄ omibz q̄ntū in
me ē hoc ^{sub} sublimius duco. hoc pp̄fisi⁹ p̄dico. q̄d cū eēt
uas electiois. ⁊ nom̄ x̄ cōra gētibz ⁊ regibz ferret in
trepid⁹. cōbediret ei p̄ncipes mūdi. et ad nutū ei⁹
mōi nauē staret ep̄i. c̄ ip̄a romana ^{ecclia} singlarī p̄ui

legio uenaret ei consilia. et quasi generali legatione cess
 sa subiectis; ei gētes. et regna. c. y qd glōsi iudicat.
 dicta ei y uba confirmaret miraculis. nūq̄m excessit.
 nūq̄m sup se i mirabilib; ambulauit; s; sēp de se humi
 lit sētēs uenabiliū opū n̄ se auctore credidit; s; minus
 tū. et cēt omiū iudicio sum. suo s iudicio cōstitit
 infim. **S**olido q̄cqd fec̄ assēpsit immo se nichil boni.
 aut uelle aut posse n̄ inspuante. et coo pan te dō et
 sensit y dixit. **S**; ad erat uis diuina i tēpe accepto
 et indie salutis. seggās i euanglōs suū seruū suū cui
 humilitatē respexit. cui animā sp̄c sēs ornauit. y
 q̄ sinceritatē ei nulla maculabat duplicitas. n̄ intrū
 pebat bonū et q̄libet cōsp̄sio falsitatis. i loco suo idē
 sp̄c manebat immobil. **Q**ui ut sēp splendidior eēt y puri
 or cotidie i fornace pbabat. y ne qd r̄ biginis obriper.
 cētis malleoz ictib; i incude tūdebat y arguebat. n̄ ad
 penā p̄cimine. s; ad glām puirtute. **N**ūq̄m ei defuit stimo
 l' agitudinis. et c̄ seiret uirtutē infirmitate p̄fici. suffic
 ente s̄ in hoc expiebat grām. qd uidet suos om̄s. q̄ntu
 lūcū q; extra ordinarios mot' lima illi cotidiane afflic
 hois abradi. **E**rat q̄ppe caro infirma s; sp̄c p̄mit. y q̄
 incepe delectari n̄ potat tot delectabat i dño. n̄ ali
 q̄ sc̄i hui' abitiōe pullabat. q̄ sol' celestib; inhiabat.

De eccleie destitute pastoribz s̄ eū in ep̄m elegerūt. Elegit
eū domestica lingonēsis ecclia. elegit cathalaunēsis. in
italiā ciuitas ianuēsis. ⁊ mediolanū metropol' ligu
rū hūc optauit pastore et magistrū. Remis nobilissima
ciuitas francie. s; et bellice p̄u utie capd' ei' d̄nationē
ambuit. Om̄ibz his uocationibz post positis. n̄ solli
citauit animā ei' honor oblat'. n̄ mot' ē p̄sei'. ut in
clinaret se ad gl̄am! nec magis eū delectabat. tyara.
et anul'. qm̄ rāstrū. et sarcul'. Penitibz se n̄ aliqñ
negauit. qd̄ petebāt n̄ cessit! s; dicebat eis se
n̄ eē suū. et qd̄ obediētia iubet factur' ut seruū. Aie
bat aut' se uenisse n̄ ministrari s; ministrare! et a
ministrū seruitute cui obligat' erat n̄ fr̄m uolūtate
se n̄ posse absolui. Que res ē referret' ad fr̄s! respōde
bant. Nos oibz q̄ possidebam' uēditis in uētā p̄ciosa
margaritā cōparauim'. ad pat̄moia distracta redi
re n̄ possum'. Qd̄ si et p̄ciū et ap̄ciatū nob' p̄ierit. et
subis et margarita p̄uati fuerim'. expectatiōi nr̄e
male p̄uisū ē. si oleo nr̄o effuso clausis ianuis sic
fatui iudicem'. Puidant enī s̄ ex cōsilio sc̄ssimi fr̄s
⁊ dñi ip̄. auctoritate muniti erāt. ne q̄s gaudiū eoz
tolle poss; ab eis. et alioz solatō eis fieret t̄bu
latio! ⁊ eoz inopia alioz plenitudinē cumula

rent. his alijsq; rationibz serui di expugnauit pe
tiores. et ia diuulgatu erat uq; abbem sic statutu
ee. merelia. sic in heboz pplo moyses fuit. qe n eet
pontifer. aaron tam unx e faciauit potifice. et dis
pouitioibz ei tota leuitica oi tpe successio paruit.

Taos alpes trascederat. y descēdebant moecursu ei
de sumis rupibz pastores et armitary. y agreste homi
nu gen. y cōclamabāt alonge bñdictionē petites
y reptabāt p fauces motuū. regdiētes qd seim di uidi
sent y manu sua sup se extēsa. optate bñdictionis grām
accepisset. Tandē cōsopolim ueniēs usq; lingonas sol
lēpnit deducit. circa qs fines frēs ei clareuallenses oc
curit. Inoluit pedibz surgūt ad oscula. y iucissim ei
colloquētes claraualle eū deducit alact. Assē frēs cōn
gregati in unū. y mira deuotionē dilectō patre suscipi
unt. Agit sine tumultu cū oi gūitate leticia. Facies
qdē purice. hilaritatē dissimulare n potat. s; casti
gat actionū y locutionū mod. metas ppas n trās
grediebat. y cohibebāt se aff etōēs ipē ne qd agent
inq dissolutionis nota religionis maturitatē offendet.
Intāta abbis moea. nich in claraualle potuit diabol
tēre. nichil intm rubiginis sue. meris affricuit in
tibz. n aliq parte domi di sup petm fūdāta mota est.

ad caulas
colloquētes
ad inuicē
y gaudentes

ad caulas suas colloquētes ad inuicē y gaudentes

Ita op^o suū seruus dī absēs corpe p̄sens spū orationum istā
tamunierat. & solidarat. ut n̄ ruina aliq̄ intūs o strue
tioibz debiscē uideret. Hulle maduētū ei^o lites seruare st̄.
n̄ odia enutta in p̄sentia iudicū erupūt. Nichil iunio
res adūs p̄ores de auitate aut duricia nichil p̄ores
adūs iuniores de dissolutione aliq̄. t̄remissioe causati
st̄. Integ^o uniuersoz stat^o. o sors societas. mira unitas.
ōs unū mōis idomo dī. ipace ⁊ sc̄monia iūctū st̄. as
cendentes scalā iacob ⁊ festinātes ad itutū dī. cui de
lectabil^o aspect^o in supioribz eminebat. Abbas autē
uidēs sathanā sic fulgur cadentē de celo. eo humilior
⁊ subiectior dō erat. q̄ intelligebat desidys suis dīm
ēē p̄picū. Nec de hoc in se glābat qd̄ subiciebant^o ei
demonia. quin potius in dño gaudebat qd̄ nōia
fr̄m suoz. scripta uidebat in celo. quoz unanimitas
imaculatā se custodiret ab hoc sc̄lo. Aderāt ei in cōsi
lyis suis uenabiles fr̄es sui de q̄bz sup̄ fecim^o m̄tionē.
ad erat godefrid^o p̄ce eiusdē loci p̄pinquis ei^o ⁊ car
ne ⁊ spū uir sapiēs ⁊ o stās. q̄ ⁊ regiliōis ⁊ pruden
tie merito postea in ecclia lingonensi fact^o ep̄c. et
sc̄itatis formā retinēs. ⁊ dignitatis in qua est hono
rē n̄ minuēs. usq; hodie egrediens ⁊ ingrediens lau
dabit^o p̄seiat. Hi^o ḡ atq; alij plures uiri p̄uidi. ⁊

de comuni utilitate solliciti. uir di cui oratio in celis
erat aliquando descende compelletat. et indicabat ei quod domus neces-
sitas exiebat. Insinuauit itaque ei locum angustum et incommodum
in quo conseruantur non capacem tante multitudinis. et cotidie con-
uati ad uentum minus augetur. non posse eos intra obstructa
recipi officinas. et uix oratorum solus suffice monachis. Ad-
dunt et se confidare inferi aptam planiciem et oportunitatem
fluminis qui infra illabit. ibique locum esse spaciosum ad omnia que ad mo-
nasterii necessitates oueniunt. ad praeterita. ad colonias. ad uirgula-
ta. et uineas. et si ex una parte silue uideatur de esse clausu-
ra. facile hoc parietibus lapideis quorum ingens est ibi copia
posse suppleri. In primis uir di non accipit consilio. Videtis
inquit quod multis expensis et sudoribus domus ista parata est. sublimis
est ecclesia. domus lapidee consummate sancte. aqueductus est maximus
superius per singulas officinas traducti. Si haec omnia confregimus
poterunt homines scilicet male de nobis sentire. quod autem faciles fieri
aut mutabiles. ^{aut} nimis quod tamen non habemus diuitie non fa-
ciant insanire. Cumque certissimum sit uobis penes nos non esse
pecunias. ubi euangelico uobis dico. quod edificatio terram. si uis
operis necesse est supputare expensas. Alioquin concepit et defecit.
dicit ei. hic homo fatuus cepit edificare. et non potuit
consummare. Ad hoc fratres respondet. Si consummatis his que ad
monasterium pertinent habitatores cessarent morte deus.

stare poss; sēterā! ⁊ cessandū ab opib; ratiōabil' cēsura. ^{foet}
Nē ū ē cotidie gregē suū d's multiplicet. aut repellendi sē
q's mittit. aut puidnda māsiō i q' suscipiant. Nec dubi
ū ē q' pat māsiōes! qn' pparet māsiōēs. Absit aut ut pdif
fidentia sūptiū! ⁊ fusiois hui' incurram' dīscrimina. Audi
ens h' abbas fide ⁊ karitate eorū delectat' ē ⁊ aliqu' tādē
⁊ filius ac qeuit' p'trimis tñ p'us sup h' ad dīm p'cib; suis fu
sis. n̄ nullis q; reuelatiōib; p'ostensis. Causi s't frēs! ū ū
bū effusū ē i publicē. Audiuit h' scē memore nobilissio
p'nceps teobald' ⁊ mltā insūpt' dedit ⁊ ampliora spopō
dit subsidia. Audiēt ep'i regionū. et uiri ueluti. ⁊ nego
tatores t're! ⁊ hylari animo sine exactore ultro ad opus
dī copiosa otulere suffragia. Abūdantib; sūptib; ⁊ ducti
festinat' opari' ipi frēs p'ora incūbebant opib;. alij ce
debant ligna. alij lapides cōquadrabant. alij muro' strue
bāt. alij fundabant eccliam. alij diffusis limitib; parcieban
t' fluuū. et extollebant salt' aquarū ad molas. Fullōnes.
et pistores. ⁊ coctarij. ⁊ fabri. alijq; artifices ⁊ gruas apta
bāt suis opib; machinas. ū scaturiret ⁊ pdiret ūcq; opus
eēt i omi' domo. sub transeis canalib; deduct' riuus ult
ebullies! ⁊ demū ⁊ gruas minustis p'os officinas exple
tis. purgata domo ad ^{locū} cardinale alij reuertent' q' diffus i
fuerāt. ⁊ fluuū p'pam red'unt q'ntitatē. Inopinata

celeritate cōsummati sūt muri . totū monastū ābitū
spaciosissime cōplectentes . Surrexit dom^{us} . 7 q̄i ani
mā uiuentē atq; motabilem habet nup̄ nata ecclia
in breui p̄fecit et creuit .

Laborabat ea tēpestate subcismaticoz opp̄sione
tota burdegalens ecclia . 7 n̄ erat in aq̄tania qui pos
s; resiste p̄ncipi cui animā indurauit d̄s ! q̄ānuēte
gerardo engolisim̄i ep̄o . et instillante i cōe ei^{us} disse
siois semina . fact^{us} erat scismatis defensor et aucto
Quēq; susceptioi pet̄leōis n̄ subsēbebant . p̄secutioib;
expositi . alij dāpnis . alij p̄sēptioib; multabant^{ur} . alij a
sedib; p̄p̄is pulsi . exulare cōpellebant^{ur} . Sibilabat in
aurib; comitis illi^{us} crebris p̄suasioib; q̄i serpēs atq;
uetatoe ille q̄ diu i p̄tib; illis sedis aplice fuerat le
gat^{us} . 7 nūc amagistratu t̄cto deiect^{us} . n̄ potat se pati
sue soli^{us} ecclie ep̄m . qui se uidat toti^{us} aq̄tanie p̄ncipē
7 magistrū . Erubescēbat enī ad p̄mā domū redire . cui^{us}
potentatū 7 turonica . 7 burdegalensis . 7 ansiensis
p̄uita subdite fuerunt . 7 q̄cqd̄ acollib; hyberoz usq;
ad li gūm cōplectit^{ur} 7 claudit oceanū . pariat ei^{us} in
pio . Consuet^{us} ḡ p̄dari puuncias . 7 sub titulo iusticie de
causis em̄ gētib; face q̄stū infinitas agq̄garat pecunias .
q̄erāt s̄ in ydolum 7 i apostasie simulacri . Videns

itaq; pisse s̄ exactionū auctoritate. ⁊ solā domū q̄ nup̄ ml̄
tis s̄pata clamoribz tā carebat erant. impaciet̄ ferēs qd̄
man̄ ei n̄ impleret̄ munibz. hō serpentine astucie festina
to ad petrū leois misit. ut ei legationē ocedet. et ip̄e ei fide
litate iurata obediret. Insuper et p̄cipē tre. et q̄scq; possi
ad ei impū inclinaret. Gaus hō p̄ditiois q̄ loc̄ m̄q̄ dila
taret maliciā suā se inuenisse putauit. cito annuit &
libent̄. ⁊ inastipulationē erroris gilonē tusculanū car
dinalē ep̄m q̄ sol̄ de romanis. ē pet̄ portuēsi ep̄o ei ad
belerat celerit̄ de legauit. P̄ero gerard̄ q̄ p̄us se muti
latū dolebat resūpsit cornua. ⁊ d̄ einceps cep̄ securioe
⁊ audacior apparere. Nā et qd̄ aute n̄ fecat publice
p̄cedebat mit̄. ut ip̄a sac̄ officij insignia ampliorē ei
reuentiā in p̄lo uendicaret. Agḡdit̄ q̄ comitē mltis pe
cunijs. inuadit animā ei rāōnibz uenenatis. ⁊ hominē
p̄m. tū facile seducit ⁊ corūpit. In p̄nis ab urbe pic
tāuēsi. gullm̄ ep̄e ur̄ honestus. hō catholic̄. in societate
⁊ defensiōe uniuersal̄ ecclie stabil̄. uolent̄ expellit. ⁊ a ge
rardo ⁊ cardinali adiutore suo q̄ petrū abdicabat dāp
nat̄. Erāt yalie familiares cause. p̄q̄bz ei am̄to tpe co
mes infēs̄ data occasiōe libētissime eū p̄seq̄t̄ ⁊ abiurat.
Visū ē aut̄ tā gerardo qm̄ comiti. u. ad cōfirmationē par
tis sue sine mora pictam crearet ep̄m. ⁊ inueniūt ā

bitiosū nobile q̄dē genē s; degenem fide. q̄m ut genū suū
 ē eo meausā ponēt q̄bz dā exelencis cōsentiētib; elegunt. ⁊
 p̄phanas ei imponētēs manū. execrabile capd ei n̄ tā uix
 erunt qm̄ staminaiūunt. Simile huic monstrū inle
 mouicēsi ecclia instruxerūt r̄nūlfū q̄ndā d̄uotēse ab
 bem. quē n̄ m̄lto post ultio diuina secuta ē. ⁊ cadēs re
 supinū. deq̄ in uia plana. ^{uno} tācū lapide ultore q̄ad hoc ibi
 erat relict⁹ infiro capiti ei⁹ q̄llato cerebro exspirauit.

Audiens hec ⁊ hui⁹ modi uir uenabil⁹ gaufred⁹ carno
 tensis ep̄c. cui ap̄p̄ innocēto aq̄tame legatō fuerat cō
 m̄data uehēm̄t̄ indoluit. ⁊ succurrendū p̄chitātī ecclie
 post p̄ōitis alijs negotijs sine dilatiōe ulla decreuit. Ab
 batē q̄ clareuallēse petit ⁊ obsecrat. uis ad tāta mala
 elimināda succurrat. Assensit uir di. ⁊ se in p̄ximo o gre
 gationē monachoz in britanniā in loc⁹ quē uirā nānetū
 comitissā erūgardis p̄uāt ductur⁹ intimat. ⁊ p̄mittit
 dispoita illadomo sedm̄ gen⁹ ⁊ species suas. se c̄ eo ina
 quitaniā p̄fectur⁹. Ibant q̄ siml. ⁊ ne m̄ltis ābagib; utar.
 siml nānetū ueniunt. Erat aut̄ in regioē illa misera
 mulier q̄aquodā petulante diabolo uerabat. Appa
 ruit aut̄ eilaseiū ille diabol⁹ in specie militis male pul
 cher aspectu. ⁊ iamōre suū int̄ suggestioē latenti.
 ext̄ locutioē blandienti. animū ei⁹ fallacit̄ iclinau.

Cūq; assensū mulieris optinuiss; expansis brachijs pedes
eius sup unā manū suāz posuit. atq; u manu capd ei
opuit. s; ea hui' fedis signo dotaū. **I**ua qdē uir' habebat
strenuū milite'. s; hui' execrabil' cōmerty prs' ignaz. Ab
utebat' q; ea i meodē lecto cubante marito inuisibil'it
impurissim' ule adult'. i'credibili uexabat' libidine. Sex
annis tātu latuit malū. nec detexit mulier' p'dita tāq;
crimini p'brū. **S**eptimo ū anno ofusa ē in se ipā. i'expa
uit. tū p' collutionē tā otinue turpitudinis. tū p'
timorē dī. cui' iudicio singl' is monitis timebat' int'
cipi i dāpnari. Cōfug' ad sacerdotes. i' p'actim ofitet'. Pa
grat loca scā. i' scōz implorat' suffragia. s; nulla ei cō
fessio. nllā oratio. nllā elemosinaz largitio suffragat'.
Cotidie ut p'us. i' importun' ad emōē infestat'. Demq;
i' public' scel' tūmēssusū ē. Quo audito i' cognito marito.
ei' otubna i' execrat'. **I**ntea ad loc' p'dictū uir' dī cōmita
tu suo aduenat'. cui' ut audiuit aduentū infelix mulier'
se ad pedes ei' tremebūda piec'. Apit' eilaem is p'fusa pas
sionē hœribilē. i' ludificatōnē i'uetatā. i' qd' nichil ei
p'fecissent qēq; feciss; s' ap'bris impata. **A**ddit' s' ab opp's
scoe suo aduentū ei' p'dictū. i' minacit' ei' i'ndictū ne
aū ei' ueniret p'sentiā q' nichil ei' p'desset'. i' ipē recedē
te abbe q' fuerat amatoz crudelissim' ei' fieret p'secu

tae. Audiens uir dñi blandis ubis solat mulierē. et de ce
 lo pmittit ei auxilium. pcepit ut die alta iam enim nox instabat.
 ofides in dño reuertat. Reuisa mane cū uro dñi blasphemias
 7 minas q̄s eadē nocte ab incubo suo audierat retulis
 s; ne cures in q̄d uir dñi minas ei s; tolle baculum hūc m̄m
 7 pone in lecto tuo. 7 si q̄t pot̄ agat. Egit mulier q̄d iussū
 fuerat. et recubans in lecto suo signo crucis munita iux
 ta se baculum ponit. Ad ē ille stans; ad osuetū op̄ nec
 ad ip̄m cubile p̄sumit accedere. minat̄ acrimie quod
 discedere uiro ip̄e mei supplicia reuertet.

Instabat dies dñica. 7 uoluit uir dñi predictū ep̄i. iplm
 in ecclesiam acerfiri. Cūq; ip̄a die maximū pl̄s ad ecclesiā
 cōueniss; in missarū sollempnia comitantib; ep̄is gau
 fredo carnotēsi. 7 brictio nānetēsi. ip̄e ad ubonē cōcē
 dit. 7 uōm̄s q̄m in ecclesia erāt accēsas candelas in mani
 bz teneant locutus edicit. Qd et ip̄e ē ep̄is 7 clericis
 faciens inauditos diabolus publice apit. 7 fornicatores
 sp̄m q̄m tā herēda inq̄namta 7 cōtra naturā suā exarse
 rat. cōmūū fidelū q̄ aderant subsc̄ptioē anatematizat.
 7 auctoritate x̄ tā ad illā. q̄m ad om̄s mulieres deinceps
 in dicit accessum. Extinctis itaq; sacramentalib; illis
 luminib; exticta ē deinceps tota uirtus diaboli. et mu
 lier p̄ cōfessionē cōmunicant. nūq̄m postea apparv

ut minime. s; irregulibilib; eliminat; aufugit.

His itaq; patris. s; siml' abbs; y legat; ingreduunt; aqtania.
Natum gerard; assensu comitis burdegalensē archi epō
occupauit. y siml' burdegalensē. y engol' mēse detine
bat eccliam. S; effluengb; pecunys q̄s in assensator;
man; in iecat. magis ac mag; cognita uitate iā deflu
ebat ab eo subsidia p̄cipū. y p̄fidie ei; timebant fieri
defensores. **M**orabat; itaq; in locis illis inq; securiorē
se putabat. nec iā facile publicis se ouentib; p̄senta
bat. **V**erū p̄s gesta breuit; repetam; u; p̄mū cep̄audi
ri. qd̄ ad us; eccliam dī gerard; ille machinaret;. ab ino
cēno p̄ ad huc in gallis demerite. missi sūt ab b; n̄
clareuallensis. et iohannis uenabil' ep̄e suessionēsis
et pictau; usq; uenūt. u; faipm qm̄ p̄dictū p̄ncipe
cōueniret. **A**t ille iā eodē p̄ncipe p̄suaso impudēt
in eccliam catholicā qd̄ se p̄cidebat cōiuciu; iactari. et
pollicuā p̄s innocētiō subtrahē obedientiā. anacle
tū suū electū dignū. q̄c; eni; obediunt erroneos. y
acephalōs. **V**n̄ factū ē. ut animar; y armat; in sana
clenci publice ex eadie p̄secutionē catholicis intē
tarent. **P**ri; tū qm̄ ab unitate se ip̄os talit; p̄cidisset.
optulat ab b; scs; in eoz; ecclia facticiū dō. **P**ost cuius
decan; discessū eidem ecclie altare inq; diuina missa

nominate

62
celebrabat ipse quod de .s. n. impune ofregit. Si quod post
breue tempus percussus ad .o. e. animam exalaret domum in qua morie-
bat plena uideri demonibus. et se ad demonio iugulari clamu-
tas. cultellum actum stantibus postulabat quem in mergeret
genu suo ut extracto demone uiuere. S. diabolus euidat
erat eum inter hec uerba exiit. et pestilentem animam in
fernum demisit. Archiepiscopus quoque qui per inuasoris pietatem
ecclesie sinodum denuntiabat. coram ipsis quos aduentum per
die inuitabat. ad diabolo correptus est. S. et in alio multos
qui in seismate illo ferueticos excitant. manum diuina
manifestam exercuerat ultionem. Post hec uaria huius
modi ante homines confundi cepit gerardus. et timens opponi
sibi que negari non potant. quod publico euitabat. Signi-
ficatum est in tim comitum pueros illustres quod ad eum securi
audebant accedere. quod abbatem clareuallum et episcopum carno-
tensis. alijque episcopi et religiosi uiri colloqui et expe-
tent. quorum erat studium ut se de pace ecclesie. et de malo re-
mouendo tractaret. Persuasumque est illi ne tantorum deuota
ret colloqui. quod poterat fieri ut communicato cum eis con-
silio et facile esset quod in uidebat difficile. et quod uidebat
impossibile repente puentu possibile redderet. Itaque
apud partem eum hic inde ueniunt. et in primis de
diuisione ecclesie et descissura et obstinatione quam infra al-

pes in sola aqua q̄s nebulæ corruptela sedat. in his
modis y rationibz a seruis dī comiti intimatū ē qd̄ ecclia
una ē. et q̄c̄t̄ extra eā ē q̄i ex archam. iudicio dī neces
se ē int̄te y diluī. adducta q̄ exempla data y abiron
q̄s reatu scismatis trauiuos abscebit. n̄ t̄to malo iū
dictā dī aliq̄n defuisse mōstratā. **H**is auditis comes
ex parte sano us ē osilio. y respōdit se inobediētā in
nocentiū p̄ posse se dare osensū. s; in restitutionē ep̄o
rū q̄s de sedibz suis expulat nlla ratioē iduc. qm̄ i
placabilē cū offendant y iurauit se nllō tpe eoz
pacē aliq̄n susceptur. **D**u int̄ nūtiōs p̄tract̄ ē sermo.
y dū uicissim ūbis se mutuo occupāt. uir dī efficaciora
arma ^{cap} p̄cipēs. ad altare sem̄ oblatū y supplicatū ac
cedit. **I**ntrauiant eccliam q̄bz licebat diuinis int̄ eē
missis. comes sustinebat p̄fœibz. **P**actis q̄ cōsecratio
nibz y pace data y diffusa p̄plm̄. uir dī iā se n̄ agēs ut
hoiēm. corp̄ dñi suppatenā ponēs ignea facie. y flam
meis oclis. n̄ supplicās s; minax fœas eḡdit. y ūb̄ t̄ribi
libz aggredit̄ duce. **R**ogaui te in q̄t̄. y spreuisti nos.
Supplicauit t̄ in altō q̄ iā teē habuim̄ ouentu ser
uoz dī an̄ te ad unata mltitudo. y o t̄p̄listi. **E**cce ad
te p̄cessit fili' uirginis q̄ ē capd̄. y dñs ecclie. q̄ tu
p̄sequeris. **A**d ē uider tuus. in cui' man' illa anima

63.

dia deueniet. **Q**uid et ipm spues: nūqd et ipm sic seruos
di ote pnes: **L**aemabant unuūsi qāderāt. et oratiōibz i
tēti p̄stolabant exitū rei. et oīū suspēsa expectatō nes
cio qd diuīnū fieri celit expectabat. **V**idens comes ab
bēn inspū ueheētū pcedentē. et sacētissimū dñi cōp
ferētē i manibz expauit et dirigit. m̄b̄sq; tremebū
dis metu et dissolutis. q̄iamēs solo puoluit. **E**leuat
amilitibz rursum infaciē ruit. n̄ q̄pp̄ā alicui loquēs:
aut intēdēs maliquū salūis p̄barbā defluentibz, ē p̄fidis et
flans gemitibz epilēticū uidebat. **T**ē ur̄ dī ad eū p̄uis acces
sit. et pede pulsās accliuē surge iuibz, et p̄stare sup̄ pedes:
et diuīdūre sētētiā. p̄sēs ē inqt pictauiēsis ep̄c quē ab ec
clesia sua expulisti. uade et recōciliare ei et i osclō scō
pacis cōo iungito feda. et ip̄e ad sedē suā eū reducto. et
satis faciēs dō redde potumelia glām. et i uniuūso p̄n
cipatu tuo diuissos et discordes ad cantans reuoca u
nitatē. **S**ubde in oētio pape. et sic ei omīs obēdit ec
clesia. tu q; electo adō tāto patre pōtifici. **A**udiēs hec co
mes auctoritate sp̄c scī et scōz sacramētōz. p̄sentia ue
t. n̄ aud ebat respōde n̄ potat. s; statū occurrit et
in pacis osclō recep̄ ep̄m. et eadē q̄ eū abiurauit
manu ē tōei exultatiōē ciuitatis ad ip̄am sedē
redyxit. **S**; deinceps abbs o comite iā familiar

us ⁊ suauiter loquens: patre eum monuit. ne ad tam impios et
tam remanios ausus ult' exurgeret. ne diuina patientia irrita
ret flagitijs: ne pacem factam aliqui uiolaret. Pace itaque
agrarie ecclesie reddita. sol' Gerardus perseuerat in malis. s; in
p' adueniente die ire. in domo sua miserabiliter excubuit.
Et o' dicat scripta e' peccatum ad mortem. pro n' dico ut rogat
quod ipse uult ⁊ subito mortuus sine offensione ⁊ uatico.
de coepe egrediens spiritum diabolo reddidit. cuius munus usque
in finem excubat. Cuius ei' anepotibus suis quod in ecclesia illa ho
noribus sublimariat. in uentum in lecto suo enormiter tumidum
in basilica quodam humatum e' s; postea a gaufredo cano
nici episcopo sedis apostolice legato in extractum e' ^{alio} aliasque p
iectum. Nepotes quoque ei' ab eadem ecclesia postea eliminati
sunt. ⁊ omnis progenies et plantatio a radice auulsa. per tota
regna tanti iudicij circiferes quod in omnia exulauit. Vato
quod malo obruto ⁊ scismate gerardi redacto in cineres. uir
dicitur magno gaudio clarauallē reuirt. Ad fratres ecclesie
suis pedibus ei' gratias agunt deo quod bonis inimicis feliciores
puer' accumulatur. ⁊ usque abbas sui humilitatem glifi
cat. ⁊ exaltat. Nactus uero uir diuini aliquid queris tempore. ali
is se negocijs occupauit. ⁊ secedens in casulam
pilatus tunc quibus cetera sol' meditationibus diuinis
uacare disponit. ⁊ repetere occurrit ei in diuisione

67
humili quoad p̄sepe dñi ḡsistēti amara cārica . et spū
aliū ferclā nuptiaz . **Q**uat̄ qd̄ sp̄os̄ specios̄ forma p̄
filij hominū i q̄ . angli p̄spicē desidant̄ fuscā adama
ut sp̄osam̄ . y decoloratā a sole tāto extollat̄ p̄coio .
ut dicat eā totā formosā . n̄ ullā iea macclām eē . i p̄amq̄
sp̄osā dilectione languē mirat̄ . y i q̄rit diligēt̄ q̄ sit illa
caritas . cui osculā dulciora sūt uino . ad quoz̄ delibatio
nē tāto affectu anima impacient̄ anhelat̄ . Cūq̄ sp̄osus
m̄tis laudibz sp̄osā attollat . n̄ tū i om̄ibz plenā ei sui
copiā p̄beat . n̄ usq̄ ad plenitudinē sacietatis se sp̄ose
desidanti ḡcedat . q̄esit̄ aliquñ n̄ inueniat̄ . y p̄ longo
circuit̄ rept̄ teneat̄ ne fugiat . **I**sto tpē i haz̄ medita
tioē reī animā suā effudit . y multiplicī hec expōens
quō in se p̄fecit̄ q̄ cotidie in ill̄ epulabat̄ delicis .
quō in nob̄ q̄bz illī b̄ndictiois reliq̄as in sc̄pta serua
uit . manifestū ē legētibz eao .

Itea litte aplice uir̄ dñi uocat̄ . y uad sit laborāz
ecclie supplicat̄ cardinales . **I**nt̄ mittūt̄ studia . et
q̄m̄ cōtinua erāt . int̄ polatis discūssibz resumunt̄ .
Nulla uacatio sup̄ē . seruis dñi aut orat̄ . aut medi
tat̄ . aut legit̄ . aut contionat̄ . **V**idēs q̄ excusationes
frustra exp̄di . y necesse eē obedire mandatis . cōuo
catos am̄tis partibz fr̄es diu p̄fūdeq̄ suspirās affat̄ .

Videtur fr̄es in q̄ntis t̄bulatiōibz laborat ecclia. Pars q̄
de pet̄ y initalia et inaq̄tania auctore dō ehsa. iā n̄
parturit s; abœtit. Enasay sūt in his regiōibz scismatis
defensores. Rome magna pars nobiliū inoçetū sed̄t;
y fauēt ei mlti fidelū. q̄ t̄n̄ emarie mltitudinis impe-
tū formidantes. n̄ audēt publice cōf̄t̄, quē inocen-
tio firmaue ōsēū. Cōiuratos habet petrus hōes p̄ditō,
q̄s cœrūp̄ pecunia. y in unitionibz eoz occupatis. n̄ symo-
nis pet̄ fidem, s; symonis magi representat p̄stigia. Cont̄
unā gentē occidente edōmūta sup̄ ē lueta. Orantibz et
iubilātibz ierico ruet. y c̄ extēditis ad dñm c̄ moyse man.
amalech uict̄ aufugiet. Josue pugnat. y ut ad cōsū ma-
tionē uictorie dies sufficiat p̄telata. soli ut stet n̄ tam
orat qm̄ impat. y in̄et̄ fides tā sol̄ obedientiā, qm̄ de
hoste p̄strato uictoriā. Nob̄ ḡ pugnantibz uos ferte p̄si-
diū. y auxiliū de celo supplicibz animis iplorate. Agite
q̄ agitis. y state in gradu quo statis. Et licet nich̄ uob̄ cō-
sci sitis. iudicio t̄n̄ ur̄o n̄ estimetis uos iustos. q̄ sol̄
d̄s q̄s iustificat iudicat. et p̄fectissim̄ q̄s q̄ iudicy di-
uini districtū grām ignoat. Iudicari aut̄ ab humano
die n̄ mltū curetis. neq; ur̄a ip̄a, neq; aliena approban-
tes sub timore d̄i sic stare. ut n̄ uos quē piā iudican-
tes aliq̄n̄ extollaminy. n̄ alioz curātes iudicia exci-

62
in nugas
dans in uigal. sigla u. psequentes uos seruos inuites repu-
tatis. Cundū autē ē quos obedientia uocat. y hui domi pa-
tuitatē et nri custodia. dō p q hūc laborē assumim. cōfi-
dentes de a. demtia tradim. y cōmīdam. **H**ec dicēs et bñ
dicēs flentibz uniuersis discessit. y cō multa reuētia. uq;
suscept. demū romā puenit. **I**ncū aduentū dñs pp.
qm frēs letati sūt. et cōmūnicatis ē eo silus. sedo rerū
puēt. y statū causaz. abbs in opus egdit. n̄ incurribz
n̄ in eqs spē ponēs. s; colloqā quozdā suscipiēs. sciscita-
tē q sit eoz facultas. q̄ fauoz. animi. utrū errore an ma-
licia seducti tātū scel. p̄trahant y p̄tēnt. **I**ntellexit ex-
secretis cler. q̄c pet. erat de statu suo sollicitū. scire qdē
peccatū s; n̄ aude reuē. ne p̄petua notat infamia iūlis
m̄ cetos habet. y malle sub ūbra honestatis int̄im sic
ēē. qm expelli a sedibz suis et publice iudicatz expōi.
Cōz qdē pet. erat p̄sapia h̄ erat respōsio. q̄ iā credi eis
anemine poss; si dembrarēt genū suū. et eū relinqrēt.
q̄ cognatōnis sue cap. ēēt et dñs. **C**et̄ iuram̄to fide-
litatis excusabāt p̄fidia. n̄ aliq̄s ex sana cōsciētia parti
illi cōferebat suffragia. **D**enūtiabat itaq; abb eis colli-
gatōnes impietatis ēē sac̄legas y p̄phanas. y sp̄ratō-
nes legibz y canonibz cōdēpnatas. iuram̄tis n̄ posse
muniri. n̄ posse n̄ debē ueritatis sacram̄ta iudatio

clerum
vitis

mandat

fuffragari. Inſanire aut eorū q̄ rē illicitā ſacramēti patrocinio
cōſtare exiſtimāt. ē oporteat extra ordinarias pactoēs. q̄
cūq; religioſis obtētū ſc̄itas reuocari mirritū. ⁊ auctori
tate diuina diſſolui. Auditis his alijsq; uiri dī ſermoni
bz defluebant a pet̄. ⁊ cotidie partis illi⁹ diſſociatis agmi
nib; uincula rūpebant. ip̄i q; pet̄ anim⁹ tabeſcebat q̄ ſe
cotidie minūy. Inocētū ū creſce minime dubitabat

Defecant pecunie, ⁊ tabuerat curie amplitudo. auie
rāt munuſtia domi. rarus in ſas ei⁹ frequētabat cōm
ua. delicie in pleiā cibaria mutate. cult⁹ obſeq̄ntiū
uetuſtate obſcur⁹. mac̄ ⁊ acuti ſupendarij. ere alieno
opp̄ſſi. ⁊ tota dom⁹ effigies pallida diſſolutionē pri
mā indicabat.

Interea rex ſycilie roger⁹ q̄ ſolus iā exp̄ncipib; obe
dire ip̄ innocētio detrectabat. ad eū mittit epl̄as pe
tr̄s ut haimericū cancellariū ſuū ⁊ abbeſem clareuallē
ad ſe mittet. nichomū ap̄ rē leonid̄ idē pet̄s. ut pet̄rū
ſ p̄ſanū ū a ſuo late delegaret. Aiebat aut̄ ſe diſſenſio
nis hui⁹ q̄ iā diu induruerat uelle ſcire originē. et cog
nita ueritate. aut cōrige erroē aut ſancire ſente
tiā. Sc̄ebat aut̄ indolo. ſ. audierat pet̄rū p̄ſanū elo
q̄tiſſimū eē. ⁊ in legū ⁊ in canonū ſciētia nulli ſc̄dm.
putabatq; ſi eloq̄tie ei⁹ in publico cōſiſtorio audien

ta p̄bet. ^a declinationibz rethoricis simplicitate abbis posse
obtrui. & silentiū ei in uerbis et p̄de rationū imponi.

De diu moer: uenit pars utraq; salernū. s; militariat ^{ultio}
7 p̄uentar tanti scelis machinamētū. Parato nāq; ad bellū innu-
mabili exercitu ad uis rannulfū dūce. idē rex incāpū
armatas p̄duxerat acies. cū subito uiso dūce audact
obuiā p̄cedente trit fugit. effusūq; exercitū p̄de et
cedibz exposuit. et innumeris militibz captis & infectis
inuicē dūcē ditauit. opibz & glā sublimauit. Que q̄dem
ei omnia iuxta uerū uiri di. cōtigerūt. Cū enī p̄m̄ eoz.
quocati fuerant abbas sc̄s adueniēs. regē in castris po-
sitū inueniss; p̄ multos dies uicinas acies ne cōmitem-
rent impediuit. denūtiāns regi qd si cōflictū inue-
ris. uict⁹ et cōfusus abibis. Nouissime ū cū eiusdē
regis plurimū creuiss; exercitus. igneās qd ū in mit-
titudine foret euent⁹ belli. uir̄ sem̄ querentē ea que
pacis erāt. ultius audire cōtēpsit. At ille dūcē ran-
nulfū & catholicorū acie ūbis potētibz adhortat⁹. sic
regi fugā. sic illis uictoriā pollicet⁹ ē. & triumphum.
Cūq; ad primā uillulā declinass; et instaret orationy.
repenite fugientū & insequētū clamor auditur.
Siquidē p̄ eūdē loc̄ fugientē regis exercitū. rannul-
fus p̄sequebat⁹. Egressus itaq; fiat qdā ex his q̄ cū

abbē erant unū ex militibz occurrit. et qđ accidisset
interrogabat. At ille siquidem luttas nouat. uidi inqt
impū sup exaltatū et eleuatū sic cedros libani. et
transiui et ecce n̄ erat. Hec mora dix ip̄e secut^o u mo
nachū uidit. sic erat armat^o eq̄ defilyt. et ei^o pedibz
adioluit. gr̄as ago inquit dō et fidei seruo ei^o. qđ n̄

nris uiribz s; ei^o fidi collata hec uictoria ē. itumq;
insiliēs eq̄ hostes inseq̄bat. Hec tñ hac plaga s̄ inflic
ta celt^o corrept^o animū ē regis. n̄ detinuit pcella qm̄ detinuit
cōglo miarar^o prauē m̄tis elatio. s; p̄ fugā reuisus
reuersis q̄ euaserant simulās alaētate. regio se orna
tu ad tollēs. stipata militibz curia utraq; partē iubet
accersiri. y p̄us instructo petro y m̄taz p̄missionō
auctora m̄tis accēso de cause sue ratioibz eloq̄ iubet.
P̄uocē petrus electionē dñi sui canonicā asserit. y
uerba sua m̄tis canonū asserciōibz munit. At ū
uir dī n̄ sermone s; in uirtute regnū dī eē intelligēs.
scio inqt petre te uirē sapientē y luttatū eē. y uicinā
sanior pars y honestior ad te occupasset negocia.
Vtinā te patronū causā felicior optineret. y sine du
bio ratōnabilia eloq̄^{en} te nulla poss; impdire fa
cūdia. Et nos qđē ag; restes y q̄stinarij. sepi^o ligōibz
qm̄ pragmaticis aduocatōibz assueri. sic causa fidi

urgere et
nō est institutū silentiū tenem⁹. Nūc aut cogit nō
caritas eloq. q̄ tunicā dñi qm̄ in tēpe passionis
nō ethnic⁹ p̄ sūp̄ sit sc̄ide nō iudeus. fauore h̄ dño
p̄trus leōis lacerat et dirūpit. Una ē fides. un⁹
dñs. unū baptisina. Nos neq. duos dños. nō geminā fidē
fiduo baptismata nouim⁹. Vt ab antiq̄s ordiat. u
na archa tpe diluuij fuit. In hac octo anime cetis
oibz peuntibz euaserūt. q̄q̄t extra archā inuētj sunt
perit. Archā hāc t̄pū tenē ecclie nemo q̄ ambi
gat. Archā alia nup̄ fabricata ē. q̄c̄ sunt due altam
necesse ē eē adultam̄ ym̄p̄fidū dūm̄gi. Archā q̄
regit petrus sicut dō ē. necesse ē i archa qm̄ regit
innocenti⁹ obruat. P̄ibit q̄ orientā ecclia. p̄ibit
occidēs tot⁹. p̄ibit francia. p̄ibit germania. hibi. et
angli. y barbara regna ym̄p̄fidū pelagi dem̄gent
Le h̄gio camald̄tēsis. y cartusiensis. y cluniācēsis.
y cisterciensis y p̄mōst̄tēsis. aliaq; innum̄abilia seruoꝝ
di y ancillaz collegia. necesse ē ut sub uno t̄bine ce
ruāt iabyssū. Ep̄os y abbes. y reliq̄s ecclie p̄ncipes. col
lo p̄cipiti mola asinaria alligata pelag⁹ uoꝝge exci
piet. Sol⁹ ex p̄ncipibz mūdi archā pet̄ intrauit iste
rogen⁹. y cetis om̄ibz enecatis sol⁹ ip̄e saluabit. Ab
sit i toti mundi religio p̄eat. y ambitio pet̄ cui⁹

uita palam ē q̄ extitit regnū celoz obtineat. Ad hec
ūba n̄ ultra se potant q̄ p̄sentes aderāt cōtinē. S; ab ho-
minati s̄t yuitā pet̄ y causam. Ab̄s aut̄ tenēs manū
pet̄ eleuaū eū y sim̄ ip̄e surrexit. tuciorē inq̄s si oī
credas, utrabū archam. Et sic iā q̄dē m̄te ocepit
salutaribz illū aggdies monitis, coopante gr̄a dī. p̄tin̄
p̄suasit. ū ad urbē rediēs inocentio pape recōciliare
t. Soluta otioē rer̄ n̄ dū uoluit obedire. q̄a sc̄i pet̄
pat̄monū qd̄ incāsinensi y b̄n̄uentana p̄uicia am-
plissimū ē cupid̄ occupauit. putabatq; huiusmodi
suspensioibz aliqua extorque p̄uilegia p̄ q̄ inuis p̄p̄m
deinceps s̄ stabiliret̄ b̄editas. Sic herodes uidēs salua-
toē ostep̄sit. y quē desid̄auit absente, ostep̄sit p̄sente.
S; om̄ips d̄s claritatē qm̄ accep̄ ap̄rē dedit h̄m̄ibz!
y cōtemnētes se facit in gl̄os, y erigit in sublime humi-
liatos. Igit̄ circa curatōnē. cui dā uir nobil̄ et iurbe
salernitana notissimū succūb̄tibz medicis, quoz
ibi p̄cipue ars ūiget et studiū. eidē uita de medicoz
auxilio desparanti. noctv̄ qd̄am p̄sōpnū apparēs in-
timauit aduenisse salernū uir̄ sc̄m. y incuratōnibz
efficacē. h̄ūc inq̄rē iubet. et de lauacro manū
ei bibe. Quē si uir̄. inuenit. aq̄m pet̄it. bibit cō-
ualuit. hoc ūbū p̄ totā urbē diuulgatū ad aures

69.
regis et p^uer^u ei^u p^uenit. Cū omī q̄ ip^lo^r fauce solo
rege in malicia p^umanēte abbs romā reuēit. p̄dictū
ū petrū pisānū. q̄sdam alios recōciliat ecclie. y ino
centio ip̄ confederat.

Adueniat tēp̄ inq̄ cōpleta amœrei malicia angl^s p^ucu
ciens gladiū iam uibrabat. y p^utransiens domos qua
rū sup luminaria sangs agni ībuerat. ad domū pet^r leo
nis ueniēs salutare in ea n̄ rēp̄it signū. p^ucussit q̄ mise
rum. n̄ tam ilico defungit. s; dat^r p^uridiū penitētie loc^u
ille patientia dī abuit. y ī peccato suo morit^r dep̄at.
Misabili pōpa corp^u ei^u effert^r. cadau^r ei^u in latebris
sepelit^r. y usq; hodie fouea illa acatholicis ignozat.
At cū pars ip̄i papā s; p̄ illo altūm statuerit. n̄ tā ex
p^utinacia scismatis. qm̄ uo p̄cētūm^u p̄ aliquū tēp̄is mo
rā ip̄ ino centio recōciliarent. Qd sine mora p^uman
serui suū effect. Nam y ip̄e ridicul^u pontifex petri
leois heres. ad eūde uir^u dī nocte se g^utulit. et ille eū
nudatū qdē ū surpatis insignibz ad dñū ino cēcy pe
des adduxit. Quo facto ciuitas gratulabūda leta
t. innocencio ecclia reddit. roman^u ip̄ls ū pastore
et dñm ino cētūū ueniat. Abbs clareuall^u iunūra re
uēntia habet. ab omībz auctor pacis. y pat^r pate p̄
dicat. p^urocedentē uiri nobiles p^usecūt. ac cla

mat pp̄s! matrone secunt̄. et om̄s ei p̄mpto animo
obsecunt̄. **S**; q̄m̄d̄m̄ illē gl̄am̄ tolerauit. Q̄m̄d̄m̄ pa
ce fruit̄ ē. post tā dururnū labōrē. Nec diē pro
anno recipe acqueuit. Sedatis om̄ibz et cōpōitis. iux
q̄nq; dies teni potuit! q̄ septē annis ⁊ ultra p̄resarctē
da eadē scissidē sudaū. Cēunt̄ aut̄ uniuersus occurrunt
pp̄s! lac̄mant̄ p̄ eū ⁊ se ab eo postulāt b̄ndict̄ et
oratioibz ei cū om̄i se deuotōne cōm̄dant. Accepta
ḡ ab innocēto licentia. o firmata pace iur̄ di reḡ
dit̄. ⁊ maximū domi reportās: astibz ē gr̄az accioē
deuote suscipit. **I**nt̄ea romē innocēt̄ potestatiue
aḡnda disponit. undiq; uisitatores occurrūt. Alij ē
negocijs. alij gr̄a cō gaudēt̄ adueniūt. p̄cessionēs
p̄ eccl̄ias sollempn̄ celebrant̄. depositis armis ad au
diendū uerbū d̄ni plebe accurrūt. post m̄ltifarias egesta
tes. ciuitas inbreū opulenta refloret. Que discordie
t̄pe distracta fuerant pax solidata reducit et reuo
cat. arant̄ solitudines et deserta pinguescunt. Re
quiescēt̄ singl̄i sub uite ⁊ ficulnea suā noct̄ne silēt̄
excubie! ⁊ ap̄tis ianuis oīs timor̄ excludit̄. Dato tē
pe innocēt̄ eccl̄ie ruinas restaurat̄. recolligit exu
les. eccl̄is antiq̄ seruicia. de populatas colonias ex
pulsis restituit. ⁊ insup̄ dona o gr̄ua largit̄ p̄ sin

gaudiū

69
glos Monastiū ^m apud aqs saluyas. in sci anastasiū miri
honore ostituit. qd qdē ibi pri^{us} fuerat s; hoc tpe sol^{us} in
ecclia deerat habitatoe. Costructis itaq; cenobialibz mā
sionibz y reformata ecclia. as signatis y adalimōias
dōibz agris y uineis. a claraualle abbem y cōuētū
firū s̄ mitta dñs ip̄ uoluit. y optinuit. **M**uit^{us} ḡ b
nard^{us} pisane olim ecclie uice dñs y religiosi c̄ eo fr̄es?
qui scdm bati bndicti reglam in eodē loco dño deser
uient. Cito p̄fecit illa plantatio. y ad sociatis s̄ uiris
indigenis. seruiorū di multiplicat^{us} ē nūmus. y ^{pascua} pingua
glia nutritis. in colume y multiplex in bui p̄dyxē

Abb̄s sc̄s ad studia sua reuisus? Speculuos.
Adilectū amplectit^{ur} epitalamiū. **E**diuisis y regionibz
odore religiois illi^{us} ubiq; diffuso? fr̄es ad fūdanda mo
nastia inuūtāt. fundata q; et statuta scditōni ei^{us} sub
iciūt. y artioris inuēt reglas discipline. S; et diuisaz
regionū ciuitates ex hoc collegio meruere ep̄os.
Imp̄mis roma sūmo cenat^{ur} p̄ōtifice. **P**reneste ste
ph̄m habuit t̄oci^{us} modestie uir^{us}. **O**stia uir^{us} mag
nū hugonē **I**nip̄a q; romana curia henric^{us} y ber
nard^{us} alē pbr. alē diacon^{us}. ordinat^{us} s̄ cardinales.
Ipe urbem romā nepa sub hobito refloruit. **I**ntu
scia pisus natal^{is} soli gr̄a et magnū ecclie lumē

baldūin effulsi. Cura alpeſ lausenne dat² ē amed²s.
S^o uno garin. lingonis godefrid. autisiodore alan. Nā ne
tis. b^onard. beluaci henric. Tornaco gerard. Eb^oracobē
re. Inhibna duo epi. re. et noie xam. Inalimannia
cui² cura algot. sapiētia etate et grā reuend. Hec
luminaria de clarualle assūpta. fulgore puro p^odictas
urbes sua illustraue p^osentia. et pastoralis officij e
lucidantes glam. exemplū cetis epis. facti sunt doc
tine et uite. et multitudine sua semp humiles cōsti

Definito siq^odē innocēto pp. et Iterunt.
successoribz ei² celestino et lucio. qm̄ uelocit² cōsu
matis. b^onard² quē pri² ap^od sc̄m anastasiū abbem dyc
im² ordinatū. pp urb² efficit. h² seditionē in iplo pul
uerē pedū in litigantes excussit. et relictis eis i²stā
ciā uenit. Cūq; rome se comedent ac mōdent. et se
inui²cē cōsumerēt. expectauit in pace donec fati
gati cōflictibz et dāpnis afflicti. ei² p^osentia cupēt et op
tarēt. Qui intū celebrato remis cōcilio. claruallē hu
mil² uisitat. et glam pontificat² romani paupū
rep^osentat aspectibz. Mirant² om̄s in tanta altitudine
humilitatē immobilem. et in tā excellenti culmine
positū. sc̄i pmanē uirtutē. ut altitudini soerata hu
militas pofficio gr̄ius fulgeat. et p uirtute neq^oq^om

70
mū^o manescat. Adherebat carni ei^o lanea tunica? &
dieb; ac noctib; cuculla uestit^o. sic ibat. sic cubabat.

In^o monachi ābitū retinens. extra se pontificē et mo-
rib; et uestib; exhibebat. rē difficile agēs diuisar; iuno
hōie ppetatē exhibēs psonar;. **S**egnitata ei curē fere-
bant puluina: lectus ei pallis opt^o, cortina ābiebat
purpurea? si reuolueris opūta. inuenires sup iectis
laneis cōplosa stramina. y paleas cōglobatas. **H**omo
in fact^o d; uidet in corde: ipe ū bona corā dō y hōib;
pudebat. **A**lloquit^o frēs: n̄ sine lacrimis, miscens sermo-
nib; auulsa accede suspina? hortat^o et cōsolat^o. et se int^o
eos frēm et sociū n̄ dñm exhibet. **I**magistrū. **C**ūq; ibi
morari diuti^o n̄ patet, magna eū psequēs comitantiv
mūitudo? salutatis frīb; ite; inualia dirigēs abcessit.
et ad urbem puenit.

Scripsit ad eundē papā ut scēs librū mūce subtilitatis.
in quo acutissima indagatiōe tam ea que circa eum.
qm̄ infra sūt psequēs? y ad ea q̄ sup ipm̄ sūt ascēdēs. tā-
ta de natura diuina disseruit. ut uideat^o inūcio celo as-
sūpt^o audisse quedam uerba: q̄ n̄ licet homini loq̄. et
regē indecōe suo uidisse. **I**n his q̄ infra y q̄ circa ipō
sunt. mox societas. nature equalitas. officioy distā-
tia. cōfidatiō mūtoy. dijudicatiō puectiū. subtilissi

me distinguit. et singulis in suo genere sui cognitio in
timat. In his qui super hominem sunt. spectantur celestia. non eo
in quantum angeli qui semper adherent deo, sed eo in quantum potest ho
mo puri animi et mentis sincere diuina contingit et conformare
mare ierarchie celesti sacerdotum terrene. Cuius in celesti
militia constat alios alijs principari. et ministeriales
spiritus ad nutum superiorum potestatum ad diuisa officia dele
gari. quidam uicini ad assistentes, ab ipso accipiunt. qui alijs
ut agenda intelligenda insinuatur. Cuius exigat homo
impositure sue reuerentiam exhibere ad honorem summe potesta
tis cuncta referri necesse est. quia cum sit subditus hominum
homo, ut spiritus spiritus subditi maxime oportet deo, de eius ^{uultu} ^{lucis} ^{mundis}
munere ista datur prelatio. et qui docere fit, ut pateat hominum
cognitio sui. quam per fidem et spiritum ad diuinam contemplationem
per in data indulgentia accessio. Dictabat uir dei, et non nun
quam sebebat in tabulis. non paciebat perire inspirata sibi
diuinitus, sed abbat lites ecclesiarum. et appellationes in
portunas, quos inter clerici discordes concitabant, blando
spiramine componens. et ipso incipiente redibat tranquillitas
et detumescerentibus precellis, qui sediciosi ante eum ue
niant. et bile diffuso scaturientes declamationibus,

Adhesit ei. Credebantur pacifici.
per omnibus comes teobaldus. et dilectionem beneficium

71

persecutus. se et sua in subsidia clareuall' exposuit. et in manibus abbas posuit animam suam. deposita altitudine principali se it' seruos dei commensuratum exhibens non dominum. ita ut obediret ad omnia quecumque domini illius infirmi impasserent. **C**inebat quoque fundo. consistuebat domos. abbatibus nouis prebebat impensas. et uicemque serui dei credidissent propagines. delegabat pecunias. non unam domum sic salernum iherosolimis statuas. huiusmodi huius schematis commensuratis persone. sat agebat eis ministrare necessaria. quia in istis presentibus quam faceret mansionem. **S**ed et hoc in arbitrio uiri dei posuit. ut quibuscumque agentibus eo mandante ad opus dei fuerent preberet. **V**idens quoque abbas promptum principis animam. pietate pietate accendit. et maxime quod domesticis fidei uoluit esse deum obnoxium. et immortalia templa fundare commensuravit. et elemosinas ea sagacitate dispone. ut semper fructificantes rediuis et renascentibus accessibus. nouas semper elemosinas parturiret. **D**einde egenis quos hac illaque. quia uep' es pungentes stimuli paupertatis eragitant. omnimodis docuit miserere. alijs indumenta. alijs alimenta largiri. mouit et suggessit. ut per se ipsum cenodochia uisitare. non horreret aspectum languentium. quia in hoc duplicaret clementie bonum. si et uideret et foueret. sic solaret et reficeret. **H**umiliare pauperum oppresso

res. defende pupillū et uiduā, misereri et cōmo-
dare. sermones in iudicio dispone. pūde quietē ecclie.
rationē gladij intelligere! q̄si elem̄tariū instruxit. sū-
mā p̄ncipal̄ officij ei intimās. et h̄ ap̄ncipe exq̄ri ex
debito. ut laudi bonoz. et uindictē maloz. intendat.
Hec et alia hui' mōi salubria monita homo ratiōnabil̄
reuerent̄ accipies. luxū cune et fastū altitudinis i hu-
militatē ⁊ honestatē cōuert. n̄ erat q̄ in p̄sentia ei
auderet aliqd̄ indices ul' agere. ⁊ loq̄. s; in hoc ⁊ ei pla-
cē studentes. siue ficto. siue puro animo, ea in q̄bz do-
minū suū delectari uidebāt. ip̄i q̄; sepi' fictitabant. In-
troducebāt q̄ ad eū q̄ familiar' ei assiste bāt. paupes
paciētes calūpnia. nūtiabāt languētes in plateis
iacētes. et q̄scūq; i amaritudine ⁊ constitutos. et ip̄e
oblata s̄ occasiōe clem̄tie letabat. et altiori grā am-
plect̄ bat. q̄s de hui' mōi rebz uidebat sollicitos.
Deniq; duos religiosos uiros de p̄monstratē si or-
dine euocato' elemosine sue p̄posuit. ad quoz curā
spectaret cūire castella et uicos i q̄bz ip̄e maneret.
et de p̄pa m̄sa languentes et leprosos om̄s qui ibi mane-
bāt. qm̄ diu in ill' locis eēt habūdant' refici iussit.
s; et alijs paupibz largas ⁊ cōgruas p̄sonis elemosi-
nas. siue incibus. siue inuestibz eoz. ministio dona-

et instituit. Et ill' quide tantū in domo sua uoluit eē
 dñm. ut potestatiue pinēnis. et pistoēibz et cocis. et
 reliq̄s ministrālibz q̄uellēt iubēt. q̄ placent tollent.
 n̄ eēt q̄ aliqd̄ phibe auderet referre ad comitē. si in aliq̄
 pdigi uident. **H**is duo q̄s p̄dixi tantes dñm. et comiti placē
 uolētes et dō. n̄ magnificētiā p̄ncipis minuebant. q̄ carita
 tis plenitudinē de suis impleri p̄cepat. n̄ dō ingrati eē
 uolebant si inuenirent desides et auari. n̄ eos p̄ntos &
 expeditos dispensatores eē tam uoluntas di. q̄m p̄ncipis
 sufficiēs bonitas iniunxiss; **E**rat p̄terea horz officio de
 putatū. ut monachis et religiosis unis q̄s ad curā diuisa
 mittebant negotia, hospicia p̄uidēt. et de penū y hoē
 reo comitis necessaria ministrarēt. **C**ur ferebant etiā
 rigēte bruna. aptatis sarcinis, paup̄ū indūmta. et pel
 les et birros. et calciāmta. in q̄bz n̄ absungia deceāt. q̄ p̄ ui
 cos indigis erogabant. **N**ullū in comitatu illo clemētie de
 erat op̄. ad portū illū naufragi om̄s autū habebāt refu
 giū. **T**epibz famis n̄ sic pharao frum̄ta uenū dedit po
 pulo. n̄ in seruitutē s̄ erogans annōis subiecu egyp
 tū. **S**; abbe scō q̄ alto ioseph diuinoe us cōsiliario. gra
 tis egenis apuit horrea. nec exhausit pplm pecunia.
 n̄ ast uenit afflictos. n̄ republica ad se translata.
 priatos intra cumulauit thesauros. s; in celo potius

thesaurizat in sanguine diffibutoe. cū magna alacritate
et pecunias diffibuit et amonas. **H**ec defuit uiro in hian
q̄ celestibz magni p̄odis et horrendi tēptatō. S; aggr̄ssus
ē eū tam rex quā p̄ncipes. et cōmotaē et cōtremuit tralet
q̄ irat̄ eēt eids. rapinis incēdijs fere om̄ia ad eū p̄nēta
de populatoibz exposita erāt. et opuit faciē tre regis
exercit. et passī om̄ia uastabant. **H**ec erat ei tutū resis
te. Tobuare p̄secutoibz. q̄a et sui deseruerāt eū manifes
te infestantes. et q̄ remanserāt in insidijs. n̄ ad subsidia
erāt. et erant undiq; angustie graues. q̄ n̄ domi s̄
cauē. n̄ extra potat cōgna p̄uide. cū om̄ino q̄ sui eēt
nesciret. ⁊ tā de p̄fidia refugaz. qm̄ deduplicitate suo
rū p̄s̄ diffidet. **I**nt̄ has angustias cōis̄ ad d̄m̄ de ce
lo c̄siunt auxilium. et accito uiro d̄i cui⁹ osilio maxime
utebat. n̄ depans de miseric̄dia d̄i hoc ex ei⁹ responso ac
cepit. ut intelliget q̄ flagellat d̄s filiū quē recipit. ⁊
hui⁹ mōi correptioēs t̄purgāt t̄pbat̄ animā. et glo
siorē fuisse iob c̄ sedet in sterq̄lano. qm̄ fuisse cū c̄stare
exercitu sediss; illes⁹ in solio. **O**stendit ei uir sc̄s salo
monē peccasse in ocio. ⁊ ab usū bono pacis deflyxisse
in uici. a! c̄ dauid pat̄ ei⁹ ab salon filio p̄sequite in uici
so isrl̄e. ad us⁹ eū animato p̄mansiss; in gr̄a. **I**elamaui
⁊ qm̄ ip̄m sathanas collasizauit apl̄m. in q̄ tribu

lanoē in bilu p̄seuans uis̄ meruit audire. q̄ ut̄ in
 firmitate p̄ficū? et q̄ ip̄sent̄ uita segniores nos faci
 unt p̄spa. et c̄spectioes ad uita. **H**ecauchēs uenabil
 comes magnifice animat̄. duo inuisi p̄odis et miri opis
 uasa aurea in q̄bz p̄ciosissime gēme habebant̄ incluse,
 q̄ in solle p̄nitate corone sue rex angloy. henric̄ auū
 elus ei⁹ ad ostentationē diuitiaz suaz. et gl̄e sue in
 in sa corā se habē ōsueuat. sub om̄i clementate p̄ferri uis
 sit in mediu. & accēde suo delectationē huiusmodi a
 uellēs gēmas aretinaclis suis abstrahi iussit. et aurū
 ōfringi p̄cep̄. ut uēdent̄ et de p̄cio eoz dilectadno
 sup̄ aut̄ et thopazion tabnacla fundaret̄. **N**ec de
 sistebat amalech ab infestinationē isrl. s; moyses ele
 uatis in celū manibz potit̄ ē uictoria. et rethentibz se
 hostibz abbs sc̄s seq̄ster sollicit̄. clamātibz ad dn̄m &
 domi p̄locatibz fr̄ibz irrup̄inacies. & int̄pe uacūdie
 fact̄ ē recōciliatō. & allegatiōibz diuinis int̄currētibz
 detimue p̄celle. & reūsa ē int̄ regē et p̄ncipē t̄nq̄lli
 tatis et pacis desidata serenitas.

Explicit liber sc̄s. Incipit tercius

In numeris q̄dem signis atq; miraculis u oeb̄ cō
 pit uniuis. fidelem famulū d̄s b̄nardū clareual
 lensē ḡlificauit abbem. sic gl̄os̄ semp̄ in sc̄is

fuis. & infra mirabil' e' maiestate. Ceterum sic malachi
am sem' ide' ipse comodat! p'mu' maximu' q'miraculm
qd exhibuit ipse fuit. Seren' uultu. modest' habitu.
e' respect' m'ub'. in ope timorat'. in sacra medit'one as
siduus. in oratione deuot'. et sic alios ipse monebat. cre
ba siq'dem experientia p'suas'. de oi' re magis fides ora
toni q'm induste ipse. & labori. Magnanimum in fide.
longanimis in spe. p'fect' in caritate. sum' in humi
litate. p'cipuus pietate. In consilijs p'uid'. in nego c'is
efficax! nu'q'm t'm mun' q'm in ocio ocios'. Iocund' ut
obp'bra. int' obsequa uecud'. suauis moribz. mitis scs!
miraculis g'los'. plen' deniq; uirtute. et sapietia. & gra
ap'd d'm et hoies. Cui anime adiutoriu' simile s' fecat
os! & sp'ali p'uentu. b'ndictoe corp' aptauit. Apparebat
in carne ei' gra q'dam. sp'al' t'm p'oc' q'm carnal'. in mul
ti claritas p'fulgebat. n' t'rena utq; s; celestis! in oculis
anglica q'dam puritas. et colubina simplicitas radia
bat. Tanta erat uicioris hois ei' pulchritudo. ut eunde
tabz q'bzdam iudicys' feras eruperet. et decumulo itex
ne puritatis. & gr'e copiose perfus' homo q; ex t'ore
iudet. Corp' omne tenuissimu'. et sine carnibz erat.
ipa q; subtilissima cutis, ingenis modice rubens.
Nullo nimir' q'ed' caloris inerat natural' assidua

77
meditatio et studium copunctiois attulerat. **C**esares ex
flavo colorabat et candido! barba sub rufa, circa finem vi-
te ei respicienda canis. **S**tatura mediocritatis honeste! longitu-
dini tam vicinior apparebat. **A**lias aut thesaurus iste in va-
se fictili erat! cotto penitus et undique coquassato. **L**abo-
rabat siquidem caro ei multiplicibus infirmitatibus incommodis
vitiis vitium animi proficeret. **Q**uam periculosior quod est in mea-
tu artificissimi gutturis nil penitus sicco, vix solidum aliquid
admitteretis! molestior erat stomachi defectus, viscerum corrup-
tio. **H**ec continue! pro alias sepius incidentes. **S**ummum ei studium
fuge admiracione! tamquam unum sese age certorum. **A**t perseque-
batur gloria fugientem! sic eversione captates sese alios fugere con-
suevit. **P**ubium illud more ei frequenter semper incedere! quod hoc
facere quod nemo miratur os. **H**uo nimirum intuitu vitam regulamque
commune apostoli emulabat. **N**ihil in suis actibus profectus obser-
vantie singularis. **O**b hoc denique velle quod pluribus annis
occulte gestavit, potius maluit quam inferre sciret! mi-
nime illum late velle contestas quod ceteris eiusdem professionis
communis non sectatur. **I**n ipsis tamen communibus erat illi sin-
gularis puritas! et devotio non communis. **N**ichil negligens et
minima queque custudio et intentione tractabat! et propria si-
dem experientia diffinire solit sapientem! cui quae res
sapiunt prout sunt. **A** primis fere annis sic evasit ille

cebras gule! ut ipam q̄. sapoz discretione ex magna par
te pdidit. Quociēs pia s̄ ministrantiū fraude decept? li
quores palys alios sūpsit. Nā et lū s̄ p̄ errore aliqui p̄pi
nati bibit et penit̄ ignorauit. Nec p̄us id cognitū qm̄
sup̄ ueniens q̄dam labia ei miraret̄ inuncta. Cibz ei
bucella panis in aqua calida p̄mitus emollit a exigu
a sobiciuncta erat. Modicū ille q̄dem s̄; modicā ei par
tē crudam reice stomachus, ^{folebac} ne quia illi foret incibo
uoluptas quē sume piclm̄. sūptū tene dolor. reice
misera. Sic nimir̄ fidei seruo uixā desidiū cordis
sui dispensatio diuina puidat. u. ne fruct̄ ei de eet
abstinetie singlaris! et odiosam ad mutationē decli
naret sub umbra necessitatis. De uino q̄dē aliqui no
b̄ ip̄e dicebat! dice monachū qm̄ sume oportet
sic gustare illd. ne geynanisse calicē notaret. Qd̄ sic
ip̄e seruabat q̄ciēs s̄ unū paciebat̄ apponi! u. n̄m̄ p̄
unū potū. s̄; p̄ totū qualec̄q; p̄radiū suū uasclm̄ i
q̄ ei p̄pinabat̄ uix aliqui uidet̄ min̄ plenū am̄sula
reportari. Min̄ q̄dē stare potat̄! s̄; erat sedens pene
lugit̄. et rarissime mouebat̄ q̄ciēs subtrahere se ne
gocijs potat̄! aut orās. aut legēs. aut sc̄bēs. aut in
fistēs doct̄ne. et firm̄ edificatōni. aut isac̄ meditatio
ne p̄fistēs. Inq̄ nimir̄ studio sp̄itali optauerat

75
grām singlārē: ut n̄ tediū in illo. n̄ difficultatē aliq̄n
sustinet. libe sc̄o habitans & deambulans in latitudiē
cordis sui. et ibidē exhibēs x̄ ut monie alios ip̄e solebat.
cenacīm grā destratū. Om̄is ei ad meditādū hora breuis.
loc⁹ om̄is cōgus erat. Freq̄nt̄ tū licet sic affect⁹. diuino
urgēte metu. imo regēte spū. studiū hoc lucēs ubiori bz
p̄ponebat. doct⁹ querē n̄ qd̄ s̄ erat utile s; qd̄ m̄tis. Alio
q̄n in aliq̄ cetū hominū. Et unctū n̄ ei⁹ intētionē cau
sa deposcēt. tota facilitate animū colligēs. m̄iori qd̄am qm̄
iq; ip̄e s̄ cōferebat. solitudine fruebat. n̄l̄ p̄s̄ attēdēs qd̄
sonaret. Tapparēt ex̄t⁹. Cū tā di famul⁹ annos aliq̄t in
claraualle pegiss; subit animū ei⁹ ū sc̄m hugonē ḡno
politānū ep̄m. et cartu sienses fr̄es deuotiōis grā ui
sitaret. Quē p̄dict⁹ ep̄c̄ tā gratat⁹ et tā reuēt⁹ suscepit.
diuinā intelligēs in eiusdē uisitāōne p̄sentā. ū p̄strat⁹
solōten⁹ adoraret. Vidēs aut̄ seruus x̄ ep̄m etate grā
dēuū. celebrē opinione. sc̄itate cōspiciuū corā se p̄cidē
tē uehēm̄t̄ expauit. et ip̄e q; parit̄ cœruēs ante eū.
ita demū suscept⁹ ē moscō pacis. humilitatē suā tāti
uiri uehātōe cōfusam n̄ sine graui gemitu causabat.
In cui⁹ pectore singlārē optinuit ex eo tēpe loc⁹. ut fi
erent deinceps duo illi filij splēdoris cor unū & ani
ma una. & se in uicē fruerent̄ in x̄. Sic enī regina

saba de salomōe testat^r. utq; multo longe ampli^r qm̄ fa-
ma uulgass; inuenisse q̄tulabat. Cartusie q; auro reuēn-
tissimo guidone p̄ore. et acetis fr̄ibz eodē affectu & eadē
uenatiōe suscept^r ē seruus x̄! exultantibz ill' in gaudio q̄
qualē eū p̄ eplam p̄us nouiant. talē inueniunt et p̄fen-
tē. **C**et̄m cū in reliqs om̄ibz edificarēt. unū fuit qd̄ pre-
dictū p̄ore cartusiensem aliquaten^r mouit. stratura ui-
delicet aīal cui idem uir uenabil' insidebat. min^r neg-
lecta. min^r p̄ferēs paupertatē. **N**ec silentio p̄ssit emu-
latōe uirtutis qd̄ m̄te cōcep^r. s; locut^r uni fr̄ibz. aliquaten^r
sup hoc motū sese cōfessus ē et mirari. **C**umq; ille ad pa-
trē sem̄ qd̄ audierat retuliss; n̄ min^r ip̄e mirat^r quis illa
eēt stratura q̄rebat. qd̄ ita scilicet aclaraualle cartusiam
cartusiā usq; ueniss; ū nūq̄m eā uidiss; . nūq̄m cōsidass; . et
usq; in horam illam. qual' eēt om̄ino nesciret. **N**eq; enī
suū erat aīal illd^r. s; aq̄dam monacho cluniacēsi auun-
clō suo et in sua uicinia demoranti fuerat cōmodatū. &
erat sic sibi sternē ille solebat. **Q**d ūbū sepe dict^r p̄ore au-
diēs. in eo potissimū mirabat^r qd̄ sic ille dī famul' fœris
oclos cēcidisset. int^r animū occupass; . ū qd̄ ip̄e p̄mo os-
tēdat uisu. hoc ille tanti itinis spacio n̄ uidiss; . nec
osidass; . om̄ino. **I**uxā lac^r 3 lausanenū totū diei itine
p̄gēs penit^r eū n̄ uidit. aut se uide n̄ uidit. **C**ū enī

uespe facto de eodem lacu inter se socij loquerentur. interrogabat
 eos ubi ille lacus esset. tam ab initio omnimodis subtrahere se
 negocijs et nusquam egredi. in monasterio reside. **Q**d et post
 modum ex defectu corporis occasione inuenisse se reputans
 oportuna aliquando statuit et aliquandiu tenuit. donec
 illum exire coegit necessitas ecclesie dei. et summi pontificis
 atque omnium abbatum sui ordinis iussio. quibus per omnia tamquam
 patribus deferere ipse omnium patet. Ex quorum mandato
 per cucullam et tunicam laneo panno in modum clami
 dis decurtate et pilleo simili utebatur. inter tantas languo
 res corporis et labores nullum unquam uti pellibus ad quiescens.
Inuestibus ei paupertas semper placuit sordes nunquam. Ni
 mirum animi fore indecens aiebat aut negligens aut
 inanis apud se gloriantis. aut foris gloriam affectantis.
 humana. **I**ncessus ei et habitus omnis modestus et disci
 plinatus. preferens humilitatem. redolens pietatem. exhibens
 gratiam. exigens reuerentiam. solo uisu letificans intuentes.
De risu dicimus quod ex ore eius frequenter audiuimus. dum cachin
 nos religio sanctorum hominum miraretur. non meminisse
 se apud missis annis sue uisitationis aliquando sic risisse. ut non
 possemus ad ridendum. quam ad reprehendum sibi
 facere oporteret. et risu suo magis stimulum
 adhibere quam frenum. **V**ocem illi inualido

corpore ualida satis intelligibileq; conuolat! quomodo predi-
cationis se gaudiat illum exuto matris sue. Seruare quoque
oportuna inueniebat occasio! ad quoscuque personas de
edificatione animarum. prout tamen singulorum intelligentiam. mo-
res. et studia nouerat. quibusque auditoribus congruenter habe-
bat. Sic rusticis plebibus loquebatur. ac si semper in rure
natus! sic ceteris quibusque generibus hominum. uelut si omnem inuestiga-
dis eorum opibus operam impendisset. Lutat apud eruditos.
apud simplices simplex! apud spirituales uiros perfectioris
et sapientie affluens documentis omnibus se coaptabat!
omni cupiens lucum facere. Cautus erat artificiosissime ser-
uare! quod ad papam eugenium sanctum. de sui cordis ple-
nitudine eructauit. Nugari inciderat. in idum in quod
ferende fortassis. referende nunquam! inueniendum
caute et prudenter nugacitati. **P**roprium sane in-
serui quod quod non in uultu sed libenter audiant! ut super
sedeant ociosis. **Q**ui uero placabilem. persuasibilem. quique
eruditam linguam dedit ei deus. ut sciret quem debet ^{ignem}
preferre sermonem! quibus uidelicet consolatio resecratio.
quibus exhortatio congrueret aut increpatio! nosse pote-
runt aliquatenus qui ipsi legere scripta. et si longe minus
ab eis qui uerba eius sepe audierunt. Si quidem diffusa
erat gratia in labijs eius. et ignitum ei dem eloquium ue-

heñt? uñ ñ poss; ne ipi qdem stil' eximi'. licet tota illa
 dulcedine. totu retine feruore. **O** el et lac sub ei' lin
 gua. et nichilomin' more ei' ignea lex uya illd illd
 cantici canticoz. Sic uitta coctinea. labia tua. et elo
 quiu tuu dulce. **I**nde erat qd gmanicis. 3 ppls loques
 miro audiebat affectu. et ex sermone ei' q. intellige ut
 pote altius lingge hoies ñ ualebāt. magis q. expitissimi
 cui' libet post eu loqntis itptis intellecta locutōne
 edificari illoz. deuotio uidebat'. et u'boz ei' magis
 sentire uirtute. Cui' rei pbatio certa tōnsio pectorz
 erat. et effusio lacrimaz. **U**tebat' sane sēpturis tā libe
 cōmodeq; uñ tā seq' illas qm pcedere cōet'. et duce ipse
 quellet auctore eaz. duce spm sequēs. **Q**ue nimir'
 uñ in medio ecclie apert' os ei'. sic spū d's impleuāt. sapie
 et intellect'. uñ scdm qd in libro iob legit'. profunda q; fluui
 oꝝ scrutaret'. et abscondita pferret in lucē. **N**am q' q'fess'
 ē aliquociēs s' meditati' oranti. sacm omēm uelud sub
 se positam et expoita s' apparuisse sēptam. **C**etm q' q'ris
 euanglizaūit. q's digne p'dicet. q's digne miretur.
O in fide credidit nullas s' ab auditorib; tñsitorias
 pete facultates. ñ oblatas sepi' refutaret. sepi' eccle
 siasticas dignitates. **P**at' illi fuit nulla q'rere stipen
 dia militante. ñ insignia qdem recipe ad qeuit. **I**e

niq; uelud alt' dō pcessur' ad bellū. bellica arma s' gūcea
causat' ē. utpote qbz mltos suo pferi tēpe cernit p' gūan.
et in simplicitate sua glo si' tūm phabat. Tantā enī grām
uir' diuina ei cōtulat' nī licet abiect' eēt in domo dī. ubi
ul' tam fructificaret in ea qm̄ alij qlib; in sublime por
recti! ampli' q; lucet ecclīis uelud sub modio sue humi
litate. q' ceti sup candelabra ostituti. **U**mir' q' humi
litate eo semp' utilior fuit pplo dī moī doct'na salutari!
in q' tū noluit ūqm̄ loē tene doctoris. **B**eat' plane q' sic
ipē de q'dam scoz ait! legē dilexit. ⁊ cathedrā n' aff ee
tauit. **Q**m̄ felici' siquidē in uirtutū cathedrā sede inuit'
dū noluit p'fide in cathedris dignitatū. **D**eniq; sic iust'
et fides ip'dicatione euanglica laborauit! sic prudens
et tēpans carit' s' semp' ab ecclīastica p'latione. **N**ec enī
cōtumacit' ūqm̄ rēmit. s; frequit' et ad' ximos electus
honores prudēt' egit diuina s' coopante grā. ne aliquē
coget'. **M**oyses q'dem scs pontificiū cessit aaron frī suo
q' lingue erat impeditōis! **B**ernardū nr̄m n' ab ope euā
glīste necessitas aliq' s; ab honore solo sola humilitas
reuocauit. **M**erito p' n' apd dūm et hoīes optauit
grām singlārē! q' non in sine sūptu. uer' ⁊ sine gradu
dignitatis. n' aut' sine fructu sine salutis euāglī
posuit! et pplo dī semp' prodēe studuit. nūqm̄ p' eē

no

sustinuit. **R**aro autē ^{forte} in ad loca prima ut p̄dicaret ex
 iuit. **S**; quociens eū necessitas aliqua haberet. seminabat
 sup̄ os aq̄s publice ⁊ p̄uatū annūtiās ūbū dī. **Q**d tam̄ ip̄o
 ex mandato sūmi pontificis actitabat. ad nutū q̄ p̄sulu
 cetoz ūcūq; eoz aliq; contigisset ad eē similit̄ faciebat.
Humit̄ q̄nto magnū erat. humiliās se motūbz eo magis
 sac̄dotibz om̄ibz deferebat. q̄ plenī intellerat q̄ mi
 nist̄s x̄ reuentia debet. **N**ectacendū qd̄ exp̄dicatōne itū
 is ierosolimitani quē q̄t eū quozdam hōinū ⁊ simplici
 tas ⁊ malignitas scādalū sup̄sit. c̄t̄tior sequet̄ effect̄.
Qd tū ūbū dicē possum̄ ab eo q̄dem iniciū n̄ sup̄sisse. Cū
 eū mlt̄oz iā animos p̄monūss; audita necessitas. a rege
 francoz sem̄ et it̄m p̄ hoc expetit̄. ap̄licis ⁊ luttis mo
 nit̄. n̄ sic addeuit sup̄ hoc loq; ⁊ osiliū dare. don̄ ip̄i tan
 dem sūmi pontificis genālem eplām iūss; ab eo ē. tāq;
 romane eccleie lingua exponē pplis atq; p̄ncipibz. Cuius
 eplē tenor fuit. ū impenitentiā et remissionē peccatoz
 iter arripēt. aut libat̄ fr̄es aut suas pull' animas posi
 ti. **H**ecet hui' modi sup̄ hoc potant ueracit̄ dici. s; di
 cendū poti' id. qd̄ poti' fuit. **E**uidnt̄ eū ūbū hoc p̄dica
 uit dño coopante et sermonē ḡfirmate sequit̄bz signis.
S; q̄ntis et mlt̄plicibz signis. **Q**nta t̄m̄nare ne duos
 narrare difficile foret. **N**am ⁊ eodē tēpe sēbi cepant.

si ipa demū sc̄ptorē nūmō sitas sc̄bendorū. y mat̄ia
sup̄pauit auctōrē. Nimirū cū aliqñ una die uiginti
seu plures. ab incōmodis uarijs sanarent. n̄ facile
ab huiusmōi dies ulla uacaret. Deniq; plures eo tēpe x̄p̄
serui sui tactū y orationē. y ip̄is y mat̄iū utis cecos. ui
de. claudos ambulare. aridos oualescē. surdos fecit
audire. y mutos loq̄. mirabili restitūte gr̄a qd̄
min̄ p̄stitū fuerat anata. Nec tñ ex ulla p̄fectione ori
ental' ecclia libari. s; celestis letari inuit y imple
ri. Qd̄ si placuit dō tali occasioē plurimoz qd̄ ē enpe
sū orientaliū cōpa apaganis. occidē taliū aīas a pecca
tis q̄s aude at dicē illi. qd̄ fecisti sic? Aut q̄s recte sapi
ens illoz fortē maḡ n̄ doleat qd̄ p̄ora l' forte peiora
p̄orb; sc̄lā redierit. qm̄ eoz. mortē q̄ infructib; peni
tēne purgatas uarijs t̄bulatōnib; aīas x̄ reddidunt.
Ahoqñ q̄libet dicāt egyp̄ti. dicāt filij tenebrarū qui
ueritatē n̄ uide ualeant n̄ p̄ferre. calide eduxit eos
i iustificet in deserto. paciēt' to lat saluator obpro
briū. qd̄ tātarū aīaz salute cōpensat. Meminit hui'
ubi ip̄e q; uenerabil' pat' int' cetā dicēs. Sinecessē sit u
nū si ex duob; malo in nos m̄n̄ hōiū qm̄ in d̄m ēē
Bonū in si dignet' me uti p̄clipeo. I libēs excipio ime
det̄entiū linguas maledicas. et uenenata spicla

blasphemoz! uñ ad ipm pueniāt. **N** recusō in glōi vs fieri?
 uñ irruat in di glām. **H**ec siq̄ de ille in libro de o sūdatōne
 sedō. **A**ccidit aut̄ u p̄mū de eidem exercit̄ dissipatōne la
 mentabil̄ in tra gallias insonuerat rumor! u illuminā
 dū di famulo cecū filiū offerēs pat̄. mltis p̄cibz uincet ex
 culantē. **E**t imponēs sc̄s puero manū orabat ad dñm.
 q̄m si ab eo ūbū p̄dicatōis illi exierat. si p̄dicanti sp̄c ei
 affuerat! in illi illuminatōne ostende dignaret̄. **D**ū ū
 p̄ orationē oratōis p̄stolaret̄ effectū! q̄d factur̄ suos
 ait puer. **V**ideo enī. **A**ttollit̄ ilico clamor̄ astantiv̄.
 plures enī n̄ in escl̄ibz. ūum q̄ escl̄aribz aderant! q̄ut pu
 er̄ uide uidentē. mltiplic̄t̄ orolati dō gr̄as referēbāt.
Iud̄ q̄ iocū de satis credim̄ cōsidasse n̄n vllōs. q̄d eadem
 ebdomada qua felicissima ei aīa carne soluta ē. ecclesia
 ierosol imutana magnifice satis diuino fuerit munē
 cōsolata! sic̄ sepī illū nouiat p̄misisse. **S**iq̄ dē capta
 ē ascalon illa minutissima paucis asicā ciuitate
 miliaris distās. et piclose instās calcaneo ei. **A**dūs
 hanc quinquaginta annis et ampli⁹ laborantes
 nich̄ p̄fecant̄ xani! nā et tē n̄ humana uirtute
 capta ē s; diuina. **N**ec incōgruū ipi n̄ int̄ serere
 uerba! q̄ eodē seplerat̄ anno ad uir̄ optimū andre
 am milite tēpli tē ministrū nē et iam magistrū

militie tēpli. q̄ ip̄i scdm carnē auūcl̄s erat. **De p̄nci**
p̄ibz ur̄is ait. **Intra** dñi mch̄ boni fecunt. insūs ad
q̄s uelocit̄ redier̄t incredibilem exeret̄ maliciā. & n̄
cōpaciunt̄ sup̄ orationē ioseph. **Confidim̄** aut̄ q̄ n̄ re
pellit dñs plebē suam. et hereditatē suā n̄ delinquet.
Porro dextera dñi faciet uirtutē. et brachiū suū auxilia
bit̄ eiut̄ ḡnoscant om̄s q̄ bonū ē sp̄are indño. qm̄ sp̄are
in p̄ncipibz. **Et de his** hactenus.

Sa **o** & ill̄ p̄t̄ post̄os mem̄randū. qm̄ multiplic̄ uir̄
sc̄i eccl̄ie sc̄e doct̄na p̄fuerit. incatholicoz̄ moribus
corrigendis. in sc̄ismaticoꝝ furoribz̄ rep̄ndis. in hericoꝝ
erroribz̄ cōfutandis. **Siquidē** p̄t̄ eos q̄s docuit̄ sobrie. &
iuste & pie uiuē in sc̄lo. q̄ntos & p̄fect̄ ualedicē sc̄lo
p̄suasit. **Ex hoc** liquet. qd̄ n̄ cessauit qm̄ diū uixit
deserta sc̄li. sc̄li desertoribz̄ imple. **Cui** minist̄io uidet̄
p̄hicū & corp̄alit̄ exhibi. **Posuit** desertū in stagna a
quarū. et c̄ra sin. e aqua in exit̄ aquarū. et collocauit
illie esuriētes. & ostituer̄t ciuitatē habitatōnis. Et
seminauunt̄ agros. & plantauunt̄ uineas. et fecer̄t
fructū nauuitatis. & benedixit̄ eis et multiplicati s̄t
num̄s. et uim̄ta eoz̄ n̄ minorauit. **Sane** indiebz̄ sc̄is
matis gen̄al̄ qm̄ fidelit̄ seruus dñi stetit in cōfrac
tioē in ōspectu ei⁹ ut aūt̄et uiam ei⁹. qm̄ efficacit̄

stetit et placuit et cessavit quassato. q̄d deniq; eu-
 vent̄ in tepe ue factus ē recōciliatō. n̄ in lati p̄sequēdū.
 Sufficē interī potest! siup̄i sup hoc sc̄bentis ad eū inno-
 centij ip̄ ūba posam̄. Quā firma ait p̄seuantiq; cō-
 stantia beati petri et sc̄e m̄tris tue romane ecclie. in cā
 descendit e pet̄ leois scismate feruor tue religionis et
 discēdiōis suscepit defenlandā. et semur̄ in expugna-
 bilem p̄domo di ponēs aiōs regū ac p̄ncipū yaliaz
 tā ecclasticar̄ qm̄ sc̄lariū p̄sonar̄ ad catholice ecclie
 unitatē ac b̄i pet̄ ac nr̄am obedientiā frequētib; argum̄-
 tis & ratōne munictis inducē laborauit. magnāq; ecclie
 di & nob̄ puenit utilitas manifestat. Inq; b; aut̄ p̄fide
 qm̄ magnifice egit. seruus fidel̄ y prudēs! b̄uit ad nec-

Trit indieb; ill̄ petrus abae *Stenduo est.*
 larō magist̄ insignis et celeberrim̄ in opinioē sciē-
 tie! s; de fide p̄fide dogmatizās. Cui cū blasphemus
 plena grauissimis uolitare undiq; sc̄pta cepissent.
 yphānas nouitates uoc̄ et sensuū *ḡra* uiri eruditi
 atq; fideles ad hōinē d̄i retulunt. Qui nimir̄ solita bo-
 nitate et benignitate desidans errōē corrigi! hominē
 sc̄cta illū ammonitōne ouenit. Cūq; y tā modeste tāq;
 ratōnabilē egit! ū ille q; cōpūctus ad ip̄i arbitrio
 correctur̄ se se p̄misit uniuersa. Cetim̄ ē recessiss;

ab eo. petr^o idem cōsilijs. simul^{at} unqs. et ingenij sui
uiribz plimog; exercicio disputandi infeliciter fidēs. resili
it appōito famoz. Expetēs deniq; senonēse metropolitānū
cō qd eiusdem ecclesia celebrandū foret in proximo grande cō
cilij. clareuallensē causat^o abbem suis in occulto detrahe
libz. Additq; paratū se eē in publico sua defende sc̄pta.
rogās ut p̄dict^o abbs dictus siqd habet. ad oculū uocare
t. factū ē ut postulauit. s; uocat^o abbs penit^o uenire recu
sant. suū hoc n̄ eē renūtiāns. Postea tñ magnoz mo
nitis uiroz flexus. ne uidelicet exipi^o absentia et scāda
lum iplo et cœnua crescēt ad usario. demū p̄ge ac qe
uit. tristis qdem n̄ sine lacrimis annuēs sic in epla ad
innocentium papā ip̄e testat^o. u^o pleni^o lucidiq; ne
gociū om̄e p̄sequit^o. Affuit dies. et ecclesia copiosa
conuenit. Vbi adī famulo pet^o illi^o immediū sc̄pta plata
sunt. et erroris capla designata. Demū illi optio data
ē aut sua eē negandi. aut errorem humilit^o cōrigēdi.
aut respondēdi si poss; obiciendis s̄ ratōnibz. parit^o
et scōz testimonij patrū. At ille n̄ uolēs resipiscē.
n̄ ualēs resistē sapie. y spū q̄ loq̄bat^o. ut tēp redimet
sedem aplicam appellauit. s; y postea aegregio illo
catholice fidi aduocato moit^o. ut iā sciens ī p̄sonā
suā nich agēdum. respondet talibe q̄ secure. au

diend' tantu' & ferend' in omni paciencia . et n' sententia
 aliq' ferend' . Hoc q'q' omni modis recusavit . Na' et cofes
 se' postea suus . q' ea hora maxima q'dem ex parte me
 moera ei' turbata fuerit ! ratio caligavit . et utior fug
 it sens' . Nichomin' tu ecclia q' coueniat dimisit homine . int
 tauit ab hominatioe apsona abstines . s; dogmata p'ua
 codepnas . Qn' u' petrus ille refugiu' inueniret in sede pet' .
 ta longe distides a fide pet' . Et ipm' g' auctore eade' sente
 tia cu' erroribz suis aplic' p'sul inuoluens . hereticq' denutians !
 septa incendio . septror' silentio codepnauit .

Fuit u' gislebt' que agnominaue porrita pictauoz
 epe' in sacis litis plimū exercitat' . s; sublimiora se
 sepe scruat' ad insipientia's . Si q'de de sce' trinitatis
 simplicitate n' simplicit' senties . n' fidelit' scbes . discipulis
 suis panes p'ponebat n' facile qd' sapet . immo qua
 tu desipet p'sonis auteticis fatebat' . Timebat em
 qd' ap' senonas petru' ei dixisse ferit' ! tua res agitur pa
 rtes cu' prim' ardet . Nouissime tu cura' fidelium sup' hoc
 inualescet scandalu' . crescet murru' . uocat' ad mediou
 e' . y libru' trade uiss' in blasphemias euomuerat g'ues
 quide' . s; uboz q'dam inuolucro ceseptas . Igit' inco
 alio qd' in urbe remoz p' uenabil' eugeni' celebra
 uit . egit' comun' ad us' h'e gislebtu' ecclie sce' suo te

abscondito
 furtiuas pre
 pinabat aqs

pe singlaris ad letha b'nard. p'mo q'de totū q'd ille ūboꝝ ca
uillatōnibz occultare nitebat' eliciēs? de in ū tā suis ratō
cinijs. qm scōꝝ testimonys. biduana disputatōne re
danguens! cōsidans sane n̄ nullos exhis q' p'fidebant. tā q'de
a'adūtes blasphemā indoctrina! adhuc autentes tñ i
iuram a p'sona. accens' ē zelo! et domesticā s'eccliam
secusum cōuocat gallicanā. Cōmuni demq; cōsilio apa
t'bz decē pūicaz. alijs aut' epis. abbibz p'lmis. dictā
te iuro dī nouis dogmatibz opponit' symbolū nouū. Cu
q' subsc'ibūt' noīa singlar' ū eoz uidelicet omī ū sic
fide' irrephensibil'. sic irrephensibil' zelus cetis inotescat.

Ita demū ap'lico iudicio. y auctoritate iuniūsal' ecclie
erroꝝ ille dāpnat'. ep'e gillebt' aneidē dāpnatōni cōsen
tiat' interrogat'. cōsentēs publice q; refutās q' pri' sc'pse
rat et affirmat'. indulgentiā ip'e cōsequitur. maxime
q'd ab inicio caut' fuisse; ea lege eandē ingredi
disceptionē. ut p'mittet sine ulla sese obstinatione
p' ecclie scē arbitrio correctur' lib'e suā op'mionē.

In partibz tolosanis henric' quidam monachus
oli. cō apostata uil'. pessime uite p'nciosissime q; doc
tine. ūbis p'suasibilibz gētis ūl' occupat' leuitatē!
et ū p'derit apl's de q'bzdam in ipo c'si loquēs in daci
um. fictis ūbis de eis negociabat'. C'rat aut' hostis

ecclie manifest. irruent ecclesiasticis derogas sacentis
 part y ministrs. Nec medioct mea ia malignitate pfe
 cerat. Sic eni de eo scbens pat uenabil ad pncipe tolosa
 nu int ceta ait. passim inueniebant ia ecclie sine ple
 bibz. plebes sine sacdotibz. sacdotes sine debita reuen
 tia. sine x deniq; xam. Paruul xanoy x uita intclu
 debat. du baptisimi gra negabat. Ridebant oratioes
 oblatioesq; pmoctus. scoz muocatoes. sacdotu ex
 comunicationes. fidelium pegrinatones. basilicar edi
 ficatones. diei sollepnium tiacatoes. csmatis et olei
 cosecatones. et omis deniq; institutones eccliafice sp
 nebant. Hac necessitate uir scs it arripuit. ad ecclia
 regiois illi. sepi ia ante rogat. et te demu areuentissi
 mo albico ostiensi epo. et legato sedis aplice pfluasus
 part y deduct. Vemens aut emedibili deuotone
 suscept e aplo tre. ac fide celo angls adueniss. Nec
 moream face apd eos potuit. qd irruentiu turbas nemo
 repme poss. tata erat frequetia diebz ac noctibz ad
 uentantiu. bndictione expetentiu. flagitantiu ope.
 pdicauit tn inciuitate tolosa p aliqd dies. y incetis
 locis q miser ille frequitasset. amplu y gu ifecisset.
 mltoz infide simplices instrues. mitates roborans. er
 rantes reuocans. subusos repans. subusores et obsti

naros auctoritate sua p̄mēs et obp̄mēs. ut n̄ dico re-
fiste q̄dē s; n̄ appare p̄sumēt. Cet̄m et sic fugit henric⁹
ille & latuit. ita tñ impeditē sunt uie ei⁹ et semite cō-
septe. u uix alicubi tūc postea tādem capt⁹ ⁊ cathenat⁹
ep̄o tradet⁹. Inq̄ itine pl̄imis ⁊ signis in seruo suo gl̄ificat⁹
ē d̄s! alioꝝ corda ab errorib; impijs reuocās. alioꝝ cor-
p̄a a languorib; uarijs sanās. **E**loc⁹ in regioē eadē sarla-
tā nom̄ ē illi. u sermone cōpleto pl̄imos ad b̄ndicēdū
panes sic uq; fiebat. d̄i famulo^{pp̄s} offerebat. Quos ille ele-
uata manu et signo crucis edico in d̄i nomine b̄ndicēs.
in hoc inq̄d scietis uacē q̄anob. falsa q̄ab hereticis suadūt.
si infirmi ur̄i gustatis panib; istis ad epti fuerit sospi-
tate. **T**imēs aut̄ uenabil̄ ep̄c carnotensiu⁹ magn⁹ ille
gaufred⁹. siq̄dem p̄sēs erat ⁊ p̄xim⁹ uiro d̄i. si bona iqt̄
fide sup̄serint sanabunt. Cui pat̄ sēs de d̄ni uirtute nul-
hēsitas. n̄ hoc ego dixerī ait. s; uē q̄ gustauunt sana-
būt. u p̄m̄ ueros nos. et uaces d̄i n̄tios cognosceant. Tā-
ingēs multitudo languētū gustato eodē pane cōualu-
it. **P**̄ totā puiciā ūbū hoc diuulgaret. ⁊ uir sēs uici-
na per loca regrediens obcōcursus intollerabiles de-
clinauit ⁊ timūerit illo ire.

Celeberrimus sane miracū qd̄ p̄ famulū suū
in partib; tolosanis ꝛ exhibuit. palitici cuius

nam clerici curato fuit. h̄c in domo regularium clericorum
 sancti saturnini quorum ipse unum erat. ad petitionem abbatis
 et fratrum visitans homo diu moribundus inuenit hominem! qui
 extremum trahe spem uidet. Consolat^r itaque miser^r et data
 benedictione egrediens sic postea confessus est loquebatur in corde
 suo fidelis seruus dei ad dominum tam fiducialiter quam fideliter dicens.
Quod expectas domine deus? Genitrici hec signum quirit. Quia quoniam mihi
 non apud eos uisus proficium ubi non habite fuerint confirmata se
 quuntibus signis. Eadem hora exiit palatium ille genitrici vocat^r
 res secutus et secutus est eum facta deuotione quam debuit amplecti.
 Cui subito procedenti obuias excommunicatus unum expauit
 et exclamauit! siquidem phantasma putabat. Quando enim eum delectulo
 credet sursum potuisse. Quisquam magis acceperit eum animam phantasmate
 s' apparuisse arbitrat^r aufugit. sed demum ipsa tanta ei quam ceteris
 reuerentia fidem fecit. Egreditur exinde sermo inter fratres. currit ad
 spectaculum tam iocundum. ipse et inter primos accurrit episcopus et
 legat^r inde pergit ad ecclesiam eo ipso qui conualuerat per eunte. et
 exclamat in laudes dei eodem parte conuenite! ruit un
 deque populus et benedicit deus. triumphat fides. infidelis quisque
 confundit^r. exultat pietas. impietas contabescit.
 Porro uir dei cellam ubi manebat egessus. diligenter
 omnes obseruari aditus obseruari ianuas iubet. ne

quod pateat accessus populo concurrenti. Sane is quod dicitur benedictus
dicitur qui sanctus factus est hoc enim clerico nomen erat. corporali benefici-
ficio non ingratum magis; sollicitus premeditatio spirituali secutus est servum
et monasticum iclamuallae ordinis presens. et habitum sumens. Quo
missus ad partes in colofanas. et abbas illic constituitur. hodieque
monasterio preest quod uallaque dicitur. Cuius pro totum ab eadem puriora re-
ditum uiri sancti. magna magis; signa crescent et multiplicarent indi-
ca. non preteritum quod nunc ipse inter hec animi gereret. quod humilitate
cordis et mansuetudine didicisset. Disputans enim se in cogitationibus
suis. et ex ipso demum locutus habundantia cordis sui. domesticus
et religiosus quibusdam fratribus aiebat. Plurimum miror quod nunc hec
miracula uelint aut quod uisum sit deo talia actitare potale. Nil
in uideor in sacris paginis super hoc genere signorum. Idem
facta sunt aliquando signa pro sanctis hominibus et perfectos. facta sunt
et perfectos. Ego in imperfectionis operis sui. non fictiois. Scio enim sanctorum
in uisum petere mira que miraculis illustrentur. confido autem in ad eos
scirem me potius. que uirtutes multas in nomine domini operantur
et ad non ignorant. Hec et huiusmodi ebrius factus est et uiris spiri-
tibus operabat. Nouissimo uero oportum est met uisum exitum
repperisse. scio in quod huiusmodi signa non ad scitatem unius. sed
ad multorum spectare salutem. in deum in homine proque talia ope-
re perfectione considerare si opinione. uero in meo commendat
hominibus que illi edicuntur in esse uirtute. Neque enim peris fiunt hec

p̄qs sunt. S; per̄sunt maḡ quidē illa uel sciunt. Nec
 eo sine p̄eol ista d̄s opat̄ ut ip̄os p̄bet cet̄is sanctiores: set
 u cet̄os maḡ amatores. et emulatores faciat sc̄itatis. Nich
 ḡm 7 signis istis. q̄ndem mee illā fame maḡqm̄ uite no
 ūm exhibi. n̄ ad meā fieri cōm̄dationē. s; ad cōmōitōnē
 p̄oꝝ alioꝝ. Satis nimir̄ hui' uiri mirabit̄ animū q̄sq̄
 hec diligēt̄ oꝝidatōe p̄satuūt. n̄ p̄stanti' reputabit
 estimatoꝝ. q̄sq; fidel'. signa atq; p̄digia mirabilit̄ opari q̄
 p̄petrata talit̄ int̄p̄tari. Sibi q; n̄ min' uale iudicabit
 mirandos ei' affect' qm̄ mirandos. actus 7 moꝝ insigni
 a. q̄ opm̄ signa cognoscē. S; ad hec q̄s idoneus?

T hui' siquidē pectore uiri dī puritas suauitasq; cō
 sedant. pari fedē: satis quidē utraq; mirabil'. s; mira
 bilioꝝ utiusq; cōplexus. Inde nimir̄ tā singularit̄ in
 unū hoīem totū orb̄ uota parit̄ cōcurrēbant. q̄d puri
 tatē suauitas. amabilē faceret suauitatē puritas ac
 ceptabilem. ut difficile fuēt. estimare gr̄e. an re
 uentie ampli' optinet. Q̄s em̄ tam rigide cōs̄latōis. q̄
 clare uallētē n̄ reuēret̄ abt̄em. Q̄s tā dissolute. qui
 n̄ erga eundē dulcit̄ afficēt. Dulcissimū em̄ affectū
 b; plenū pect' ip̄e gerebat. s; q̄ libe eos quociēs cau
 sa poscēt̄ coh̄cebat. humanissim' in affectōne. ma
 gis tñ fortis infide. Et ut b̄ue aliqd̄ hui' rei p̄fām.

exemplū. sicut ipse q̄ testat̄ infermoē sup̄ cantica canti
coꝝ. **xxvi.** sicis oculis germani sui ⁊ germani tam ne
cessarij. tā dilecti gerardi uidelicet celebrauit exequas!
sicis oculis corpus ei⁹ tradidit sepulture. ne affect⁹ fidē
uincē uidet. **Nā** ex t̄ra neū q̄libet. uix aut nūq̄ sine
lacrimis sepeliuit. **Talem** sibi illū uberi⁹ p̄jn fructifica
tur man⁹ diuina forma uat! ū austeritate suauitas
moꝝ tollit. auctoritate sc̄itas cōseruaret. **Cui** enī t̄
tanta benignitas eēt onerj. **Tanta** bonitas n̄ eēt
honorj. **Legim⁹** de salomōē! qđ om̄is t̄ra desiderat̄ uide
ultū illi⁹. **Grande** p̄conū! s; forsitan in hac parte non
min⁹ q̄ salemon hic. **Neq;** enī satis cōdibile ē salemonē
illū in om̄i gl̄a sua tam uniuersalē orb̄ obtinuisse fauo
rē! q̄ hunc in sua humilitate. **Immo** ū difficile om̄i
no uidet̄ ex historijs aliquib; inuenire hominē unū
cōsantē ad huc cū hōib; in uniuersa t̄ra tā celebre et
amabile optinuisse nom̄! a sol' ortu ⁊ occasu ab aq̄loē
et mari. **Et** ^{enī} illas memorem⁹ puicias ex q̄b; usq; hodie
monūta certiora sup̄ eē noscunt̄. ⁊ in ecclesia orien
tali. ⁊ apđ solos occidentuos ybernoꝝ ⁊ ameridie in re
motissimis finib; hyspaniaꝝ. ⁊ ab aq̄lone in insul'
q̄ procul s̄c̄ date. s̄uetiq; celeberrima fuit. **Cubras** un
diq; recipiebat epl̄as ⁊ reddebat. **Undiq;** ei greua

85

mittebant. undiq; bñdictio petebat. Postremo q̄s
utis habundantissima ei opinio suos undiq; palmi
mites ppagauit. excepto qđ intram ierosolymitanā
quus locus eet arege patris. obincurs paganoy non
adquieuit mitte fr̄es suos. Neq; enī ep̄e ille incōgruū
aliqđ usurpass̄ uidetur qui post sacrū ei obitum.
dum fr̄es solaret. int̄ cet̄a hoc q; impī p̄secut̄ ē lau
dem loq. in omnē t̄ram exiit sonus eius & in fines
orbis t̄re uerba illius. **V**incebat tñ sublimitatē nōis hu
militas cordis. n̄ tam potat eū mund̄ uniūsus erige
qm̄ se ip̄e deice solus. Summ̄ reputabat̄ ab om̄ib; infi
mū ip̄e se reputas. y quē s̄ om̄s. ip̄e se uemim̄ p̄ferebat.
Veniq; sic nob̄ sepī fatebat̄. int̄ sūm̄ s̄ q̄sq; honores & fa
uores pploꝝ uel sublimiū p̄sonay. alim̄ s̄ mutuat̄ ho
minē uidebat̄. seq; po eī reputabat̄ absentē. uelud quod
dam sō nūū suspicat̄. **U**bi ū simpliciōres ei fr̄es ut assō
let si duciali loq̄reat̄. y amica semp̄ licet̄ h̄ humilita
te fr̄uy libis̄ inuenisse gaudebat. y in pp̄am redisse
p̄sonam. **I**nnata ei apuero ūecundia. usq; ad iē p̄seua
uit extremū. **I**nde qđ licet̄ tam magn̄ eet̄ et excels̄
in uerbo gl̄e. nūqm̄ sic sepe eum audiūm̄ p̄stantē.
in q̄lib; humili cetū sine metu et reuētia uerbum
fecit. tacere maḡ desidans. n̄ scientie p̄pe stimū

urget timore di. cantate fraterna.

Pacientiam ei⁹ maxime q̄dem dñicis flagell⁹ exercitata
nouim⁹ et p̄batam⁹ que nimir⁹ ab ip̄o sue ouersionis
initio usq; ad diem sacre depōitionis t̄ta sustinuit.
ut uita ei⁹ qui h̄is nouiant. non h̄i q̄dam mortis p̄tela
tō uideatur. Ceterū erga hoīes quoq; et si rancor ei oc
casio. minora forsitan patientie potuit experimenta
p̄stare. dicendū t̄n ut breuit⁹ ne hui⁹ quidem apparu
isse immūne eum uirtutis. y q̄ gen⁹ hoc patientie so
litus erat dicere triptitū. uidelicet ad uerboꝝ iniuri
as. et dāpna rer⁹ ad corp⁹ lesionem. de singlis saltem
singla ponam⁹ exempla. q̄ int̄m nob⁹ occurrunt.
S̄c̄p̄serat aliquñ di famul⁹ ad ep̄m. aliq̄ decuria &
consilio regis. monēs eum sup̄ q̄bdam uerb⁹ regi su
adē. & cōsulere meliora. At ille uehement⁹ exacer
bat⁹ amarissimā cōdidit epl̄am. dicens in ip̄a salu
tatōne p̄ma salutē y non sp̄m blasphemie. tāqm̄
uidelicet uir sc̄s q̄d h̄er⁹ em dice. ex blasphe
mie sp̄u ulla sc̄p̄siss;. Ad q̄d uerbum mansuetissim⁹
x̄ seruis memoe dñice responsiois. ego dōn^{em} n̄
habeo. sic hodieq; extās eius epl̄a continet. mi
nime quidem ait. sp̄m blasphemie habe me
c̄do. s; nec maledixisse cuiquam. aut maledice

uella me scio: p̄sertim p̄ncipi ppli mei. Nec min⁹ postea
carū. nec min⁹ familiarem eundem ep̄m habuit. s; elogi
ū illō p̄dictō sic fuit. quasi non dicit vos. 86.

Abbas farsensis cōuentū fr̄m aclaraualle uocauit.
erat. monastium eis edificaturus. s; romanū im
pediuit agrestes. ⁊ tollens eos in loco altō ordina
uit. Unde plurimū dolēs p̄dict⁹ ille uir magn⁹
et magne deuotionis. collectam pecuniay. sex cē
taz. fere marcaz. argenti deposiuit. sub circogra
pha. quā adī hominē ueniens obtulit ei. rogans
ut qd non meruerat in partibz suis. ut eēt alpes
nouum exim cenobiū conderet. Quisumē pro ar
gento. ⁊ p̄orsus totū amissum. Nec respondit
aliud homo dī cum ei nunciaret. quam b̄ndict⁹
deus qui nob̄ pep̄it ab onere. Nam nullis in
quid qui abstulē leu⁹ indulgendū sunt em̄ ro
manz. et pecunia uidebatur immanis. ac uehētis
fuit illa tēptatō. Granulari aut cōsueuat. decē
circū monastia. ⁊ edificandis monastis loca cō
gūa numians. fraudulent⁹ sibi ⁊ uiolent⁹ ablata.
dum contendē nollet. ⁊ maḡ eū cōuici quā uicē

Veniens ⁊ delectabat. ^{clie}
Aliquando clammuallem quidam ex his q̄s

regulares canonicos uocant. impertine satis instabat
ut immo nachum recipeat. Si uadente pre seo ut ad sua
reuereret ecclesiam. nec ac quiescente recipe eum? ut qd
g ait ille. in libris tuis perfectione tanto pe comidasti. sic
desidant opo rennuis exhibe: et maligno spu iracundie
uehementi instigatus. sic postmodum euident apparu
it. In quid si illos tenere. distemperare libris. Cui uis
dñi puto ait in nullo eoz legisti? non posse te in tuo
claustro esse pfectum. Moz correctionem non
locoz mutatione sibi memin? in libris omibz co
mendauit. Tum u impetum facies homo uelud insa
nus in eum. percussit maxillam eius? idq; tam graui
ter ut succedet statim rubor ictus. tumor rubor.
Iam qui aderant in saclegum inuolabant. s; puenit
eos famulus dñi. clamans et ad iurans p nomen x.
nullatenus eum tangere. s; educere eu caute. cu
ram eius habe ne ab aliquo ei uel in aliq noceret.
Quod tam districte prece p? ut miser ille timens
et tremens absq; omni iniuria ad ductus sit et deduct?
Et quidem libate spo. di famulus
excellenter enituit! cum humilitate et man
suetudine tñ ut quodam in uidet et uereri nemi
ne. et omnem hominem reuereri. In crepatione

vari^o utebat^r! monitis & obsecrationibus potius agens. Quia
 inuit^o. et non excedit amaritudinem ubi proferret amarum!
 ex eo maxime animadvertat. quod pro facile ei^o modo impetum
 cohibet. Siquidem miratur hominum improbitatem. quod aliqui fere
 turbatos excusationem quibuslibet rationabilibus admittere grauat.
 quod ipsa sue turbationis passio miseris sic delectat. ut ode-
 rint omne remedium. ut contineant aures. claudant
 oculos. obiciant manus. et omnimodis satagant. ne semel
 aeta commotio sedari ualeat. et sanari. Cuius tamen ob-
 iurgationem non minus facile aliqui contempserunt grauis
 et turbulenta responsio. quam humilis et modesta.
 ut aliquibus proinde dicitur. cedenti insistere. cedere resisten-
 ti. Dicebat enim ubi resonat utrumque modestia. dul-
 ce esse colloquium. ubi uel ex parte altera utile. uel ex neutra
 perniciosum. Vbi enim hinc inde duricia sonat. iurgium
 est. nec correctio. nec disciplina. sed irra^o & deceat ma-
 gis intus dissimulare prolatum. et commotione sanata u-
 tili^o castigare subiectos. aut certe si uita reserigit.
 obseruare consilium sapientis. quod stultus non corrigi-
 tur uerbis. Loquitur ipse de increpationibus minus
 ualiter minus patienter acceptis. in sermone super canti-
 ca canticorum. quadragesimo secundo. inter cetera dicens.
 Vtina nemo neminem obiurgare necesse sit. hoc enim

satisfactio
 quibus huius

melius. S; qm̄ in multis offendunt om̄s: in tacere n̄
licet. cui ex officio incumbit peccantes arguere. maḡ
aut̄ urget caritas. Quod si arguero et fecero qd̄ meū
est: illa aut̄ pcedēs in ep̄ato minime qd̄ suū est faciat.
neq; ad qd̄ nisi illam s; reūtat̄ ad me uacua tanq̄
iaculum ferens et resiliens: qd̄ me animi tunc ha
bere putatis fr̄es. Nonne anḡr̄ n̄ne torquet̄.
Et ut in usurp̄e aliquid exuerbis magistri. q̄ de sa
pia non possum: p̄s̄ coartor̄ eduob; . et quid eli
gam nescio: plac̄e ne in meo qd̄ locut̄ sum qm̄
qd̄ debui feci: an penitentiā agere sup̄ uerbo meo
q̄ qd̄ uolui n̄ recepi. Et infra. Dicat̄ sc̄s̄an̄ in qd̄ bo
nū meū ad me reūtat̄. y q̄ libaui animā meā. et m̄v̄
d̄ suā sāguīe hoīs cui annūtaui y locut̄ sū: ut aut̄c̄
auia sua mala y uiuēt. S; et innum̄a talia addas.
me tam̄ minime ista cōsolabūt̄. mōtē filij intuerē.
q̄ uero meā illa reprehensio ē libatōnē q̄sier̄. et
n̄ maḡ illi. Que enī mat̄ y si om̄em q̄ potuit curā
y diligentiā eḡtant̄ filio adhibuisse se sciat. si dem̄
se uidit frustratam. et om̄s labores suos eē penit̄
inefficāces illo nichilominus moriente. p̄pt̄ea uq̄
a fle t̄ib; tēpabit̄. Et hoc hacten̄. De cetero tant̄
emulatōr̄ erat mansuetudin̄ et paci; . ut si forte

28.
impbz qsq; petitor diu extorsisset anegante re
sponſu. haut facile deinceps cū eade repulſa dimit
teret inanis. Siqde uelud natalit ut fatebat. od
at omne ſcandalum? et grauiam cuiuſlibet hoīs
ſuſtine ad modū que. n̄ ſentire impoſſibile erat.
adeo nemine ſpuit. nullius hoīs ſcandalū parui pē
dit. ſed ſiuitatē di. uſticiāq; p̄tulit. Nā et quoties
oportet noxiōſ aliquoz t̄ rephende act. t̄ impe
dire conat. tam cōſidare fiebat. ut habūdāt q; ipi
qui leſi uident̄ habēt un̄ ſ̄ peo ſatis facent in
cogitacōibz ſiis. Sane uidim⁹ ex ipiſ q; n̄ utloſ.
et de qbz id mitiſ uidebat̄ poſſe ſpari. amplio
ri deuotione ei⁹ poſt modum ut obſeqiſ deſe
ruſſe. t̄ adheſiſſe ueſtiguſ. V̄ tñ et iudōſ ha
buiſſe. ut habet̄ mitū et ex eis. Cetm tā ſinglā
rit̄ eminebat glā nōiſ ei⁹. ut peſtiſ ula maḡ de
ſpatōne q̄ luore tabeſcet. y timet agnoſci. Q̄ n̄
y humilitate ei⁹ y māſuetudine uicebat̄. bñfici
iſ ſuffocabat̄. obruebat̄ obſeqiſ. Nimir̄ doct⁹ erat
uincē in bono malū. ſic ad qſdam fr̄eſ ſc̄b̄eſ int̄
ceta ait. Adhebo uob. et ſi nolitiſ adhebo. et ſi
noliſ ip̄e. inuitiſ p̄ſtabo. ingratiſ adiciā. hono
rabo et cōtēp̄nēteſ me. Iſq; adeo ſiquidem oſ

hoies gmano aplectebat affectu . ut eoz scādalo
 sic ipe fari solebat quous uret: nllam uidet occasio
 ne scandali p̄buisse. Plus eni p̄ssimū pecc̄ gratui
 tū altius affligebat scandalū. q̄ prope immunitas
 cōsciētie solabat. Siq̄dem min⁹ spabat posse sanari. qd̄
 un̄ pcedet n̄ uidebat! magnū s̄ eregione solatiū fore
 p̄hibēs. q̄ciens inueniret un̄ satis face posset. t̄ hōi
 pse. t̄ dō phōie n̄ sine occasioē turbato. Erga oīū qd̄e
 hōinū sp̄ale cōmodū icōmodū ne ampli⁹ afficiebat!
 et sumū ei desidiū. sumū gaudiū erat aīay fructus
 cōuersio peccatorū. Et corp̄as tam quoz lib⁹ hōiū
 necessitates p̄ssimo miser̄ bat affectū. cui⁹ erat
 humanitas. ut n̄ in hominibz s; irrationabilibz ⁊
 aīmantibz auibz ⁊ feris cōpateret! n̄ cōpatiēti de erat
 ututis effect⁹. Cōtiḡ enī aliq̄ciēs n̄ it̄ agēs fugitātē
 et n̄ uidebat p̄tin̄ capiēdam. Ulep̄clam acanibz ⁊ auy
 culā ab accipit̄bz signo crucis edito mirabiliter liba
 ret. d̄x̄etq; seq̄ntibz frustra se se conari! n̄ ullaten⁹
 se p̄sente ei mōi exerce posse rapinā. **H**ec no qd̄e de
 sac̄s moribz pat̄s nr̄i p̄ modulo nr̄o sub biutate p̄st̄ye
 un̄. Et in lōge emineti⁹ i sius ille lib̄s apparet. ⁊ exlit
 t̄is p̄p̄is inorescit. **I**q̄bz ita suā exp̄ssisse uidet̄ imaginē
 ⁊ exhibuisse qd̄dam spectm̄ sui! n̄ illd̄ q̄ ābrosianū mī

to illi posse uideat aptari. laude ipse se sonet. laureat²
 spu. septis coronet suis. Siq; enim nosse desiderat. q; soluit ab i
 to sui ipsi diiudicatore y scrutatore exercit. p'm op' illi d
 g'ib; humilitatis inspicat. Ideo si q'nt pie m'ntis religiosa
 deuoto. t'nseudu ad omelias i laudib; signis mats! et
 illu que dediligndo do edidit librū. Si feruens cōt' suoz
 t' alioz uitia zel'. legat his que apollogetic' uocat. Si
 uigili zelo eode y cōspecta disctō. de p'cepto y dispe
 satōe differēs audiat. Qm ū fidel' cui' libet pie con
 ūsatōis cōm'dator exercit y adiutor' exhortator' ad
 milites tēpli sermo declarat. Qm nigrat' q're dī' ex his
 liquet q' de grā y libo arbito. tā fidelit' q' subtilit' dis
 putauit. Qm lib' i uoce. q' disert'. y i rē' supioz parit'
 inferiorq; sciētia locuples. I his q' ad papā eugeniū de
 osidatōne scēpsit. diligēns osidator agnoscer. Qm deuo
 tissim' p'dicator aliene scētatis! tā diligēt' epī scī ma
 lachie uitā p'secut' ostēdit. Nā in sermōib; sup cātica
 y mistioz iuestigator et mox edificator magnific' in
 notescit. In eplis q's ad diūsas p'sonas. obnegocia diu
 sa dictauit. prudēs lector aduertet. q' feruore spc ius
 ticiā omnē dilerent. omnem eque odit iniusticiā. fi
 del' et enī seruus x' n' q'rebat aliqd suū. qd qd t'n erat x'.
 siccurabat ū suū. Que enī scēla non arguit. q'odia n'

excipit: q̄ scandala n̄ cōpescuit: q̄ scismata n̄ resarci-
uit: q̄s hereses n̄ confutauit: Quid ū sc̄m q̄d honestū. q̄d pudic̄.
q̄d amabile: q̄d bone fame. q̄d uirtutis aut laudabilis dis-
cipline. suis cētū in q̄libet regioē dieb;: n̄ roborauit
eius auctoritas: n̄ fouit caritas. diligentia n̄ p̄mouit.
Quid autē p̄motū dilatarī ampli n̄ optauit: q̄d forte
calapsū non totis p̄loco et tēpe uirib; egit ut repare-
tur: Q̄s maliciam q̄cūq; disponēs. eius zelū et aucto-
ritatē non timuit: q̄s p̄ponens q̄d c̄q; bonū. ei⁹ si po-
tuit n̄ cōsuluit sc̄itatē. n̄ cōsidauit fauorē. op̄e non
flagitauit: Q̄s ad sacri in ei⁹ p̄pectore habitātis tēplū
diuinitatis. de q̄cūq; t̄bulatōne clamatus accessit.
et inefficacit̄ laborauit: N̄ est ab eo solatiū. afflict⁹
auxiliū: cōsiliū auxi⁹: eger remediū: paup̄ subsidiū
reprobatat. Ita sese oīv̄ fecit seruū. ac si toti genit̄
orbī: ita tam̄ lib̄ ex oīb; cōscientie sue sollicitudinē
gerēs: tāqm̄ soli dedit̄ cure. et custodie cordis sui. Et
quidem diuisiones gr̄arum cōmūdat̄ apl̄i: r̄ si q̄s
diligenter querat. inueniat diuisos ab inico dī fa-
mulō indiuisū emicuisse munerib;. Legim⁹ enim
uiros in fide magnificos multiplicib; claruisse
miracul⁹: alios sp̄m habuisse p̄pheticum. r̄ fut̄a q̄si
p̄sentia. occulta uelud sub oculis posita. mirabilē

cognouisse. Alios nichilomin' antiquorum licte ptestan-
tur. grauiori abstinentie deditos parsimoniam coluisse.
alios in humilitatis pposito. sp'it dignitatib; hui' seculi. auctores
scli plurimum placuisse. alios in doctrina ubi ad salutis
scientiam plimol erudisse. ut scdm pmissionem sc'pture
sc'e. luceant quasi stelle i' eternitates ppetuas. Alii quoq;
in edificandis cenobis laborantes. ap'ificauerunt nom
sc'itatis. alii in sedandis scandalis r turbibus; huius scli.
pmouendisq; negocijs ecclie di' efficacit' occupati. utiles
i' actione. alii in sacris meditationib; sp'ualit' feruati.
sublimet i' cōtemplatōne fuerūt. Quid horū nro uidebit'
desuisse bernardo. Immo qd horū i' eo tā i' signe n̄ fuit.
ut ad cōmūdatōnem satis eēt. etiā si cetoz aliqd n̄ ad eēt.
Nam r multiplicib; eccl'a sui tempis. tam insup' memora-
til negocijs. quam in alijs plib; actionis ei' utilitatem
meruit expiri. magnifice tam etiā grā cōtemplatō
nis in eo tam exuisionib; r reuelationib; dñi. quā ex sc'p-
tis suis q' sp'alib; erubant sensib; elucescit. Porro mona-
stiorū fruct'. q' p'uidūl ordinauit. tā copiosus r euident
humanis sese i'gerit. oculis. ut null' egeat licet cōmūdari.
Magis aut' eripā quoq; eorūdem multitudine cenobioz.
omil' deinceps genatō certū cape potit' documētum. qm
col' collegit' ad seruitiū xp'i. qui tam multos undiq; pro-

Sicut sermone sup cantica canticorum xv iiii.
 seruus dñi bernardus clareuallensis g'tula-
 tur. ⁊ g'ral agit illi. t'cio quidē reditum ab
 urbe suū. clemētior e celo respexit oclis. q' se re-
 uior tandem uult⁹ arripit. qd' quēuisset rabies leo-
 nina. accepisset finem malicia. recepisset ecclia
 pacem. Tanta ū exultatione ecclā illū gallicana re-
 cepit. ū ū minore uideatur de suo reditu exhibe. quam
 de pace reddita nūnciare leticiā. Vñ ē mirari ipse se
 piq; causari. ^{solebat.} qd' dñi sibi post tā grauē frequētia hōmū
 ⁊ tūmult⁹. uel ab exordio uale faciendum se lo iudicaret.
 ⁊ tanquam de nouo adoriendum sacre p'pōitiū cōsultatio-
 nis. tunc potissimū ubiorib; suis pet' gaudiis. obsequiū
 colectur. Rediens autē pat' sct' ab urbe. ex scōz aploz mar-
 tyruq; corpib; ex enya secū tulit p'ciosa. hant modicum
 hunc sui reputans fructū eē laboris. Intēq; beati cesa-
 riū dentē. quo nam in recepit memorandū. Cū enī in-
 tegrū ei p'dicti martiris capd' g'ci monachi. in q'ru
 basilica repōitū ē exhibent. ut collēt in qd' uellet. da-
 ri sibi petūt dentē unū. Frustra ū aliquōdiū frēt qui
 cū eo ueniant laborantes. cōt'ctū sibi t'here penit' n̄
 ualebant. fractis enī cultellis duob; aut t'ib; quos ap-
 plicauerant. nichilominū adhuc dens immobil' p'matte

bat. Tum ille mandū nobis ait. Nec enim habē pos-
sum' nisi martyr ipse concedat. facta deniq; orati-
one. reuēnt' accedēs incredibili facilitate duob; tu-
lit digitis' qd ferē n̄ ante moueri n̄ potat' instrūcti.

Frēs aut' iherosolimitani templi fidel' militie pro-
fessores. cū noua habē eo t'yr' domum in urbe ce-
pissent' redeunte p̄dicto suo p̄re specialiq; patro-
no. tunicam ei' perimia b̄ndictōne seruabant. Apd
quos eodem anno sacerdos quidam grauissima febre
corruptus' despabilit' egrotabat. Ut aut' omnino defi-
cient' deuenisse uisus ē ad extrema' portari se se iorato-
riū. & p̄dictā beati uiri sup' poni sibi tunicā fecit'. i sola
positus expectatione exitus mortis. Cū subito raptus
i q̄ndam m̄tis excessū. hac ueluti carne solutus. uidē
sibi uisus ē corpus suū eodem quo iacebat in loco er-
anime'. iam circūdatū multitudine sacerdotum. ap̄to
tenentiū libros. & celebrantiū frequial' ex more sollemp-
nes. Cū subito in uultu habituq; p̄dicti p̄ris sc̄i. reuen-
da q̄dam p̄sona p̄diens ex altari. manu ill' iunxit ut
tacerent'. uoce parit' phibens' ne mortuū reputarent.
cuius uitā clareuallensi abbi donauit deus. Cōfesti de-
niq; ad se rediens sanū se repperit'. & qd uidat' fr̄ib; idi-
cauit. Q' q̄dem ut a fidelib; uiris nup' accepim'. hodieq;

sup stes. z i partib; aquitame degul. bñficiū qđ accep.
 sedulo confitet. i ipi pconio cui mico uiuit; Siquis h
 minū mirat. aīadūtat de beato nicholao/ eximium qđ
 ē decorat miracul. i natal' ei annua cōmemoratōne tā
 quā eximū cōindari. qđ impatorem constantinū. abī
 citu quorundam longe cōstituit pūliū deflerit. Hec il
 lud dissimile ē. qđ adnectimus;

Abbas gerard' primū clareualli monastriū. qđ mores
 dī regens. testat' ē nobis uidisse se aliqu' psallentiū
 fr̄m circuire choro. z sic frequē agebat exercitare corpē
 tel. ita ut affectuosiul' z uirili psallēt. qđ reliquū fuit
 uigiliarū. Cūq; die sequēti apđ eū familiarit' causaret'
 card' illū quā oportuerat ea nocte uisitasse psallentes.
 ego ait noct' nūl' horū corpeo gūit occupabar incōmo
 do. s; qđ n̄ potuit corpus. sp̄c uenit. Expauit ille audi
 ent n̄ affuisse i corpe quē tā diu corpeo spectasset obtui
 tu. circūeuntē utrūq; chorū. z dormitantes quosq;
 ut consueuat exercitantem;

Ad multorū aures famā credim' puenisse uiri uene
 nabil' guillmi. qui olī mōtū pessulani dñs. nē uer'
 xp̄i paup' z humil' monachus. degit incenobio qđ grā
 diū silua uocat'. h̄pi relacōne didicim'. qđ dicturi sum'.
 sic ab ei ore cui contigat se accepisse dicebat. In ciui

tate accitanoy que metropol' e' gasconie, miles quida
infirmabat'. Cui cu' infiores corpis partes, arenib; z
deorsu' morbus seuenis occupasset, erat dieb; multu' le
ctulo decubans. n' modica parte p'mortuus. Copunctus
deniq; z confusus de misericordia d'i ad seruū eī cui circū
quaq; tā celebris se se uirtutū fama diffudat. q'cūq;
labore se p'cipit deportari. **I**am p' dies aliqd' p'cellat. p'te
ceratq; n' minus i' fide. z deuotione. cū i' itinere ipō
misat'us hominē mirabiliter satis. z i'firmitati eī subue
nire dignat' e'. z parte' fatigationis. Occurrent' enim
q'dam i' uia. quis nā eēt. aut q' cēderet i'quisiuit. Ac
ceptaq; itineris eī necessitate. ego ait ex parte illi scī
p'clo tibi ut reuertaris. sciens qd' ubi domū uenit sanus
erit. P'suasit illi d'i ut crederet. cui nimirū dispositōne
oīa gerebant'. Rediit rediensq; paulatī recep' eā. q' sibi
p'missa fuerat misericordiam. ut n' prius domū p'rigēt
quā pl' in arie donū p'cipet sospitatus;

Angloy quoq; regina metuldis. tantū huic famu
lo d'i exhibuit aliquū deuotōnis affectū. ut uenien
ti bononiam ex' urbem cū p'plo pedes occurrēt. gra
uida tamē ipā multūq; iam grauis. Que post dies
aliqd' ut parienti tēp' aduenit. tam grauis e' afflictā.
ut tam ipā quā domū omīs deuota eī penit' desperēt.

iamq; omni reliq; subpellectili paupib; z ecclis delegata.
 uestis etiam regia pareat in qua sepeliret. tanqua pcin
 morita. Cu subito recordata hoil di. z nom illi inuoca
 plena fide. in ipa pcin inuocatone sine piclo partu
 edidit despatu. Hec distulit legatu destinare fidelem.
 pque grial ager celi subuictori. ipsu sic natu pueru ni
 mico natu ei appellans. Ver ille quotiens tale aliqd co
 tigisset. audire n min humili. qua iocude refutant
 dice cosueuat. Hoc eni in sic imputadu. sic ei qui con
 sciul omno non fuit;

Monastio cui nom e bellauallis. ppe urbem csopolim.
 ho qdam ademone uerabat. mira eo instigante facies.
 mira loquens. Post multas igit orationes frim cu im
 pbe psistet illa nequitia spal. recordat e ue^{ne}abil abbs
 loci illi. hodieq; supstel. habe se stolam q aliq diu beatus
 pat usul fuerat. ioblatone hostie salutaris. Hec cun
 ctat culit pcin arma potentia do. fiducialit q; agglu
 e inimicu. Vix lim attigerat cellule in qua miser ho
 iacebat. cu subito malignu ille horridil uocib; uictu
 se pfites. en inqt egredior recedo pcin. mane ultra non
 polla. Respondente aut abbe p nom diu. z ipi beati
 uiri mictu cuius hec stola fuit. tibi pcpio eri ciciul
 ne mozeris. cotinuo demon fugat ab hoie. homo a

demone libatus ē. Quis atq; n̄ p̄cōse forsitan exultat
set¹ usq; adō sibi sp̄c eē subiectos ut cedent¹ z absent¹.
Verum ille abbe ip̄o nunciante nil mot¹. mag¹q; sub
sānans eos quos uidebat magna sup hoc āmiratōne mo
uū¹. hec eadem uerba respond¹. Quid ni facile nos diuo p̄ua
luissēm¹ in unū. **A**euit illū eicē potuit d¹. p̄serti cum
ego ut dicitis soci e idat¹ sū z adiutor; **H**uimōi nēpe
responsis. i huimōi reb¹ sepi utebat¹. **N**ouat siquidem
uerus z uerax n̄ ostentator s; emulator humilitatis. effi
caciū¹ distia dī posse hōib; qd̄ stupebant obliqua qdam
z artificiosa obiectione. quā apta excusatione. q̄ humili
tate mag¹ p̄dicabile p̄ferendo estimationē n̄ minuet
hominū s; auget. **V**n̄ quodā loco ex p̄pa loq̄s experientia.
uer¹ inquit humil¹ uil¹ uult reputari n̄ humil¹ p̄dicari;
Illud quoq; notissimū fuit. qd̄ adhuc i carne degen¹. ap
paret aut̄ in sp̄u fr̄i cuidam obit¹ sui p̄nūciauāt diem.
Infirmitatē nouitiū¹ qdam fr̄i clarauallē. bone cōsulti
onul. z bone indolis ad olecent¹; **H**ec longe ab erat di
es qua p̄t annūā ex more p̄bationē nouū induēt ho
minē. si n̄ p̄ul hominē exuisset. siqdem cōsumat¹ i bre
ui. expleuit tēpa multa placita enī dō erat aiā illi. **Q**nto
q̄ die ante ultimū diem suū uisitāte se fr̄e gerardo.
q̄ hodie abbs ē monasterij longi pontis. idē nouitiū ex

94
hilar' plimū. int' alia spirital' grē ubi. ecce inqt q̄nta
die moriat; hodie enī in pat' n̄r dōn' abbas apparu
it cū multitudine monachorum. ⁊ blanda cōsolati
one refouēs. q̄nta die moriturū me eē dicebat. Erūt ser
mo int' fr̄s. ⁊ antequam impletē^r dimulgatū ubū. Ex
spectabat' ab oib; dies illa' s; multo mag' ille beat' in ex
pectatōne sua fuit. **I**am dies q̄nta inclinabat' ad uel
pam. illi aut' spirit' magis ac mag' eleuabat' ad dn̄m;
Oemū circa horam. xi. in ip̄o mortis agōne pōrtus.
obducto. p̄sul ut assolet lumine oclōz ⁊ nemini iā
intēdens. ad exitū festinabat. **I**nterū uisitans eū pat' sc̄s.
uelud ab alto sōno reuocat. n̄ in salutariū abire p̄mittit;
ad cui' uocem ap̄iens oclōs. mirū in modū facie sere
na aliq̄ndiu itendebat ī eū. **Q**uābām om̄s mortalem
hominem immo iam morientē eacēn' triūphare de
morte. ut in ip̄o mortis articulo exultaret in gaudio.
pulcherrime nob' eribens ill' poete. **I**ncipe parue pu
er risu cognosce mrem. **T**unc uero con
solans eū pat' beat' nich' timere iubet. s; recto p̄tin
cur su ^{per} tinge ad dn̄m ih̄m. x̄. ⁊ offerre ei hūmīlem
paup̄s sue familie salutationem. **A**d hanc uocē q̄
potuit capitis inclinātione. ⁊ motu am̄iēs labiorum.
it̄m clausit oclōs. ⁊ eadem hora ī pace quieuit;

Multa quidē huic di famulo reuelata p̄ sp̄m̄! multa
sine reuelatōne mirabiliter ab eo dicta cognouim̄.
ex quib; exempti gr̄a pauca subnectim̄.

Cū eēt alicq̄n pat̄ sc̄l̄ in urbe nouiom̄siū. in domo
ep̄scopi symōis! adduct̄ ē ad r̄ū heruetiū de bangence
io puer ad modū gratōsus. ortus ex regio sanguine. ⁊
p̄dicti ep̄i nepos. De quo sequēti nocte famulo suo xp̄e
ostēdit. qd̄ erat post tempa multa futurū. Siquidē ui
debat sibi tāquā imissarum celebratōne. anglo cuidā
pacis osclm̄ dare. qd̄ ad puerū deferret̄. Hec dubi de re
uelatōne eūdē heruetiū renūciatm̄ sc̄lo! ⁊ futm̄ alicq̄n de
uotū. ⁊ famulū p̄mittebat. Que p̄missio ad eo celebris
extitit ⁊ iulgata. ut ip̄e q̄ herueti nob̄ postea faceret.
ad olefcenti sibi ad om̄s arguentis conscientie stimulos
semp̄ occurrere. ⁊ possibile eēt ut post uiri sc̄i tale p̄missū.
in sc̄lari habitu moreret̄. Hec fraudat̄ ē aspe sua. Si
qd̄e uenerabil' gualeranni urlicāpi cenobii p̄m̄ abbs. mo
nachū il ~~lum~~ fecit. ⁊ anglico finet̄ officio
pacē q̄ eroze p̄r̄ sc̄i suscepit. cōmunicauit heruetio. Cui
tal' post modū apparuit cōsulatō! ut tali dign' oraclo iude
tur. Nā ⁊ p̄dicto gualeranno ī regimine monastii urli
cāpi ille successit. ⁊ nouissime obitū suū imminente sa
n̄ adhuc ⁊ ī columis. eodem gualerāno p̄ reuelatōne sibi

annunciante p̄scunt. atq; predixit

Et qđ addim huic simile fuit. Patrem sc̄m finel parisi-
 onum aliquñ pagratē. ad ip̄am diuicē ciuitatē ep̄c stephan̄.
 ⁊ ceti om̄s qui parit̄ aderāt. obire rogātes n̄ potant ob-
 tine. Magno siquidē zelo n̄ causa grauis urget. cōuētū
 publicos declinabat. Cūq; uesp̄e ut suū alias ordinasset.
 mane ubi p̄mū locut̄ ē fr̄ib; dice iūbet ep̄o. qđ parisiū
 ibim̄ ut rogasti. Cōueniente ḡ clero admodū copioso.
 sic semp̄ ab eo solebant erpetē ubū dī. continuo tres ex
 illis cōpuncti sunt. ⁊ cōūsi ab manib; studiū aduere sa-
 piē cultū. abrenūciantes sc̄lo. ⁊ dī famulo adherentes. Q̄-
 rū ille p̄mū intuel̄ cū subito int̄ loquēdū surgēt. petēt qđ
 uestigia ei. inclinauit se modice ⁊ fr̄i cuidā p̄p̄i assidūci
 in aure locut̄ ē dicens. Istū ego sic n̄c uideo uenientē.
 nocturna uisione p̄uidi. p̄p̄t quē dñs nos adduxit. Q̄
 nimirum nouit̄. in om̄i postmodū puritate ⁊ deuo-
 cione conūsat̄. pl̄imūq; accept̄ dō ⁊ hōib;. i. clarauit
 le p̄ annos aliqđ beato fine quieuit.

Apparuerunt aliquñ uiro dī i. trecentiū urbe pōito.
 uenabiles ei filij. iā quidē carne soluti. galdricus
 ⁊ gerard̄. quoz al̄ ḡman̄. al̄ auūcl̄ ei exercitāt. Cūq;
 uelud accelerātes ocl̄ p̄ciāsurēt. reuocāti ⁊ recine uolen-
 ti. respōdebāt. eū dū sibi p̄fr̄e ganfrido monacho q̄ eorū d̄m.

~~_____~~

a prima cōuersatione socius. Itēnne satis in multis ce
nobis existuendis militauit dō. Continuo pat̄ exercitū
fr̄ib; accelerari iubet. ad monast̄iū ueniēs. ip̄o die sicut
eū pdixerat. eūdem gaufridū iā p̄itū reppit. Ier̄m̄s.

Insensū aliquū rex francoꝝ senior lodo uicus quib̄dā ep̄s
regni sui. suis eol sedib; ⁊ ciuitatib; exturbauit. Vñ etiā
hic uir reuendū pl̄res sc̄pl̄s. peorū pace laboran.
q̄rū hodieq; exemplaria pseuerat. Accidit aut̄ ut p̄sente
eodē pat̄ sc̄o. ep̄i multa idignationē regis flectē cupientes.
cota humilitate p̄strati. solotecū eī tenent uestigia. ⁊ nec
sic grām optinent. Quia ex re uir si religiosa animosita
te p̄mot. die altā regē durū increpans. qd̄ spreuisset dñi sa
c̄dotel. libe quoq; denūciauit qd̄ eadem. nocte sibi fuerat
reuelatū. hec inq̄t obstinatō. p̄mogeniti tui philippi re
gis morte multabit. Vidi enī te cū iuniori filio lodo uici
co. ad pedes ep̄oz q̄heri cōtemplera. inclinatū. ⁊ p̄tū itel
leri philippo celerit̄ facto de medio. p̄lodu uici substitucō
ne eccliam quā nō opp̄m̄s rogat̄m. Qd̄ quidē n̄ longe p̄t
miserabil̄ calus impleuit. Et decedūte philippo. eḡ pat̄. ut
is qui felic̄ hodie regnat. lodo uicus iunior ungetur;

Fidelissimū p̄ncipē teobaldū comitē in magna t̄bula
tōne p̄batū. n̄ minū mirabil̄ quā misericordit̄ dñi
libauit. Is nimirū potentissimū ⁊ sc̄d̄ a rege. diuiso

96
et in insulis tenet in regno francie principat. totus cum elemo-
sinis dedit. et studio pietatis intentus. omniumque servorum dei. et
specialiter bernardi clarenallensis. amator devotissimus
erat. Quae eatenus impugnari et affligi passus est. ut re-
ge pariter et vicinis potentibus. fere cunctis committentibus.
adversus eum. usque adeo de eius evasione desparet. ut plumbice
quae insultaret iam religioni. pietati decheret. elemosinis
derogaret. Monachi et communi iuciles eius milites et balista-
rii dicebantur. Hec in apud extraneos. et in ipsius quoque civi-
tatis. et castellis eiusmodi iam blasphemie personabant. Veni-
tque congregatis aliquando episcopis pluribus. aliisque personis presente etiam
iureo dei. dum super his agerent. et colloquerentur. episcopus quidam eo
tempore auctoritate. et opinione prudentie.
celebrissimus aiebat. In manu regis est comes treobaldus.
non est qui possit eruere. Respondente alio quodam antisti-
te. est qui possit liberare eum. multum ille miratus. quod non
crederet posse. querebat. Veniunt audientes quod potest eum eripe
quod omnia potest dei. non parum sub stomachis. potest inquit si ma-
nifestum appareat. si clavam teneat. si hinc in percutiat. et
hactenus ista non fecit. In tanta ergo desperatione cum predictus
principum vehementer urgent. extranei qui cum impug-
narent quod ab eo defecant. omnes fere homines sui. non minus
illum affligent. pauci qui redire uidebantur. ex aliorum

defectu ipsi quoque suspecti. Lingonensis episcopus godofridus
frequenter et familiariter dei hominem consulebat. quoniam sibi
dominus super his reuelaret. Cui ille cum iam sepi respondisset.
nichil sibi apparere nisi tribulationem. super tribulationem. de
mum aliquando iociscitanti ait. quod quanto in se par erit. Sane
ultima die quoci mensis reformata est par. ipso quidem et ora
te et operante. ut non est ambiguum et potissimum studio
simul et merito. pessimum illam principem actam gravibus imminet
tibusque periculis liberatum.

Post annos aliquod inter eundem regem francoz. et gau
fridum comitem andeganensium exercebantur iniuricie
graves. Causa erat quod virum nobilem gerardum.
demonasteriolo rege prohibente in minutissimo opido
comes obsides. comprehendat cum uxore et liberis ac propinquis.
ipsamque diruerat munitionem. Tractabat ergo vir scilicet
de reformanda pace. multis quidem ad hoc ipsum episcopis et
principibus congregatis. Cum subito comes ille amaritudi
nis felle commotus. salutatos omnes reliquisset. equo insi
sit et recessit. Confusus demum omnibus. iam convenit in
desperatione pacis soluebat. et predictus gerardus acce
dens ad hominem dei licentiam postulabat. velud in
mortem et carcerem rediturus. sub obsidibus enim ad collo
quium illo erat adductus. Cumque vir domini consolata

97
re^o eū^o grauius ille flet^o z emulat^o. meā inq^o nimis
doleo sorte. meos om̄s lugeo parit^o mozturol. Cōpā
sul itaq; uir beat^o ne timeas ait. certus esto q; si
t. tuusq; subueniet. idq; celerē quā ualeas ul spate,
siquidē recordat^o uisionis quā uenisset ad id colloquū
uidat^o tanquā lecturū se se euāg^olm. a scō mala
chia petē benedictōnē. confisus ē pacem sine dubio
puenturā. Hec dū getard^o ule lūm dom̄ attigat. a fa
cie ei egrediens cū subito quidā occurrentis redire co
mitē nūciauit. O irati om̄s. tā celerē audite pmi
sionis effectū. Eadem z eūj hora comes redit^o z parit^o
par despata puenit. Erat autē idē comes p eodem ne
gocio er mandato sūmi pontificis anathematis uicis
inodatus. s; absoluedus humiliari ut debuit. ul sup
culpā hoc fateri suā penit^o recusauit. Mag^o autē ut
erat plurimū animosus. dīm sibi culpā euismodi nū
quā remitte impcaba. s; innocentē se reputans. z
iuste ligatū. Quā obre discessit pat^o sc̄l n̄ parū t^oti
ab illo. dicens ei siquidē littal nouat. in qua n̄sura
m̄sul fueris remectet^o tibi. Eadem autē die causantib;
sup hoc impbitate psonis quib; dā. z pncipem illū gū
ter errasse dicentib; accensus zelo dī famul^o aiebat.
Grauē sacis h̄ temeritas puniet^o. fieri om̄ino non

potest qm hoc eodem anno comes ipe aut moriatur
aut euidentē aliā diuine indignatōis sentiat ul
tionē; hoc ūbū rerepī reralis audiere n̄ pauci.
Quod tā celerit̄ ē impletū ut comes idē infra diē
quintūdecimū moreretur.

Ingressus aliqui seruis x̄ germanie regnū festina
bat ad partes moguntinorū pacē reformatus. iter
regem lothariū r̄ p̄decessores ei henrici regis nepo
tes. cōradū scilicet q̄ lothario postea successit in
regnū. r̄ fredicū patrē huius fredrici. q̄ post cōradū
electus optinet hodie p̄ncipatū. Venabil̄ autē me
tropolitān mogontinorū albertus honorabile q̄ndā
clericū noīe masculmū uiro dī obuiā misit. Hic ḡ
mascelm̄. cū a dño suo missū se eē diceret ad seruendū
ei paul̄ p̄ntiuit eū uir dī. ali inq̄ dñs ad sibi serui
endū te misit. Expauit teutonice r̄ mirat̄ qd̄ dice
ueller. firmit̄ assererat a dño suo moguntino se se ar
chiep̄o destinatū. Contra seruū x̄. falleris aut. maior
dñs ē qui misit te x̄p̄e. Tum demū intelligens hō
quorsus uellet uibrare sermonē. putas inquit quod
monachus fieri ueli. Absit amē. nec cogitauit. nec
ascendit sup̄ cor meū. Nichominū tñ r̄ueniente illo.
dī famulus affirmabat oīmodis fieri oportē. n̄ qd̄

96.

ipse de se cogitauerat. s; qd de eo disposuerat. Scilicet in eodem
deniq; itine conuersus ad dnm. scilicet ualefecit. et cum alijs
pluribus; iustitiam. honoratissq; personis qd collegit eo tempe ser-
uus. x. ipse q; sic sibi predictum fuerat secutus e eum.

Henicum quoq; germanum regis francoꝝ qui beluacensem
sem hodie cathedram ornauit. non dissimili dñs conuersio-
ne mutauit. Accidit uenit ut uenient idem henricus ad hominem
dñi. super quodam seculari negotio locutus. conuentum etiam firmum in-
stituit. eorum se se orationibus; commendaret. Cui patet scilicet inter-
uerba scilicet exhortationis. confido aut in dño. nequaquam in eo
te mortuum in quo nec potuit ei. s; uelociter expulso ipso p-
batum. quantum tibi istorum prosit oratio quam expectasti. Quod eodem
postmodum die. non absque multorum admiratione completum est.

Ludetanti iuuenis conuersione cenobium omne exultatione.
lugentibus; aut socijs; ac familia omnium ac. Repletum.
si mortuum illum cernerent euulante. precibus andreas quidam
parisiacensis. henricum ebrum. henricum uociferabatur insanum.
non conuersum. non blasphemum parces. Contra sane idem henricus
puli potissimum conuersione dei hominem dare operam precabatur.
Cui uir scilicet audientibus; multis dimittite aut hominem in aia
enim ei in amaritudine est. non pro eo multum sollicitus. s; quod tu es stultus.
Cumq; amplius spe concepta henricus instaret. ut loqueretur an-
dree. seueri intuitus eum uir dñi. quod hoc est ait. Nunc non iam dixi

tibi: q̄p̄ cuius est ille. **A**ndreas audiens hec. siquidem pre
sens erat ⁊ ip̄e. sicut plurimū īprob; erat. ⁊ a sacra
conuersione uehement̄ abhorrens. talia secū ut postea cō
fessus ē nobis. tacita cogitatōne uoluebat. **I**n hoc nūc
scio falsū te eē p̄phetam. hoc enī certū sū. q̄ locut⁹ es
uerbū ⁊ n̄ fiet. hoc t̄ ego coram rege. ⁊ p̄ncipib; incele
bri q̄cūq; cōuētū īpperare n̄ parcā. ut tua om̄ib; falsit̄
innocescat. **S**ecū mirabil' d̄s in cōsiliū sup̄ hominū
filiol. ridēt̄ eoz uana conamina. ut p̄p̄tium suū q̄n.
⁊ quom̄ ip̄e uoluerit impleat. **S**iquidem die altā ibat
andreas mala om̄ia īprecans monastio | ubi dn̄m suū di
mittebat. ip̄am quoq; desidans ualle fundit' subruū cū
habitorib; suis. **H**ec parū moti sunt. ⁊ mirati qui p̄
dictū uiri sc̄i de ip̄o audierant uerbū. cū talit̄ uidet'
abire. S; n̄ diu pusillanimitatē eoz ⁊ fidem modicam.
temptari passus est deus. **I**ta t̄m die p̄cedens ⁊ repellens
quodā m̄ grām d̄i. nocte prima uictus. ⁊ quasi uict⁹ tra
hente se ⁊ uifacientē spū d̄i. diem expectare n̄ potuit.
S; erurgens ante diluclm. uelocit̄q; ad monastiū rediēs.
altm̄ nob̄ laulū. ul' magis de saulo paulū altm̄ exhibebat.
Hec ceteros quos de uana cōuersione hui' sc̄i. p̄missū
um serui sui. ē eripuit. ⁊ de partib; flandrie. multi aliq̄n
nobiles. multi sapientes ⁊ licitati uiri. sub ip̄ius magistrio

99
sacram. p̄fessi sunt seruitutem. Quorum p̄mus uide-
batur gaufridus ille de perona. qui post modū i claraual-
le p̄orū officio functus ē. ⁊ defunctus in eo. In quib; euident̄
tissime uident̄ euāglicū illud impleri. multi dicēt uobis. ecce
hic ē. ecce illic. Plū; enī p̄suasionib; actū ē cū eis. ut aliā
maḡ elige p̄fessionē. ⁊ loca alia debuisset. donec occurrit
dī famulus iā p̄pe disp̄s. ⁊ in ūbū gr̄e q̄ procedebant de
ore ei. p̄stina om̄s esitacō facta de medio. ⁊ oīum parit̄ i
ip̄i consilio irrefragabiliter ē firmata uoluntas. Quod q̄-
dem factū ē n̄ sine subita. ⁊ penitus inspata quorūdā
ex ip̄i mutacōne animoz. Veniq; cū iā dī hominē sequer̄
p̄dict̄ ille gaufridus. ḡuissima cepit temptacionē pul-
sari. Incurtus aut̄ illū unū et̄rib; q̄d ē inq̄t. q̄d facies tua
ext̄minata. ⁊ tristicie quodā nubilo ḡuit̄ obuoluta ui-
det̄. Cui gaufridus. scio inq̄t scio. q̄d nūquā āplius let̄
ero. Qd̄ ūbū cū ad dī famulū idē fr̄ sat̄ anxiū reculit; ⁊
uidens ille basilicā p̄pe uia p̄quā gradiebant̄. dūct̄. ⁊
inḡssus orabat. Cecit̄ aut̄ foris p̄stolantib; gaufrid̄ ille
tedio ḡuat̄. sup̄ lapidem obdormiuit. Demū cū ambo
parit̄ surrexisset. ille de oracōne. ille de sopno. apparuit
idē gaufrid̄ tū iocundior. ⁊ hilarior. cecit̄. quātū t̄stior
p̄us. Cūq; ei p̄dictus fr̄ ūbū mesticie q̄d locut̄ fuerat
amicabiliter inpparet. ⁊ si tunc inq̄t dixi. nunquam

amplius letus ero. s; nē dico nūquā apli tristis ero;
dem quoq; gautridus pmo tēpe tyrocinū suū p patre suo
uuro nobili & potenti. quē in scō reliquerat filiali pietate
solicite. p̄rem sc̄m pro ei cōuersione rogare dñm affe-
ctuosē exorabat. Cui uir dī. ne timeas inq̄. ego illū p̄ba-
tū monachū manib; meis in hac claraualle sepeliā. V-
trūq; secutū ē. & p̄fect⁹ monachus factus ē. & a patre
scō sicut p̄dixerat ip̄e in claraualle sepultus. Tanquam
enī mori illo absente n̄ posset. quinq; mensib; infirma-
tus & eberrimum. imo cōtinuū in se ip̄o responsū mor-
tis habens. sustinuit donec pat̄ sc̄s rediret. qui ut olim
p̄miserat eū traderet sepulture.

Regina francie supradicti ludouici iunioris uxor.
plures cū eo fecerat annos & sobolem n̄ habebat.
Erat autē uir sc̄s apud regem p̄quadā pace laborans &
regina contrariū uidebatur. Cūq; eā monēt desiste cepit &
regi suggē meliora. inq̄ loquēdū cōquari illa cepit sup
sterilitate sua. humilit̄ rogans sibi partū obtinē a dño;
at ille; si feceris inq̄ qd̄ moneo. ego quoq; p̄ūbo qd̄ po-
stulas dñm exorabo. Annuit illa & pacis n̄ tardauit
effectus. Quia reformata p̄dictus rex. nā ūbū ei regina
suggesserat. a uuro dī p̄missū humilit̄ erigebat. Hoc
autē tā celerit̄ ē impletum. ut cca idē tempus anno alto

eadem regina pepererit

Dom n̄ abbas rasmardus cisterciensis quē ex claraualle allūptū pat̄ sc̄l ut filiū āplectebatur. ⁊ reuēbatur ut pat̄rē. ob quorū dā monastioꝝ ordinationem pūcie partē intrauit. De quo uir dī in claraualle cōsistens. dū fr̄i cuidam loqueret̄. subita īspiratōne p̄mot⁹. dicit aut cisterciensis aut mortuus ē aut in primo mortuus. Hec parū fr̄ ille mirat⁹ ē audiens ūbū. magis tū obstupuit cū eiusdē abbas post dies paucos audiret obitū

Eodem anno quo de hac uita pat̄ sc̄s. Inuenerat eritū. tres adolescentes de primo oppido qd̄ barri dī sup̄ albā monastiū clareuall̄ gr̄a conuisionis intrauerant. Quorū terci⁹ suadēte maligno aduocatum ē reūsus. Qua erit p̄ duob; alijs magis solliciti fr̄es. ip̄s quoq; p̄sentib; p̄ri sc̄o sup̄ hoc loquebant̄. At ille intuent̄ ī eos. hic inq̄t. in illa ūquā temptatōne laborabit. hic ū multa. s; tam̄ p̄ualebit. Vtrūq; sicut audiui sic uidi. Adō ut frequētius alti obicem̄ cū aliquocien̄ ītēptatōne pene deficit. ⁊ incipet iā abire. īpossibile ēē ut uiceret̄. quē uir sc̄l dixerat nulla temptatio

Per noctabat aliquñ dī famul⁹. Ine uincendum; in oratione in suo clareuallensi cenobio cōstitutus. ⁊ s̄ uita intentione dūm p̄cabat̄. Contigit aut̄ eadem

hora paupem quādam. et uere paupem spiritu in cella ho-
pitiū mori. Cui animam cum uocibus canonicis in celum de-
ferri patet sanctus audiuit. et interrogatis matris fratribus qui
affuerant illam fuisse horam obitus eius copit. qua predicta
audierat in sublime tendentium uoces;

Cum beatus episcopus malachias cui uita uirtutibus
plena uir sanctus studiose describit. iuxta desiderium
cordis sui in claraualle beatam celo animam reddidisset.
offerens per eius transitum uenabilis abbas hostiam salutare.
gloriam eius domino reuelante cognouit. et eodem inspi-
rante sacrificio iam expleto. formam mutauit orationis.
et collectam intulit quam ad sanctorum pontificum celebritates.
non ad commendationes defunctorum pertinet. ita dicens;
Deus qui beatum malachiam sanctorum tuorum mitis coequis.
tribue quod ut qui preciose mortis eius festa agimus. uite
quoque inuenerunt exempla. Deinde reuerentem accedens.
sacra eius uestigia deuotissime osculabatur. Modum cum aut
seriem uisionis. nec cuiquam apud nec in eodem episcopi uita de-
scribere adqueunt. hoc tantum respondens cum plurimum super
hoc rogaretur. nimis ad propria sui ipsi pertinuisse personam.
Hec sane dubium plura eum similia occultasse similitur.
quocumque uidelicet passus est dominus occultari. Nam et uiridunum
aliquando quod est ciuitas lothoringorum cum ad tumultum reuen-

illimi uiri abbici epi ostiensis nouit ante defuncti.
pcomendatione ei sacrificium laudis offerret. collam si
milit infine mutauit. De quo tū qd uidisset. n̄ iter
rogatus ē. n̄ cōfessus. cū sine certa reuelatione id fe
cisse minime uideat.

Super his que ad grām p̄tinent sanitatū tā mul
ta sup hē famulū suū opat̄ ē d̄s. ut in eo quoq;
uidetur exhibe. qd de ip̄o ioh̄s euangelista si om̄ia sc̄be
tentur ne ip̄m quidē mūdū cape eos qui scribendi fu
erant libros. Cet̄m nos saltem pauca de pl̄ib; exēpli

Castrū uillariū acole uocāt qd **I**grā p̄ferimus.
Caclaraualle ut aiunt sermiliaris distat. Vbi
mulier p̄gnans temp̄ om̄e t̄suerat pariēdi. 2 aliquā
tis m̄lib; iā decursis. cū nec dū parēt apli mirabat̄.
Cui eo usq; dilat̄ ē part̄. ut tā sibi quā cet̄is quibq;
uicinis pocul̄ morb; uidetur. nec iā credēt̄ p̄gnans
ēē. s; timent. Quis enī credē posset. infantulū an
no integro uiscerib; tenet; posse mat̄ul. Despara
g mulier. ad monastriū uiri dī ducit̄ sic se habens.
Silit̄ ad portā misera. 2 portari fr̄i causa tā misera
bil̄ icimatur. Rogat̄ ille. 2 iaudito cōpassus icōmo
do. suplex adyt̄ pat̄re sc̄m. fidelit̄ ei necessitatē idi
cans mulieris. fidelit̄ ex pl̄s negociū suscep̄te lega

tōnis. Et omnia diuine legatōnis opatō. mirabi-
lī acceleratī. qđ mirabilī tardabat. Tanquā enī
hoc solū cātope nascitū expectauit itans. hora ea-
dē femina pepit. ⁊ p̄cūte remedio. rediēs fē ille
incōmodū qđ munitauerat non inuenit.

Alio tempe in tritorio antilio docti apud oppi-
dū qđ cona uocatur. mulier qđā mirabilī
laborans p̄cūtabat multīs dieb; qđ uenisset fili' ut
q; ad partū. ⁊ uires n̄ habet parturient. Cūq; su-
p̄uenisset int̄m seruū. ⁊ postulanti b̄ndictionē.
aqua b̄ndictā misit. Gustauit mulier. ⁊ cōfestim
nat' ē puer. Quē uenabilī pat' gaufrid' carno-

Icēsus baptizauit. bernardi nomē iponēs.
In eodem itinē ⁊ in tritorio eodem. dū febricitaciū
multitudo sicut ubiq; solebat. adī hoīe panem
petent b̄ndictū. gerard' qđam clericus ex castro cui
nomē ē clamiceyū. male sciol' ⁊ sublannāl fidem
pphī blasphemabat. In ipīs aut' ūbīs blasphemie
grauissima febre correptus. usq; antiliodox abeūtē
seq' coactus ē uirū dī. ⁊ penitentiā agent' apud eum
ipām cui detraxerat. multīs optinuit p̄cib; b̄ndi-

Tam multīs ū gustata eīmodi. Sectionem.
b̄ndictō reddidit sanitatē. ut solū dī cui hec

uirtute fiebant. posset hec noticia cōphendi.
 Vidim̄ imeldensi tritorio militem deuotissimas
 refectū iuro dī gr̄al. qđ ad p̄mū gustū panis ab eo
 bñdicti plenā recepit sospitatē a febre quartana. q̄
 sic grauit̄ laborauit̄ m̄sib; ferme decē octo. ut
 in hora accessionsi quasi frenetic⁹ nec mat̄ē agnos

Virū quoq; uenerabilē gerar. Sceret suam.
 dū leuonicensē ep̄m testantē audiui. iuuenē
 quōdam de familia sua letalit̄ in capite sauciū. cū ia
 cēt spūmāl. r̄ impos̄ m̄tis. i. nulla sibi in os buccella
 panis. quē bñdixit̄ hō dī. tā cele. tē sensisse uirtu
 tē. ut icolumis surgēt ip̄a hora

Neq; illd̄ tacendū qđ ip̄am quoq; panis substantiā ab
 oīm corruptōnis iūria eadem bñdictio uendi
 cabat. adō ut plures uidim⁹ q̄ p̄septennū r̄ ultra. eo
 dem seruauant̄ panes. nec colore nec sapore mutato.

An̄te hos paucos dies uenabiles abbes gerard⁹ r̄ hen
 ricus. de suecie partib; uenientes dū sup̄ his cōfer
 renus. testati sunt nobis panem ante annos. xi. ei
 bñdictōne signatū. manē apđ se p̄mit̄ incorruptū.
 Hec dissimilem apđ aliquos nr̄m usq; hodie nouim⁹.
 r̄ alios multos credim⁹ eē repositum.

Et nē idoneū satis. r̄ euident̄ hui⁹ testimonium

profetam. Vir magnus et magnifice honorandus
danorum archiepiscopus heshilus partem nostram unico uene-
rabatur affectu, unica deuotione colebat. Hec con-
tentus est in filiis eum uide, cum nouum cenobium exstru-
isset, et impetrasset ab eo desiderium sacre congregatio-
nis gratiam. Preualuit apud eum desiderium uehementer, ut
homo tante auctoritatis, et inuisibilis in terra ecclesiasti-
ca quam seculari auctoritate singulariter potest, expostis
suis omnibus; etiam semetipsum periculis multis tradidit et labori.
Nam de expensis dicitur non est magnus, quamuis eundem au-
dientem prestantem, quod expedit iustitiam ipso argenti mar-
cas apostoli quam sercentas. Venit ergo clare ualle persona
humilis, et sublimis, que a finibus terre non curiositas au-
diende sapientie, sed fidei, et eius, et plenitudo deuotionis at-
traxerat. Vbi quicquid fleuerit, qualiter se se non in erga
eum que tam unice suspiciebat, sed etiam minimos fratrum
quoslibet exhibuit, non est facile dictum. Seruum reditum
ad propria ut benedictum ad famulo panem referre possit,
et diu ei conseruare, humano sensu percipit, ut in chaba-
no requiritur, sic solent qui maria conseruare panem
referre bis coctum, sed amabilius arguent in hac parte
fidem eius modicam inueniri, itane inquit non potest ben-
dictio ipsum panem, magis quam recoctio conseruare. Et

n̄ ac queuit b̄ndice illū s; communem sibi panem p̄
 cipiens exhiberi b̄ndixit ⁊ dixit. *Ecce h̄c tolle tecū.*
 nich deinceps de corruptione sollicitus. *Tulit ⁊ ad suos*
 p̄ multa quidē maria p̄spe rediens usq; hodie gloriatur
 fidi sue defectū euidētissima rei ueritate deuinci. *Hec*
 enī passus ē patris sc̄i n̄ uisitare sepulchrū; nec mi-
 nus n̄c ḡafficit. nec min⁹ quā olim in uiuente
 cōfidit. nimirū quā fuerit ut uere oīno n̄ ambigit.
 Confessus ē nobis de pane quē retul. qd̄ nunc usq;
 cū iā t̄cuis ann⁹ transierit. ulesum eū beati uiri fi-
 des ⁊ b̄ndictio custodiuit.

Narrauit etiā nobis idem uenābilis antistes mi-
 raculū dignū memoria nup̄ factū in cenobio
 qd̄ ut sup̄ meminim⁹ in t̄ra sua ip̄e fundauit. *Erat*
 inqt̄ ī regione nr̄a ad̄olescent nobil̄ meus quoq;
 sc̄dm carnem p̄pinquus s; ob multa sua flagicia mi-
 n̄ car. *Correptus autē grauissima ualitudine uir*
 impetuit uisitacionem meā ⁊ p̄ manū meā ad p̄di-
 ctū sese cōtulit monastiū. *Vbi cū maxima cordis*
 cōpunctōne renuncians sc̄lo. p̄ dies aliqd̄ in humi-
 li ⁊ fidelissima cōfessione p̄sistens. magis ac maḡ
 eadem eḡitudine laborabat. *Qua demū inualescē-*
te exitū sibi imynē cognoscent. abbas ⁊ fr̄m p̄sen-

tiam miro amplectebat^r affectu^m mira eos deuotione
monebat. ut spūalia arma corripere. eg^rstia^m pec-
nus aīam sibi cōmīdatam. efficacit^r p^rectur^r. et er-
biti fidelit^r necessariū p^risū int^r iminentiū hostiū
crudelissima tela cōductū. Cūq; in hui^modi sup-
catōne diuini iā sac^ritū munit^r. et de eorūdem seruo-
rū dī patrociniō. et dñi mis^ratione p^rissima deuotione
p^rsumens. ac p^rinde cōstantib; omib; multā sue salutis
relinquē fiduciā eripasset. offerebant frēs p^rcōmenda-
tōne aīe ei quā deuotiss^{ime} poterāt dñi corp^ris hostiā salu-
tarem. Cū subito inimicū humane salutis ex eodē sic
indubitabile eē uidet^r libatōne aīe. quā ex multis die-
bus irrepabili^r se se occupasse credebat. irā magnam
cōcipiens. eādē^{ir. am} p^rmittēte dō crudelit^r nimis exercens.
unū efrīb; repētinō furore p^rualit. Clamabat g^r horren-
dis uocib; mis^rabil^r hō. et uir mltorū manū tenebat. De-
mū cū maximo quidē labore al^rportat^r. et i^r lectulo religa-
tus. tā sua quā astantiū mbra dentib; appetens durissime
uerabat^r. nō ulla quā p^rus nosset lingua. s; noua quadam
q^rā astantiū q^rsq; nouat^r loquebat^r. Et cū nich^r qd^r dicēt
intelligerēt. tā libe^r cū et sine offendiculo nō incōtinual
eū audiebāt eodē uocel. ut i^r dubitant^r crederēt qd^r lingua
aliq^r loqueret^r. Post aliq^rtal^r g^r horal^r cū uehēm^r cōfusi

fr̄es q̄d agē possent an̄ie cogitarent. un̄ ereit salubre
 cōsilū dño insp̄itate cōcipient. facta pignora ame ip̄o
 n̄y ibidem cōm̄data. uidelicet de capill' r̄ barba. r̄ unū
 dētē dñi mei sc̄i bernardi aff̄eri monet. r̄ ei pectori sup
 poni. Quod ut factū ē. ḡmanica lingua p̄ os illi cepit hor
 rēdit uocib' neq̄ sp̄e exclamare. tollite tollite amonece ber
 nardum. Et dicebat. heu quā honorosus fact' ē b̄narde q̄m
 ḡuis. q̄ i tollerabil' fact' est in. Cū hec r̄ similia aliq̄dū cla
 m̄ant loquētur. factū ē breue silentiū. r̄ subito fr̄ ille dño
 misertante purgat' apuit ocl̄os suos. ac uelud de graui sop
 no euigilant' circūstantes fr̄es. r̄ sua pl̄imū uincla mira
 bat'. uerecūde satis q̄d sibi nā uellent h. uel q̄ accidisset int̄
 rogant'. Ex ea igit' hora p̄stinā sanitatē int̄ r̄ corp̄is p̄
 beati p̄r̄s m̄ta sc̄a recepit. n̄l penitus q̄d in illo tam
 graui casu fecit. aut locutus fuerit recordat'. hec q̄p̄
 a uob' de testimonio uiri reuerētissimū heshili danoz
 archiep̄i ex occasione panis ad̄i hoīe b̄ndicti. n̄ sine q̄
 dam anticipatōne sunt dicta. De cetero iā ex ordine re

Non modo aut' hoīb; s; uiqua p̄sequamur.
 pecorib; etiā r̄ ar̄m̄tū. tam frequent' ei b̄ndi
 ctio p̄fuit. ut monast'ij sui cellariū dure aliq̄ in
 creparet. q̄d sibi non indicant' mori animalia p̄mi
 sisset. un̄ fuetant. r̄ paupes sustentandi. De h̄ic ut

solitus erat bñdyrit sal. ⁊ aīab; iussit apponi. ac p̄tū
huel orta cessauit. Qd̄ in alijs quoq; monastijs iudim̄
⁊ cognouim̄. ut audient fr̄m animalia mori. int̄dū
etiā n̄ rogatus. s; ip̄e p̄or admonēs illos eodem re

Gaudū d̄r locus quidā caria. In medio subueniret.
censū monachoz. Vbi uir sc̄l cum aliqñ p̄noc
taret. exhibitū sibi iuuenē claudū oracōne ⁊ bñdicti
one sanauit. ita ut post dies paucissimōs p̄ eūdem
locū redeuntē in columis. ⁊ deuot̄ altaret.

Heisdem partib; uico cui nom̄ alioctum ē. mulierē
freneticā populul̄ optulit cōseuntē. Cui manū im
ponens ⁊ orans. sanā dimisit. ⁊ abiit. hanc in eod̄
uico postea iudim̄. uro dī c̄ gratiarū actionib; oc
currentē; In remotis etiā regioib; q̄cūq; eū eccle
scē necessitat̄ erit. uirt̄ ē p̄secuta signoz.

Apud uiridefoliū. sic enī dicit̄ caltrū t̄ritoz
colosani. qd̄ ut sup̄iori libro meminim̄. aliqñ pat̄
sanct̄ introiens multū ibidem uirtutib; claruit.
puer mancul. ⁊ claudus eructero matris sue ad cui
dam memoriā mart̄ris utriusq; pedis ⁊ alt̄ius
manū recepat sospitatem. huius alt̄am manū ad
huc ī ualidam cāquā diuinit̄ seruata pat̄ sc̄l bñ
dicendo sanauit. ut sc̄oz. Innotescēt particeps

esse uirtutis.

Marturcū dī ciuitas aquitanie p̄ quā uiro dī ip̄o
c̄p̄e transit⁹ fuit. Vbi p̄t̄ alia b̄nficia. q̄ prestatit
inf̄mancib⁹ multib⁹. un̄ de pueris ep̄i ciuitatis ip̄i q̄
ex uulnē grani. altius oculi lun̄ amulāt. sub manu ei⁹

In pago quoq; engolisim̄si. loco cui **I**usum recepit.
noīn̄ ē castellare. post oblationē hostie salutaris. altā
cib⁹ uenabili⁹ ep̄s. lamberto engolisim̄si. ⁊ gerardo le
monuensi puerū ex miris uicō claudū. ⁊ mancū. cui⁹ ī
modū pile cubiti cū gemb⁹. ūbilitico. pedes autē natib⁹
adhesissent. dī famulo offerebant. At ille singla m̄b⁹
edito p̄us signo crucis attrectās. mira facilitate exten
dit p̄cū ⁊ sanauit. Apphendū⁹ demq; manū ei⁹ erexit
illū. ⁊ dimisit libere gradientē. Popl̄s autē p̄tantis
numurū uirtutib⁹ magnis uocib⁹. dūm collaudabat.

Iam ⁊ die sequenti ī pago lemonuēsi. ī uico quē sc̄i
gemani noīe uocant̄. signa p̄ eū pl̄ima claruerūt.
Undiq; enī fluebāt. q̄ icōmodis uariis laborabant. ⁊
uirt⁹ erat dñi ad sanandū eos. Vbi int̄ cetōs puer fer
me decēnis cecus ex utero matris sue. corā onū pp̄lo ob
lat⁹ ē uiro dī. Qui in digitos suos expuens. ⁊ limens o
culos ei⁹ breuē fecit orationem. ⁊ in noīe. x̄. apuit oculos

Regnū quoq; ḡmaine cū introisset ali **I**ceci nati.

quando uir beatus. tam excellent' enituit i'gra
sanitatu' ut nec ubi' exprimi n' credi ualeat. si
dicatur. Nam r' testati sunt qui affuerunt. i' r' rito
ri-o cōstanciensi. circa uicū quē domguen nomi
nant. ex his que diligenti' inuestigarunt r' uide
runt oculis suis. una die illuminatos ad impōtio
nem manus. cecos. xi. sanatos etiā mancos. x. r'
claudos. xviii. Cetū ne fecisse nos in opes copia ui
deatur. ex innumā multitudine saltē pauca memo
rie cōmendam'. que i' locis celebriorib; facta noscun

Cū uenisset constantiā hō dī. r' undiq; se **S**
uirtutum ei' fama diffundet. abbs augensil
qd' int' lacū lemannū antiquū extat. r' nobile mo
nastium. cecū hoīem quē suis elemosinis sustenta
bat misit ad eū. r' cōfesti uidentem illū recepit.

Vercereseim dī locus ad eīdem diocesim p'tinen
tis ciuitatis. s; plimū ā ciuitate remotus. Ibi
quoq; sic r' i' cetis illi p' uincie p' que transit locis. ml
tis in seruo dī miracul' glificat' ē dī. Ibi etiā cecū
natus sub manu ei' uisum recepit. Ict' alti. anati
uitate surdo. r' muto. audit' reddit' est r' loquela.
Ii ciuitate etiā basilea cū ex more sēmonem habuil
set ad pplm. ut i' pleret in eo qd' de scis aplis legitur.

106

qui uidelicet pfecti p̄dicauer̄ ubiq; dño coopante
z sermonem cōfirmante seq̄ntib; signis. oblata ē ei
femina muta. z orante eo locuta. oblat^o ē claudus.
z ambulauit. oblat^o ē ei cecus z uudit.

A pud spirensiū ciuitatem p̄sente romanorū rege
cunrado. qui dī hoīem ab ecclā ad hospiciū deuo
tissime deducebat. offerēbāt puerū claudum. rogan
tes ut ei manū imponē dignaret̄. Quē signatū p̄ci
nus erigens super pedes statuit. z libe gradiebatur.
in dī laudem acclamantib; uniuersis.

Item in capella ep̄i ciuitatis ip̄ius rege ip̄o uidente. ui
sum reddidit cecē cuiusdam mulieri. z claudio nato. ḡt
sum donauit. Multa quidē z alia ī manu eī ibidē. x̄
effectit. s; ad exemplū pauca sufficiat. Non nullose
num paup̄col. etiā pueros rex ip̄e deuotus suis illi ma
nib; offerens. demulcorū curatōne meruit ḡtulari.
Hec in ap̄d p̄dictam spirensiū urbem. s; z ap̄d franco
ken uort moguntine diocesis locū. innumis uir
tutib; idē dī seruis effulsit. De tota siquidē regione
q̄t q̄t paciebant̄ afferebāt ad eū. z tant^o erat cōcur
sus. ut p̄dictus rex cū aliq̄n pplm comprimentem
coherce n̄ posset. depōita clamide uirū sc̄m ī p̄pal
ualnas suscipiens de basilica asportaret. Int̄ pl̄imos

sanie qui ibidem adepti sunt sanitatē. sener quidam
 paliticus de uicinia illa homo natus. et honoratus.
 militis suorum precibus. et non sine multo labore introductus est ad
 hominem dei. a quo post breuissimam ut solebat orationem
 erectus percipit. et sanatus. non nisi in columinis. sed et fortis ap-
 paruit. ut posses credere si uideres. non tam altatum hominem
 esse quam altum. Namque eo uirilitate precedente. pabant alii colle-
 lectum eius in quo subuectus erat. cum renouant eum unum de cur-
 cillantibus. hugo tullensis ecclesie archidiaconus cum glieci illi
 palitici memor. non sic ait. non sic uacuum reuerentis. collegit.
 datum tui et abula. Et imponens. in humeros eius. dimi-
 sit eum libere precedentem. sed omnis plebs ut uidit dedit lau-
Ibidem etiam puer surdus. et mutus. ex utero. Idem deo.
 matris sue. sublatus per scalam et fenestram ascendens
 ad uirum dei. sub manu eius auditum recepit. pariter et loque-
 lam. Sed et palitica quedam mulier de regione eadem
 diues et honorata. ibidem recepit amissam ex multo tempore
 sospitatē. Dumque exiliens ambularet omnes quidam in lecta-
 ti sunt qui audiebant. sed per cecum exultauere multos. qui
 attulerant et obculerant eam. Nam et ipsi sibi particeps
 esse uirtutis. religiosa deuotio uidebat.

Per idem tempus transeunte sancto uiro. prope uicium in
 litore rheno. portum quem bobardum uocant. et na-

107.

riol p̄ uniuersam p̄uiciam curan. te languores. obla-
tus est palitic̄ i grabato. Audita siquidem fama uir-
tutū. a p̄dicto uico in occursum ei se fecat asportari. Cui
in medio ppli manū imponens erexit hoīem. y i columē
remisit ad p̄pria.

Eodem anno ingredienti urbem treuēnsiū seruo
x̄. ermone obuiā ruit ppli uniuersus. Offerē autē
ei sorores duas. q̄ ab antus. uii. āborū lum̄ amiserant
ocloz. Quarū ille utriq; i primēs signū crucis. iusum
reddidit lucis. r uidentes uirū dī cū cetis sequebant.
In eisdem basilica ciuitatis cū altare beati petri apli.
uir aplice gr̄e imortalem hostiam imolasset. oblat̄ ē ei
claudus. r ābulauit. oblat̄ ē ei cecus r uidit. oblata ē ei
surda mulier. r audiuit. hec in sōhil ad monitā se eē di-
cebat ut dī hoīem petēt. cui b̄nficio recepta eēt auditū.

A pud cōfluentiā treuēnsis diocesis nobile castrū. mo-
sellam flumiū qui ibidem i renum labit. dī famul̄
p̄nsibat. Cūq; paululū p̄transisset. oblatū sibi r signa-
tū hominem claudū deponi iussit. r ābulare. q̄ n̄ fuit
qui obediret. Hec mora claudus idē. retractū p̄ul femo-
ris neruū clamat sponte laxati. r dū nescit ercendit
uelō ab altō genu suū. qd̄ q̄libet ante conat̄ nullo modo
potuisset. Durant̄ om̄i. p̄bat̄ sub om̄i uelocitate qd̄ dī.

deponitur. *g*dit̄ ilico sanus. ⁊ ī columnis innotescit.

Non est nob̄ colonia t̄nseunda. magna ē ciuitas. magna illic dī famulo uirtus affuit. magna illū deuotio coluit populor̄. *o*stendit̄ hodieq; in clauistro beati petri sicut ap̄sonis ueridicus nup̄ accepim̄. ad olefcent̄ olī claudus. nē libe gradient̄. qui oblatul̄ uiro dī. ad impositionem manū eī gressum recepit̄. unde ⁊ filius eius

Abbas henric̄ desuetia. cui *p*lyce cognominat̄. *s*up̄ fecim̄ inuicōne. nup̄ re. tul̄ nobis feminam nobilem germani sui olim uxorem. cū p̄ obitū uiri sui p̄ dolore frenesim̄ icurrisset. ⁊ multo tempore sic se habens in uiculis teneret̄. eidem patri scō ī p̄ta ta urbe oblata ⁊ uirtu tenuit̄ in turba circū strepente signata. dū ex more ligata reuehit̄. incem p̄tinā atq; integrā recepisse salutē.

*I*n eadem etiā ciuitate filiā surdam eidem patri scō parentel̄ nobiles obtulerunt. hanc aiebant ap̄ uerit̄ia traditam sc̄mo. malū monastio feminariū. ibidē amisisse p̄t̄us auditū. ⁊ annos plures in eodem icōmodo pegisse. Cuī aures signo crucis edico. pat̄ sc̄l̄ attraxant̄. p̄t̄ū ⁊ auditū ei ⁊ parentib; eam reddidit̄ audientem.

Accedens int̄ hec mulier honorata coloniensis itidē ciuis que altius oculi lum̄ amiserat. p̄ima iam per quinquēnuū in utilit̄ se se in medicos exp̄disse dicebat.

Et ipsam quoque continuo per signum crucis illuminant. uir
beatus quod gratias acceperat. gratias dedit.

Sed et matronam altam in beati petri basilica. oblatam
in lectulo idem et seruus erexit. per cuius et in columine suis pe-
dibus abire precepit. Huius ex multo tempore nerui femorum fue-
rant sic retracti. ut nec erigi ullatenus posset. nec consistere

Nam ex personis aliis prohibebant. qui studio in pedibus suis.
suis obseruauerunt. ad eundem uiri sancti orationem et manu
impositionem. in ciuitate predicta infra triduum quod ibi stetit
xii. claudos erectos. mancos. ii. sanatos. quinque cecos illumi-
natos. loquelam redditam mutis tribus. et x. surdis auditum.

Aquilam gratiam sede regia. dum in illa famosissima toto roma-
norum orbe capella. uir beatus missarum sollempnia
celebraret. claudos hominum quatuordecim. et cecos uirum. uisum sub manu
eodem serui sui. res suam et unum reparauit.

Eodem etiam tempore in leodiensium finibus. propter innumera alia
que breuitatis studio peruenit. iuxta oppidum quod fontanal
uocatur. orante eo aperuit dominus oculos cecorum nati. Huius non in
oculis cecorum. sed ipse etiam palpebre clausas et emortue erant.

Quali sacculis digitis suis aperient uir beatus. diuino
munere et uulgo palpebris. et pupillis predicat claritatem.

Confessus denique idem puer lucem ignotam miratur. maxima
cum exultatione clamabat. Video diem uideo omnes homines

iudeo capillatos. Plaudens quoque manibus; et tripudians.
Et inquit ex hoc iam non offendam ad lapides pedes meos.

In urbe etiam neheriorum que dicitur cameracensi celebranti missarum
sollemnia viro dei surdum et mutum a natiuitate puerum
offebant. Que audientem presbiterum et loquentem que propriam ad
erat. supra gradum ligneum statuere. ut de loco eminentiori
nouo sermone populum salutaret. Hec mirum quod mira plebs
deuotio. mira presbiterum uociferatio sic secuta. Et hec quidem
que in regno super his germanie in manu serui sui mirabiliter
opatus est dei. et plebs pauca sufficiat. Nam et in hispanis ubi
presens ipse non fuit. scintillas eius indicia claruerunt.

Cum enim fidelis seruus et prudens preciosum crucis domini
fructum usque colligeret. utinam propagaret undique. contigit
ut de filiis suis in hispanias mitteret. in illis quoque sic et in ce-
cis gentibus; aliquem hunc fructum desiderant. De quorum numero
aliquis quidam faber. in loco cui nomen est supadum. grauissima
ualitudine occupatus. pro multum iam tempus iacebat palitico
in lecto. Intum pro abbate suum nuntiat presbiteri sancto. et ut sui mi-
sereretur exorat. Eadem autem hora que uir beatus in clara
ualle. pro eodem palitico. ad petitionem sui ipsi abbatis ora-
uit. currente uelociter uerbo uirtutis et uirtute orationis.
ille in hispanis repente conualuit. tamquam uas plenum
aqua. suo sentiens capiti superfundi. Regillus siquidem abbas cum pre-

dictū frēm ī columē reppisset. diligentē sciscitat^o ab eo
modū z temp^o sue libatōnis. scilicet cōpit. orante ī galli
dī famulo. illā ī hispaniā eē curatum.

Et q^o semel ad hispanias uicini staliū. uis q^o cōtigit de uis
reuerētissimo petro asturiēsi epō psequimur. **S**iquidē pe
trus nobil^{is} genere. monachus p^o fessioē pietate deuot^o. ī cen
bio q^o dā q^o eo tempe ipse regebat. tā uehementi dolore capiti
laborabat. ut nulla die reglam obseruare ieiunij. nulla
hora sine pilleis posset pilleis stare. Sic misabil^{is} hō ali
quādiu uictabat. **I** mag^o diu moriebat^o. Audiens autē ce
lebrimā uirtutū famā. q^o p^o dī hōiēm efficiebant^o. p^o quādam frēm
legationem mittit sue supplicatōnis. z opē flagitat pie
tātōnis. **C**ui usq^o scilicet laneū quo ipse utebat^o pilleū misit.
z p^o misit ^{roca} eg^o capiti de dī uirtute remediū. **S**uscepit ille
nullā sibi bñdictionē. maxima cū reuerentia z deuoti
one cōfitem^o ei. quā sollicitē potuit delicta sua. z sto
la sese iduen^o sacerdotali. ita demū uel^o x^o fimbriā tangē^o.
serui. x^o pilleū sūpsit. z imposuit capiti suo. **H**ec tar
dauit fidi fructus bñdictionis effectus. s; miratus
z ipse ē celere p^o tū sentiens medicinam. z ex tē usq^o
hodie ab eimōi languore san^o z ī columis anuntiat
omib; q^o exp^o meruit ipse uirtutē. **N**am z ep^o fact^o.
xenia illa diuisit. partē mediā suis secū ī scriniū ho

noctificantissime ferens. mediā in monastio sub ea
dem uenatione deponens. n̄ locū scilicet un̄ uoca
tus. n̄ sedem cui p̄lat̄ ē uolens tanta b̄ndictione

Ex hoc nobis ad ea q̄ q̄ mirabiliter egi. **F**raudari.
i regidōe p̄pa redeundū. **N**ā in eo forte ̄ plus q̄
p̄pha dici posse uidet̄. qd̄ p̄phic̄ ei n̄ de fuit honor
ne in patria sua. **H**enricus quidam uir magnus
z potens i om̄i domo z familia ducis ba Waroz. x ml̄
to iam tempe misero penitus z misabili quodā m̄ icō
m̄ desperabiliter laborabat. **S**iquidē tanquā uiuū aliq̄.
z motabile int̄ p̄cordia sentiēs. z ex magna parte fre
neticus. nec cōsolari potat̄ aut secur̄ eē. n̄ qd̄ time
ret aut patēt̄ agnosce. nisi qd̄ demoniū eē suscipa
bat. **T**alis addi hominē de hauuaria clarauallē usq̄
p̄duct̄. ei oratione p̄fectā meruit sospitatē. **C**ui ̄
formā uite z mandata q̄ deicep̄ obseruaret idē sc̄i
i ponens. icolumē remisit ad p̄pa. **H**am z usq̄ i pre
sentē diē sic certa relatōne didicim̄. tā obediēs p̄leuat̄.
ut n̄ m̄ suis cōtent̄ stupēdit̄. s; opib; ̄ pietatis intenc̄.
mirabilior ei mox correctō qm̄ curatō uideat̄.

Museiū d̄r nulla sup̄ sequanā fluuium. paucū a cla
rauallē miliarib; distans. **E**x hac uirū hydropi
cū ad dī hoīem dyreit̄. **C**ui manū i ponens z orans.

ppo quoq; cinglo suo tumētē enōemīz uterū eī accūxit!
p̄cipiēt ut icolumitate p̄cepta p̄stitū sibi ſingulū re-
portaret. Hec tardauit ſanctal. ſ; paulatī tumor abſ-
ceſſit. Veniq; circa uiceſimū diē graciliſ icolumūq; re-
uerſuſ cinglm ſumū r grāſ multal ſuo re-ctul curatorū.

Exēiti alio tēpe monaſtīe clauſtra ſenem paliticū
e p̄rimo uiclo qui mūdi uilla dī obtulerē. Subſiſtēt
aut r modice nel būit orant tetigit hōtēm r icolumū ſuū
pedib; abire p̄cepit. Abēūte p̄p̄t multuſ q̄m occurſū
uirī dī conflurat. n̄ ſine lacrimū dñm collaudabat

Itē redeuntī aliqñ dēuīa p̄forib; monaſtū oblat̄ ē ei ſur-
dul r mut̄. Expuent̄ ḡ tetigit linguā eī r digitōſ in-
miſit in aures. Pinuſ aut̄ aurū eī obſtaclā facta de
medio r ſolutū ē uinclm̄ orū eī.

Salenuſſa dī uic̄ trib; ecit̄ militariſ ſā monaſtīo di-
ſtant. hē qñq; p̄t̄ſient̄ uir beat̄. mancā puellā te-
tigit r curauit. q̄m nē uſq; ſup̄ſtitē. r icolumē eē nup̄

Per idem tēpul̄ infimib; illiſ ap̄d cal. **V**accepimul.
P̄trū qd̄ nominat̄ burlemontē duo militel de beati
p̄atri uirtutib; cōfēbant. ſed mūū credulul alt̄ ſi hē
inq̄t̄ puerū ſanauiſ. ex tē firmū credā. Dicebat aut̄
ſurdū qñdam r mutū. q̄ ap̄d eol̄ nūctul ſi locut̄ fuiſ-
ſet aliqñ nec audiret. Poſt dieſ paucoſ tranſeunte p̄p̄i

p̄re sc̄o ābo parit̄ puerum tollunt. ⁊ offerunt ei. In
p̄olta manu ḡ pueru. ⁊ signant̄ os illi ⁊ aures allocut̄
ē eum. ⁊ loq̄ntē p̄tū audientemq; dimisit.

A pud resuellum oppidū regionis eidem usq; in c̄nē
ē. ad hoiescētem symonē noīe satis notū. qui pre
facto dī famulo oblatul̄ ē. ⁊ sub ei manu gressum
recepit.

Eodem t̄ t̄p̄e p̄e uiclin cui noīe ē malenuillam puel
la manca. ad ei tactū sanata ē. ⁊ ut nob̄ testati sunt
qui uiderūt. ⁊ nouerūt. ⁊ hec icolumis usq; hodie p̄se

Barrū sup̄ albā d̄r oppidū. tribus ut aiunt. Inerat
leugis distans a monastio clareuallis. Hbi quoq; se
pi p̄ h̄c hominē dū diuine uirtutis opa claruerunt.
Siquidē p̄tea q̄ minimis diligent̄ curauim̄ uestigare.
qd̄ om̄is n̄ra curiositas signozū multitudine uicēt̄.
iiii. illic claudos ad ip̄i orationem ⁊ manū impōitioē.
diuisis tetrapib; xp̄e erexit. cecos duos illuminauit. du
obus eq; surdis ⁊ mutis auditū p̄stitit. et loquelam.

Sed ⁊ iuxta alterū barrū sup̄ sequānam. ad ei tactū illu
minat̄ ē cec̄. cōualuit etiam paralytic̄. ḡsū recep̄
puer claudul̄ ex utero matris sue.

Cū reuerentissim̄ papa n̄r̄ t̄cius eugen̄. ex monacho
clareuallēsi. ⁊ abbe sc̄i anastasi. in urbe romana

111

ad aplicā assūptē cathedram gallias introisset. ibat cū eo
uir sc̄. h̄. min⁹ aplica ut cū illo q̄ in illo dignitas p̄mine
bat. Tant⁹ enī ad beatū uirū erat cōcursus. icōmodis
uariis laborantiū. ut cū aliquē sūmū p̄ciser basilicā ubi
ille missarū sollempnia celebrabat. deuot⁹ int̄isset. expleto
sacrificio. z ex more accedētib; eis q̄ curā desiderabat. pau
lomin⁹ idem papa cōp̄mēt⁹ arch̄bis. z uir potuerit p̄minis
trorū manū educi. E plurimis sane q̄ iēdem aplici uiri
facta sunt. comitatu' duo sc̄bim⁹ q̄ nos obliuisci. ip̄a q̄m
uidim⁹ magnitudo leticie non p̄mittit.

Ahleta d̄r uic⁹. it̄ p̄uignū castrū z seq̄nā fluminū
constituit⁹. Ubi puer fere decennis ab anno p̄ore
palacie sic iacebat. ut ne ip̄m capd̄ flectēt nisi ab al
tero mouēt. Quē afferentes iculcīt mat̄ ei ceteriq; p̄p̄i
quis offēbant uiro sc̄o. ip̄e eūdē locū p̄stratā publicam
cūseunt. At ille signatū erigens statuit sup̄ pedes suos.
z ire p̄cepit. Hec mora erulit puer z ābulauit. mag
nificans d̄m. Qui tā diu sc̄m p̄secut⁹ ē abeūtē. donec
ille i uicū licet z renitente redire p̄cepit. Unde n̄
i n̄ico quidē magna admodū facta ē admiratō. magna
erulcō om̄iū qui uidebant. s; p̄cetū fr̄ iunior i ip̄m
tāq; reddim⁹ uisōsc̄ia ^{p̄ uenit} multos eoz ad lac̄mal usq; p̄mouit.
hunc quidē puerū. z p̄annos. iiii. iēodem uico uidim⁹.

quē beato uiro mat̄ offēsi. sacros monebat osculari pedes. ⁊
hic ē inquit pat̄ tuus qui t̄ uitā reddidit. ⁊ te in;

Eodem anno ap̄ cisterciū iuxta morē ab̄ abbis cōggrati.
p̄dictus p̄uenabil̄ affuit. n̄ tā ap̄lica auct̄itate
p̄sident̄ qm̄ fr̄na caritate resident̄ it̄ eos. quasi un̄ ex eis.
Ubi cū ad cellulā in q̄ iacebat facto uesp̄e ⁊ cōuentu solu-
to si famul̄ diuicill̄. surdū ei puerū obtulerit. Erat aut̄
puer ille de uicinia eadem. ⁊ sic p̄ea didicim̄. ex longo an̄
t̄p̄e uigilans incustodia ḡgil sui. subito t̄pore percussus. a-
misit̄ p̄suls auditū. Orans itaq; s̄c̄l̄ pat̄. ⁊ puero manū
imponēs. utrū audiat sciscitat̄. At ille mira deuotione
p̄clamat̄ audio dñe audio. tā firmū āplerat̄ ē eū. ut uir
ab eo posset auelli. Auditū ē ūbū. oblat̄ ē puer sūmo
pontifici alijsq; p̄sonis. celebrimū hoc miraculm̄ fuit.

Venit pat̄ s̄c̄l̄ ad monastiū i diocesi bisuntina. cui
nom̄ ē car̄ loc̄. ⁊ erat cū eo ex abbis sui ordinis mil-
ti. Ubi mat̄na q̄dam de finib; illis ex milto iā tēpe clau-
da i carro allata. ⁊ oblata ē ei. Orans ū b̄uit̄ ⁊ signā
eā in noīe dñi erexit. ⁊ sanauit. ut eadē hora icolum̄

Eodem t̄p̄e in monastio mori. Gremear̄ ad p̄pa.
mūdo q̄ ē cisterciens̄ ordinis abb̄ia. una de primis
monach̄ quidā iacebat. usq; ad̄ paulū dissolut̄. ut reliq̄t
om̄ib; m̄br̄is officio p̄po destitutus. in solo iugē uidetur

capite sensus. in solo demceps pectore uitali spe palpitare.
 Non manū mouē n̄ pedem. tam loq̄ potat̄. ⁊ uide. Intēa
 sup ueniēs uir beatus paliticū uisitāt. manū postulat̄
 ipom̄. ⁊ cōtinuo opem sentit egrot̄. Ac tam̄ ḡci eēt
 miracū. uelid gradatī palit̄ dies ad singlas ei uisitacōne.
 maḡ ac maḡ cōualescens. iā mouebat manū. iā pedib̄
 cōsistebat. iā paululū gradiebat̄. donec fr̄m collegio

In monastio albertipe mona. **I**reddetur incolumis.
 ch̄ quidā ad hōlecent usū uocis amisc̄. ut n̄ psallē int̄
 fr̄s. n̄ aq̄. nisi mltū sibi primo intelligi posset. q̄ lo
 quēt̄. Cui uir sc̄i cū idē monastriū uisitaret. aq̄m fri
 gidā b̄ndicent potū dedit. ⁊ cōtinuo frigid̄ ex pectore
 ei sudor erupit. Deniq; ip̄a die ab eodē icōmodo libatus.
 psallē cep̄ quasi un̄ ecetis fr̄ib; ⁊ hoc illi b̄nficiū usq;

Norunt mlti deuotū iuuenē **I**hodie pseuerat.
 luduim̄sil olim ecclē filij. in monachicū sciensil. pa
 trū sui sc̄i hugonis ep̄i gr̄anopolitani cui ⁊ nom̄ me
 ruit. **I**mores imitāt̄. hui cōuersacōne uir sc̄i audita
 gauisus ē. q̄ patruo ei singlar̄ fuerat caritate de uict̄.
 ⁊ cōsolatorias illi lictas misit. Cōagit aut̄ ut eodē tēpe
 idē iuuenis febre corrept̄ grauit̄ laboraret. Suscep
 tā ḡ debita uenacōne eplam fidei deuotōne collo suo
 obremediū salutis appendit. ⁊ usq; in ḡtulac̄ p̄fectā

se p̄tin̄ optinuit se sospicantē.

Cū uenisset aliquñ pat̄ sc̄l̄ ad monast̄iū tūfontiū. ob
lat̄ ē ei clericus quā ex his qui reglaret noīant̄. ho
grādeuul̄ z cec̄. ^{sup}posuit ei manū. z breuē ermore fec̄
orationem. z eadē hora uidentem illū remisit ad eccl̄am

Iucreuēniū urbe mlt̄a ph̄c̄ dī famulū miraculā suā
clarauerūt. **E**q̄b; duo q̄ p̄sentib; ep̄i godefrido lignensi.
z henrico treceñsi. facta sunt memoram̄. Puellā curiā
ī p̄dicti treceñsi ep̄i domo p̄p̄inquit̄ z notū cū mlt̄is ei p̄ci
b; offerēbāt. Tant̄ uero cōcursus erat. ut cū eā signa
tā dī famulus. ac si molle lutū int̄ sacras manū mu
biliter formā erexisset. z erectā t̄cedē p̄cepisset. loc̄
n̄ potuit iueniri. Demū sup̄ m̄sam magnā q̄ pro
pe p̄ōita erat statuerūt illā. z erecta libe ḡōiebat̄.
magnifice dn̄m collaudantib; uniūs. h̄ac quoq;
adhuc sup̄st̄it̄. ab his qui etiā nouē nup̄ audiuim̄.

In eadem urbe filiā mutā p̄ri sc̄o obtulit mat̄. cui
mor̄b; epilepsie loq̄ndi ademat̄ facultatē. Hec mo
ra seru. o. x̄ ip̄onente ei manū. solutū ē uinculū ori
In eadem urbe diocesi. loco ^{Sei} z loquebat̄ recte.
cui nom̄ ^{deonacant} donamat̄. cū uir sc̄l̄ missarū sollempnia cele
brasset. cecū illi filiū obtulit pat̄. Expuens aut̄ ī
digitos suos z palpebras ei linuens. eadem hora uidē

tem illū reddidit p̄ri suo.

Nec longe ab eodem uico a q̄d oppidū ar xillerial. p̄
millariū similit̄ celebratōne. feminam claudam.
q̄ i p̄benda edonū eidem castrū dñi m̄dicū uuebat. cū
basilicā eḡdēt signāl̄ z sanāl̄. p̄lm̄ multū q̄ ūdiq; cō
gregat̄ fuerat amirātōne z erukatione repleuit.

Ierita quoq; oppidi qd̄ rosnaum uocat̄. paliticū ho
mine sic extenuatū corpe. ut solā circū ferre uidēt̄
pallide mortū imaginem. i p̄oritū plaustr̄ cūseūti
offerit̄ uiro dī. ^{extenuat} Et quoq; ubi signat̄ ē deponi z incedē
iūllū. plaustrū suū suis pedib; i columis sequebatur.
uehement̄ stupētib; z i n̄dī laudem ac clamantib;

Auo tempe p̄rimū castrū breuātū. ^{Summers}
sient̄ obuiū habuit p̄p̄lm̄ mltū. sic ubiq; sep̄
z undiq; in ip̄i occurū cōstuebat in numā multitudine.
Ubi ēuentib; cūctis feminā claudā eodem oppido
cecigit z erexit. q̄ z ibidem postea uidim̄ occurrentē
ei cū cētis z p̄cētis gr̄as referentē

In pago senonico ap̄d castrū qd̄ trianglū uocat̄. int̄
millariū iacta sollepnia. femina cuius p̄ annos ibidē
x. cecitas om̄ib; in notuat̄. sub manu uiri amiran
tib; om̄ib; uisū recepit

Ap̄d monastiū ubi iona z seq̄na cōfluunt. p̄sēte

puillimo p̄ncipe comite teobaldo cui sup̄ fecim̄ n̄tionem
alij quoq; altantib; n̄ paucis potentib; uirib; offerenti di
uina sacrificia uiro dī. palaticam femina obtuler̄. Quā
erpletis sollempnib; tangens ⁊ erigens. ip̄a hora sanam re
misit ad p̄pa. ita ut suis ma pedib; abeunte ^{grabaq; uir} ḡbatū in quo
fuerat ap̄ortata i eadē basilica uacuu remansisse uiderim̄.
Eiudem quoq; diocesis castrū iouulacū t̄llerenti eidem fa
mulo. x̄. i strata publica ceca femina offerebat. Substitit
⁊ h̄uit orans. eidē femine manū imposuit ⁊ d̄ns ap̄uit
oclos ei. Ut aut̄ uide uisa ē. eructō magna secuta ē oīū
q̄ aderāt. ⁊ clamantes al̄ ad altū. anna uidet. anna ui
det. Hoc enī eidem femine nom̄ erat. copiosi undiq;
Iuxta uir s̄t̄ accelerans declinabat cur. Confluebant.
bas ⁊ egrediebāt. cū iuuenis quidā altō oclō cecus ab ute
ro matris sue. secus ⁊ consecutus ē eū. Quodē ⁊ ip̄e
continuo ad eī b̄ndictionē usū recepit. ⁊ geminata le
A uiliodor̄ aliquē ue. **I**sticia ē ppli p̄sequentis.
nient uir beat̄ orationis causa monachorum basi
licam itrouit. ubi confessor d̄ni gl̄osus ḡman̄ requi
esit. Cui post orationē regredienti. mulier clauda ge
tib; repens ⁊ manib; ut sui miseret̄ orabat. At ille
signo crucis edito. ap̄hendit manū eī ⁊ erexit eā. eri
ensq; dimisit incolumē. ⁊ dō gr̄al reddidit. ^{ad} ap̄dicti

117
confessoris militi memoria suus pedibus gradientem.

Chableria nomē ē uico qui eidē primū ciuitatiū signū
beati martini basilicam habet. Nam et fundus
ip̄e ad possessionē spectat eccle turonensis. ubi corp̄ iacet
eidem glōsi cōfessoris. Hic uero uicū dī famulo cūseunti
claudū adholescentē ppl̄i offēbat. Quē ad eī orationem
erectū p̄ciū et libe gradientē ad p̄dictā beati martini ba-
silicam deduxere. magnifice dñm collaudātes. qui mar-
tinū sui sp̄m suscitauit in bernardo.

Non nullas etiā sanitates. quas in manu fēdel serui sui
mirabiliter ē effecit. puillū ei mirabili p̄ostendit. mul-
tas ip̄e cū fierent animi uirtute p̄sēnt. ad aliq̄ et sp̄ū sug-
gēte n̄ rogat̄ accessit. Equib; ne uideat̄ inuicē pro-
cessisse narratō. exempla pauca subicim; illd etiā eregi-
one mouentes. neq̄ forte tā b̄uū sēbi opa tanta mirē.
Siquidē multa ex his in tā b̄uū fieri uidim; ut tā celerit̄
ea ploq̄ neq̄am; Et cū dici soleat nich̄ facili dictu; huic
tam dī famulo p̄ grām q̄ accepit signa facē maḡ fa-
cile uidebat; quā nobis facta narrare.

Egradienti aliquū monastriū pat̄ scō; hō quidam de
simb; illis occurrēt. sanandū filiū offēbat. Nam
int̄ monastriū quidē ifirmis ip̄onē manū difficult̄ ac-
quiescebat; ne uidelicet si ḡcurus illuc hominū fieret.

quies cenobii turbaret. et disciplina pueri. Erat autem pre-
dictus puer ille fatuus. et mutus in obliquo claudusque et surdus
et mutus. Quae eadem hora patris orationem et matris inposi-
tionem ab omni summo incommodo liberatus. audiebat et loque-
batur et ambulabat. et sane mutus effectus. a priori peni-
tus inquietudine et furore cessabat. Cumque eundem iam incolu-
mie filium patris deuotus adoratorum beate dei genitricis cum
gratum actione deduceret. Loquebantur mutuo fratres de tam
multiplici unius incommodo pueri colloquuntur. Ad quos patris
sacerdotis flagellum inquit dei erat. et malignus spiritus dura ueratio.
Ubi enim nocte praeterea hoc eodem in loco erat. aut iuxta
flumen albam ubi sanatus fuerat puer. Hinc inquit uidi ob-
latum in puerum tale. exiunte ab eo spiritu nequam omnem recipe-
rentur sospitate usumque membrorum.

Addiditque et uir beatus de eadem seducet uisione. Cumque
pauulum percussissem in eodem itinere quod non pergit iux-
ta primum uicium. dicebat autem de eo quod nominant longum
campum. offerebat in femina clauda. et dicit ei gressum red-
debat. Audierunt et mirati sunt fratres futuri magis accenti
expectatione miraculi. quam recordatione peccati. Quod enim
numquam simile mundus audiuit. Hinc est ad locum iuncta est
peccati ibi mulier clauda. expectans dei hominem transitum.
et alium in transseuntibus iuxta quod ipse dixerat expectata.

Oblata igitur ab eis qui attulerant eam . . . sicut predictum fuerat signata ab homine dei . . . ex dei munere gressum recepit .

Anno alio causa existit . . . tribat gratias agens . . . ut vir sancti lingonensis peccet . . . episcopus et clericum civitatis illius orta graviter admodum simultate .

Ubi cum prima die inefficaciter laborasset . . . et mane factis parturibus dicebat fratribus quod viderat pulchrum noctis microscopium in ecclesia offerri claudam feminam et sanari . . . Post unam fere horam cum iterum convenisset . . . preter spem omnium reformata pace multis precibus coegerunt illum beati marciensis monasterii iurare basilicam et populum exhortari . . . Ubi inter loquendum sic prodixerat . . . oblata est ei clauda mulier et erecta mirantibus quidem omnibus . . . est amplius qui sic videbant factum recordabantur .

In pago treuensi antiquum erat cenobium . . . audisse fuerit . . . quod rutinense vocatur . . . Ubi celebrant aliquando missam sollempniam viro dei innumabilis aderat multitudo . . . Interea gratiam deserta quod est oppidum eodem proximum monasterio claudam illic fecit feminam affertur . . . hec multo iam tempore repens humi . . . erigi poterat non ualebat . . . scilicet ^{vel} tula tenens manibus renes emortuos pro se tenere consueverat . . . Cum autem pro multitudine populi ad dei hominem introduci feminam non ualere . . . in basilica media repente conualuit et erigens ambulabat . . . non sine lacrimis agens gratias deo . . . Cuius scabellula populo iubilans

tulit p̄tū ad altare. ut listent ea dño ⁊ bernardo seruo
ei. De cui nobis curatōne cōfessus ē pat̄ sc̄s. q̄ p̄cedūti
nocte sibi p̄ostūsa fuisset. Eadem ⁊ die rutiāū rutine
ī beati uiri p̄sencia lux celestis. cui b̄ndictō alij
q̄ claudij duab; feminis ḡllū. uisū reddidit eque

Sepissime uero cōtigit. ut int̄ orandū indubi ⁊ duab;
tant̄ dī seruis agnosceret uirtutē ad eē diuinā. Cuius
tam modū cognitōnis se posse nullis uerbis exp̄mē faceba
tur. Non nūq̄. uero cū signasset aliq̄ ⁊ transiit; sana
tol eē dixit. ⁊ ḡllus aliq̄ ex his qui audierāt sic dictū

Eḡllus aliq̄n basileā urbem sur. Verat iuenit.
dū quāda signauerat ⁊ tūsierat. Cūq; paululū p̄ces
sisset uocant̄ alexandrū colomense. reitē ait. que
utrū audiat hō. Rediit ille. ⁊ illū repperit audientē.

Similit̄ ip̄o die cū signasset aliūscēcū alio oclō ⁊ abur.
dī inq̄t apuit oclm ei. hoc ⁊ p̄dictus alexander cū ad
inquirendū r̄flectisset. ita eē cognouit. Ille ē alexander
qui iēidem dieb; ad uiri dī sacra monita ostensionēq; uir
tutū. cū alijs ferme triginta sc̄lo ualefec̄ ⁊ secut̄ est eū.

A quo de j̄m p̄mot̄. abb̄ ē hodie monastij grandis silue cui
Hconstanciensi q; diocesi p̄pe. Sūp̄ fecim̄ mentionē.
calstrū frieburg. cū hōi ceco in uia manū ip̄osisset. re
misit qui uidet eū ⁊ inuenit̄ ē uident̄.

Quod de duob; alijs cecis in pago coloniensi ppe
 monastiu qd briullare dr. similit fecit. r cu uidere nucia
 rent. cofessus e se. q. sensisse uicium. Actiq; rei ta illorum
 illuminatomi qua illi cofessionis. usq; hodie testat e abb
 de capo. qd e cenobiu n ignotu parrochie coloniensis. r
 ordinis cyrtiensis.

Suitorio etia senonensi ioppido qd sca florentini noie uocat.
 oblata e uiro di mulier surda. Cui man i ponens p spm
 sensit uirtutis effectum. cu illa adhuc stupida r tumultuo
 sa ut e gen illd. r ut ipa an solebat nich se audire clama
 ret. Mane aut factu cu nec ille rediret. n alr aliqd indica
 ret de ea. sciens scs diuina illi misericordiam affuisse. accersi
 ri femina iubet. Inuenta g auditu recepisse. uenit glori
 ficant dm. r di famulo gras agent.

Egre diebat idē pat metensiu ciuitate. ex more deuot
 eūppls deducebat cu epo eoz stpho. r frē ei reinaldo
 bareli comite. alusq; psonis ta ex clericali q. er militari or
 dine mltis. Interi causa existit. ut rogaret nobile uiru
 henricu de psalms. sup ubo quoda qd ipe eieps r alij qui
 coueriant suggererbat. ut uidelicet metesi ciuitati r
 plo pace daret. cui gnt iimicabat. ille uero renue per
 cul cep r abiurare. nec ullis pcib; flecti. Int hec sup ue
 nientes alij. offerebant beato uiro homine siudu. obse

crantel eūnt manū i ponē dignaret. At ille fidi zelo
succēsus sic in dū ob causas necessarias t̄roz quidam
z auctoritas sup̄ hominē i ei facie rutilabat. gūsus ad
militē. tu nos inq̄t audire cōtēptus q̄s cōtinuo coram
te audiet surdus. z imponens manū hōi. signauit eū
z i aures ei digitos misit. Q̄ p̄tū audiente pauēl hen
ricus z tremēs ruit ad pedes hōis dī. humilit̄ fact̄ faci
ens. z libe annēs q̄c̄d fuerat postulatus.

Transiens aliqui seruus. x̄ brenā oppidū. iudicantem
i platea uidit feminā cecā. Quā aliquis p̄tuit. cū
erimoz actiāsemitib; elemosinā flagitaret. tu iquit pe
tul argentū. z d̄s tibi uisū donabit. Accedens ergo
tetigit eā. z oculos ei apuit. Que bñficiū sentiens i
spatū. n̄ min̄ misericordie magnitudinem q̄. lucē i solitā
mirabat. **H** t̄ p̄mal ppagine q̄s hec habūdātissima
ūtis emisit. in remoz parrochia monast̄iū ignia
cēse plantatū felicit̄ radicauit. q̄d aliqui uisitans idē
sēt uicū mat̄ne flumio p̄ximū q̄. riuulū nomināt
p̄tālibat. Vir quoq; magnificus z deuotissimus
ei amator sañson remoz archiepc̄. comitabatur
illū solita uenatōne deducens. Senex autē claud̄
ad iudicandū posit̄ erat i uia. Cui uñ e fr̄ib; elemo
sinā dedit. Secut̄ abbs sc̄i cū iā p̄tālisset horēm

117
conūctit se. ⁊ paulisper intendens in eū. qđ paciat̃ in-
terrogat cōstantes. ⁊ sibi illū p̃cipit exhibi. Suspica-
ti homines qđ eēt ei āplius aliqđ datus. dñe inquirunt
claudus ē n̄ moueri pot̃. nos ad eū ferim̄. qđ uoluerit
dare. Ad rep̃ntē ubū dicente tollite eū ⁊ afferte ad
me. p̃mo quidē p̃ammirationē mutuo sese incuebant. ⁊
ignorantes qđ eēt factus. Demū agnoscētē eū. clama-
bant adiūcē. Abbs ē clareuall. ⁊ p̃ctū illū sanab. Ni-
mirū solit̃ erat quotiens potat̃ opam dare ne iūctis
agnosceret. ⁊ iudicē sociū ne cui exoccūrentib; mani-
festaret eū aut eo aliqđ loquerēt. s; q̃rentib; q̃s trā-
siret dicerēt monachos eē. aut aliquā de personis siml. eū-
tib; noīaret. Igit̃ agnito dī famulo ruiunt undiq; ⁊ ele-
uantes hominē fert̃ ⁊ offerūt ei. Qui imponens utriq;
manū capiti ei. ⁊ icelū suscipiens ac uiuē orans. deponi
illū iubet ⁊ ābulare. Excusante illo ⁊ dicente n̄ possū.
Ego t̃ inq̃t in noīe dñi ⁊ ei uirtute p̃cipio. uade ⁊ sanū
esto iā ab hac hora. Quid plura. Staci depōit. Staci sana-
t̃ ē. Staci libe g̃diebat. replet̃ stupore ⁊ extasi in eo qđ
cōtigat sibi. s; ⁊ uicini ei ⁊ noti parit̃ cong̃tulante
dñm collaudabant. qui miserabil̄ hōis ⁊ m̄tū siml. ⁊
uotū habundancia sue pietatis excessit. Hū ⁊ usq; hodie
locus ab incol̄ demonstratur. ubi signū tā eūdent̄ diuine

uirtutis effulsit. In tener claudis exultis annis tota
inferioris corporis sui parte p̄mortalis. ⁊ arenis; deorsū
om̄i p̄sul m̄brovū destituit officio. dū itē postulat.

Hanitatē recepit. orante seruo dī ⁊ om̄ipotentē dño co-
hic fuit uiri sc̄i nouissimi in remoz par Sopate.
tel inḡssus. siquidē factū ē hoc añ sacra ei depōitō-
nem corporis anno uno. De q̄ felicū ei actuum felicissi-
ma cōsumatōne. erit nobis iā s; subalia narratōne di-
cendū. Simil enī fallit siq̄ arbitrat̄ hui sc̄issimi uiri
facta mirifica posse cuncta narrari. ⁊ tam necesse ē
multa sileri. q̄m ip̄ossibilia om̄ia cōphendi. **Explicit lib**
iiii. incipit **Quintu** S

Cum post tantos labores dñs ac sudores dilecto
suo bernardo clareuallensi abbi diu desideratū p̄ci-
ose mortis sōpnū dare disponet. ⁊ fidelē seruum
in requiem introduce suā. cep̄ maḡ ac maḡ p̄m̄t̄ i n̄p̄o
p̄ficē sp̄c. caro ī firma d̄ficē. Cognoscent enī uir sc̄i p̄pe
ēē iā brauiū solito currebat alaclus. ⁊ t̄rest̄ sue habitati-
onis dissolutionē sentiens īmūne. uocis ub̄rioub; aspira-
bat ad habitationem exdō. domū n̄ manu factā et̄nam
ī celis. In cui purissimo pectore sac̄se se desidū flāma n̄
capiens c̄br̄is erūpebat idicis. ⁊ ignitū eloquiū uehement̄
feruoris interī uehementiā declarabat. sicut ī sc̄is anima

ubi pppham int̄ cetā desēbantur. scintille q̄i aspectus
 erit candentis. Corpore lectulo decubans. uariis exercebat
 infirmitatib; animū tū nichomū lib̄ 2 potū q̄d̄i erāt
 exercebat iuict̄. n̄ cessans in medijs dolorib; meditari
 sacru aliqd̄ aut dictare. orare affectuosiū. fr̄es studiosi
 exortari. In oblationem hostie salutaris. q̄ usq; ad defe-
 ctū ultimū uix aliqū int̄ misit. ait sibi uix cohente
 uigore sp̄s sustentabat. semetipm̄ parit̄ offerens ac ce-
 cabilem hostiā dō i odorem suauitatis. Quo tēpe ad aui-
 clm̄ suū andream militē cēpli. q̄ 2 ip̄e regiois iherosoli-
 mitane colūpna maria habebat̄ eplam̄ scēbens. int̄ cetā
 ait. Ego enī deliboe. nec puto me lōgū facē sup̄ terrā.
H dieb; illi causa extitit. ut firmū aliq̄s in remotas gma-
 nie partes p̄ quibdam mittēt̄ agendis. 2 missus ē fr̄ hen-
 ric̄ monach̄. qm̄ an̄ sex annos de cōstanciensi diocesi
 partib; sc̄i pl̄ib; alius idem pat̄ sc̄i adduxerat. hic ḡ dū
 mittēt̄. longioris itineris picta timēt̄. nimirū h̄yēs erat.
 illd̄ tam̄ maxime uēbat̄. ne cōtinget̄ ut idē pat̄ sc̄i p̄
 qm̄ ip̄e rediret ab hac uita de cēdet. 2 absens ip̄e b̄ndicti-
 onis extreme participatōne fraudaret̄. Ac ille b̄ndicē
 ei 2 dicens. ne timeas. icolumis reuertēris. et in q̄
 sic desidas inuenies. solaciū illū emisit. P̄fect̄ idem
 fr̄ i territorio argētinensi ciuitatis. astrictū glacie

fluyū p̄nsibat. Cū subito fracta glacie sub pedi-
bus mihi quo uehebat̄ corruit. ⁊ sub glacie uehe-
mens illū unda t̄hebat. Qd̄ faceret merſus flumīe
glacie clauſus. Recordat̄ ē priſ ſcī. recordat̄ ē p̄miſſio
niſ ei. q̄ inaniſ eē n̄ potuit. Continuo ſiquidē ut ho-
die facer̄ pacē ſc̄m ſibi uulſ ſentire p̄ſentem. tanta ſua
uitate p̄fulſ. ut n̄ īpectū auiſ. n̄ moleſtiā frigoreiſ.
n̄ ſpirandi difficultatē. n̄ ullū demq; aut icōmodum
ſentiret aut metū. Hec mora cont̄ fluminiſ impe-
tū ſū ſuo conatu diuina uirtute reductuſ ad ip̄m
p̄ qd̄ añ cecidat foram̄ ſe repperit. marginem arripit.
erit intrepid̄. ileſuſ euadit. erpleto negotio redit in
columniſ. ⁊ fidei p̄miſſore ſic̄ ip̄e p̄miſit inuento. multi-
plicet ei gr̄al aḡ. ad ſacrū eiſ tumulum tā deuot̄ hodieq;
p̄ſiſit. q̄m cert̄ ē eiſ ſe ſe m̄itil uelud de tumulo. ⁊ quidē
ſaciſ horribili reuocatū. S; n̄ ē nobiſ ſup hoc nob̄ de
clamandū. Alij antiq̄ mirac̄la oferat̄. n̄ miū h̄c mirabi-
lit̄. q̄ beati benedicti puerū placidū nec minoriſ aſſerēt
ap̄ic̄lo libatū. ^{qui etiam si uideret p̄t̄m} q̄ aſſer̄ glacie redidit flumī
uſ. ei copent̄. ^{cap. 11. a. 11. q̄m} ⁊ euomuit. cet̄. nob̄ ſufficit breuiſ ⁊ pu-
Iucerea dū adhuc pat̄ ſc̄l̄ ī ſuo clare. **I**n narratio.
uallenſi cenobio. licet lectulo decubant̄ curſū uite
uirilit̄ cōſūmaret. q̄ uſ admodū plaga merſi p̄lo

supuenit. Egssi eni in multitudine graui aduersus in-
 cinos pncipes. a quib' pter morem lacessita se ee tacaui-
 tal indignabat. Edita sunt mlti in man' paucissimorum.
 Conchisi deniq; it' frigidu motu sic eni eu apellant. 2 mo-
 selle anis agustial. ac mutuo se se ipetu collidunt. una
 hora sic dicebat' plura duo milia corruerunt. ⁴ alij
 cidari. plures ane submsi. Hehemti g indignatione coce-
 pta nobil illa ciuitas totu aduisione uirib; pabat. cu
 eregioe adularios q; 2 fortiores pda copiosa. 2 audacio-
 res fecisset euictus. Imuebat coel' puitie certa uastato.
 cu uenabil' eoz metropolitan' hulin' archieps tuen-
 sil digna gerent' suoz sollicitudine filiozu unicu in
 tanta necessitate petijt refugiu. q' ex petijt uiru di-
 nement' g clareuallē. ipi atq; omniū firm' uestigiū to-
 ta humilitate pstrat' rogabat. 2 obsecrabat. ut se ta-
 cil' opponere dignaret' mal'. quib' alt' nemo ad modū posse
 pone uidet'. Quis aut' sicut sep' fidelis sui serui direxe-
 rat uias. 2 i precipuis q'ib; causis aptissimo usus fue-
 rat instrumto. ex paucis ante dieb; egritudine corpi
 ei aliqaten' releuaret'. Quib' dieb; cu ad lital' uenabil'
 hugonis ostiensis epi reseret' ait. Veru e qd' audistis.
Infirmat' su usq; ad morte' s; interim ut senton' diu.
 Uita q'ppe mortale' morte' mag' qm uita reputans n' amor

Hoc, ut me sentio
 reuocat' ad morte', atq; hu' me' inno

te s; ad mortē reuocatū se sentiebat cū ab exitu reuo-
caretur. licet p̄senties haut diuū diffendū. Et hoc q̄
dem sepi erga eū p̄uidētia diuina disposuit. ī cui ma-
nu erat placia aīa illi. ut quotien eū aliq̄ ḡndis neces-
sital euocaret. uicente om̄ia aīo. uires corpis n̄ de eēt.
mutantib; qui uidebant. r̄ robustos hoīes inco-leran-
cia supare. Expleta nāq; negociū uelud in se rediens
multiplicib; infirmitatib; laborabat ut uix uiuēt
feriat qui occupat deficē nesciebat. Cū ope nouissimo
tā manifeste tāq; magnifice diuina affuit uirt. ut
ex laborib; uires cape uidet. Accidit aut ut cū in p̄dicti
moselle flumī uictore resistētib; hinc in p̄tib; media-
cor fidel rogaret q̄ ad pacē erāt. ut parū altā nimis e-
gre ferret qd̄ erigebat. ex tanta siquidē hostiū st̄ge fe-
ro. ior. humiliari ut erat necesse n̄ sustinent. Subi-
to deniq; tāq; agitati furis discesserūt. uirū dī ī saluta-
tū. solā in cetū om̄ib; relinquentē desp̄atōnē pacis. Hec
sane excōtēptu aliq. s; ex metu reuētie ei inire fugā.
siquidē uēbant ne p̄sentū q̄libet in p̄bal̄ uictel facile
flectēt. min̄ confidantel qd̄ ille p̄ sp̄m̄ nūq; absentē po-
set. r̄ in absentel.

Iam conuent in magna turbine soluebatur. sola
utūq; meditabant arma sola inibat̄ osilia malignā

di. cū uir sc̄i eos qui secū uenerat̄ solat̄ fr̄es. neq̄ ueni
 ni inq̄t. licet enī p̄ multas difficultates om̄ino tam̄ p̄
 desid̄ata p̄ueniet. **Ob;** etiā uñ id nollet innotuit di
 cent̄. **U**idebar in p̄nocturnū soporem. nullā celebrare
 sollēpnē; **Cūq;** expleta paulōmū oracōne p̄ma. recor
 daret̄ anglicū ex more canticū. id ē gl̄a ī excelsis dō p̄ce
 de debuisse erubui. ⁊ qd̄ oblit̄ omiseram canticū incho
 ant̄. uobiscū parit̄ ad finē usq; cōpleui. **I**am mediū no
 ctis tran̄sierat. cū uir sc̄i de p̄dictorū penitēdine p̄nci
 p̄ū legacōne suscepta. iocūde satis oīsus ad nos. agnosci
 te inq̄t. p̄misit nob̄ canēde gl̄e. ⁊ canticū pacis p̄pacio
 nem. **I**nterī ḡ partib; ouocatis p̄ dies aliq̄t de pace t̄
 ratū ē. ⁊ ob marinas difficultates occurrēt̄. ut inq; se
 p̄i despaciū. n̄ qd̄ om̄s iā solabat̄ que om̄ib; innotuat̄.
 abbī sc̄i tā c̄ta de reformanda pace p̄missio. **N**ec parum
 ip̄a dilacō p̄fuit. his p̄sertim q̄ uariis icōmodis laborante
 remedia cōsequebant̄ in carne. etiā qui uidente^{seu} edifica
 bant̄ infide. **T**ant̄ erat cōcursus. ut mltitudine
 parit̄ atq; importunitate sua. ip̄m q; negociū reformā
 de pacis pene despabili^t impedirent. donec q̄sita tūde
 in medio flumine īsula. part̄ ut̄ usq; p̄ mariū in nauicla
 accesserunt. **U**bi cōpōitū om̄i sc̄dm qd̄ fidel̄ arbit̄ disti
 nuuit. datus sibi inuicē dextris. recōciliati s̄ ⁊ confederati

in osculo paci ——— S

Ut om̄is sane q̄s p̄ manū serui sui ibidem p̄stitit
dñs sanitates. celebrima fuit cuiusdam curatō mu-
ueris. hec abannus octo pessima egritudine labo-
rabat. uehementi tremore. ⁊ ualidis motib; uniuersa
parit̄ m̄bra cōcutiens. Cū autē uidetur grauiori-
bus ortis difficultatib; p̄pe modū excidisse spes pacis.
dño disponente uenit mulier ita tremens. nec mi-
nus horribil̄ q̄ misabil̄. ⁊ om̄is parit̄ ad spectaclm
coueniūt. Orante deniq; dī famulo. sub oculis om̄iū
paulatī ꝛussione sedata p̄fectā adeptā ē p̄ciū sospita-
tem. Que res intantū admiratōne etiā durissimō
quosq; p̄mouit. ut p̄cutientes pectora sua p̄ horam fe-
re dimidiā cū lacrimis acclamarent. Tant⁹ deniq;
factus ē impet⁹ ⁊ concursus p̄cidētū. ⁊ de oscelan-
tū uiri dī sacra uestigia. ut p̄pe modū cō p̄met.
donec collentes eū fr̄es. ⁊ imponentes in nāclam a
terra modice subduerunt. Cūq; accedentes ad se
p̄ncipes. ut cepat p̄ pace ^{albas} rogaret. suspirantes dice-
bant. Oportet nos libet̄ audire eū q̄. ut ipi cernunt
d̄e diligit ⁊ exaudiunt. ⁊ audito eo multa fac̄. p̄ quo
tantā facit. in oculis nr̄is. Obus illē ut semp̄ caut⁹
erat. cōp̄ctū huiusmōi gl̄am declinare. n̄ p̄t̄ me

126
inquit. s; ppter uos facit.

Simili quoq; miraclo r isimili oportunitate. ipa etiã
die metesiu animos dñs inclinauit ad pacem. In gñ
sus eni scil metesiu ciuitatem epim pplinq; ad ea q; pa
cil erat uehementer urgebat. Grauit aut uerebat illos
uiliu acceptu. quib; eni ualide sacis reponẽ cogitauãt.
secul q; uellet remitte cogebant. In ipa oblata e ei mu
lier palitica de ciuitate eadem. Cui manu imponens.
dignat e palliolu quoq; ppũ quo utebat ipẽ sup ei ex
tende. tenenduq; ipo trade ppe adstanti. r sub eodem
uelamine debilia tangẽ mbra. Expleta aut orato
ne. r bñdictione data ererit illã omib; q; mirantib;
pmediũ illoꝝ icolumis ibat. qua attulerat i grabato.
In flumine quoq; pdicto mosella dũ ob icollerabile cõcur
rentiũ multitudinẽ nauicla ueheret. un er hũ qui
curã desidãbant cecus clamabat i littoꝝe obsecrans
ut duceret ad eũ. Cũq; ille iã pctransiret. audiens nau
gantẽ post eũ haur pcul alittoꝝe piscatoꝝe. diffibula
tã pctũ clamidem qua erat op t porrigẽt illi. ut ina
uiclam reciperet. factũ e. ut puenit ad scũ. iuxta sue
fidi magnitudinẽ magna uelocitate sub manu ei ui
su recepto. mirat clamabat uide se colles. uide ho
mines. uide arborel. r cetã uniuersa. Paucis ab eodem

loco miliarib; distat cenobiu⁹⁸ sci benedicti noie uocat.
Ibi puer claudus. z arenib; infra omni prorsus mbror
destitit⁹ officio. solis admonedū manib; utebat⁹ z re
nib; pedes emortuos simul cū tibis p se trahens. Quē
ex burgūdie partib; pat⁹ aduectū añ annos. iiii. ibi
reliquerat. z erit frim elemosinis utebat⁹. Itaq; cū be
ati uiri scitacē. z uirtutes qual dñi opabat⁹ impio per
omnem circa puiciā celebris fama uulgaret. i pōitū plav
stro eūdē puerū p̄dicti cenoby fr̄es. ad dixerēt eū rogā
tes ut solita pietate misero subueniret. adqueunt.
imposuit manū orauit. z eadem hora sanū reddidit.
libe stantē libe gradientē. Deniq; sic ab eisdem loci abbe
nup accepimus. usq; hodie frim pecora idem puer i co
lumis sequit⁹ z custodit. z si quis scire desidat. iohs ē nom
ei. dicit etiā claudus. in eisdem monastiy uicina degent.
eodem tēpore ad p̄dicti p̄ris sci b̄ndictōnem sanac⁹ ē. z
ḡmū recep. S; z ppe leucorū urbem cui nom ē gūderul
la. iōē uir. feminā illuminauit. sub oculis plurimorū qui de
tota cōstiterāt regioē. Ceterū nimis difficile aut omni
mōis ipossibile foret. ita uis illi magnalia uniuersa cō
plecti. S; neq; p̄pota nr̄i ē eimōi. psequi signa. z nar
randis uirtutū opib; opam dare. hic enī inuari tua
rū pat⁹ dulcissime finis beat⁹. z hic labor ultimū fuit. In

hoc ope n̄ min⁹ utili q̄. difficili. n̄ min⁹ despate q̄
necessarie pacis labores tuos glōse cōpleuit. qui ma
gnifice semp honestavit te in laborib; tuis. te i suo
noīe. ⁊ nom̄ suū i n̄te glōrificans. rex glē dñi d̄t tuis.

Expleta metēsū recōciliatōne. ⁊ p̄uitie iū pace red
dita. pat̄ sc̄s ad monast̄iū redit. q̄ui ad modū iā iā
q̄ deficient. languore corpis occupat⁹. in tanta aī suavi
tate. ⁊ dulcedine sp̄s cotidie p̄p̄inquabat ad exitum. ⁊
ac si i portu nauigans paulatim uela deponet. Cui
dent quoq; fr̄ib; aiebat. hec sunt ūba q̄ loquebar ad
uos. cū p̄c̄ta h̄yeme egrotare. n̄ uob̄ eē qd̄ adhuc time
tis. estate p̄xima iūniē iū credite hui⁹ corpis dissolutō
nem. ad q̄ euident̄ p̄p̄o didicim⁹ exp̄tō. qd̄ de sc̄s ap̄t̄
euangli. a sacra testant̄. qd̄ dū suā est dñs p̄dicet pas
sionē. erat ūbū absconditū ab eis. ⁊ capē n̄ ualebant.
Humū qd̄ tā uehēt̄ horrebat aīn̄ min⁹ facile p̄sua
debat̄ ut cōderet. p̄sertā cū ⁊ ip̄e cōpaciens fuit. ei mōi
ūba sub p̄meret. Cet̄m factis quodā m̄ clāmans. opa
q̄sumam que dedit iū pat̄ ut facerē. maḡ ac maḡ fac
tul omittē. affect⁹ ret̄here. ⁊ sacrorū fūnib; desidiōz se
dula iūteione p̄tactis. iūcino iā lictori herere firmū.
⁊ cōmodi applicare. Deniq; cū uenabil̄ antistes sedis
ligonice godetrid. de quib̄dam eū sollicitaret agēdit. ⁊

anobis pfectione suam ipse dictavit. Quam nimirum
huic nre narrationi duram inferendam qd uidelicet
z si aliena quoq; de ipso aplius tm nos ipsi de se uba de
lectent. Epistola ei ad amaldum bone ualul abbem qui ei
qdam rema mittent de ei ualitudine pnitum fuerat

Suscipim caritate uram in carita scilicet.
te z n in uoluptate. Que eni uoluptas ubi totu
sibi uendicat amaritudo. Nisi qd solu nich comedere
ut cuq; delectabile e. Son recessit a me. ne l bnficio lo
piti sensus dolor uq; recedat. defect stomachi fere totu
qd patior e. frequit in die z in nocte erigit confortari
modie admodu qucuq; liquore na ad solidu ome in
erorabilit idignat. hoc pat qd dignat ad mitte n
sine gu molestia sumit. s; timet guozem si sese ua
cuu oino dimisit. Quod si plusculu qd in dnu admit
te acquiescat. id guillimū. pedes z crura itumuerit.
que admodu idropical ottinge solet. Et in his omib;
neqd lateat amicu de statu amici sollicitu. sedm ince
riorem homine ut min sapiens dico. spe pnt e in carne
infirma. Orate saluatore qui n uult mortem pec
catoris. ut tpestruu p ericu n differat. s; custodi
at. Curate munire ueni calcaneu nudu mitit. ut
il qui insidiat inuenire n possit ubi figat dentem

z uulnū ī fugat. Hoc ipse dictauit sic me habens. ut p
notam uobis manū agnoscatū affectum.

Hoc exemplar eplē quā ut nos diximus z ipā quo
q; ei ūba declarant. pat̄ sc̄l̄ exitu iā imminete dicta
uit. Ex cui tenore possit nimirū diligens lector sacrū
illū uel ex parte aliq̄ pect̄ agnosce^{re} quāta illi ī ipā sui
ruina corpū tranquillitas mēt̄. serenitas animi. suauitas
sp̄s. quāta sub fiducia culmine radix humilitatis. S; z
nr̄m sub tā graui articulo incōsolabile luctū aliq̄tenū illi
estimare licebit. pallidas q; si pie sensitur turmas imagi
nabū filioz. er̄minare facies uultū exanguet. genas sor
dentes lacrimis. suspiria q; pectorū ac singul̄. Quis
enī apd̄ nos erat tumultū cogitacōnū. qd̄ naufragiū
aīoz. cū thesaurū tā amabilē rapet̄ a nob. z p̄sentib; z
c̄nentib; q; nec spes eet̄ retinēdi. nec facultas aliq̄ cō
meandi. Pat̄ erat. s; q̄lū pat̄ qui uidebat̄ abire.
Hob̄ quodā m̄ pp̄. ueri tam̄ toti mūdo omnium. Erat
enī omniū z bonoz glaciō. z malignantiū met̄. ut de
eo n̄ iogruē uidet̄ eē psallēdū. Videbunt recti z leta
bunt. z oīs iniquitas opulabit os suū. Quo p̄sente sc̄i
tal om̄is iocūdat̄. p̄suptō frenabat̄. duricia cōpūge
bat̄. Quo p̄sente celebris quisq; cōuēt̄ uelud quodā sole
resplenduit. absente caliginosus z quodā m̄ mut̄ appa

ruit. Quā deuote quā pie singlīs nr̄m z tunc hodieq̄
 clamandū. Pat̄ mi. pat̄ mi. cur̄ isrl̄ z auriga ei. Tu
 fluctuantū port̄. clipeus obp̄ssoꝝ. z ut de ip̄o beatus
 iob loquit̄. ceco fuisti ocl̄s. z pes claudō. Tu p̄fectōnis
 exemplar. uirtutis forma. speculū sc̄itatis. Tu gl̄a isrl̄
 tu leticia iher̄lm̄. tu deliciae tui sc̄li. z unicum tui tēp̄s
 dec̄. Oliua fructifera. uitis habundans. palma florida.
 cedrus multiplicata. platan̄ exaltata. Nas electōnis.
 uas honoris in domo dñi. uas auri solidū ornatū om̄i la
 pide p̄cioso. fide z sc̄itate solidū. z uariis carissimatibus
 canq̄ gemis ornatū. Tu eccl̄ie sc̄e fortissima splēdidissi
 maq̄ colūpna. tu uehemēs tuba dī. tu dulcissimū sc̄i
 sp̄e organū. p̄ios oblectans. desider̄s excitans. debiles por
 tans. Cui medicinal̄ man̄ z lingua morbos utq̄ cura
 bat. illa corpm̄. ista moȳ. Cui erat simplex habit̄. sup̄plex
 uult̄. dulcis facies. grauis aspectus. Cui deniq̄ uita fruc
 tuosa. mors p̄ciosa. q̄t̄ quoq̄ uiuē xp̄e fuit. z mori lu
 crū. Quod si nob̄. alcm̄ fortassis uisil̄. s; alcm̄ multo me
 li tibi. Q̄ qd̄ tibi iam cōmodū. nobis si pie sapimus. n̄
 pot̄. n̄ eē iocūdū. Secm̄ z sup̄ū ē gaudere t̄ pat̄ bone. q̄
 ingaudiū dñi tui felicit̄ introisti. n̄ tam impiū sup̄ nos
 ip̄os flere. quos nimirū ab eūte te solito grauius horror
 geminus circūsepsit. dū nob̄ ē uita tedio. mors timori. Et

si piū ogaudere tibi qui beato cōsuetu mortis ad cōren-
tē uoluptatis q̄ ardēt̄ sicietas accessisti. n̄rām tñ uicē
dolere n̄ impiū. quib; ⁊ uiuendi om̄is parit̄ ē sublata
suauitas. ⁊ moriendi indū collata securitas. Et si pia ē
impēdr̄ ogtulatō felix aīa. q̄ ī plenitudine lucis erul-
tal. n̄ tñ impia sup nos assumit̄ lam̄tatio. qui relictū
sum̄ p̄ muricā inq̄ hactē erultauim̄ caritatē. hor-
rere maḡ tenebras subit̄entes. post aurea que paulo
aīa uidim̄ sc̄la grauius ferre hoc plane ferreū qd̄ succes-
sit. S; reflectam̄ itū ad ordinē narratōnis. ⁊ patroni
quib; possum̄ uocis eritū p̄sequam̄. eritū nobis lugu-
brē. nā illi potī triūphalem.

Ante patris hui; excessū. accedentes ad eū filij q̄s
p̄ euāḡlīm ip̄e genauit. p̄issimū eī animū lacrima-
bili supplicatōne pulsabat. ⁊ hec atq; hui; mōi loq̄bāt.
Hūcō n̄ misereris huic monastio pat̄. nūq̄d n̄ cōpate-
ris nob. quos tanto pietatis affectu mat̄nis lactasti u-
bib;. pat̄na solatōne fouisti. Quom̄ sic ex ponis labo-
res tuos quos in loco hoc laborasti. qm̄ tā dilectos hac-
ten̄ filios sic relinq̄s. Tuē uero flens ip̄e ē flentib;. ⁊
colūbinos in celū oculos porrigēs. ⁊ m̄te tota aplicū
illū concipiens sp̄m̄. testabat̄ coartatū se eduob;. ⁊ qd̄
elugēt̄ ignorantē. diuine totū tribuere arbitrio pie

tatis. Nam & hic illū patna urgebat caritas. filioꝝ
 uocis annue ut maneret. & inchebat x̄ desidiū ut
 migret. Cui tū aboli iā & altius radicata i pectore ei hu
 milital psuaserat. ut ex intimo cordis affectu seruū iuci
 le se eē dicet. & arborem sterilem reputaret. ex cuiꝝ sibi
 uita null' fruct'. null' alti cuiꝝ ^{u. scilicet} pueniret. Nam & solit'
 erat i familiari collocōne faceri. uix cōdere se homini
 b; qd sic eū sibi utile credent ut dicebant. S; nec parū
 sese insuis sup hoc cogitacōnib; phibebat aliquñ sustinu
 ille cōflictum. qd n̄ cā ueraces hoies fallē uelle. nec cā
 prudentes falli ueri simile uidetur. cū alt' uicrū excusa
 re n̄ posset. Quē enī tot' mirabatur orbis. solus ip̄e qd
 erat mirabili n̄ uidebat. sue uidelicet opacōnū. opimōis
 sue splendorem. sic ille quōdā uir simplex & rect'. n̄ solē
 cū fulget. n̄ lunā incedentem clare uidisse se memora

Nouissime cū ertionis habitacū undiq; iā so. Ibat
 luta cōpago desidānti aīe libum p̄staret egllūm.
 magn' ille dies illuxit. quo p̄petuus ille ort' ē dies. ad
 cui' ertū uicini epi. cū abbatū & fr̄m copiosa multitu
 dine fuerāt cōgregati. hora aut' diei uene t̄cia singla
 ris lucerna sue gr̄atōnū. sc̄l ac uere beat' abbs bernar
 d. a corpe mortū i terrā uiuentiū felicit' x̄ di. ce mig
 uit. ex filioꝝ circūstantiū. & int' grauel singul' t' ac

lacrimal lugubres utriq; psallentiū choro. ad multorum
quos ipse p̄misit cet̄ cōsuet̄ letabūdos. ad scōz cuneos
gratulantel ad obuia agmina angloz. **Felix** aīa q̄ sic
leuabant excelsa suoz p̄uilegia mītoz. q̄ sic pia filioz
p̄sequebant̄ in fioz uota. sic quoq; supioz desidia sac̄ tra
hebant. **Felix** ille z uere seren̄ dies. quo plen̄ ei meridies
x̄ illuz. **Dies** cūctis uite dieb; cātis ab eo expectatus de
sidiis. expectat̄ suspiriis. frequitat̄ meditacōib; oracionib;
p̄munit̄. **Felix** cūctis de labore ad refrigeriū. de expecta
cione ad p̄miū. de agone ad brauiū. de morte ad uitā. de
fide ad noticiam. de p̄gnacōne ad patriā. de mūdo ad
patrem. De quo cūctis ei mīta nouimus apparuisse quā
multis z quidē n̄ indigna relatu. s; difficile nimis sin
gla uestigare. z sc̄bē omīa nimis longū. Nam z usq;
in multifarie mltisq; mōis pat̄i ḡ filios amor uere z
tē. immo ueri nē uiuēs z uigent̄ c̄br̄s reuelacionib;
eoz dignat̄ solari lac̄mas. releuare mesticiā. ut quo
dulci ei gaudent. mū anxie doleant sibi. Si qua tū ex
his mū p̄lyā desidātia narracōnē lector scire desidat.
p̄po maḡ. nouissimoq; caplo c̄dim̄ re seruāda. **Interi** cetā
p̄sequentes q̄ntū poss̄ in uolentia animos aūtā ab
illo cā ḡui gemitu z rugitu. quo nimirū grex misere
rabil̄ pastore miḡtē p̄sonuit. **Parcam** pagine. z

quantū possūm strīgānī oclōs. palpebras cōplodam ad
 ūsus lacrimas illas quib; ī illo sue claritatis abscesu uall'
 nrā fluebat. ecclie p̄tū uniuēse calicē sui p̄pinatā me-
 roris cui hacten' osuenerat stillare dulcedinē. gaudia sū-
 de. fluere. osolatōnes.

Cū fidel' munit' r sacerdos altissimi ingredit' in locū tabna-
 cli admirabil' ad altare dī. factā ei r acceptabilē hostiā
 sui sp̄c oblatū corp' etiā rite patū r ornatū sacerdotalib; ī
 struicū. oratorio beate dī genuit' r i'ferē. p̄ma q; nobi-
 liū r ignobiliū de uicinis quib; locū gemebūda p̄tinū
 turba cōuenit. r uallē totā plorat' r ululat' mlt'
 i'plebat. Amarus tū p̄forib; monastīū lamtabat'
 seruis miserabilior mulie. rū. qd' accedūtib; ad beata ue-
 stigia uiris. monastici ordinis disciplina i'gorabil' ei
 r tunc negaret ingūm. Biduo mansit in medio gūgū
 pastor erciet' dū p̄tina illa dulcissimi grā uulc' nul mi-
 norata. s; aucta mag' oīū in se figet' oclōs. aiōs t̄heret.
 sepeliret affect'. Crescebat aut' sup̄modū ruens undi-
 q; ppli multitudo. r in tollerabil' iā fiebat impet' cōcur-
 rentiū. ad desidābiles tenentiū pedes. osculantiū manū.
 applicantiū panes balteos nūmos. r alia q; q; seruāda s̄
 p̄b̄ndictione. r uariis necessitatib; p̄futura. Clarime
 tū pati in diē t̄cū. sollepnē p̄loca p̄tina p̄stolabant'

reponendi sac' corpis ei horam copiosius undiq; conue-
ti. Nam 2 scda die cat' circa meridiē ppl's fuerat o-
gregat' 2 tanto pietatis zelo stipati undiq; sacrū corp'
oblederāt. ut nulla pene ep'is reuētia. nulla frīb; habe-
ret'. Unde ueriti neq; simile aut forte g'uum accideret.
die t'cia p'ocupantes horam. 2 mane diuina ex more sa-
cristicia osūmantel. sicut 2 biduū i'celebratōne nulla
rū. 2 iugi fecerant psalmodia. purissimū illd' corp'culo
suo uasculo cōmisere. sub lapide reponentel lapidē p'ci-

Cōsumat' g' felic' u' s' osū. optimā margaritā.
te sue dieb;. 2 annis circit' lxviii. expletis dile-
ctus dñi bernardus clareuallensis cenobii p'ni ab-
bas. alioz q; apliusq; clx monastioz pat'. xiiii kl sep-
tembris. int' filioz manū obdormiuit. in x' sepult' est
aut' xi kl eidem m'is; s; 2 pectori ei ipō intumulo cap-
sula sup'pōita ē. in q' beati thadei apli reliquie otinent'.
Quas ab eodem anno ab iherosolimis s' missas. suo iulle-
rat corpi sup'poni. eo utiq; fidi ac deuotionis intuitu.
ut eidem aplo. i' die cōmuni' resurrectionis adhereret.
Pri' tūq; sacratissimū illd' corp' tumulo reddetur. un' de
frīb; huius nom' ē ei. q' ex m'it' annis caduco morbo g'
uit' laborabat. plena fide opē flagitatur' accessit. Que-
nē usq; sup'stitē nouim'. 2 nich' siq; ex ea hora p'dicte in

felicitatil exptum. Facta sunt ^h eodem anno quo beatus
^{papa} n^r d^eius eugenius eidem p^ris scⁱ in sc^a cōsulatione fili
 ab hac luce. l'ab hac mag^z caligine mig^zuit ad lucē. cui
 mica i ip^a cui tā insignit^z p^rfuit urbe. miracul^z p^ribus
 illustrata choruscant. Successore ei anastasio romane ec-
 clesie p^rsidente. regnātib; aut^z in romanoz impio frede-
 rico illustri. in francoz regno p^rssimo rege lodeuunco
 filio lodeuunco p^rncipatū ecclie uniu^rse. ac totius creature
 uisibil^z z inuisibil^z monarchiā tenente dⁱ filio ihū. x. an-
 no ab icarnatōne sua. d^e i. i. i. i. qui cū patre z spū uiuit
 z regnat in sc^a seculorum a m e n.

De reuelationib; post obitum.

am de sup^r memoratis reuelationib; pauca dicturi ab eo
 sumam^z uicū. qd^z p^rdictū ē ante quā fieret anno sexto.

Erant duo fr^{es} in monastio de sacra beati patris uita.
 z felicib; actib; ei colloq^zntes. Quorū al^z ab inuente ad
 uiescētia educat^z ibidē. ad al^z ait. Hosti quot^z annos
 sit uictus hic beatissim^z pater n^r. Cui ille. nescio inq^z.
 Al^z. Ego ait noui eū. ^{sex} vi. aut septē annos adhuc in
 carne uicturū. hoc autem unde sciret. minime iam
 scire possum^z. qz nec tunc idicauit. z añ patre sc^m
 ip^e decessit. Porro al^z hodie q; sup^rstic^z relatione.
 hoc ūbū nob^z innotuit. qui tunc p^rmū mag^z mirat^z
 ē se audisse. qū ut abolum audierat. ita uidit. Talis

et inouisse testat.
manifeste enim eade

uero ille est decum testimonio nec nos ambigimus.
non cuiuslibet alteri qui eum nouerit credimus dubitandum neque
id solum sed quod non minori dignum admiratione uidetur. nomen
quoque et personam successoris ipsi indicante sibi eodem fratre
hora frater ille perditur. quia dominus robcus qui hodie abbas
est de dunil. post hunc beatum patrem abbas futurus est clare
uallis. Nam quod disiunctiue. vi. aut. vii. annos me-
cum dicebat. ad hoc peruenisse uidetur. quod inuentus sit
terminum idem ultra sextum annum infra septimum cum.

Prope erat iam tempus et festinabat iam patrem sanctum ad
metam. Infirmabatur enim sic in huius libelli princi-
pio memorauimus ad eo ut in illa infirmitate ipsius perfi-
ci uideretur iam imminere exitus uidetur. Interea fratres stare sup-
plicationibus et obsecrationibus quibus poterant ^{capitulum} apud dominum. Un-
de etiam sanctus ipse cognoscentis eorum precibus; desiderium suum differ-
ri. cum aliquanto melius secundum corpus habere cepisset. congre-
gatus fratribus; hec eadem uerba locutus est. Quid tenetis mi-
serum hominem. Fortiores estis et inualuistis. Parcite queso
parcite. et sinite me abire. Prius tamen cum infirmo prole
et timore fratrum omnium in orationibus humiliauerat animam
suam. unum eorum uisio talis apparuit. Occurrebat cum mul-
ta exultatione uirum dei etiam monasterii claustra innumera
uulsi multitudo. In qua tamen processione solus quatuor penun-

tes idem frater qui uidebat agnouit magnū illū dele-
 ctorem ei atq; dilectū cuius et ipse in libro quarto de cōsidā-
 tōne cū laude meminit. gausfridū ep̄m carnotensem hu-
 bertū quoq; qui iguinacensis cenobii fuerat priuū abbe. et
 duos ei germanos guidonē scilicet et gerardū. Excepto itaq;
 reuentē et post osculū pacis amica diu colloq̄a miscens. pat̄
 beat⁹ cū his iū. Stabat expectante deorsū multitudine
 cetōz. Nouissime salutantes eū p̄dicti uiri. ex hoc sibi
 iā redeundū eē dicebant. Tū uero expalluit ille. et circū-
 fusa sibi mesticia incōdū declarans animi dolorem. quid
 ergo ait sine me uultis abire. Et illi. Non possum⁹ adhuc
 tuo nrōq; sacis facē desidio. donec ueniat temp⁹ nouoz.
 Dicebat autē temp⁹ nouoz quo fruges noue colligent⁹. et
 sic euident⁹ post modū pbauit euentus. dū in augusto m̄se
 decellit. Mane ḡ fr̄ ille cui hoc ostensum fuerat. cōso-
 lat⁹ ē cetōs uelud iam imminētē p̄s̄ obitū formidan-
 tes. et qd̄ uiderat et audierat indicauit. Adhuc autē h̄y ep̄

Eodem tempe alia uisio p̄orsū cōfirmatō fuit. Erat.
 it. nisi qd̄ euident⁹ iam utriusq; cōpleta uital probat.
 quā euident⁹ iutraq; qd̄ futūm erat dñs reuelauit.
 Uidebat enī fr̄ quidā. et ecce p̄abat uir beatissim⁹ ascē-
 dere iherosolimā. iamq; ip̄o in p̄cinctu itūm erat.
 Ad quē uenerabil' odo qui a primis fere annis strenue

facit et laudabiliter consuevit in monasterio absentium consuevit
proprietorum supplet uices. tenerentur accedere dicebat se processu-
rum. Cui uisionis sic ostensa est ueritas. ut predictus uir dō di-
gnus ad celestem iherusalem. ubi uere uisio pacis patre iam egre-
di. et paulo post secuturum patrem. felici fuerit legatione preire.

Sed et abbas quidam facit ei et loco uicium et deuotus animo.
paucis diebus ante felicissimum patris huius excessum. uidebat
eum preciosissimum ornatum sacerdotalibus indumentis. et excellenti
profusum gloria. cum ingenti sollempnitate ad altare deduci. ac
cui introitum ecclesia magna. magnis resultantibus uocibus ex-
clamabat. puer natus est nobis. Vere enim puer ipse erat. mi-
tis et humiliter corde. et sicut paruulus accipiens regnum dei.
in cuius mero gratulabunda natali angelica multitudo. et
omnium pariter mori. sibi illum nasci. dum hic consummare ibi
incipere mori tam sonoris uocibus. quam uotis paribus. ocm-
nant exultabat. Si enim ad unius penitentiam peccatorum.
tota illa celestis regio in leticia suscitatur. que nam illi gau-
dia exhibuisse credenda est. pro que gaudia tanta recepat.
de tam multorum consensione et penitentia peccatorum. Qui
enim ualeat estimare quantum in seculari habitu et consueta
consuetudine manentibus. quam plurimam utriusque sexus ad alias
transiuntibus congregationes. pro huiusmodi fidelis famuli mi-
nisterium dedit dominus penitentiam ad salutem. Aut quis non

meret eos qui sub ei cura in centū xl monasterij
 il p̄di benignitatem ad penitentiā sunt adducti. **N**ā
 ex his sol qui speciales ei filij uidebant. p̄ter eos qui p̄
 alia loca fuerant ppagati ea die qua felicissimus pat̄ ex
 claraualle montē ascendere meruit clariozem reli
 quit habitantes i ea seruientes septingentis ferme
 aīal dño seruientes. Quid ḡ mirū si ḡtus curie si ac
 cept̄ regi si exceptus cū leticia r exultatione credat̄
 qui fidelit̄ tam efficacit̄ plus om̄ib; sui tēp̄is r multa
 rū retro generationū laborauit qui talentū sibi t̄di
 tum tam copiose multiplicauit. tanta demq; lucra
 re tulit de negotio. S; de his hactenū ne quis nos ar
 guat. ei quā polliciti sumus metas excede b̄uitatis.

pr̄ eos q̄ iā cur
 uite felicit̄ q̄ si
 manerant

in q̄ gr̄i d̄i ad uia
 caua n̄ fuit q̄ eā felice

Sane in monastio p̄dicti illi abbat̄ qui sic ei nata
 lem p̄uidat. ea nocte quā nobiscū pat̄ sanctus
 mane p̄fectur̄ ultimam fecit. uenabili p̄pōito ei
 apparet̄ uale fecit illi r ait. Haueris quia iam mi
 gro. nec ulcū hie morabor. Quod ut ille suo indica
 uit abbi. accelerant̄ abbs r clare uallē uenient.
 ip̄o die abbatem sc̄m dixerat. repperit iā migralle.

Proxima aut̄ nocte post quā sacrū corp̄ ei sepul
 t̄e traditū fuerat. quā adhuc p̄ filiis sollicitu
 dinem gereret pat̄ sc̄s. r quom̄ suos quos in mundo

dilererat in finem quoq; diligeret. ¹euidēt ostēdit.
Apparuit enī cuidā frī in mltā glā. ⁊ fulgore magno
uestis ac uultus. ⁊ desiderantē tenere cito p̄transiens.
aiebat quia p̄ quodā frē simplici ueni. Audierunt hoc
frēs ⁊ mirabant. ⁊ circa horam diei t̄ciam ueritas cō
p̄bata ē uisionis. ²Defunct⁹ ē enī quidam laudabil. admo
dū simplicitatis frī. ⁊ sicut omīno credibile est. animā
eī tanto diuice felicē. qui p̄ eo uenire se dixerat secū cult.

Paucis quoq; expletis dieb; alci cuidam frī magnifice
satis apparuit. ⁊ arguens de suo nos doluisse dicessu.
p̄ uerba multe cōsolatōnis ⁊ p̄missionē felicitatis et̄ne
in sua p̄seuātib; obedientia ⁊ doctrina. hoc etiā scito
ait ⁊ dicit frīb; cuidam uere scī corp⁹. cui ⁊ ego habeo
uestem. ¹in oratorio eē sepultū. Dicebat autē ep̄m malachi
am. ²hūius enī tunicam in qua sc̄t ille obdormierat. ad
missarium sibi seruauerat celebrationem. ⁊ mortuus ī
ea se se iusserat sepeliri. sic ⁊ sc̄m illū in sua sepelierat
ueste. Quod tñ ūbum ⁊ ip̄i frī. ⁊ quā plūb; alijs usq; ad
hanc uisionem p̄suis erat ignotum.

Felix pontifex cui mltā pat̄ sc̄t. ⁊ uiuent̄ p̄dicauit
⁊ defunct⁹. Felix caritas q̄ in morte n̄ excidit. felix
societas. quā nec diuortium cet̄is tam crudele dirimit.
Glossi siquidē p̄rēs. quē admodū in uita sua dilixerunt

Dominus 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

136
se. ita et in morte non sunt separati. Nam post dies circiter
xli. abbas quidam ermaioris britannie insula. sacre illi
societatis uirtute feliciter expiri meruit in se ipso. Qui
eodem tempore cum ceteris abbatibus suis ermore castrii petens.
in claraualle remanserat. gemino quodam despidabiliter occu-
patul incommodo. pleuresis scilicet. et febris cotidiane. Itaque
eatenus longa ueracione defecerat. ut solum anime eius eritum
fratres qui nunquam deerant obseruarent. Cumque animum eius an-
geret non tam desidiu uite presentis. quam absentiu desola-
tio filiorum quod pegeret moreret obuiare petuit. ut ad tumu-
lum sancti deportaretur abbas. Ubi cum orasset tota deuotione
qua potuit. beati quoque episcopi malachie in aqilonali ipsius ora-
torij late portu cogitauit uisitare sepulchrum. auxilium
flagitare. scilicet fatigationem uitae. et quasi iam securus de
incolumitate. quod cogitauerat non impleuit. Die altera ma-
ne iterum fratres aduocans. ut adoratorium ueniat. opem
sibi postulat exhiberi. Causantibus illis periculum siquidem
uerabant. omnimodis inquit oportet. ut sancti malachie
tumulum petam. Cum enim nocte portica uix tenuit obdor-
missem. et peger factus. subito audiebam uocem dicentem
mihi. Sanatus iam ab altera egritudine tua. si ab altera uis
sanari episcopi pete. Fecerunt illi ut ille uoluit. et conti-
nuo factum est. sicut dictum erat ad ~~erat~~ illum. Eadem die

sanus factus ^{per} paucissimos dies iter arripuit. ⁊ in colu-
mis reuersus ē ad suos. Tuū in hoc ope spiritum tuū
agnoscim dulcissime pat̄ zelum tuam considerationē.
Tuū hoc opus sic deferre col̄ ge tuo. ut hanc quoq; ei
cōmunicā. Res qualem cūq; glām. cū quo felicius apd
dn̄m gl̄e gl̄aris. Immo uero tui sunt hec om̄ia op̄ is. tu
muneris d̄i n̄r. Tu enim om̄em replesti ab initio tē-
poris terram. p̄sentia tue diuinitatis om̄e aliquando
reple gl̄a maiestatis. cui ~~am~~ partes interim qualdā
⁊ ḡnas p̄el loca consilio. excellentius uisitans re-
plet specialī gr̄a sc̄itatis. fac dn̄e sp̄ali semp̄ abundare
frum̄to ualle. quā ut faceres re quam nomine clario-
rem dignat̄ ei tam erimie claritatis sȳdibus illustra-
te duob; custodi domū in qua t̄ geminū hoc tam p̄ci-
osum custodit̄. fiat nob̄ deniq; iuxta ūbum tuū. ut
ubi est thesaurū tuū. ibi sit ⁊ cor tuū. ibi gr̄a ⁊ misericordia
⁊ respectus assidue pietatis. sup̄ om̄s in tuo ibidem nomi-
ne congregatos. quod ē sup̄ om̄e nomen. sicut ⁊ tu sup̄
om̄ia deus. benedictus in secula amen.

Finis s. librorum
uilo S. Bernardi.

